

Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om överföring av straffrättsliga förfaranden

Ds 2025:14

Regeringskansliet
Justitiedepartementet

SOU och Ds finns på [regeringen.se](https://www.regeringen.se) under Rättsliga dokument.

Svara på remiss

Statsrådsberedningen, SB PM 2021:1.

Information för dem som ska svara på remiss finns tillgänglig på [regeringen.se/remisser](https://www.regeringen.se/remisser).

Omslag: Regeringskansliets standard

Tryck och remisshantering: Elanders Sverige AB, Stockholm 2025

ISBN 978-91-525-1275-3 (tryck)

ISBN 978-91-525-1276-0 (pdf)

ISSN 0284-6012

Innehåll

Promemorians huvudsakliga innehåll	5
1 Författningsförslag.....	7
1.1 Förslag till lag med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om överföring av straffrättsliga förfaranden	7
1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1976:19) om internationellt samarbete rörande lagföring för brott	11
1.3 Förslag till förordning med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om överföring av straffrättsliga förfaranden.....	12
1.4 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1999:1135) om misstankeregister.....	17
2 Ärendet	21
3 Gällande rätt.....	23
3.1 Internationellt samarbete rörande överföring av straffrättsliga förfaranden.....	23
3.1.1 Lagföringskonventionen och lagföringslagen.....	23
3.1.2 Rättshjälpkonventionen	30
3.1.3 Trafikbrottskonventionen	30
3.1.4 Nordiska samarbetsavtalet	31
3.1.5 Övriga grunder för samarbete	32
3.1.6 Förebyggande och lösning av tvister om utövande av jurisdiktion i straffrättsliga förfaranden.....	33

3.1.7	Plattformer för samarbete kring lagföring.....	35
3.2	Svensk straffrättslig domsrätt.....	37
3.2.1	Brott som har begåtts i Sverige	37
3.2.2	Brott som har begåtts utanför Sverige	39
3.2.3	Betydelsen av en tidigare utländsk dom	42
3.2.4	Övriga bestämmelser	43
3.3	Regler om förundersökning och åtal.....	44
3.4	Användning av tvångsmedel	47
3.5	Offentlighet och sekretess.....	48
4	EU-förordningen om överföring av straffrättsliga förfaranden	53
4.1	Bakgrund till EU-förordningen.....	53
4.2	Innehåll och tillämplighet	55
4.3	Definitioner och behöriga myndigheter	56
4.4	En särskild behörighetsregel.....	57
4.5	Kriterier för överföring av ett straffrättsligt förfarande	59
4.6	Initiering av en ansökan	59
4.7	Förfarandet i den ansökande staten.....	60
4.7.1	Tilltalades, misstänkta och brottsoffers rättigheter	60
4.7.2	Ansökningsförfarandet.....	61
4.8	Förfarandet i den anmodade staten	63
4.8.1	Den anmodade myndighetens beslut.....	63
4.8.2	Skäl för avslag av en ansökan.....	64
4.8.3	Information som ska lämnas till misstänkta, tilltalade och brottsoffer	66
4.9	Rätt till ett effektivt rättsmedel.....	67
4.10	Effekter i den ansökande staten av att ett straffrättsligt förfarande överförs	68

4.11	Effekter i den anmodade staten av att ett straffrättsligt förfarande överförs	70
4.12	Samråd och kommunikation	72
4.13	Inrättande av ett decentraliserat IT-system	73
4.14	Övriga frågor	75
4.15	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	76
5	En ny lag ska komplettera EU-förordningen	77
6	Behörig myndighet och jurisdiktion	81
6.1	Åklagare ska vara behörig att handlägga och besluta i ärenden om överföring av straffrättsliga förfaranden	81
6.2	EU-förordningens behörighetsbestämmelse	85
7	När Sverige är ansökande stat	89
7.1	Hur ett förfarande inleds	89
7.2	Misstänkta, tilltalades och brottsoffers rättigheter	93
7.3	Ansökningsförfarandet	98
7.4	Återkallelse av en ansökan	99
7.5	Effekter av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande	101
7.6	Effekter av att ett straffrättsligt förfarande överförs	104
8	När Sverige är anmodad stat	109
8.1	Åklagarens prövning och beslut	109
8.2	Tvångsmedel och andra utredningsåtgärder i avvaktan på beslut	113
8.3	Information till misstänkta, tilltalade och brottsoffer	118
8.4	Domstolsprövning	119
8.5	Övriga frågor kopplade till domstolsprövningen	126

8.6	Effekter av att ett straffrättsligt förfarande överförs till Sverige	128
8.6.1	Allmänna utgångspunkter	128
8.6.2	Vissa frågor i samband med förundersökning och åtal.....	129
8.6.3	Bevisning och påföljd.....	134
9	Kommunikation	137
9.1	Direkt kommunikation	137
9.2	Metoder för kommunikation.....	138
9.3	Språk.....	141
10	Övriga frågor	145
10.1	Rättsligt biträde	145
10.2	Sekretess och uppgiftslämnande.....	148
10.3	Personuppgiftsbehandling och dataskydd	152
10.4	Statistik.....	156
11	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	157
12	Konsekvenser av förslagen	159
13	Författningskommentar	167
13.1	Förslaget till lag med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om överföring av straffrättsliga förfaranden.....	167
13.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1976:19) om internationellt samarbete rörande lagföring för brott.....	183
Bilaga	EU:s förordning om överföring av straffrättsliga förfaranden	185

Promemorians huvudsakliga innehåll

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/3011 av den 27 november 2024 om överföring av straffrättsliga förfaranden ska börja tillämpas från och med den 1 februari 2027. Genom förordningen införs gemensamma regler för överföring av straffrättsliga förfaranden mellan medlemsstaterna. I denna promemoria lämnas förslag till kompletterande bestämmelser till EU-förordningen.

I promemorian föreslås att det ska införas en ny lag och en ny förordning med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen som ska möjliggöra EU-förordningens tillämpning i Sverige. Den föreslagna regleringen innehåller bestämmelser om när Sverige ansöker om överföring av ett straffrättsligt förfarande till en annan medlemsstat såväl som när en annan medlemsstat ansöker om överföring av ett straffrättsligt förfarande till Sverige. Förslagen innebär bland annat att åklagare ska vara behörig att ansöka om överföring av straffrättsliga förfaranden till andra medlemsstater och pröva ansökningar om överföring till Sverige. Det lämnas också förslag på bestämmelser om bland annat hur rätten till ett effektivt rättsmedel enligt EU-förordningen ska utformas, om hur ett straffrättsligt förfarande som är eller har varit föremål för en överförandeprocess ska hanteras i Sverige och om rätten till rättsligt biträde.

Författningsförslagen föreslås träda i kraft den 1 februari 2027.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om överföring av straffrättsliga förfaranden

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens innehåll

1 § Denna lag innehåller bestämmelser som kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/3011 av den 27 november 2024 om överföring av straffrättsliga förfaranden, i denna lag kallad EU-förordningen.

Ord och uttryck

2 § Ord och uttryck i denna lag har samma betydelse som i EU-förordningen.

2 kap. När Sverige ansöker om överföring av ett straffrättsligt förfarande till en annan medlemsstat

Ansökande myndighet

1 § Åklagare är behörig att ansöka om överföring av straffrättsliga förfaranden till andra medlemsstater.

Fortsatta åtgärder

2 § Åtal får inte väckas i Sverige för ett brott som omfattas av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande till en annan medlemsstat. Utredningsåtgärder eller andra processuella åtgärder får dock vidtas till dess åklagaren har mottagit ett slutligt beslut med anledning av ansökan.

Verkställighet i Sverige

3 § Om det har meddelats en dom mot en tilltalad för ett brott som omfattas av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande till en annan medlemsstat, får domen inte verkställas utom i den del domen avser enskilt anspråk med anledning av brottet.

Åtalspreskription

4 § En ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande till en annan medlemsstat medför förlängning av tiden för åtalspreskription i Sverige med sex månader för brott som omfattas av ansökan.

Rättegångshinder

5 § Om ett straffrättsligt förfarande överförs till en annan medlemsstat efter att åtal har väckts vid svensk domstol, utgör det förhållandet rättegångshinder i brottmålet.

3 kap. När en annan medlemsstat ansöker om överföring av ett straffrättsligt förfarande till Sverige

Anmodad myndighet

1 § Åklagare är behörig att handlägga och fatta beslut om att bifalla eller avslå ansökningar om överföring av straffrättsliga förfaranden till Sverige.

Tvångsmedel och andra utredningsåtgärder

2 § Om åklagaren tar emot en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande till Sverige som rör ett brott som bara med stöd av artikel 3 EU-förordningen kan lagföras i Sverige och den misstänkte eller tilltalade befinner sig i Sverige får

1. de tvångsmedel användas som enligt svensk lag får användas i fråga om brottet, och
2. AI-system enligt 3 § 2 och 3 lagen (2025:000) om användning av AI-system för ansiktsigenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål användas för att lokalisera någon som är anhållen eller häktad med stöd av 1.

I fråga om tvångsmedel enligt 1 tillämpas det som föreskrivs i svensk lag.

Vid användning av AI-system enligt 2 tillämpas bestämmelserna i lagen om användning av AI-system för ansiktsigenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål, med undantag för 7 §.

3 § Åtgärder enligt 2 § får inte användas om det kan antas att ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet kommer att avslås.

Prövning i domstol

4 § Misstänkta, tilltalade och brottsoffer får inom 15 dagar från mottagandet av åklagarens beslut att bifalla en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande till Sverige begära rättens prövning av beslutet. Begäran om en sådan prövning ska göras skriftligen hos åklagaren, som med ett eget yttrande ska överlämna ärendet till tingsrätten.

5 § Behörig domstol är laga domstol i brottmål enligt 19 kap. rättegångsbalken.

Om behörig domstol enligt 19 kap. rättegångsbalken inte går att fastställa, är behörig domstol den tingsrätt där den åklagare som handlägger ärendet för talan i brottmål i allmänhet.

6 § Vid rättens handläggning tillämpas reglerna om domstols handläggning i brottmål.

Åtalsförordnande

7 § Bestämmelserna om krav på åtalsförordnande i 2 kap. brottsbalken gäller inte för brott som omfattas av ett straffrättsligt förfarande som Sverige med stöd av EU-förordningen har övertagit från en annan medlemsstat.

4 kap. Rättsligt biträde

Offentlig försvarare och målsägandebiträde

1 § Om en annan medlemsstat ansöker om överföring av ett straffrättsligt förfarande till Sverige som rör ett brott som bara med stöd av artikel 3 EU-förordningen kan lagföras här, har misstänkta, tilltalade och brottsoffer samma rätt till offentlig försvarare och målsägandebiträde som vid en svensk förundersökning eller rättegång i brottmål.

2 § Staten ska stå för kostnader för offentlig försvarare och målsägandebiträde som uppstått med anledning av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande.

3 § Beslut i frågor om offentlig försvarare och målsägandebiträde fattas av behörig domstol enligt 19 kap. rättegångsbalken.

Om behörig domstol enligt 19 kap. rättegångsbalken inte går att fastställa, är behörig domstol den tingsrätt där den åklagare som handlägger ärendet för talan i brottmål i allmänhet.

Offentligt biträde

4 § Misstänkta, tilltalade och brottsoffer som berörs av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande har rätt till ett offentligt biträde, om det behövs.

Denna lag träder i kraft den 1 februari 2027.

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1976:19) om internationellt samarbete rörande lagföring för brott

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1976:19) om internationellt samarbete rörande lagföring för brott ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag äger enligt förordnande av regeringen tillämpning i fråga om överförande av lagföring för brott till eller från stat som har tillträtt den europeiska konventionen den 15 maj 1972 om överförande av lagföring i brottmål. I fråga om trafikbrott gäller lagen dock ej i förhållande till stat som har tillträtt den europeiska konventionen den 30 november 1964 om straff för vägtrafikbrott.

Denna lag är, enligt beslut av regeringen, tillämplig vid frågor om överförande av lagföring för brott till eller från en stat som har tillträtt den europeiska konventionen av den 15 maj 1972 om överförande av lagföring i brottmål. Lagen gäller dock inte

1. när det gäller trafikbrott, i förhållande till en stat som har tillträtt den europeiska konventionen av den 30 november 1964 om straff för vägtrafikbrott, eller

2. om Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/3011 av den 27 november 2024 om överföring av straffrättsliga förfaranden är tillämplig.

Denna lag träder i kraft den 1 februari 2027.

1.3 Förslag till förordning med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om överföring av straffrättsliga förfaranden

1 kap. Allmänna bestämmelser

Förordningens innehåll

1 § Denna förordning innehåller bestämmelser som kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/3011 av den 27 november 2024 om överföring av straffrättsliga förfaranden, i denna förordning kallad EU-förordningen, och lagen (2027:XX) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om överföring av straffrättsliga förfaranden.

2 § Denna förordning är meddelad med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen.

Ord och uttryck

3 § Ord och uttryck i denna förordning har samma betydelse som i lagen (2027:XX) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om överföring av straffrättsliga förfaranden.

Kommunikation

4 § All kommunikation och allt samråd enligt EU-förordningen ska ske direkt mellan åklagaren i Sverige och den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten.

Om den andra medlemsstaten har utsett en centralmyndighet ska kommunikationen och samrådet ske via centralmyndigheten, om inte centralmyndigheten eller den behöriga myndigheten i den staten anger något annat.

Språk

5 § En ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande, information som lämnas till stöd för en sådan ansökan och eventuell

kommunikation mellan myndigheter ska vara skriven på eller översatt till svenska när Sverige agerar som ansökande och anmodad stat.

Om den åklagare som handlägger ärendet bedömer att det är lämpligt i det enskilda fallet får alla handlingar som avses i första stycket eller vissa av dem vara skrivna på eller översatta till engelska.

Behörig åklagare

6 § Riksåklagaren bestämmer vilka åklagare som är behöriga att

1. ansöka om överföring av ett straffrättsligt förfarande till en annan medlemsstat, och

2. handlägga och fatta beslut om att bifalla eller avslå en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande till Sverige.

Riksåklagaren är ensam behörig att ansöka om överföring av straffrättsliga förfaranden till andra medlemsstater och pröva ansökningar om överföring av straffrättsliga förfaranden till Sverige om det finns anledning att anta att prövningen har särskild betydelse för Sveriges utrikes- eller säkerhetspolitik. Detsamma gäller vid prövning av ansökningar om överföring av straffrättsliga förfaranden till Sverige avseende brott som har begåtts utomlands av någon som vid gärningstillfället inte var svensk medborgare eller hade hemvist i Sverige eller som, när prövning sker, inte är svensk medborgare eller har hemvist här.

Första och andra stycket gäller inte om Justitiekanslern eller någon av riksdagens ombudsmän till följd av föreskrifter i en annan författning är särskild åklagare.

2 kap. När Sverige ansöker om överföring av ett straffrättsligt förfarande till en annan medlemsstat

Initiering av en ansökan

1 § Förslag från misstänkta, tilltalade och brottsoffer om att ett straffrättsligt förfarande ska överföras enligt EU-förordningen får lämnas till åklagaren. Sådana förslag får lämnas skriftligen eller muntligen. Om ett förslag lämnas muntligen ska det dokumenteras av åklagaren genom en tjänsteanteckning eller på något annat sätt.

Information till misstänkta, tilltalade och brottsoffer

2 § Information till misstänkta, tilltalade och brottsoffer enligt artiklarna 6.3, 6.6, 7.2, 7.4, 10.2, 15.3 och 16.3 EU-förordningen ska som huvudregel lämnas skriftligen. Information får dock även lämnas muntligen, om det är lämpligt.

Informationen ska lämnas på ett språk som mottagaren förstår.

3 § Information som lämnas skriftligen får sändas med posten eller på elektronisk väg, om det inte av särskilda skäl kan antas att mottagaren inte skulle få informationen på det sättet.

Den skriftliga informationen ska lämnas på en särskild blankett som fastställs av Åklagarmyndigheten.

4 § Om information lämnas muntligen ska det framgå att mottagaren har fått del av den antingen genom att den som har lämnat informationen gör en tjänsteanteckning eller på något annat sätt.

5 § Det som anges i 2–4 §§ ska även gälla om den anmodade myndigheten har ålagt åklagaren att informera misstänkta, tilltalade och brottsoffer som uppehåller sig i Sverige enligt artiklarna 15.2 och 16.2 EU-förordningen. Det som anges i 3 § andra stycket om användande av en särskild blankett som fastställs av Åklagarmyndigheten ska dock inte gälla.

Information till domstol och verkställande myndighet

6 § Om åklagaren ansöker om överföring av ett straffrättsligt förfarande efter att åtal har väckts för brottet vid svensk domstol eller om det har uppkommit en fråga om åtgärd på grund av brottet hos domstol, ska åklagaren informera domstolen om ansökan och den anmodade myndighetens beslut med anledning av ansökan. Om ansökan återkallas ska domstolen informeras om det.

Om det har meddelats en dom mot en person för ett brott som omfattas av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande, ska åklagaren lämna information enligt första stycket även till Kriminalvården eller en annan myndighet som ansvarar för verkställigheten av domen.

Om åklagaren väcker åtal för ett brott som omfattas av ett straffrättsligt förfarande som har fortsatt eller återupptagits i Sverige enligt artikel 21.5 EU-förordningen, ska åklagaren underrätta domstolen om detta.

3 kap. När en annan medlemsstat ansöker om överföring av ett straffrättsligt förfarande till Sverige

Information till misstänkta, tilltalade och brottsoffer

1 § Information till misstänkta, tilltalade och brottsoffer enligt artikel 15.1 och 16.1 EU-förordningen ska som huvudregel lämnas skriftligen. Information får dock även lämnas muntligen, om det är lämpligt.

Informationen ska lämnas på ett språk som mottagaren förstår.

2 § Information som lämnas skriftligen får sändas med posten eller på elektronisk väg, om det inte av särskilda skäl kan antas att mottagaren inte skulle få informationen på det sättet.

Den skriftliga informationen ska lämnas på en särskild blankett som fastställs av Åklagarmyndigheten.

3 § Om information lämnas muntligen ska det framgå att mottagaren har fått del av den antingen genom att den som har lämnat informationen gör en tjänsteanteckning eller på något annat sätt.

4 § Det som anges i 1–3 §§ ska även gälla om den ansökande myndigheten har ålagt åklagaren att informera misstänkta och tilltalade som uppehåller sig i Sverige enligt artiklarna 6.5, 6.7, 10.3 och 15.4 EU-förordningen. Det som anges i 2 § andra stycket om användande av en särskild blankett som fastställs av Åklagarmyndigheten ska dock inte gälla.

4 kap. Övriga frågor

Statistik

1 § Ekobrottsmyndigheten och Åklagarmyndigheten ska till Europeiska kommissionen lämna de statistikuppgifter och andra uppgifter som avses i artikel 28 EU-förordningen och som finns tillgängliga hos respektive myndighet.

Rättsligt biträde

2 § Om åklagaren får information från en anmodad eller ansökande myndighet om att en misstänkt, en tilltalad eller ett brottsoffer vill anlita juridiskt biträde i Sverige, ska åklagaren så snart som möjligt ge honom eller henne information som underlättar anlitaandet av ett biträde. Om personen redan har ett biträde förordnat för sig i Sverige, ska åklagaren informera om det.

Denna förordning träder i kraft den 1 februari 2027.

1.4 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1999:1135) om misstankeregister

Härigenom föreskrivs att 3 § förordningen (1999:1135) om misstankeregister ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Uppgifter ur misstankeregistret ska lämnas ut om det begärs av

1. det statsråd som är föredragande i ärenden enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlännningar, i ärenden om utlämning för brott, i ärenden om nåd i brottmål eller i andra ärenden enligt 12 kap. 9 § regeringsformen eller i ärenden om överförande av straffverkställighet enligt lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom, eller den statsrådet bemyndigar, för utredning i ett sådant ärende och i fråga om den som ärendet gäller,

2. en åklagarmyndighet, i ärenden där en prövning ska göras, i fråga om den som prövningen gäller,

3. Säkerhetspolisen, i ärenden om anställning eller uppdrag vid myndigheten,

4. Tullverket i tillståndsärenden och andra ärenden där en lämplighetsprövning ska göras, i fråga om den som prövningen gäller,

5. en länsstyrelse, i fråga om den som ärendet gäller, om inte annat anges, i ärenden

a) där länsstyrelsen enligt lag eller förordning ska hämta in sådana uppgifter,

b) där länsstyrelsen ska göra en lämplighetsprövning,

c) om godkännande och tillsyn enligt förordningen (1989:149) om bevakningsföretag m.m.,

d) om godkännande av skyddsvakt enligt skyddsförordningen (2010:523),

e) om godkännande och tillsyn enligt förordningen (2011:155) om auktorisation av delgivningsföretag, och

¹ Senaste lydelse 2022:716.

f) om auktorisation enligt förordningen om auktorisation av delgivningsföretag, i fråga om personer som anges i 4 § första stycket 1 och 2 i den förordningen,

6. Transportstyrelsen, i fråga om den som myndigheten vid lämplighetsprövning enligt lagen (1998:493) om trafikskolor och förordningen (1998:978) om trafikskolor överväger att ge tillstånd eller godkänna samt i ärenden om körkortstillstånd, körkort, traktorkort, taxiförarlegitimation, tillstånd till yrkesmässig trafik eller taxitrafik, biluthyrning och transporttillstånd eller tillstånd för att få driva en redovisningscentral eller en beställningscentral för taxitrafik, i fråga om den som ärendet gäller,

7. det statsråd som är föredragande i ärenden enligt lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap, eller den statsrådet bemyndigar, för utredning i ett sådant ärende, i fråga om den som ärendet gäller,

8. Migrationsverket, i ärenden enligt lagen om svenskt medborgarskap eller utlänningslagen (2005:716), dels i fråga om den som ärendet gäller, dels för utredning i ärenden som avses i 5 kap. 3 a § första stycket 1 utlänningslagen, i fråga om någon annan än den som utredningen gäller, och i ärenden enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlänningar, i fråga om den som ärendet gäller,

9. en passmyndighet utom riket i passärenden, i fråga om den som ärendet gäller,

10. en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen, i mål om upphävande av allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott enligt utlänningslagen, i fråga om den som ärendet gäller,

11. en åklagarmyndighet eller allmän domstol i ett ärende enligt lagen (2017:1000) om en europeisk utredningsorder, *och*

12. en åklagarmyndighet i ett ärende enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1805 av den 14 november 2018 om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande.

11. en åklagarmyndighet eller allmän domstol i ett ärende enligt lagen (2017:1000) om en europeisk utredningsorder,

12. en åklagarmyndighet i ett ärende enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1805 av den 14 november 2018 om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande, *och*

13. en åklagarmyndighet i ett ärende enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/3011 av den 27 november 2024 om överföring av straffrättsliga förfaranden.

Uppgifter om någon annan person än den som prövningen gäller enligt första stycket 8 ska begränsas till uppgifter om misstanke som avser brott enligt 3, 4 eller 6 kap. eller 16 kap. 10 a § brottsbalken.

Denna förordning träder i kraft den 1 februari 2027.

2 Ärendet

Det har under åren gjorts försök att få till stånd en gemensam reglering för överföring av straffrättsliga förfaranden inom EU. Ett avtal mellan EU:s medlemsstater om överföring av straffrättsliga förfaranden undertecknades 1990 men på grund av bristande ratificering trädde det aldrig i kraft. I juli 2009 lade det svenska ordförandeskapet på 16 medlemsstaters vägnar fram ett initiativ till rådets rambeslut om överföring av straffrättsliga förfaranden. Förhandlingarna hann dock inte avslutas innan Lissabonfördraget, som ändrade beslutsordningen, trädde i kraft den 1 december 2009.

I april 2023 presenterade kommissionen ett förslag till en ny EU-förordning om överföring av straffrättsliga förfaranden. Av motiveringen till förslaget framgick bland annat att gemensamma regler för överföring av straffrättsliga förfaranden mellan medlemsstaterna är nödvändiga för att effektivt bekämpa gränsöverskridande brottslighet och säkerställa att den bäst lämpade medlemsstaten utreder eller lagför brott.

Efter drygt ett och ett halvt års behandling antog Europaparlamentet och rådet den 5 november 2024 förordningen (EU) 2024/3011 om överföring av straffrättsliga förfaranden. Förordningen trädde i kraft den 7 januari 2025 och ska tillämpas från och med den 1 februari 2027. Förordningen är publicerad i Europeiska unionens officiella tidning och finns i svensk lydelse, se *bilaga*.

EU-förordningen är till alla delar bindande och direkt tillämplig i Sverige. Den ska alltså inte genomföras genom nationell normgivning. Det kan dock finnas behov av kompletterande nationell reglering för att förordningen ska kunna tillämpas i Sverige, vilket övervägs och föreslås i denna promemoria.

3 Gällande rätt

3.1 Internationellt samarbete rörande överföring av straffrättsliga förfaranden

3.1.1 Lagföringskonventionen och lagföringslagen

Lagföringskonventionen

Sverige har tillsammans med ett 20-tal andra stater², varav 13 EU-medlemsstater, tillträtt 1972 års konvention om överförande av lagföring i brottmål (lagföringskonventionen). Syftet med konventionen är att i varje enskilt fall göra det möjligt att lagföra i den stat där det med hänsyn till samtliga omständigheter framstår som mest ändamålsenligt att den äger rum.

Konventionen innehåller sju olika delar och 47 artiklar. I den första delen anges ett antal definitioner. Därefter följer i konventionens andra del ett antal artiklar som rör behörighet och som möjliggör lagföring i en anmodad stat som enligt nationell rätt saknar behörighet att döma över den gärning som framställningen avser. I artikel 2 föreskrivs att en fördragsslutande stat vid tillämpning av konventionen är behörig att enligt sin egen strafflag lagföra varje brott som strafflagstiftningen i en annan fördragsslutande stat är tillämplig på. Denna subsidiära behörighet får endast utövas när en framställning om överförande av lagföring har gjorts från en annan fördragsslutande stat. I de nästföljande artiklarna finns ett antal bestämmelser som rör den särskilda behörigheten. I artikel 3 anges att en fördragsslutande stat som enligt nationell rätt är behörig att lagföra ett brott vid tillämpningen

² Följande stater har tillträtt konventionen: Albanien, Armenien, Bosnien och Hercegovina, Bulgarien, Cypern, Danmark, Estland, Lettland, Liechtenstein, Litauen, Makedonien, Moldavien, Montenegro, Nederländerna med Nederländska Antillerna och Aruba, Norge, Rumänien, Ryssland, Serbien, Slovakien, Spanien, Tjeckien, Turkiet, Ukraina och Österrike (se 1 § förordningen (1978:108) om internationellt samarbete rörande lagföring för brott).

av konventionen får avstå från eller inställa åtgärder för lagföring av en misstänkt som är eller kommer att bli föremål för lagföring på grund av samma brott av annan fördragsslutande stat.

I konventionens tredje del regleras överföring av lagföring. Av artikel 6 följer att om någon är misstänkt för brott enligt en fördragsslutande stats lagstiftning så kan den staten göra en framställning hos annan fördragsslutande stat om lagföring i de fall och på de villkor som föreskrivs i konventionen. Om en stat kan göra en sådan framställning föreligger också en skyldighet att överväga den möjligheten. En förutsättning för att den anmodade staten ska få vidta åtgärder för lagföring med anledning av en framställning är att det föreligger dubbel straffbarhet.

I artikel 8 anges i vilka fall en stat kan göra en framställning om lagföring hos en annan stat. Så kan ske om den misstänkte har hemvist eller är medborgare i den anmodade staten, eller om den staten är den misstänktes hemland. Andra skäl är att den misstänkte avtjänar eller ska avtjäna en frihetsberövande påföljd i den anmodade staten, att lagföring inletts mot personen där eller att det viktigaste bevismaterialet finns i den staten.

I artikel 8.2 anges en begränsning i konventionens tillämpningsområde i de fall den misstänkte har blivit dömd i en fördragsslutande stat genom en lagakraftvunnen dom. Den staten kan då begära överförande av lagföringen endast om staten inte själv kan verkställa domen ens med användning av ett utlämningsförfarande och om den andra konventionsstaten inte erkänner principen om verkställighet av utländsk dom eller vägrar verkställighet av sådan dom.

I artikel 10 anges tre vägransgrunder som medför att den anmodade staten ska underlåta att vidta åtgärder på grund av framställningen. Så ska ske om dubbel straffbarhet inte föreligger, om den misstänkte i en annan fördragsslutande stat redan har dömts för gärningen genom ett slutligt och verkställbart avgörande eller om brottet var preskriberat i den anmodande staten när framställningen gjordes.

I artikel 11 anges i vilka fall den anmodade staten helt eller delvis får avslå en framställning om lagföring. Så får ske om ansökan inte bedöms vara berättigad, om den misstänkte inte har hemvist i den anmodade staten eller om den misstänkte inte är medborgare i den anmodade staten och inte heller hade hemvist i den staten vid tiden

för brottet. En framställning får också avslås i andra fall, exempelvis om den anmodade staten bedömer att brottet är av politisk natur eller om lagföringen skulle strida mot den anmodade statens internationella åtaganden eller mot grunderna för dess rättsordning.

Enligt artikel 12 ska den anmodade staten återta ett bifall till en framställning om det därefter visar sig att någon vägransgrund i artikel 10 föreligger. Ett bifall får också återtas i vissa andra situationer, bland annat om det visar sig att den misstänktes personliga närvaro vid förhandling i den anmodade staten inte kan säkerställas eller att en eventuell dom inte kan verkställas i den staten.

Förfarandet för överförande av lagföring regleras utförligt i artiklarna 13–20. I de därpå följande artiklar finns bestämmelser om den verkan som en framställning om lagföring har i den anmodande respektive anmodade staten, bland annat i fråga om åtgärder för lagföring och åtalpreskription (artiklarna 21–26). Vidare finns särskilda bestämmelser om rätt till tvångsmedel i den anmodade staten om den staten inte har ursprunglig behörighet (artiklarna 27–29). I artiklarna 30–34 finns regler om lagföring i mer än en stat och i artiklarna 35–37 om principen *ne bis in idem*. Därefter följer slutbestämmelser. (En mer utförlig redogörelse för artiklarna finns i propositionen med förslag till lag om internationellt samarbete rörande lagföring för brott m.m., prop. 1975/76:3, s. 75–78.)

Lagföringslagen och lagföringsförordningen

Genom lagen (1976:19) om internationellt samarbete rörande lagföring för brott (lagföringslagen) har lagföringskonventionen införlivats i svensk rätt. Lagföringslagen är tillämplig i förhållande till de stater som har tillträtt lagföringskonventionen. I lagen finns bestämmelser om överförande av lagföring från Sverige till en annan stat respektive från en annan stat till Sverige. I förordningen (1978:108) om internationellt samarbete rörande lagföring för brott (lagföringsförordningen) finns uppgift om i förhållande till vilka stater lagen gäller och tillämpningsföreskrifter.

Överförande av lagföring från Sverige till annan stat

Regler om överförande av lagföring från Sverige till en annan stat finns i 2–5 §§ lagföringslagen. I 2 § första stycket anges den grundläggande förutsättningen för överförande av lagföring, nämligen att någon är misstänkt för brott enligt svensk lag. Därefter anges i vilka situationer en framställning om överförande av lagföring till en annan stat får göras, vilka överensstämmer med artikel 8 lagföringskonventionen, nämligen

1. om den misstänkte har hemvist i den andra staten,
2. om den misstänkte är medborgare i den andra staten eller om denna stat är hans ursprungliga hemland,
3. om den misstänkte undergår eller skall undergå frihetsberövande påföljd i den andra staten,
4. om lagföring för samma eller annat brott har inletts mot den misstänkte i den andra staten,
5. om överförande av lagföring påkallas av utredningsskäl,
6. om verkställighet i den andra staten av dom på grund av brottet kan antagas öka möjligheterna till den dömdes sociala anpassning,
7. om den misstänktes personliga närvaro ej kan säkerställas vid förhandling här i landet men vid förhandling i den andra staten, eller
8. om dom på grund av brottet ej kan verkställas här i landet ens med användning av utlämningsförfarande men verkställighet kan ske i den andra staten.

Enligt paragrafens andra stycke gäller vissa begränsningar av möjligheten att göra en framställning om överföring av lagföring när det finns en lagakraftvunnen dom mot den misstänkte.

Det är riksåklagaren som är behörig att göra framställningar om överförande av lagföring från Sverige enligt 2 § lagföringslagen och att återkalla sådana framställningar. I förhållande till en annan nordisk stat är dock åklagare som är behörig att väcka åtal för brottet även behörig att pröva frågan om överförande av lagföring från Sverige. Om åklagaren anser att det finns skäl att avslå en framställning från en annan nordisk stat ska åklagaren dock med eget

yttrande överlämna ärendet till riksåklagaren. (Se 2 § tredje stycket lagföringslagen samt 4 och 22 §§ lagföringsförordningen.)

3 § lagföringslagen innehåller bestämmelser om den rättsverkan som en framställning om överförande av lagföring till en annan stat har i Sverige. I första stycket anges att åtal då inte får väckas för brottet. Andra åtgärder för lagföring, exempelvis tvångsmedel, får dock vidtas till dess den andra statens beslut med anledning av framställningen har mottagits. Om lagföringen överförs efter att åtal har väckts, ska det förhållandet anses utgöra rättegångshinder i brottmålet. Om det har meddelats en dom för brottet mot den misstänkte i Sverige får domen inte verkställas efter att framställningen gjorts, utom såvitt avser enskilt anspråk i anledning av brottet.

I 4 § anges två situationer när rätten till lagföring eller verkställighet återgår till Sverige. Den första situationen är om den andra staten meddelar att den beslutat att inte vidta några åtgärder med anledning av framställningen eller att avbryta sådana åtgärder, eller att den avslagit framställningen eller återkallat sitt bifall till denna. Det andra situationen är om Sverige återkallar framställningen innan den andra staten har meddelat att den beslutat att vidta några åtgärder med anledning av framställningen.

Enligt 5 § förlängs tiden för åtalspreskription i Sverige med sex månader när en framställning om överförande av lagföring till en annan stat har gjorts.

Överförande av lagföring från annan stat till Sverige

I 6–11 §§ finns bestämmelser om prövningen av en annan stats framställning om överförande av lagföring till Sverige. En sådan framställning kan, enligt 6 § första stycket, göras om någon är misstänkt för brott i en annan stat enligt dess lag och det finns skäl därtill med tillämpning av 2 §. Som en grundläggande förutsättning gäller enligt andra stycket ett krav på dubbel straffbarhet. Lagföringen får överföras endast om gärningen skulle ha varit ett brott enligt svensk lag om den hade begåtts här i landet och om gärningsmannen i sådant fall skulle ha varit underkastad ansvar även enligt svensk lag.

I 7 § anges ett antal tvingande avslagsgrunder. Framställningen ska avslås om det finns hinder mot lagföring med hänsyn till principen om *ne bis in idem* i 2 kap. 9 § brottsbalken, om åtalspreskription har inträtt eller om lagföringen skulle strida mot Sveriges internationella åtaganden eller grunderna för rättsordningen här i landet.

De fakultativa avslagsgrunderna finns i 8 §. En framställning får avslås om den misstänkte inte har hemvist eller är medborgare i Sverige och inte heller hade hemvist i Sverige vid tiden för brottet, om brottet är av politisk natur eller ett rent militärt eller skatterättsligt brott, om det finns grundad anledning att anta att framställningen har föranletts av hänsyn till ras, religion, nationalitet eller politisk åsikt, om gärningen har begåtts utom den andra statens område, och slutligen, om den andra staten inte har iakttagit de föreskrifter rörande förfarandet som föreskrivs i lagföringskonventionen.

I 9–10 §§ finns bestämmelser om när ett beslut varigenom framställningen har bifallits ska eller får återkallas.

Det är Riksåklagaren som prövar en framställning om överförande av lagföring till Sverige enligt i 6–10 §§ lagföringslagen. Om riksåklagaren bedömer att en framställning bör avslås därför att brottet är av politisk natur eller ett rent militärt brott, ska frågan överlämnas till regeringen för avgörande. Riksåklagaren får även i annat fall överlämna frågan till regeringen. I förhållande till en annan nordisk stat är dock åklagare som är behörig att väcka åtal för brottet även behörig att pröva frågan om överförande av lagföring till Sverige. Om åklagaren anser att det finns skäl att avslå en framställning från en annan nordisk stat ska åklagaren dock med eget yttrande överlämna ärendet till riksåklagaren. (Se 11 § lagföringslagen samt 12 och 22 §§ lagföringsförordningen.)

Verkan av en framställning om överförande av lagföring till Sverige regleras i 12–14 §§. Vad som gäller vid angivelsebrott anges i 12 §. 13 § första stycket innehåller ett undantag från kravet på åtalsförordnande i 2 kap. brottsbalken. Om en framställning om överförande av lagföring bifalls får, enligt bestämmelsen, åtal väckas i Sverige även om åtalsförordnande inte har meddelats. Enligt 13 § andra stycket ska svensk strafflag tillämpas på brottet i fråga. Om svensk behörighet föreligger enbart med stöd av den särskilda behörighetsregeln i artikel 2 i lagföringskonventionen får det dock

inte dömas till en stängare påföljd än det svåraste straff som är stadgat för brottet enligt lagen i den andra staten.

Av 14 § framgår att åtgärder för väckande av åtal eller förundersökning, såsom förhör och annan bevisinhämtning, som vidtagits enligt lagen i den andra staten har samma giltighet som om de vidtagits av svensk myndighet. Åtgärderna får dock inte tillerkännas större bevisverkan än de har i den andra staten. Även åtgärder som vidtagits enligt lagen i den andra staten och som medför förlängning av preskriptionstiden har motsvarande verkan här i landet.

I 15–16 §§ finns bestämmelser om tillfälliga tvångsåtgärder. Bestämmelserna aktualiseras enbart i de fall Sverige saknar ursprunglig behörighet och lagföring i Sverige enbart kan ske med stöd av behörighetsregeln i artikel 2 i lagföringskonventionen. I 15 § första stycket regleras situationen när en annan stat har meddelat sin avsikt att göra en framställning om överförande av lagföring till Sverige. På begäran av den andra staten får den misstänkte då anhållas eller häktas här i landet om häktning för brottet får ske enligt svensk lag och det skäligen kan befaras att den misstänkte avviker eller undanröjer bevis. I fråga om sådan tvångsåtgärd tillämpas i övrigt vad som är föreskrivet i svensk lag. Om en komplett framställning om överförande av lagföring har mottagits från en annan stat får, enligt 15 § andra stycket, de tvångsmedel användas som hade kunnat användas enligt svensk lag i fråga om brottet.

I 16 § föreskrivs när de provisoriska tvångsåtgärderna enligt 15 § ska hävas. Enligt första stycket ska en vidtagen tvångsåtgärd omedelbart hävas om rätten till lagföring återgår till den andra staten. I andra stycket föreskrivs vidare vissa tidsgränser för frihetsberövanden enligt 15 §. Den som har anhållits eller häktats ska omedelbart frigges om framställning om överförande av lagföring inte har mottagits inom 18 dagar från frihetsberövandet eller om de handlingar som ska fogas till framställningen inte har mottagits inom 15 dagar från det att framställningen mottogs. Tiden för frihetsberövande enligt 15 § första stycket får aldrig överskrida 40 dagar.

Avslutningsvis finns i 17 § bestämmelser om rättsligt biträde i Sverige.

3.1.2 Rättshjälpskonventionen

Sverige har tillträtt den europeiska konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål (rättshjälpskonventionen) som antogs av Europarådet den 20 april 1959. I rättshjälpskonvention åtar sig staterna att lämna varandra rättslig hjälp i största möjliga utsträckning i mål eller ärenden som avser beivrandet av brott. Artikel 21 innehåller bestämmelser om framställning om lagföring i annat land. Där anges att en sådan framställning som huvudregel ska översändas från justitieministeriet i den ansökande staten till justitieministeriet i den anmodade staten. Vidare anges att den anmodade parten ska meddela om framställningen har efterkommit och i förekommande fall översända en avskrift av domen.

3.1.3 Trafikbrottskonventionen

Sverige har tillträtt 1964 års konvention om straff för vägtrafikbrott (trafikbrottskonventionen). Huvudsyftet med konventionen är att genom internationellt samarbete öka möjligheterna att effektivt och smidigt ingripa mot vissa trafikbrott som begåtts av en trafikant vid tillfällig vistelse utanför sitt hemland. För konventionens tillämpning finns i artikel 2 ett krav på dubbel straffbarhet. Vidare föreskrivs att hemviststatens egen lagstiftning ska vara tillämplig vid lagföringen men att hemviststaten ska beakta de trafikregler som gäller på den ort där gärningen har begåtts.

I artiklarna 3–7 finns bestämmelser om lagföring i hemviststaten. Enligt artikel 3 är hemviststatens myndigheter behörig att vidta åtgärder för lagföring av trafikbrott som har begåtts i en annan fördragsslutande stat, när den staten har gjort en framställning om det. I de andra artiklarna regleras vad en framställning ska innehålla, hur den ska hanteras i hemviststaten och vad den får för effekter i de berörda staterna, bland annat vad gäller åtalspreskription.

I konventionen regleras också verkställighet i hemviststaten. Bestämmelser om detta finns i artiklarna 8–13. Enligt artikel 8 är hemviststatens myndigheter behöriga att på framställning från gärningsstaten verkställa utländska domar eller utländska administrativa beslut i mål om ansvar för vägtrafikbrott. Verkställigheten ska då ske i enlighet med hemviststatens lag. I vilka situationer hemviststaten ska respektive får vägra verkställighet anges i artikel 9.

Artiklarna 14–23 innehåller allmänna bestämmelser om förfarandet. (För en mer omfattande redogörelse för konventionens bestämmelser, se propositionen med förslag till lag om straff för trafikbrott som begåtts utomlands, m.m., prop. 1971:114, s. 7–11.)

I samband med ratificeringen av trafikbrottskonvention antogs lagen (1971:965) om straff för vissa trafikbrott som begåtts utomlands. Lagen innebär att tillämpningsområdet för vissa straffbestämmelser gällande trafikbrott i svensk rätt också omfattar förseelser som har begåtts utanför Sverige. I 1 § anges att samtliga bestämmelser i lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott ska gälla även i fråga om gärning som har begåtts utomlands. Enligt 2 § ska även ett visst antal uppräknade straffbestämmelser i andra svenska trafikförfattningar tillämpas om någon utomlands har överträtt en utländsk trafikföreskrift som har sin motsvarighet i någon av de angivna svenska författningarna.

Om ansvar inte kan följa enligt 1 och 2 §§ finns i 3 § en straffbestämmelse för den som i Danmark, Finland, Island eller Norge överträder där gällande föreskrift gällande vissa överträdelser som anges i paragrafen. Enligt 4 § har regeringen möjlighet att, i den mån det påkallas för uppfyllande av Sveriges förpliktelser enligt avtal med annan främmande stat än de nordiska länderna, förordna att 3 § ska vara tillämplig även i förhållande till andra stater än de nordiska. Med stöd av detta bemyndigande har det genom kungörelse (1972:477) om tillämpning av 3 § lagen om straff för trafikbrott som begåtts utomlands förordnats att 3 § ska vara tillämplig även på gärningar som har begås i utomnordisk stat, om staten har tillträtt trafikbrottskonventionen.

3.1.4 Nordiska samarbetsavtalet

I februari 1970 ingick de högsta åklagarmyndigheterna i de nordiska länderna ett samarbetsavtal om lagföring i annat nordiskt land än det där brottet har förövats. Avtalet är i sin svenska version intaget i RÅ:s cirkulär C 65 den 25 september 1970. Detta cirkulär upphörde att gälla den 1 januari 2000 (RÅFS 1999:7). Att cirkuläret har upphört att gälla har enligt Riksåklagaren inte inneburit att innehållet i cirkuläret i sin helhet sakligt sett är föråldrat (se

betänkandet Verkställighet av vissa trafikböter/trafikavgifter för utländska trafikanter, SOU 2002:72, s. 29–30).

Enligt avtalet kan lagföring för brott som har begåtts i ett nordiskt land ske i ett annat nordiskt land om den misstänkte är bosatt i det landet och gärningen är straffbar också där. Detsamma gäller om den misstänkte uppehåller sig i ett annat land och det av särskild anledning anses lämpligt att lagföringen sker där samt att detta lands myndigheter är behöriga att handlägga saken. Lagföringen sker enligt den straff- och processrättsliga lagstiftningen i det land som övertar saken. Hänsyn ska tas till den misstänktes intressen och genomförandet av ett effektivt brottmålsförfarande ska vara bestämmande vid bedömningen av frågan om framställningen ska avslås eller beviljas. Kommunikationen ska ske direkt mellan berörda åklagarmyndigheter. (Se en längre beskrivning av avtalet i prop. 1975/76:3, s. 67–69.)

3.1.5 Övriga grunder för samarbete

Bestämmelser om överföring av lagföring finns intagna i ett antal olika FN-konventioner, däribland konventionen mot korruption (artikel 47), konventionen mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen (artikel 8) och konventionen mot gränsöverskridande organiserad brottslighet (artikel 21). Även i 1957 års europeiska utlämningskonvention finns i artikel 6.2 en bestämmelse om överföring av lagföring.

Sverige har ingått några bilaterala avtal om ömsesidig rättslig hjälp med bland annat Ungern (se propositionen 1985/86:8 med anledning av en överenskommelse mellan Sverige och Ungerska Folkrepubliken om inbördes rättshjälp i brottmål, prop. 1985/86:8, SÖ 1986:5) och Polen (se propositionen 1989/90:55 med anledning av en överenskommelse mellan Sverige och Polen om inbördes 1989/90:55 rättshjälp i brottmål, prop. 1989/90:55, SÖ 1990:9). I avtalen regleras bland annat överföring av lagföring.

Stater kan också samarbeta i frågor som rör överföring av lagföring utan att det finns något internationellt instrument eller avtal, under förutsättning att det är förenligt med nationell lagstiftning.

3.1.6 Förebyggande och lösning av tvister om utövande av jurisdiktion i straffrättsliga förfaranden

Den 30 november 2009 antogs rådets rambeslut 2009/948/RIF om förebyggande och lösning av tvister om utövande av jurisdiktion i straffrättsliga förfaranden. Rambeslutet har genomförts i svensk rätt genom förordningen (2014:1553) om förebyggande och lösning av tvister om utövande av jurisdiktion i straffrättsliga förfaranden inom Europeiska unionen.

Rambeslutet

Målet med rambeslutet är att främja ett närmare samarbete mellan behöriga myndigheter i två eller flera medlemsstater som driver straffrättsliga förfaranden, i syfte att säkerställa en effektiv och korrekt rättsskipning. Ett syfte med ett sådant samarbete är att förhindra situationer där samma person är föremål för parallella straffrättsliga förfaranden i olika medlemsstater avseende samma gärning och resultat som strider mot förbudet mot dubbelbestraffning, principen om *ne bis in idem* (se artikel 1.2 a). Ett annat syfte är att undvika de negativa följder som uppkommer av sådana parallella förfaranden, såsom att de berörda behöriga myndigheterna drabbas av tidsspillan och resursslöseri (se artikel 1.2 b och skäl 4).

För att uppnå målen reglerar rambeslutet två förfaranden. Det handlar dels om ett informationsutbyte för att utreda om det pågår parallella straffrättsliga förfaranden i flera medlemsstater, dels om ett direkt samråd för att komma överens om en effektiv lösning om så är fallet. (Se artikel 2)

Det inledande informationsutbytet regleras i artiklarna 5–9. Enligt artikel 5 ska en behörig myndighet i en medlemsstat som har rimliga skäl att anta att ett parallellt förfarande pågår i en annan medlemsstat kontakta den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten för att undersöka om det pågår ett parallellt straffrättsligt förfarande. Den kontaktade myndigheten är i sin tur, enligt artikel 6, skyldig att svara på en sådan begäran inom viss tid och meddela den kontaktande myndigheten om det pågår straffrättsliga förfaranden i dess medlemsstat.

Om det vid informationsutbytet visar sig att det pågår parallella straffrättsliga förfaranden innehåller artiklarna 10–13 bestämmelser om det efterföljande direkta samrådet som ska ske mellan de behöriga myndigheterna. Av artikel 10 följer att de behöriga myndigheterna är skyldiga att inleda ett direkt samråd för att komma överens om en effektiv lösning. Dessa samråd kan, när det är lämpligt, leda till att de straffrättsliga förfarandena koncentreras till en medlemsstat. Om det inte har varit möjligt att nå samförstånd genom direkt samråd ska ärendet, om det är lämpligt, hänskjutas till Eurojust om Eurojust är behörig att agera (se artikel 12.2).

Den svenska förordningen

Den svenska förordningen innehåller närmare bestämmelser om hur informationsutbyte och samråd enligt rambeslutet ska ske. Enligt 2 § ska all kommunikation och allt samråd enligt förordningen ske mellan åklagare och behörig myndighet i den andra medlemsstaten.

I 4–8 §§ regleras det inledande informationsutbytet som syftar till att utreda om det pågår parallella straffrättsliga förfaranden. Vad som gäller för en svensk begäran om information anges i 4 och 5 §§. Där föreskrivs att åklagaren, om det finns rimliga skäl att anta att en person som är föremål för förundersökning eller som står under allmänt åtal även är föremål för ett straffrättsligt förfarande avseende samma gärning i en annan medlemsstat, ska kontakta den statens behöriga myndighet och begära information om huruvida det pågår ett sådant förfarande i den staten. I 6–8 §§ regleras vad som gäller för en annan medlemsstats begäran om information. Där anges att en begäran om information från en annan medlemsstat om huruvida det pågår ett straffrättsligt förfarande i Sverige avseende en viss person och en viss gärning ska handläggas av åklagare. Vidare anges ett antal riktlinjer för handläggningen av en sådan begäran. Bland bestämmelserna finns också närmare reglerat vad en svensk begäran om information respektive ett svar på en begäran från en annan medlemsstat ska innehålla.

I 9–11 §§ regleras det efterföljande samrådet. Om det kan konstateras att det pågår ett straffrättsligt förfarande mot samma person avseende samma gärning även i en annan medlemsstat, ska åklagaren samråda med den behöriga myndigheten i den andra

medlemsstaten om förutsättningarna för att samordna förfarandena. Åklagaren ska så länge samrådet pågår hålla den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten underrättad om de beslut som fattas i det svenska förfarandet. Om det efter samrådet uppnås enighet om att lagföring avseende den aktuella gärningen helt eller delvis ska ske i Sverige, ska åklagaren underrätta den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten om utgången av det svenska förfarandet.

Slutligen innehåller 12 § en begränsning av skyldigheten att lämna ut uppgifter. Där föreskrivs att uppgifter inte får lämnas ut enligt förordningen om det strider mot lag eller förordning eller det finns sakliga skäl att anta att ett utlämnande kan skada viktiga svenska säkerhetsintressen eller äventyra enskilda personers säkerhet.

3.1.7 Plattformer för samarbete kring lagföring

Gemensamma utredningsgrupper

Genom lagen (2003:1174) om vissa former av internationellt samarbete i brottsutredningar genomförde Sverige rådets rambeslut 2002/465/RIF av den 13 juni 2002 om gemensamma utredningsgrupper. Enligt artikel 1 i rambeslutet kan en eller flera medlemsstater genom en ömsesidig överenskommelse inrätta en gemensam utredningsgrupp för brottsutredningar i en eller flera av de medlemsstater som inrättar gruppen. Gruppen ska inrättas för ett särskilt syfte och för en begränsad period. En utredningsgrupp får inrättas exempelvis om en medlemsstats brottsutredningar är komplicerade och krävande och har kopplingar till andra medlemsstater eller om flera medlemsstater genomför brottsutredningar där omständigheterna kräver samordnade, gemensamma åtgärder i de berörda medlemsstaterna. Gemensamma utredningsgrupper är alltså en möjlighet som de brottsutredande myndigheterna i medlemsstaterna har för att mer effektivt och framgångsrikt bedriva brottsutredningar.

I den svenska lagen regleras vissa samarbetsformer som de brottsbekämpande myndigheterna kan använda sig av. En av dessa är gemensamma utredningsgrupper för brottsutredningar. Bestämmelser om detta finns i 2–9 §§ och gäller enbart för sådana gemensamma utredningsgrupper för brottsutredningar som inrättas mellan

myndigheter i Sverige och myndigheter i en eller flera stater med stöd av någon av de internationella överenskommelser som räknas upp i 1 § första stycket, däribland det aktuella rambeslutet. Enligt 2 § ska en sådan gemensam utredningsgrupp inrättas för ett särskilt syfte och för en begränsad tid. Om en förundersökning pågår i Sverige avseende den brottslighet som den gemensamma utredningsgruppen ska utreda, är det enligt 3 § den åklagare eller myndighet som leder förundersökningen som får ingå en överenskommelse om att inrätta en gemensam utredningsgrupp. I annat fall får en sådan överenskommelse ingås av ett antal andra myndigheter som räknas upp i 3 § andra stycket. Om det för den gemensamma utredningsgruppens arbete krävs att en utredningsåtgärd vidtas i Sverige och en sådan åtgärd inte kan vidtas inom ramen för en pågående svensk förundersökning, föreskrivs i 4 § hur en svensk tjänsteman ska gå till väga för att ansöka om en sådan åtgärd. 5–9 §§ innehåller bestämmelser om villkor för användning av uppgifter och liknande samt om skadestånd för skador som vållats av tjänstemän i samband med en gemensam utredningsgrupps verksamhet.

I lagen finns också bestämmelser om internationellt samarbete gällande kontrollerade leveranser och brottsutredningar med användning av skyddsidentitet.

Till lagen finns förordningen (2003:1176) om vissa former av internationellt samarbete i brottsutredningar. Förordningen innehåller bestämmelser om en ansökans innehåll, samråd och underrättelser.

Eurojust

År 2002 inrättades Europeiska unionens byrå för straffrättsligt samarbete (Eurojust). Eurojusts roll är framför allt att stödja och stärka samordningen och samarbetet mellan nationella utredande myndigheter i samband med grov brottslighet när den brottsligheten berör två eller fler medlemsstater eller kräver lagföring på gemensamma grunder. För att leva upp till sitt mål ska Eurojust bland annat ge stöd i syfte att förbättra samarbetet mellan de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna och bistå myndigheterna genom att säkerställa bästa möjliga samordning av utredningar och lagföring.

Vid utförandet av sina uppgifter får Eurojust bland annat anmoda de berörda myndigheterna i medlemsstaterna att genomföra en utredning eller lagföra specifika gärningar, eller att godta att en av medlemsstaterna kan vara bättre lämpad att genomföra en utredning eller att lagföra specifika gärningar. Om medlemsstaterna inte kan komma överens om vilken av dem som ska genomföra en utredning eller lagföra specifika gärningar efter en sådan anmodan från Eurojust, ska Eurojust utfärda ett skriftligt yttrande i ärendet och skicka det till berörda medlemsstater. I den mån Eurojust ser ett behov kan byrån också uppmana medlemsstaterna att inrätta en gemensam utredningsgrupp.

Medlemsstaterna är inte på något sätt bundna av Eurojusts uppmaningar utan avgör själva om en uppmaning ska följas. Eurojust har inte heller några operativa befogenheter i brottsutredningar.

(Se Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1727 av den 14 november 2018 om Europeiska unionens byrå för straffrättsligt samarbete (Eurojust), och om ersättning och upphävande av rådets beslut 2002/187/RIF artiklarna 2–4.)

3.2 Svensk straffrättslig domsrätt

Allmänna bestämmelser om svensk domstols behörighet finns i 2 kap. brottsbalken. Där anges i vilken omfattning svenska domstolar är behöriga att döma över brott som har begåtts inom respektive utom Sveriges gränser. Bestämmelser om straffrättslig domsrätt finns också i olika specialstraffrättsliga författningar. Nedan behandlas de allmänna bestämmelserna i 2 kap. brottsbalken.

3.2.1 Brott som har begåtts i Sverige

Behörighet

Enligt 2 kap. 1 § första stycket brottsbalken är svensk domstol behörig att döma över brott som har begåtts i Sverige. Till svenskt territorium räknas Sveriges land- och sjöterritorium och luftrummet däröver.

Enligt paragrafens andra stycke ska ett brott anses ha begåtts i Sverige om gärningsmannen handlade här. I fråga om straffbar

underlåtenhet anses brottet ha begåtts i Sverige om gärningsmannen borde ha handlat här eller befann sig här när han eller hon borde ha handlat. Om det för straffansvar krävs att gärningen medfört en viss effekt anses brottet ha begåtts i Sverige även i de fall effekten inträdde i Sverige eller, vid försök, enligt brottsplanen sannolikt skulle ha inträtt här.

Ett brott som utgör medverkan till någon annans brott anses enligt tredje stycket ha begåtts i Sverige om den medverkande handlade här. I fråga om straffbar underlåtenhet anses brottet ha begåtts i Sverige om den medverkande borde ha handlat här eller befann sig här när han eller hon borde ha handlat. Om gärningsmannens brott anses ha begåtts i Sverige, anses den medverkandes brott också ha begåtts här.

Är det ovisst var ett brott har begåtts, ska brottet enligt fjärde stycket anses ha begåtts i Sverige om det finns skälig anledning att anta att så är fallet.

Krav på åtalsförordnande

I 2 kap. 2 § brottsbalken anges i vilka fall det krävs åtalsförordnande för att åtal ska få väckas för brott som anses ha begåtts i Sverige enligt 1 §. Ett åtalsförordnande utgör en processförutsättning. Om kravet på åtalsförordnande inte är uppfyllt ska åtalet avvisas. Bestämmelsen utgör ett undantag från huvudregeln att åtalsförordnande inte krävs för brott som har begåtts på svenskt territorium.

Enligt paragrafen krävs åtalsförordnande om brottet

1. har begåtts av en utlänning på ett utländskt fartyg eller luftfartyg och riktat sig mot en sådan utlänning eller mot utländskt intresse,
2. har begåtts av en utlänning i utövningen av tjänst eller uppdrag som innefattar allmän ställning hos en annan stat eller en mellanfolklig organisation, om inte gärningsmannen genom vilseledande uppgifter, förklädnad eller på annat sätt har försökt dölja i vilken egenskap han eller hon har handlat,
3. har begåtts av en utlänning som saknar hemvist i Sverige men som befinner sig här i landet inom ramen för internationellt militärt

samarbete eller internationell krishantering och som omfattas av avtal som är i kraft i förhållande till Sverige,

4. har begåtts av en svensk medborgare eller utlänning med hemvist i Sverige som tjänstgör i en annan stats militära styrka och som befinner sig här i landet inom ramen för internationellt militärt samarbete eller internationell krishantering och som omfattas av avtal som är i kraft i förhållande till Sverige,
5. är aggressionsbrott enligt 11 a § lagen (2014:406) om straff för vissa internationella brott eller försök, förberedelse eller stämpling till eller underlåtenhet att avslöja eller förhindra sådant brott, eller
6. har riktats mot Internationella brottmålsdomstolens rättskipning.

Beslut om åtalsförordnande enligt punkterna 1–5 fattas av regeringen. För beslut om åtalsförordnande enligt punkten 6 tillämpas 8 §, vilket bland annat innebär att det som huvudregel är riksåklagaren som fattar beslut.

3.2.2 Brott som har begåtts utanför Sverige

Behörighet

I 2 kap. 3 § brottsbalken regleras i vilka fall svensk domstol är behörig att döma över brott som har begåtts utanför Sverige. Paragrafen innehåller sex punkter som i huvudsak baseras på de olika folkrättsliga anknytningsprinciperna.

Enligt *första punkten*, där anknytningsfaktumet är svenskt fartyg m.m., är svensk domstol behörig att döma över brott som har begåtts ombord på ett svenskt fartyg eller luftfartyg och för brott i tjänsten av befälhavaren eller någon som tillhörde besättningen på ett svenskt fartyg eller luftfartyg. Under denna punkt finns också bestämmelser om behörighet för svensk domstol att döma över brott som har begåtts på en inrättning som med stöd av lag har tillkommit i Sveriges ekonomiska zon eller på Sveriges kontinentalsockel.

Enligt *andra punkten*, där anknytningsfaktumet är svensk gärningsman m.m., har svensk domstol behörighet att döma över brott som har begåtts av någon som vid gärningstillfället var svensk medborgare eller hade hemvist i Sverige. Även brott som har begåtts av någon som när åtal väcks för brottet har blivit svensk medborgare eller har hemvist här omfattas av svensk domsrätt, liksom brott som har begåtts av någon som finns i Sverige och det på brottet enligt svensk rätt kan följa fängelse i mer än sex månader. Slutligen föreligger svensk domsrätt enligt denna punkt för brott som har begåtts i utövningen av ett svenskt företags näringsverksamhet och det är fråga om givande av muta, grovt givande av muta eller handel med inflytande.

Enligt *tredje punkten*, där anknytningsfaktumet är brott som riktats mot svenskt enskilt intresse, är svensk domstol behörig att döma över brott som har riktat sig mot en svensk medborgare eller någon annan som har hemvist i Sverige, eller mot en svensk juridisk person.

Svensk domstol är enligt *fjärde punkten*, där anknytningsfaktumet är svenskt allmänt intresse, behörig att döma över brott som har riktat sig mot rikets säkerhet, allmän verksamhet eller annat av rättsordningen särskilt skyddat svenskt intresse, eller som har begåtts i utövningen av tjänst eller uppdrag som innefattar svensk allmän ställning.

Femte punkten reglerar härledd jurisdiktion. Enligt bestämmelsen är svensk domstol behörig att döma över brott som har begåtts av någon som befinner sig i Sverige om en annan stat har begärt att lagföringen för brottet ska överföras till Sverige eller om en begäran från en annan stat om utlämning eller överlämnande för brottet har lämnats utan bifall. Behörighet föreligger också enligt denna punkt om brottet omfattas av en internationell överenskommelse eller annan förpliktelse som är bindande för Sverige och enligt vilken det finns skyldighet att utan undantag pröva frågan om åtal om den misstänkte inte utlämnas eller överlämnas.

Slutligen har svensk domstol enligt *sjätte punkten* behörighet att döma över ett antal internationella brott.

I 2 kap. 4 § brottsbalken finns en upplysning om att det i viss annan angiven lagstiftning finns särskilda bestämmelser om svensk domstols behörighet att döma över vissa brott som har begåtts utanför Sverige.

Om brottet har begåtts på ett område som inte tillhör någon stat är svensk domstol enligt 2 kap. 6 § brottsbalken behörig endast om fängelse kan följa på brottet enligt svensk lag. Detta gäller dock inte för brott som har begåtts på ett svenskt fartyg eller luftfartyg eller i de andra situationer som avses i 2 kap. 3 § 1 brottsbalken.

Krav på dubbel straffbarhet

För att svensk domstol ska vara behörig att döma över vissa brott som har begåtts utomlands krävs det enligt 2 kap. 5 § första stycket brottsbalken att gärningen är straffbar även enligt lagen på gärningsorten. Detta brukar kallas för krav på dubbel straffbarhet. Krav på dubbel straffbarhet gäller när svensk domsrätt grundas på 2 kap. 3 § 2, 3 eller 5 brottsbalken, dvs. när brottet har begåtts av en svensk gärningsman, när brottet har riktats mot svenskt enskilt intresse eller när jurisdiktionen är härledd. Om brottet har begåtts på flera staters område är kravet på dubbel straffbarhet uppfyllt om gärningen är straffbar enligt lagen på någon av gärningsorterna.

Om kravet på dubbel straffbarhet är uppfyllt får svensk domstol inte döma till en påföljd som är strängare än det svåraste straff som är föreskrivet för brottet enligt lagen på gärningsorten (även kallat principen om *lex mitior*).

Paragrafens andra stycket innehåller ett antal undantag från kravet på dubbel straffbarhet och iakttagande av principen om *lex mitior* i första stycket. Undantagen omfattar brott som har begåtts av någon som tillhör Försvarsmakten på ett område där en avdelning av Försvarsmakten befann sig, brott som har begåtts vid tjänstgöringen av någon som är anställd av en svensk myndighet för att delta i en internationell militär insats eller i internationell civil krishantering, brott för vilket det lindrigaste straff som är föreskrivet enligt svensk lag är fängelse i fyra år eller mer och slutligen brott som avses i ett antal uppräknade straffbestämmelser.

Krav på åtalsförordnande

I 2 kap. 7 § brottsbalken regleras i vilka fall åtalsförordnande krävs för brott som har begåtts utanför Sverige. Av första stycket framgår att åtal för brott som avses i 2 kap. 3 och 4 §§ brottsbalken endast

får väckas om åtalsförordnande har meddelats. I andra stycket anges sedan ett antal undantag från kravet på åtalsförordnande som bland annat omfattar brott som har begåtts på ett svenskt fartyg eller luftfartyg eller vid svensk tjänstgöring i utlandet.

I 2 kap. 8 § första stycket brottsbalken anges huvudregeln om att det är riksåklagaren som beslutar om åtalsförordnande om inte annat är särskilt föreskrivet. Vid den prövningen ska det särskilt beaktas

1. om ett åtal här i landet är förenligt med Sveriges folkrättsliga förpliktelser,
2. i vilken utsträckning brottsligheten eller den misstänkte har anknytning till Sverige,
3. om åtgärder för lagföring har inletts eller kommer att inledas i en annan stat eller vid en internationell domstol, och
4. vilka faktiska möjligheter det finns att utreda brottet och lagföra den misstänkte här.

Uppräkningen är inte uttömmande, utan även andra omständigheter får beaktas vid den helhetsbedömning som ska göras. För att åtalsförordnande ska meddelas bör krävas att det finns ett påtagligt och berättigat intresse av att lagföring sker i Sverige. Avgörande för prövningen ska vara omständigheterna i det enskilda fallet. (Se propositionen Aggressionsbrottet i svensk rätt och svensk straffrättslig domsrätt, prop. 2020/21:204, s. 154.)

Enligt tredje stycket har riksåklagaren möjlighet att delegera prövningen till en annan allmän åklagare när det gäller brott som har begåtts utomlands av någon som vid gärningstillfället var svensk medborgare eller hade hemvist i Sverige eller, när åtal väcks för brottet, är svensk medborgare eller har hemvist i Sverige.

Enligt *fjärde stycket* ska riksåklagaren, om det finns anledning att anta att prövningen har särskild betydelse för Sveriges utrikes- eller säkerhetspolitik och det inte bedöms finnas hinder mot att väcka åtal, med eget yttrande överlämna ärendet till regeringen för beslut.

3.2.3 Betydelsen av en tidigare utländsk dom

2 kap. 9 § brottsbalken ger uttryck för principen om *ne bis in idem* – rätten att inte bli lagförd två gånger för samma gärning – och

reglerar i vilken utsträckning en tidigare utländsk dom utgör hinder för lagföring i Sverige. Huvudregeln anges i första stycket och innebär att en person inte får lagföras i Sverige för en gärning om ansvar för gärningen redan har prövats genom en dom som har meddelats av annan domstol än svensk och domen har fått laga kraft. Förbudet gäller lagföring och innebär också att åtal inte får väckas om det föreligger en lagakraftvunnen utländsk dom. Om åtal ändå väcks ska rätten avvisa åtalet (se prop. 2020/21:204 s. 156).

Paragrafens andra stycke innehåller en rad undantag från den angivna huvudregeln. Där anges att lagföring får ske i de situationer som räknas upp i stycket, om inte annat följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. Exempelvis anges i första punkten att det inte föreligger hinder mot lagföring i Sverige om den tilltalade har frikänts från ansvar på den grunden att gärningen inte utgjorde brott enligt den av domstolen tillämpade lagen. Inte heller föreligger det, enligt fjärde punkten, hinder mot lagföring om den tidigare lagföringen eller domen uppenbart står i strid med svenska allmänna rättsprinciper.

För att åtal ska få väckas för brott som avses i nämnda paragraf, dvs. brott som omfattas av en tidigare utländsk dom, krävs enligt 2 kap. 10 § brottsbalken att åtalsförordnande har meddelats i enlighet med 8 §.

I 2 kap. 11 § brottsbalken finns regler om på vilket sätt en påföljd som tidigare har utdömts av en utländsk domstol ska beaktas av svensk domstol vid påföljdsbestämningen för samma gärning. Enligt första stycket ska svensk domstol vid bestämmande av påföljd ta skälighänsyn till verkställigheten av en tidigare utdömd påföljd som den tilltalade har avtjänat till följd av den tidigare lagföringen. Frihetsberövande till följd av den tidigare lagföringen ska om möjligt räknas av från böter eller fängelse i sin helhet. Av andra stycket följer att det i sådana fall som avses i första stycket får dömas till ett lindrigare straff än vad som är föreskrivet för brottet. Påföljden får också efterges helt.

3.2.4 Övriga bestämmelser

Enligt 2 kap. 12 § brottsbalken ska de begränsningar av svensk domstols behörighet och tillämpligheten av svensk lag som följer av

allmän folkrätt eller av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige iakttas. Vidare anges i 2 kap. 13 § brottsbalken att det i annan lagstiftning finns särskilda föreskrifter om utlämning och överlämnande samt att villkor som ställs upp vid utlämning eller överlämnande från en annan stat till Sverige ska iakttas.

3.3 Regler om förundersökning och åtal

Förundersökning

I 23 kap. rättegångsbalken finns bestämmelser om förundersökning. Förundersökningen syftar bland annat till att utreda om det föreligger tillräckliga skäl för åtal mot någon.

Av 23 kap. 1 § rättegångsbalken framgår att en förundersökning ska inledas så snart det på grund av angivelse eller av annat skäl finns anledning att anta att ett brott som hör under allmänt åtal har förövats. Förundersökning behöver dock inte inledas om det är uppenbart att brottet inte går att utreda. Att förundersökning inte behöver inledas i vissa andra fall följer av 23 kap. 4 a § och 22 § rättegångsbalken.

Om det krävs angivelse för att brottet ska höra under allmänt åtal får en förundersökning trots det inledas utan angivelse om det innebär fara att avvakta en angivelse. I så fall ska målsäganden underrättas snarast. Om denne då inte anger brottet till åtal ska förundersökningen läggas ned.

En förundersökning inleds genom ett formellt beslut. I 23 kap. 3 § första stycket anges att beslut att inleda en förundersökning fattas av Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller åklagare. Innan en förundersökning har hunnit inledas får, enligt fjärde stycket, en polisman hålla förhör och vidta andra utredningsåtgärder som är av betydelse för utredningen.

Om det inte längre finns anledning att fullfölja förundersökningen ska den enligt 23 kap. 4 § läggas ned. En förundersökning får vidare läggas ned med stöd av bestämmelserna i 23 kap. 4 a § om s.k. förundersökningsbegränsning. Enligt första stycket får en förundersökning läggas ned

1. om fortsatt utredning skulle kräva kostnader som inte står i rimligt förhållande till sakens betydelse och det dessutom kan

antas att brottets straffvärde inte överstiger fängelse i tre månader, eller

2. om det kan antas att åtal för brottet inte skulle komma att ske till följd av bestämmelser om åtalsunderlåtelse i 20 kap. eller om särskild åtalsprövning samt något väsentligt allmänt eller enskilt intresse inte åsidosätts genom att förundersökningen läggs ned.

Om det finns förutsättningar att lägga ned en förundersökning enligt första stycket redan innan en sådan har inletts, får det enligt andra stycket beslutas att förundersökning inte ska inledas.

Vem som är behörig att fatta beslut om att lägga ned en förundersökning med stöd av paragrafen anges i tredje stycket.

Enligt 23 kap. 22 § rättegångsbalken behöver en förundersökning inte genomföras om det ändå finns tillräckliga skäl för åtal och det gäller antingen ett brott som inte kan antas föranleda någon annan påföljd än böter eller rättegångsförseelse. Beslag får i dessa fall användas enligt vad som föreskrivs i 27 kap.

Åtal

I 20 kap. rättegångsbalken finns bestämmelser om åtal. Åtal är en förutsättning för att rätten ska få ta upp en fråga om ansvar för brott, med undantag för rättegångsförseelser (20 kap. 1 §). Den allmänna åtalsplikten följer av 20 kap. 6 § där det föreskrivs att en åklagare, om inte annat är stadgat, ska åtala för brott som hör under allmänt åtal. Den allmänna åtalsplikten innebär att en åklagare i princip är skyldig att åtala så snart en straffbar gärning har begåtts och åklagaren på objektiva grunder bedömer att bevisningen är tillräcklig för en fällande dom.

Under allmänt åtal faller alla brott som inte är uttryckligen undantagna. Om det för allmänt åtal uppställs särskilda villkor, såsom tillstånd av myndighet eller angivelse av målsägande, ska de villkoren gälla, se 20 kap. 3 §. För vissa brott är rätten att väcka åtal nämligen begränsad och det krävs en särskild åtalsprövning för att åtal ska få väckas. De särskilda åtalsprövningsreglerna framgår av den aktuella straffbestämmelsen eller bestämmelser i anslutning till den. I vissa fall krävs angivelse av målsäganden, i andra fall får åtal väckas bara om målsäganden har angett brottet till åtal och åtal är påkallat

av särskilda skäl. Det finns även fall då åtal får väckas endast om det av särskilda skäl är påkallat ur allmän synpunkt.

Utöver dessa begränsningar föreskrivs i 20 kap. 7 § undantag från åtalsplikten. Åklagare får besluta att underlåta åtal för brott (åtalsunderlåtelse) under förutsättning att något väsentligt allmänt eller enskilt intresse inte åsidosätts och någon av följande situationer är aktuella

1. det kan antas att brottet inte skulle föranleda annan påföljd än böter,
2. det kan antas att påföljden skulle bli villkorlig dom och det finns särskilda skäl för åtalsunderlåtelse,
3. den misstänkte begått annat brott och det utöver påföljden för detta brott inte krävs påföljd med anledning av det föreliggande brottet, eller
4. psykiatrisk vård eller insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade kommer till stånd.

I 20 kap. 7 § andra stycket anges att åtal får underlåtas även i andra fall än de uppräknade om det av särskilda skäl är uppenbart att det inte krävs någon påföljd för att avhålla den misstänkte från vidare brottslighet och att det med hänsyn till omständigheterna inte heller krävs av andra skäl att åtal väcks.

Beslut om åtalsunderlåtelse får meddelas även när åtal har väckts om det framkommer sådana förhållanden som, om de hade förelegat eller varit kända vid tiden för åtalet, skulle ha föranlett åtalsunderlåtelse. Åtalsunderlåtelse får dock inte beslutas om den tilltalade motsätter sig det eller om dom redan har fallit. (Se 20 kap. 7 a §.) Ett beslut om åtalsunderlåtelse får enligt 20 kap. 7 b § återkallas om särskilda omständigheter föranleder det. Regler om åtalsunderlåtelse finns också i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare.

Även om åtal har väckts finns det möjlighet för åklagaren att lägga ned ett allmänt åtal eller delar av det fram till dess att dom har meddelats i första instans. Ett nedläggningsbeslut ska grundas på objektiva omständigheter, exempelvis att det inte bedöms föreligga tillräckliga skäl för att den misstänkte har gjort sig skyldig till brottet. (Se 20 kap. 9 §)

Målsägandens rätt att väcka åtal och att överta väckt åtal för brott som hör under allmänt åtal regleras i 20 kap. 8–10 §§.

3.4 Användning av tvångsmedel

Häktning

I 24 kap. rättegångsbalken finns bestämmelser om häktning och anhållande. I 24 kap. 1 § regleras förutsättningarna för att häkta en misstänkt. Den som är på sannolika skäl misstänkt för ett brott för vilket det är föreskrivet fängelse i ett år eller mer får häktas, om det med hänsyn till brottets beskaffenhet, den misstänktes förhållande eller någon annan omständighet finns risk för att han eller hon

1. avviker eller på något annat sätt undandrar sig lagföring eller straff,
2. genom att undanröja bevis eller på något annat sätt försvårar sakens utredning eller
3. fortsätter sin brottsliga verksamhet.

I andra stycket finns en regel om så kallad obligatorisk häktning. Om det för brottet inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år och sex månader, ska häktning ske om det inte är uppenbart att skäl till häktning saknas.

Häktning får enligt tredje stycket ske endast om skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den misstänkte eller för något annat motstående intresse. Kan det antas att den misstänkte kommer att dömas endast till böter, får häktning enligt fjärde stycket inte ske.

I 24 kap. 2 § finns bestämmelser om häktning av en person som är på sannolika skäl misstänkt för brott som är oberoende av brottets beskaffenhet. Häktning får då ske om personen är okänd och vägrar att uppge namn och hemvist eller om personens uppgift om detta kan antas vara osann, eller om personen saknar hemvist inom riket och det finns risk för att han eller hon genom att bege sig från riket undandrar sig lagföring eller straff.

Utredningshäktning regleras i 24 kap. 3 § och innebär att häktning i vissa fall får beslutas trots att misstanken inte når upp till

sannolika skäl. Enligt paragrafen får den som endast är skäligen misstänkt för brott, med den begränsning som följer av 24 kap. 19 §, häktas om förutsättningarna för häktning i övrigt är uppfyllda och det är av synnerlig vikt att personen tas i förvar i avvaktan på ytterligare utredning om brottet.

Beslut att häkta någon meddelas enligt 24 kap. 5 § av rätten.

I 24 kap. 5 a § finns bestämmelser om möjligheten att begränsa den häktades kontakter med omvärlden, så kallade restriktioner. När rätten tar ställning till häktningsfrågan ska den också, på begäran av åklagaren, pröva om och i så fall på vilket sätt den häktades kontakter med omvärlden ska få inskränkas. Tillstånd till sådana restriktioner får meddelas endast om det finns risk för att den misstänkte undanröjer bevis eller på annat sätt försvårar sakens utredning.

Anhållande

Om det finns skäl att häkta en person får personen anhållas i avvaktan på rättens prövning av häktningsfrågan. Om det inte finns fulla skäl till häktning men den misstänkte är skäligen misstänkt för brottet, får han anhållas, om det är av synnerlig vikt att han tas i förvar i avvaktan på ytterligare utredning. Beslut om anhållande meddelas av åklagaren. Om det finns skäl att anhålla någon får en polisman i brådskande fall gripa personen även utan anhållningsbeslut. (Se 24 kap. 6 och 7 §§ rättegångsbalken).

3.5 Offentlighet och sekretess

Handlingsoffentlighet

Enligt svensk rätt gäller handlingsoffentlighet, vilket kommer till uttryck i 2 kap. tryckfrihetsförordningen (TF). Handlingsoffentligheten innebär en rätt för allmänheten att ta del av allmänna handlingar. I vissa undantagsfall får den rätten begränsas med hänsyn till sekretess.

Vad som utgör en allmän handling regleras i 2 kap. TF. En handling är enligt 2 kap. 4 § allmän om den förvaras hos en myndighet och är att anse som inkommen till eller upprättad hos myndigheten. En handling anses enligt 2 kap. 10 § första stycket som

huvudregel vara upprättad när den har expedierats eller, om handlingen inte har expedierats, när det ärende till vilket den hänförs har slutbehandlats hos myndigheten. Enligt en undantagsregel i 2 kap. 10 § andra stycket kan bland annat vissa myndighetsprotokoll anses upprättade när handlingen har justerats hos myndigheten eller på annat sätt färdigställts. Förundersökningsprotokoll är ett exempel på en sådan handling, se propositionen Misstänkta rätt till insyn i förundersökningar, prop. 2016/17:68, s. 24. För diarium, journaler och sådana register eller andra förteckningar som förs löpande gäller enligt 2 kap. 10 § andra stycket att de anses upprättade redan när de har färdigställts för anteckning eller införing.

Enligt 2 kap. 12 § första stycket blir en minnesanteckning som huvudregel inte allmän handling. Endast om en minnesanteckning expedieras eller tas om hand för arkivering blir den en allmän handling. Med minnesanteckning avses en promemoria och annan uppteckning eller upptagning som har kommit till hos myndigheten endast för ärendets föredragning eller beredning och som inte tillför ärendet sakuppgifter. Om en sådan promemoria eller liknande som har tillkommit hos myndigheten endast för ärendets föredragning eller beredning tillför ärendet något i sak är det alltså inte en minnesanteckning i tryckfrihetsförordningens mening. Utkast eller koncept till en myndighets beslut eller skrivelse och annan därmed jämställd handling som inte har expedierats anses enligt 2 kap. 12 § andra stycket inte som allmän handling om den inte tas om hand för arkivering.

Allmänt om sekretess

I offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, finns bestämmelser om sekretess för uppgifter som hanteras av svenska myndigheter och vissa andra organ. En uppgift i en allmän handling som hos en myndighet omfattas av sekretess får som huvudregel inte lämnas ut till enskilda, till andra myndigheter eller till en annan självständig verksamhetsgren inom samma myndighet.

I 8 kap. OSL regleras vilka sekretessen gäller mot. I 8 kap. 3 § finns en bestämmelse om sekretess mot utländska myndigheter eller mellanfolkliga organisationer. Enligt paragrafen får en uppgift som omfattas av sekretess inte röjas för en utländsk myndighet eller en

mellanfolklig organisation, om inte utlämnande sker i enlighet med särskild föreskrift i lag eller förordning, eller om uppgiften i motsvarande fall skulle få lämnas ut till en svensk myndighet och det enligt den utlämnande myndighetens prövning står klart att det är förenligt med svenska intressen att uppgiften lämnas till den utländska myndigheten eller den mellanfolkliga organisationen.

Allmänna sekretessbrytande bestämmelser och bestämmelser om undantag från sekretess finns i 10 kap. OSL. Sekretess hindrar enligt 10 kap. 2 § inte att en uppgift lämnas till en enskild eller till en annan myndighet om det är nödvändigt för att den utlämnande myndigheten ska kunna fullgöra sin verksamhet. I 10 kap. 27 § finns den så kallade generalklausulen som innebär att vissa sekretessbelagda uppgifter får lämnas till en myndighet om det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda. I 10 kap. 28 § första stycket anges att sekretess inte hindrar att en uppgift lämnas till en annan myndighet, om uppgiftsskyldighet följer av lag eller förordning. Därutöver finns speciella sekretessbrytande bestämmelser i anslutning till de enskilda sekretessbestämmelserna.

Några relevanta sekretessbestämmelser

I 18 kap. OSL finns bestämmelser om sekretess till skydd främst för intresset av att förebygga eller beivra brott. I 18 kap. 1 § regleras sekretess vid förundersökningar. Enligt paragrafen gäller sekretess för uppgift som hänför sig till förundersökning i brottmål eller till angelägenhet som avser användning av tvångsmedel i sådant mål eller i annan verksamhet för att förebygga brott, om det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs.

I andra stycket anges att sekretess gäller, under motsvarande förutsättningar som anges i första stycket, för uppgift som hänför sig till verksamhet som rör utredning i frågor om näringsförbud eller förbud att lämna juridiskt eller ekonomiskt biträde, eller annan verksamhet än sådan som tidigare angetts som syftar till att förebygga, uppklara, utreda eller beivra brott och som bedrivs av en åklagarmyndighet, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Skatteverket, Tullverket eller Kustbevakningen.

I 18 kap. 2 § regleras sekretess för uppgifter som hänför sig till viss verksamhet som regleras i vissa så kallade registerlagar som införts med anledning av EU:s dataskyddsreform.

Enligt 18 kap. 3 § gäller sekretess enligt 1 och 2 §§ även i annan verksamhet än som där avses hos en myndighet för att biträda en åklagarmyndighet, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Skatteverket, Tullverket eller Kustbevakningen med att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott samt hos tillsynsmyndigheten i konkurs och hos Kronofogdemyndigheten för uppgift som angår misstanke om brott.

I 18 kap. 17 § finns bestämmelser om sekretess i verksamhet som avser rättsligt samarbete på begäran av en annan stat för uppgift som hänför sig till en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål eller en angelägenhet som angår tvångsmedel, om det kan antas att det varit en förutsättning för den andra statens begäran att uppgiften inte skulle röjas.

Även i 35 kap. 1 § OSL finns bestämmelser om sekretess i samband med förundersökning och annan brottsförebyggande verksamhet, men som är till skydd för den enskilde. Enligt paragrafens första stycke gäller sekretess för uppgift om en enskilds personliga och ekonomiska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till honom eller henne lider skada eller men. Bestämmelsen gäller för uppgifter som förekommer i bland annat förundersökningar i brottmål, angelägenhet som avser användning av tvångsmedel i brottmål eller i annan verksamhet som syftar till att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott och som bedrivs av bland annat en åklagarmyndighet och Polismyndigheten. Den gäller även för uppgifter som förekommer i olika register.

Enligt andra stycket gäller sekretess för uppgifter som förekommer i angelägenhet som avser användning av tvångsmedel i brottmål eller i annan verksamhet för att förebygga brott hos domstol i dess rättskipande eller rättsvårdande verksamhet endast om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till honom eller henne lider skada eller men om uppgiften röjs. Vid förhandling om användning av tvångsmedel gäller sekretess för uppgift om vem som är misstänkt endast om det kan antas att fara uppkommer för att den misstänkte eller någon närstående till honom eller henne utsätts för våld eller lider annat allvarligt men om uppgiften röjs.

I 35 kap. 6 § anges ett antal undantag från sekretessen enligt 1 §, som bland annat omfattar beslut om huruvida åtal ska väckas, beslut om att en förundersökning inte ska inledas eller beslut om att en förundersökning ska läggas ned. Enligt 35 kap. 7 § upphör sekretessen enligt 1 § första stycket som huvudregel att gälla hos de myndigheter och i de verksamheter som anges där, om uppgiften lämnas till domstol med anledning av åtal. Sekretessen kan dock bestå i vissa i paragrafen uppräknade fall, bland annat om sekretess för uppgiften ska gälla hos domstolen enligt vissa paragrafer.

Partsinsyn

Enligt regler och principer om partsinsyn kan parter ha rätt att ta del av handlingar eller annat material i ett mål eller ärende trots att materialet omfattas av sekretess. En förundersökning anses vara ett ärende där den misstänkte är part och har en insynsrätt enligt rättegångsbalken (se prop. 2016/17:68 s. 36). Rätten till insyn under en förundersökning eller vid handläggning av brottmål kan härledas från olika bestämmelser i rättegångsbalken, såsom 23 kap. 18 § rättegångsbalken, och de principer som den vilar på. I 10 kap. 3 § OSL regleras förhållandet mellan bestämmelserna i OSL och den rätt till partsinsyn som kan finnas på annat håll. Enligt den paragrafen får material inte lämnas ut till parten om det av hänsyn till något allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att en sekretessbelagd uppgift inte röjs. I så fall ska parten på annat sätt upplysas om vad materialet innehåller i den utsträckning det behövs för att han eller hon ska kunna ta till vara sin rätt och det kan ske utan allvarlig skada för det intresse som sekretessen ska skydda. Enligt 10 kap. 3 § andra stycket OSL hindrar dock sekretess aldrig att en part i ett mål eller ärende tar del av en dom eller ett beslut i målet eller ärendet. Sekretess kan inte heller innebära någon begränsning i en parts rätt enligt rättegångsbalken att få del av alla omständigheter som läggs till grund för ett avgörande i ett mål eller ärende.

4 EU-förordningen om överföring av straffrättsliga förfaranden

4.1 Bakgrund till EU-förordningen

Den ökande gränsöverskridande brottsligheten leder till att samma brottsliga gärning allt oftare kan åtalas i flera medlemsstater. Det kan exempelvis vara så att ett brott förbereds i en medlemsstat och begås i en annan, att gärningsmännen grips i en tredje medlemsstat och att de tillgångar som härrör från brottet överförs till en fjärde medlemsstat. Problematiken är särskilt påtaglig vid brottslighet som begås av kriminella organisationer, såsom narkotikahandel, smuggling av migranter, människohandel, olaglig vapenhandel, miljöbrott, it-brottslighet och penningtvätt. Lagföring av kriminella organisationer som är verksamma i flera medlemsstater kan skapa stora svårigheter för de berörda myndigheterna. Parallella straffrättsliga förfaranden kan vidare innebära utmaningar när det kommer till samordning och effektivitet och kan leda till dubbelarbete. Parallella straffrättsliga förfaranden kan också medföra att principen om *ne bis in idem* (förbudet mot att straffas två gånger för samma gärning) åsidosätts.

Det har tidigare saknats gemensamma regler för överföring av straffrättsliga förfaranden inom EU. För att motverka de negativa effekter som kan uppstå av parallella straffrättsliga förfaranden, för att gagna en effektiv och korrekt rättskipning i brottmål och för att säkerställa att den bäst lämpade medlemsstaten utreder eller lagför ett brott är det dock nödvändigt att vidareutveckla det rättsliga samarbetet på området. Överföring av straffrättsliga förfaranden är ett viktigt verktyg som kan stärka kampen mot kriminella organisationer som är verksamma i unionen. Gemensamma regler om överföring av straffrättsliga förfaranden är alltså nödvändiga för att bekämpa gränsöverskridande brottslighet på ett effektivt sätt.

Sådana gemensamma regler kan minska antalet parallella straffrättsliga förfaranden och motverka straffrihet genom att säkerställa att ett straffrättsligt förfarande kan överföras när ett överlämnande av personen enligt en europeisk arresteringsorder försenas eller vägras. För att säkerställa ett effektivt samarbete har det ansetts att regler om överföring av straffrättsliga förfaranden bör fastställas genom en rättsligt bindande och direkt tillämplig unionsakt.

I avsaknad av en gemensam reglering för överföring av straffrättsliga förfaranden på EU-nivå har samarbetet mellan medlemsstaterna skett utifrån olika rättsliga instrument. Det mest heltäckande internationella instrumentet för överföring av straffrättsliga förfaranden – lagföringskonventionen – har bara ratificerats av 13 medlemsstater. Av de flesta medlemsstater tillämpas artikel 21 i rättshjälpkonventionen men den bestämmelsen innehåller ingen närmare reglering av förfarandet för överföring. Andra rättsliga grunder för samarbete är nationella lagar, bilaterala eller multilaterala avtal samt ömsesidighetsprincipen.

Det har gjorts försök att få till stånd en gemensam reglering på området. Ett avtal mellan EU:s medlemsstater om överföring av straffrättsliga förfaranden undertecknades 1990, men på grund av bristande ratificering trädde det aldrig i kraft. I juli 2009 lade det svenska ordförandeskapet på 16 medlemsstaters vägnar fram ett initiativ till rådets rambeslut om överföring av straffrättsliga förfaranden. Förhandlingarna hann dock inte avslutas innan Lissabonfördraget, som ändrade beslutsordningen, trädde i kraft den 1 december 2009.

Behovet av en reglering av samarbetet om överföring av straffrättsliga förfaranden togs upp i det rumänska ordförandeskapets rapport från maj 2019 om det fortsatta arbetet på området för ömsesidigt erkännande av straffrättsliga avgöranden. I december 2020 antog rådet slutsatser om en europeisk arresteringsorder. I dessa uppmanade rådet kommissionen att överväga om ett EU-instrument om överföring av lagföring var genomförbart och skulle tillföra ett mervärde. Eurojust och the European Judicial Network in criminal matters (EJN) har lyft behovet av ett EU-instrument på området och kommissionen har finansierat ett forskningsprojekt om överförande av straffrättsliga förfaranden.

I april 2023 presenterade kommissionen ett förslag till en förordning om överföring av straffrättsliga förfaranden. Förordningen, som fått namnet Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/3011 av den 27 november 2024 om överföring av straffrättsliga förfaranden, antogs den 5 november 2024 och ska tillämpas från och med den 1 februari 2027.

4.2 Innehåll och tillämplighet

I EU-förordningen fastställs regler för överföring av straffrättsliga förfaranden mellan medlemsstaterna i syfte att säkerställa en effektiv och korrekt rättskipning inom det gemensamma området med frihet, säkerhet och rättvisa. EU-förordningen är tillämplig på varje överföring av ett straffrättsligt förfarande som äger rum i medlemsstaterna. Förordningen ska inte påverka skyldigheten att respektera de grundläggande rättigheter och rättsprinciper som stadfästs i artikel 6 i fördraget om Europeiska unionen. (Se artikel 1.)

I skälen anges vissa riktlinjer för EU-förordningens tillämplighet i förhållande till andra rättsakter. Förordningen bör enligt skäl 8 användas för överföring av straffrättsliga förfaranden i de fall behöriga myndigheter, efter samråd enligt rambeslutet om förebyggande och lösning av tvister om utövande av jurisdiktion i straffrättsliga förfaranden, beslutar att koncentrera förfarandena till en medlemsstat genom överföring av straffrättsliga förfaranden.

I skäl 9 anges att det finns andra rättsakter på det straffrättsliga området som innehåller bestämmelser om centralisering av förfarandena till en medlemsstat när mer än en medlemsstat med giltig verkan kan lagföra på grundval av samma sakförhållanden. Det gäller bland annat direktivet om bekämpande av terrorism, rambeslutet om bekämpande av terrorism och rambeslutet om kampen mot organiserad brottslighet. När det efter sådant samarbete beslutas att förfarandena ska centraliseras till en medlemsstat genom överföring av straffrättsliga förfaranden, bör denna förordning användas för överföringen.

EU-förordningen bör vidare, enligt skäl 10, komplettera bestämmelserna i befintliga unionsrättsakter om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande av brottmålsdomar och straffrättsliga avgöranden och bör tolkas så att den inte påverkar

deras tillämpning. I skäl 11 anges att EU-förordningen inte påverkar spontant informationsutbyte som regleras av andra unionsrättsakter.

Enligt skäl 12 är EU-förordningen inte tillämplig på beslut om om tilldelning, sammanslagning eller uppdelning av mål där Europeiska åklagarmyndigheten har utövat sin behörighet i enlighet med förordningen om genomförande av fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten.

En EU-rättsakt är som utgångspunkt bindande för alla medlemsstater. Danmark och Irland har valt att ställa sig utanför det straffrättsliga samarbetet (se protokoll nr 21 och 22 till fördraget om Europeiska unionen och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt). Irland har dock i förhållande till denna EU-förordning nyttjat sin möjlighet att delta i antagandet och tillämpningen av rättsakten. Det innebär att förordningen är tillämplig i förhållande till Irland, men att den inte är bindande för eller tillämplig gentemot Danmark (se skäl 72 och 73).

4.3 Definitioner och behöriga myndigheter

I *artikel 2* finns definitioner av ett antal ord och uttryck som används i EU-förordningen. Där anges definitioner av begreppen *decentraliserat it-system* och *brottsoffer*. Med *brottsoffer* avses ett brottsoffer enligt definitionen i artikel 2.1 a i brottsofferdirektivet, eller en juridisk person enligt definitionen i nationell rätt, som har lidit skada eller ekonomisk förlust som en direkt följd av ett brott som är föremål för straffrättsliga förfaranden som omfattas av EU-förordningen. Med *decentraliserat it-system* avses ett decentraliserat it-system enligt definitionen i artikel 2.3 i förordning (EU) 2023/2844 (digitaliseringsförordningen).

Av artikel 2 framgår att de berörda medlemsstaterna benämns *ansökande stat* respektive *anmodad stat* och att de behöriga myndigheterna i den ansökande och anmodade staten benämns *ansökande myndighet* respektive *anmodad myndighet*. Det anges också vilka typer av myndigheter som medlemsstaterna kan utse till ansökande och anmodad myndighet enligt EU-förordningen. Av skäl 13 framgår att medlemsstaterna bör utse sina behöriga myndigheter på ett sätt som främjar principen om direkta kontakter

mellan dessa myndigheter. Enligt *artikel 32* ska medlemsstaterna till kommissionen anmäla de myndigheter som i enlighet med sin nationella rätt är behöriga att i enlighet med artikel 2.3 utfärda eller godkänna ansökningar om överföring av ett straffrättsligt förfarande samt de myndigheter som är behöriga att i enlighet med artikel 2.4 fatta beslut om sådana ansökningar.

Av intresse i fråga om behöriga myndigheter är också *artikel 20* där det framgår att varje medlemsstat får utse en eller flera centrala myndigheter med ansvar för administrationen av överföringen och mottagandet av ansökningar om överföring av ett straffrättsligt förfarande samt för övrig officiell korrespondens i samband med sådana ansökningar.

4.4 En särskild behörighetsregel

I *artikel 3* finns en särskild behörighetsregel som är tillämplig om den anmodade staten saknar behörighet enligt nationell rätt och som ger den staten behörighet att döma över alla brott som omfattas av den ansökande statens nationella rätt. Syftet med regleringen är att säkerställa att det är möjligt att överföra straffrättsliga förfaranden enligt EU-förordningen när det krävs för en effektiv och korrekt rättsskipning. Den anmodade staten bör då ha behörighet att pröva de brott för vilka överföring av ett straffrättsligt förfarande begärs närhelst den medlemsstaten anses vara bäst lämpad att lagföra det aktuella brottet (se skäl 17). Behörighetsregeln är enbart tillämplig vid tillämpning av EU-förordningen i samband med en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande och om

- a) den anmodade staten vägrar att överlämna en misstänkt eller tilltalad som uppehåller sig och är medborgare eller bosatt i den anmodade staten på grundval av artikel 4.7 b i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder,
- b) den anmodade staten vägrar att överlämna en misstänkt eller tilltalad som är föremål för en europeisk arresteringsorder och som uppehåller sig och är medborgare eller bosatt i den anmodade staten, om den, i undantagsfall, finner att det på grundval av precisa och objektiva uppgifter finns grundad anledning att anta att överlämnandet, mot bakgrund av de

särskilda omständigheterna i ärendet, skulle innebära ett uppenbart åsidosättande av en relevant grundläggande rättighet som stadfästs i artikel 6 i EUF-fördraget samt Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna,

- c) merparten av de effekter av brottet eller en betydande del av den skada som utgör en del av brottsrekvisiten uppstod på den anmodade statens territorium,
- d) straffrättsliga förfaranden pågår mot den misstänkte eller tilltalade i den anmodade staten avseende andra sakförhållanden, och den misstänkte eller tilltalade är medborgare eller bosatt i den anmodade staten, eller
- e) straffrättsliga förfaranden pågår mot andra personer i den anmodade staten avseende samma, delvis samma eller relaterade sakförhållanden, och den misstänkte eller tilltalade i det straffrättsliga förfarande som ska överföras är medborgare eller bosatt i den anmodade staten.

När det gäller punkten a) anges i skäl 18 att behörighet till exempel bör fastställas om överlämnande vägras på grundval av artikel 4.7 b rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (arresteringsorderrambeslutet), som är tillämplig i situationer där brott har begåtts utanför den utfärdande medlemsstats territorium och åtal enligt den verkställande medlemsstats nationella rätt inte är tillåtet för sådana brott, när de begåtts utanför den verkställande statens territorium. Den bestämmelsen kan tillämpas i situationer där ett brott har begåtts på en annan medlemsstat eller ett tredjelands territorium av medborgare i andra medlemsstater eller tredjelandsmedborgare och den misstänkte eller tilltalade är bosatt i den anmodade staten. Detta är särskilt viktigt när det gäller allvarliga brott mot världssamfundets grundläggande värden, såsom krigsförbrytelser eller folkmord, där en risk för strafffrihet kan uppstå på grund av att verkställandet av en europeisk arresteringsorder vägras på grundval av artikel 4.7 b arresteringsorderrambeslutet.

Regleringen i *artikel 4* gör det möjligt för medlemsstater vars rättssystem bygger på principen om obligatorisk lagföring att avsäga sig lagföringen. Bestämmelsen syftar till att uppfylla syftet med EU-

förordningen och förhindra behörighetskonflikter. Av bestämmelsen följer att en medlemsstat som enligt sin nationella rätt är behörig att lagföra ett brott vid tillämpning av denna förordning får avsäga sig, vilandeförklara eller avbryta ett straffrättsligt förfarande mot en misstänkt eller tilltalad för att göra det möjligt att överföra det straffrättsliga förfarandet avseende detta brott till den anmodade staten.

4.5 Kriterier för överföring av ett straffrättsligt förfarande

Artikel 5 innehåller kriterier för en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande. I artikel 5.1 anges att en sådan ansökan bara får utfärdas om den ansökande myndigheten anser att målet om en effektiv och korrekt rättskipning, inbegripet proportionlitet, skulle gagnas om det berörda straffrättsliga förfarandet genomfördes i en annan medlemsstat.

I *artikel 5.2* anges en rad kriterier som den ansökande myndigheten särskilt ska beakta när den överväger att ansöka om överföring av ett straffrättsligt förfarande. Listan är inte uttömmande och en helhetsbedömning ska alltid göras utifrån omständigheterna och sakfrågorna i varje enskilt fall för att fastställa vilken medlemsstat som är bäst lämpad att lagföra brottet i fråga (se skäl 24 och 25). Ett kriterium som särskilt ska beaktas är om brottet helt eller delvis har begåtts på den anmodade statens territorium, ett annat om en eller flera misstänkta eller tilltalade är medborgare eller bosatta i den anmodade staten. Även när merparten av bevisen finns i den anmodade staten eller majoriteten av vittnena är medborgare i eller bosatta i den anmodade staten kan det finnas skäl att ansöka om överföring av det straffrättsliga förfarandet. En utförlig redogörelse för de olika skälen finns i avsnitt 7.1.

4.6 Initiering av en ansökan

En ansökande myndighet kan ansöka om överföring på eget initiativ (se skäl 24). Enligt *artikel 5.3* ska en ansökan även kunna initieras genom att en misstänkt, en tilltalad eller ett brottsoffer föreslår för den ansökande eller anmodade statens behöriga myndigheter att ett

straffrättsligt förfarande ska överföras i enlighet med EU-förordningen. Sådana förslag ska beaktas och dokumenteras men medför ingen skyldighet för den ansökande staten att ansöka om överföring av eller att överföra ett straffrättsligt förfarande till den anmodade staten eller för någon av de berörda myndigheterna att samråda med varandra.

En ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande kan också aktualiseras efter samråd mellan den ansökande och anmodade myndigheten. Sådant samråd, som föreskrivs i *artikel 14.2*, kan ske för att fastställa om en överföring skulle gagna en effektiv och korrekt rättskipning. Det kan också ske på initiativ av den anmodade myndigheten som kan samråda med den ansökande myndigheten om möjligheten att utfärda en ansökan, i syfte att föreslå en överföring. Om den ansökande myndigheten samråder med den anmodade myndigheten inför en ansökan ska den, enligt *artikel 14.3*, ge den anmodade myndigheten tillgång till information om det straffrättsliga förfarandet, om informationen inte omfattas av utredningssekretess. En begäran om samråd enligt *artikel 14* ska besvaras utan oskäligt dröjsmål.

4.7 Förfarandet i den ansökande staten

4.7.1 Tilltalades, misstänkta och brottsoffers rättigheter

I *artiklarna 6* och *7* finns bestämmelser om tilltalades, misstänkta och brottsoffers rättigheter i samband med att den ansökande myndigheten överväger att ansöka om överföring av ett straffrättsligt förfarande. Av *artiklarna 6.1* och *7.1* framgår att den ansökande myndigheten, innan den ansöker om överföring av ett straffrättsligt förfarande, ska ta hänsyn till misstänkta, tilltalades och brottsoffers berättigade intressen, inbegripet aspekter som rör reparativ rättvisa. Den ansökande myndigheten åläggs vidare, i *artiklarna 6.3* och *7.2*, att lämna viss information till misstänkta, tilltalade och brottsoffer samt ge dem tillfälle att yttra sig. Skyldigheten att informera gäller dock inte om det skulle undergräva utredningssekretessen eller på annat sätt påverka utredningen negativt eller om den misstänkte eller tilltalade trots rimliga ansträngningar inte kan lokaliseras eller nås. Den gäller inte heller i

förhållande till misstänka, tilltalade och brottsoffret som föreslagit att det straffrättsliga förfarandet ska överföras.

Om en missänkt, en tilltalad eller ett brottsoffer väljer att yttra sig ska yttrandet, enligt *artiklarna 6.4 och 7.3*, lämnas senast tio dagar efter att vederbörande blev informerad. Ett eventuellt yttrande ska dokumenteras och beaktas av den ansökande myndigheten när den beslutar om den ska ansöka om överföring av ett straffrättsligt förfarande.

Om den ansökande myndigheten utfärdar en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande ska den skyndsamt lämna information om detta till misstänkta, tilltalade och brottsoffer som tidigare har fått information enligt *artiklarna 6.3 och 7.2* (se *artiklarna 6.6 och 7.4*).

Om den misstänkta eller tilltalade befinner sig i den anmodade staten får den ansökande myndigheten överlämna skyldigheten att informera till den anmodade myndigheten genom att översända sådana särskilda formulär som bilagts till EU-förordningen (se *artikel 6.5 och 6.7*).

4.7.2 Ansökningsförfarandet

I *artikel 8* regleras förfarandet för att ansöka om överföring av ett straffrättsligt förfarande. Där anges att ett särskilt ansökningsformulär som finns i bilaga I EU-förordningen ska användas för ansökan. Det är även närmare beskrivet vilken information ansökan ska innehålla, nämligen

- a) Information om den ansökande myndigheten.
- b) En beskrivning av det brott som är föremål för det straffrättsliga förfarandet och tillämpliga bestämmelser i den ansökande statens straffrättsliga lagstiftning.
- c) Skälen till varför överföringen av ett straffrättsligt förfarande är nödvändig och lämplig och i synnerhet vilka av kriterierna i artikel 5.2 som är tillämpliga.
- d) Nödvändig information som finns tillgänglig om den misstänkte eller tilltalade samt brottsoffret.

- e) En bedömning av hur en överföring av det straffrättsliga förfarandet skulle påverka den misstänktes, den tilltalades och brottsoffrets rättigheter på grundval av den information som finns tillgänglig för den ansökande myndigheten, i tillämpliga fall inbegripet det yttrande som inhämtats från de berörda personerna i enlighet med artikel 6.3 och 6.4 eller artikel 7.2 och 7.3, eller förslag som lagts fram i enlighet med artikel 5.3.
- f) Information om processhandlingar eller åtgärder av betydelse för det straffrättsliga förfarandet som har vidtagits i den ansökande staten, inbegripet eventuella pågående tillfälliga tvångsåtgärder och tidsfristen för tillämpningen av sådana åtgärder.
- g) Eventuella tillämpliga särskilda villkor för behandlingen av personuppgifter enligt artikel 9.3 i dataskyddsdirektivet.

Till ansökan ska biläggas eventuella yttranden från misstänkta, tilltalade och brottsoffer, liksom ytterligare relevant information och handlingar (se *artikel 8.3 och 8.4*). Det ifyllda ansökningsformuläret samt väsentliga delar av eventuell annan skriftlig information som biläggs ansökan ska översättas till ett officiellt språk i den anmodade staten eller ett annat språk som godtas av den anmodade staten i enlighet med *artikel 32.1 d*. Ansökan ska, enligt *artikel 8.6*, översändas direkt till den anmodade myndigheten eller, i förekommande fall, genom en central myndighet som avses i *artikel 20*. All annan officiell kommunikation ska antingen ske direkt mellan den ansökande och den anmodade myndigheten eller genom den centrala myndigheten. I *artikel 8.7 och 8.9* finns bestämmelser om hur den ansökande myndigheten ska gå till väga för att få reda på vilken myndighet i den anmodade staten som är behörig att fatta beslut med anledning av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande och vad som gäller om ansökan hamnar hos fel myndighet i den anmodade staten.

Enligt *artikel 9* ska den ansökande myndigheten skyndsamt meddela den anmodade myndigheten om eventuella processhandlingar eller åtgärder av betydelse för det straffrättsliga förfarandet som har vidtagits i den ansökande staten efter att ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet översändes och tillhandahålla alla relevanta handlingar. Artikeln innehåller också en bestämmelse om översättning av denna information.

Artikel 10 reglerar återkallelse av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande. Den ansökande myndigheten får återkalla ansökan när som helst innan den mottagit den anmodade myndighetens beslut om att bifalla eller avslå ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet. Om ansökan återkallas ska den ansökande myndigheten omedelbart underrätta den anmodade myndigheten om detta. Den ansökande myndigheten ska också informera misstänkta, tilltalade och brottsoffer, som har informerats enligt *artiklarna 6.3 och 7.2*, om återkallelsen på ett språk som vederbörande förstår. Om den misstänkte eller tilltalade befinner sig i den anmodade staten får den ansökande myndigheten överföra informationsskyldigheten till den anmodade myndigheten genom att sända över ett visst formulär som finns bilagt till EU-förordningen.

4.8 Förfarandet i den anmodade staten

4.8.1 Den anmodade myndighetens beslut

Av *artikel 8.8* följer att den anmodade myndigheten utan oskäligt dröjsmål och senast sju dagar efter mottagandet ska underrätta den ansökande myndigheten om att ansökan har mottagits.

I *artikel 11* finns bestämmelser om den anmodade myndighetens beslut. Den anmodade myndigheten ska enligt *artikel 11.1* besluta om den helt eller delvis bifaller eller avslår en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande och i enlighet med nationell rätt besluta vilka åtgärder som ska vidtas. Ett beslut att bifalla en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande ska vara väl motiverat.

Om den anmodade myndigheten anser att den information som lämnats av den ansökande myndigheten är otillräcklig för att kunna fatta ett beslut kan den myndigheten, enligt *artikel 11.3*, begära sådan ytterligare information som den anser är nödvändig. Den ansökande myndigheten ska skyndsamt lämna sådan efterfrågad information tillsammans med en översättning, om en sådan finns tillgänglig.

Om den anmodade myndigheten beslutar att avslå en ansökan ska den, enligt *artikel 11.4*, informera den ansökande myndigheten om skälen för avslagsbeslutet.

Den anmodade myndigheten ska meddela den ansökande myndigheten sitt beslut utan onödigt dröjsmål och senast 60 dagar

efter mottagandet av ansökan. Om den anmodade myndigheten i ett enskilt fall inte kan hålla den angivna tidsfristen ska den skyndsamt informera den ansökande myndigheten om detta och ange skälen för förseningen. I sådana fall får tidsfristen förlängas med högst 30 dagar. Om det i den anmodade statens nationella rätt fastställs privilegier eller immunitet, börjar tidsfristen att löpa från och med den dag då den anmodade myndigheten informeras om att dessa privilegier eller denna immunitet har upphävts. (Se artiklarna 11.2 och 13.)

När den ansökande myndigheten har fattat beslut och beslutet har mottagits av den anmodade myndigheten ska den ansökande myndigheten till den anmodade myndigheten skyndsamt översända handlingarna i ärendet eller relevanta delar därav i original eller bestyrkt kopia, samt en översättning (se *artikel 11.5*). Om det straffrättsliga förfarandet sedan avbryts i den ansökande staten enligt *artikel 21*, ska den ansökande myndigheten enligt *artikel 11.6* skyndsamt översända alla återstående relevanta delar av ärendeakten i original eller i bestyrkt kopia, inbegripet relevant fysisk bevisning. I *artikel 11.6* anges också vad som gäller i fråga om originalhandlingar. Av *skäl 42* framgår att originalhandlingar endast bör översändas på begäran av den anmodade myndigheten, till exempel om det finns ett behov av att granska en handling för kriminaltekniska ändamål. Förutsatt att originalhandlingarna i ärendeakten och den fysiska bevisningen inte längre behövs i den anmodade staten, bör de återlämnas till den ansökande staten på dess begäran, till exempel om sådana handlingar eller sådan fysisk bevisning behövs för en annan brottsutredning.

Enligt *artikel 11.7* får den ansökande och anmodade myndigheten samråda med varandra för att fastställa vilka relevanta delar av ärendeakten som ska översändas och översättas. Det är viktigt att ett beslut att endast översända delar av handlingarna är välavvägt och grundar sig på en noggrann bedömning av handlingarna i fråga för att säkerställa ett rättvist förfarande (se *skäl 42*).

4.8.2 Skäl för avslag av en ansökan

I *artikel 12* anges på vilka grunder en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande ska eller får avslås. En ansökan bör inte

avslås på andra grunder än de som anges i EU-förordningen (se *skäl 43*).

I *artikel 12.1* anges de obligatoriska avslagsgrunderna. Enligt artikeln *ska* den anmodade myndigheten helt eller delvis avslå en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande om ett sådant förfarande inte kan inledas eller drivas vidare i den anmodade staten på grund av ett eller flera av följande skäl.

- a) Den gärning som ansökan avser utgör inte ett brott enligt den anmodade statens nationella rätt.
- b) Ett övertagande av det straffrättsliga förfarandet skulle strida mot principen *ne bis in idem*.
- c) Den misstänkte eller tilltalade kan på grund av sin ålder inte hållas straffrättsligt ansvarig för brottet.
- d) Åtalet har preskriberats i enlighet med den anmodade statens nationella rätt.
- e) Villkoren för lagföring av brottet i den anmodade staten är inte uppfyllda.
- f) Brottet omfattas av amnesti i enlighet med den anmodade statens nationella rätt.
- g) Den anmodade staten har inte behörighet avseende brottet enligt nationell rätt eller behörighet på grundval av artikel 3.

I *artikel 12.2* anges de fakultativa avslagsgrunderna. Den anmodade myndigheten *får* helt eller delvis avslå en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande om ett eller flera av följande skäl föreligger.

- a) Privilegier eller immunitet enligt den anmodade statens nationella rätt gör det omöjligt att vidta åtgärder.
- b) Den anmodade myndigheten anser att överföringen av ett straffrättsligt förfarande inte gagnar en effektiv och korrekt rättskipning.
- c) Brottet har varken helt eller delvis begåtts på den anmodade statens territorium, merparten av de verkningar eller en betydande del av den skada som utgör en del av brottsrekvisiten

har inte uppstått på den statens territorium, och den misstänkte eller tilltalade är inte medborgare eller bosatt i den staten.

- d) Det ansökningsformulär som avses i artikel 8.1 är ofullständigt eller uppenbart felaktigt och har inte kompletterats eller korrigerats efter det samråd som avses i artikel 12.3.
- e) Den gärning som ansökan avser utgör inte ett brott på den plats där den begicks, och den anmodade staten saknar ursprunglig behörighet enligt sin nationella rätt att lagföra brottet.

Om något av skälen för avslag föreligger ska den anmodade myndigheten, innan den beslutar att helt eller delvis avslå en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande och när så är lämpligt, samråda med den ansökande myndigheten och vid behov begära att den ansökande myndigheten skyndsamt tillhandahåller all nödvändig information (se *artikel 12.3*). I *artikel 12.4* anges hur den anmodade myndigheten ska agera om det finns skäl att avslå en ansökan på grund av privilegier eller immunitet.

4.8.3 Information som ska lämnas till misstänkta, tilltalade och brottsoffer

I *artiklarna 15* och *16* finns bestämmelser om information som ska lämnas till misstänkta, tilltalade och brottsoffer när den anmodade myndigheten har beslutat att bifalla eller avslå en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande. Enligt *artiklarna 15.1* och *16.1* ska den anmodade myndigheten, om den beslutar att bifalla en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande, skyndsamt informera misstänkta, tilltalade och brottsoffer om beslutet. Den anmodade myndigheten ska också informera om rätten till ett effektivt rättsmedel i den anmodade staten och om vilken tidsfrist som gäller för det samt ge en kopia på beslutet. Den ansökande myndigheten kan på begäran av den anmodade myndigheten få överta den senare myndighetens informationsskyldighet enligt dessa artiklar om den som ska informeras befinner sig i den ansökande staten (se *artiklarna 15.2* och *16.2*).

Om beslutet innebär att den anmodade myndigheten avslår ansökan är det i stället den ansökande myndigheten som ska informera misstänkta och tilltalade samt brottsoffer, under vissa

angivna förutsättningar, om beslutet (se *artiklarna 15.3 och 16.3*). Den anmodade myndigheten kan på begäran av den ansökande myndigheten få överta den senare myndighetens informations-skyldighet om den misstänkta eller tilltalade som ska informeras befinner sig i den ansökande staten (se *artikel 15.4*).

I *artiklarna 15.5 och 16.4* finns undantag från informations-skyldigheten. Den gäller inte om det skulle undergräva utrednings-sekretessen eller på annat sätt påverka utredningen negativt, eller om den misstänkte, den tilltalade eller brottsoffret trots rimliga ansträngningar inte kan lokaliseras eller nås.

4.9 Rätt till ett effektivt rättsmedel

I *artikel 17* finns bestämmelser om rätten till ett effektivt rättsmedel. Enligt *artikel 17.1* ska misstänkta, tilltalade och brottsoffer ha rätt till ett effektivt rättsmedel i den anmodade staten mot beslut att bifalla ansökningar om överföring av straffrättsliga förfaranden. Rätten till ett effektivt rättsmedel ska utövas vid en domstol eller tribunal i den anmodade staten i enlighet med den statens nationella rätt. Prövningen av beslutet ska, enligt *artikel 17.2*, ske i enlighet med nationell rätt och på grundval enbart av de skäl för avslag som anges i *artikel 12.1 och 12.2*. Vid bedömningen bör, enligt *skäl 47*, hänsyn tas till samtliga omständigheter som är relevanta för prövningen av dessa kriterier. Den bedömningen kan ofta omfatta inte bara en avvägning mellan intressena hos eller rättigheterna för enskilda personer vars rättigheter kan påverkas, utan även ett hänsynstagande till särdragen och de praktiska aspekterna av det straffrättsliga systemets funktion.

Om beslutet grundas på en skönsmässig bedömning ska prövningen begränsas till om den anmodade myndigheten uppenbart har överskridit gränserna för sitt utrymme för en sådan bedömning. Den anmodade myndigheten bör, enligt *skäl 48*, ha ett stort utrymme för skönsmässig bedömning när den ska ta ställning till om en överföring av ett straffrättsligt förfarande gagnar en effektiv och korrekt rättskipning och huruvida en ansökan om överföring bör avslås på grundval av något av de fakultativa skäl för avslag som fastställs i förordningen.

Tidsfristen för att använda ett effektivt rättsmedel ska vara högst 15 dagar från dagen för mottagandet av beslutet att bifalla en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande. Ett slutligt beslut ska fattas utan onödigt dröjsmål och om möjligt inom 60 dagar.

Om en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande utfärdas efter det att brottsutredningen har avslutats och åtal har väckts mot den misstänkte eller tilltalade ska användningen av ett rättsmedel ha suspensiv verkan, se *artikel 17.2*. Den suspensiva verkan ska inte påverka den anmodade statens möjligheter att upprätthålla provisoriska åtgärder som är nödvändiga för att förhindra att den misstänkte eller tilltalade avviker eller för att bevara bevisning, hjälpmedel vid brott eller vinning av brott.

Den anmodade myndigheten ska informera den ansökande myndigheten om det slutliga resultatet av överprövningen. Om resultatet innebär att beslutet att bifalla ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande upphävs ska det straffrättsliga förfarandet återgå till den ansökande myndigheten.

Den anmodade staten ska, enligt *artikel 17.3*, säkerställa att misstänkta, tilltalade och brottsoffer har rätt att få tillgång till alla handlingar rörande överföringen som legat till grund för beslutet att bifalla ansökan och som är nödvändiga för att vederbörande ska kunna utöva sin rätt till ett rättsmedel. Rätten att få tillgång till sådana handlingar ska utövas i enlighet med den anmodade statens rätt och får begränsas i enlighet med nationell rätt om den skulle undergräva utredningssekretessen eller på annat sätt påverka utredningen eller personers säkerhet negativt.

4.10 Effekter i den ansökande staten av att ett straffrättsligt förfarande överförs

I *artikel 21* anges vilka effekter överföring av ett straffrättsligt förfarande har i den ansökande staten. Enligt ska det straffrättsliga förfarandet vilandeförklaras eller avbrytas i den ansökande staten i enlighet med nationell rätt vid mottagandet av beslutet att bifalla ansökan eller det slutliga beslutet efter en överprövning enligt *artikel 17*. Detta gäller dock inte om rättsmedlet leder till att ärendet ska återgå till den ansökande staten eller om den ansökande myndig-

heten redan har vilandeförklarat eller avbrutit det straffrättsliga förfarandet enligt artikel 4. Enligt *artikel 21.2* får dock det straffrättsliga förfarandet i den ansökande staten fortsätta så att den ansökande myndigheten kan

- a) vidta nödvändiga brådska utredningsåtgärder eller andra processuella åtgärder, inbegripet åtgärder för att förhindra att den misstänkte eller tilltalade avviker, eller åtgärder för frysning, och
- b) upprätthålla tidigare antagna utredningsåtgärder eller andra processuella åtgärder, inbegripet åtgärder för att förhindra att den misstänkte eller tilltalade avviker, som är nödvändiga för att verkställa ett beslut enligt rambeslutet om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna, ett annat instrument om ömsesidigt erkännande eller en begäran om ömsesidig rättslig hjälp.

Begreppet *utredningsåtgärder eller andra processuella åtgärder* bör enligt *skäl 53* tolkas extensivt, så att det omfattar inte bara alla åtgärder för inhämtning av bevisning, utan även alla processhandlingar som innebär frihetsberövande före rättegång eller andra interimistiska åtgärder. När sådana åtgärder har slutförts eller inte längre är nödvändiga ska det straffrättsliga förfarandet i den ansökande staten vilandeförklaras eller avbrytas (se *artikel 21.4*).

När en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande har bifallits ska den ansökande och anmodade myndigheten, enligt *artikel 21.3*, samarbeta i största möjliga utsträckning. Det gäller särskilt när den anmodade statens nationella rätt kräver att vissa formaliteter och förfaranden ska iakttas, speciellt när det gäller bevisningens tillåtlighet. Den ansökande och anmodade myndigheten ska även samarbeta i fråga om de provisoriska åtgärder som vidtas före överföringen och i enlighet med *artikel 21.2*.

Om den anmodade myndigheten beslutar att avbryta ett straffrättsligt förfarande som överförts enligt EU-förordningen får den ansökande staten, enligt *artikel 21.5*, fortsätta eller återuppta det straffrättsliga förfarandet. En förutsättning för det är dock att beslutet enligt den anmodade statens nationella rätt inte hindrar vidare lagföring och fattades efter en bedömning av sakförhållandena i målet och därmed inte förhindrar ett fortsatt straffrättsligt

förfarande avseende samma gärning i den staten. Ett återupptagande får alltså inte strida mot principen om *ne bis in idem*, så som den tolkas av Europeiska unionens domstol (se *skäl 56*). Även brottsoffer ska ha möjlighet att inleda eller ansöka om återupptagande av ett straffrättsligt förfarande i den ansökande staten i enlighet med den statens nationella rätt, förutsatt att detta inte skulle innebära en överträdelse av principen *ne bis in idem* (se *artikel 21.6*).

4.11 Effekter i den anmodade staten av att ett straffrättsligt förfarande överförs

I *artikel 22* regleras vilka effekter överföring av ett straffrättsligt förfarande har i den anmodade staten. Enligt *artikel 22.1* ska det överförda straffrättsliga förfarandet regleras enligt den anmodade statens nationella rätt. Ingenting i EU-förordningen bör tolkas som att det inkräktar på eventuella regler om fakultativt åtal i nationell rätt (se *skäl 57*).

När det gäller vidtagna utredningsåtgärder i den ansökande staten ska, enligt *artikel 22.2*, varje handling som utförs av den ansökande statens behöriga myndigheter i samband med det straffrättsliga förfarandet eller de inledande undersökningarna ha samma giltighet i den anmodade staten som om den på ett lagenligt sätt hade utförts av den anmodade statens behöriga myndigheter. Detta förutsätter dock att det inte strider mot den anmodade statens grundläggande rättsprinciper. Detsamma gäller för preskriptionsavbrytande åtgärder som på ett lagenligt sätt har utförts i den ansökande staten, förutsatt att en sådan åtgärd skulle ha en sådan verkan enligt den anmodade statens nationella rätt.

Enligt *artikel 22.3* får medlemsstaterna i nationell rätt reglera möjligheten för behörig myndighet i den anmodade staten att använda tvångsmedel när den statens behörighet bara kan grundas på *artikel 3* och innan beslut i frågan om överföring av det straffrättsliga förfarandet har fattats. Den nationella regleringen får avse användning av tvångsmedel i situationer när en misstänkt eller tilltalad vistas i den anmodade staten. Nödvändiga tvångsmedel kan bestå av gripande eller andra åtgärder som försäkrar att personen stannar kvar i landet, eller andra nödvändiga provisoriska åtgärder

som frysning. Enligt *artikel 22.4* ska förfarandet regleras på samma sätt som ett motsvarande inhemskt förfarande, bland annat vad avser behörig myndighet, skyddsåtgärder och tidsfrister.

I *artikel 22.5* regleras hur bevisning som översänds av den ansökande myndigheten ska hanteras av den anmodade staten i samband med att ett straffrättsligt förfarande överförs. Enligt bestämmelsen får sådan bevisning inte avvisas enbart på grund av att bevisningen har inhämtats i en annan medlemsstat. Bevisning som inhämtats i den ansökande staten får vidare användas i ett straffrättsligt förfarande i den anmodade staten, förutsatt att det är förenligt med den anmodade statens nationella rätt och dess grundläggande rättsprinciper att tillåta sådan bevisning. Den fria bevisprövningen ska inte påverkas av förordningen.

Om ett fängelsestraff eller en annan frihetsberövande påföljd döms ut i den anmodade staten ska, enligt *artikel 22.6*, den totala tiden av frihetsberövanden som har skett i den ansökande staten avräknas från den tiden som ska avtjänas. För detta ändamål ska den ansökande myndigheten översända all information om tid för frihetsberövanden till den anmodade myndigheten.

I *artikel 22.7* regleras situationen när ett straffrättsligt förfarande bara kan inledas om en anmälan lämnas in i både den ansökande och den anmodade staten. Enligt artikeln ska en anmälan som lämnats in i den ansökande staten även ha giltighet i den anmodade staten.

Slutligen innehåller *artikel 22.8* vissa regler om påföljd. Där anges att påföljden för brottet ska bestämmas enligt den anmodade statens rätt, om den inte föreskriver annat. Om brottet har begåtts på den ansökande statens territorium får den anmodade myndigheten i enlighet med tillämplig nationell rätt beakta maximistraffet enligt den ansökande statens nationella rätt, om det är till fördel för den tilltalade. Den påföljd som utdöms i den anmodade staten ska dock inte vara strängare än maximistraffet enligt den ansökande statens nationella rätt om behörigheten uteslutande grundas på *artikel 3*.

I *artikel 23* finns bestämmelser om information som ska lämnas av den anmodade myndigheten efter att ett straffrättsligt förfarande har överförts. Där anges att den anmodade myndigheten, eller i tillämpliga fall en annan behörig myndighet, ska förse den ansökande myndigheten med information om det straffrättsliga förfarandet skulle avbrytas samt om varje beslut som meddelas i slutet av ett straffrättsligt förfarande och en kopia på ett sådant slutligt beslut.

Informationen ska innefatta huruvida beslutet enligt den anmodade statens nationella rätt förhindrar ett fortsatt straffrättsligt förfarande avseende samma gärningar i den staten på grund av principen om *ne bis in idem*. Den anmodade myndigheten ska även lämna information om den slutliga verkställigheten av utdömd påföljd eller annan information som är av betydande värde. I artikelns andra stycke finns bestämmelser om översättning av åtminstone de väsentliga delarna av informationen samt av det slutliga beslutet.

4.12 Samråd och kommunikation

En allmän bestämmelse om samråd mellan den ansökande och anmodade myndigheten, som gäller utöver de särskilda bestämmelserna om samråd som finns i flera artiklar i EU-förordningen, finns i *artikel 14.1*. Där anges att den ansökande och den anmodade myndigheten, om det är nödvändigt och utan onödigt dröjsmål, ska samråda med varandra för att säkerställa en effektiv tillämpning av EU-förordningen. Det anges också att bestämmelsen inte påverkar tillämpningen av de särskilda bestämmelserna om samråd som finns i andra artiklar i EU-förordningen. I *skäl 37* anges att en korrekt tillämpning av EU-förordningen förutsätter kommunikation mellan den ansökande och anmodade myndigheten som bör uppmuntras att samråda närhelst det är lämpligt för att underlätta en smidig och effektiv tillämpning av förordningen, antingen direkt eller, när så är lämpligt, via Eurojust. I artikeln finns också bestämmelser om samråd mellan den ansökande och anmodade myndigheten inför en ansökan, se avsnitt 4.6 ovan. När myndigheterna mottar önskemål om samråd enligt artikeln ska de besvara dem utan onödigt dröjsmål.

I *artikel 18* regleras samarbetet med Eurojust och det europeiska rättsliga nätverket. Där anges att den ansökande och den anmodade myndigheten i varje skede av förfarandet för överföring av ett straffrättsligt förfarande får begära bistånd från Eurojust eller det europeiska rättsliga nätverket i enlighet med deras respektive behörigheter. Särskilt Eurojust får i lämpliga fall underlätta de samråd som avses i ett antal uppräknade artiklar i EU-förordningen.

I *artikel 24* finns regler om hur kommunikation ska ske mellan de behöriga myndigheterna, genom eventuella centrala myndigheter

och med Eurojust. Av artikeln följer att kommunikationen, inbegripet utbyte av ansökningsformulär och andra formulär samt den anmodade myndighetens beslut och andra handlingar som ska översändas med anledning av det, ska ske i enlighet med artikel 3 i digitaliseringsförordningen. Vidare anges att digitaliseringsförordningens bestämmelser om elektroniska underskrifter och elektroniska stämplat, elektroniska handlingars rättsliga verkan och skydd för överförd information ska tillämpas på den kommunikation som sker genom det decentraliserade it-systemet. Samråd enligt *artiklarna 11.7 och 14* EU-förordningen är dock undantaget från kravet på att kommunikation ska ske enligt digitaliseringsförordningen. Sådana samråd får istället genomföras med hjälp av alla lämpliga kommunikationssätt, inbegripet genom det decentraliserade it-systemet.

4.13 Inrättande av ett decentraliserat IT-system

I *artiklarna 25–27* finns bestämmelser om inrättande av ett decentraliserat it-system för utbyte av ärenderelaterade uppgifter. Med decentraliserat it-system avses ett nätverk av it-system och interoperabla åtkomstpunkter, vilka drivs under en medlemsstats, ett unionsorgans eller en unionsbyrås individuella ansvar och förvaltning och möjliggör ett säkert och tillförlitligt gränsöverskridande utbyte av information (se artikel 2.3 i digitaliseringsförordningen). Det decentraliserade it-systemet bör, enligt skäl 20 till digitaliseringsförordningen, bestå av backend-systemen i medlemsstaterna och i de relevanta unionsorganen och unionsbyråerna samt interoperabla åtkomstpunkter genom vilka dessa system är kopplade till varandra med hjälp av säkra sammankopplingar. Åtkomstpunkterna i det decentraliserade it-systemet bör baseras på e-Codex (se). E-Codex kan enklast beskrivas som en europeisk infrastruktur för att utbyta information elektroniskt i gränsöverskridande rättsliga förfaranden. Systemet har tagits fram inom ramen för e-juridiksamarbetet, se departementspromemorian Nya regler för delgivning och bevisupptagning inom EU, Ds 2021:21, s. 30.

Kommissionen är enligt *artikel 25* EU-förordningen ansvarig för att inrätta det decentraliserade it-systemet genom antagande av

genomförandeakter. I dessa akter ska bland annat anges tekniska specifikationer för de elektroniska kommunikationsmetoderna för det decentraliserade it-systemet och tekniska specifikationer för kommunikationsprotokoll. Akterna ska också fastställa bland annat mål för informationssäkerhet och minimimål för tillgänglighet och därtill relaterade tekniska krav för de tjänster som tillhandahålls genom it-systemet. Genomförandeakterna ska antas i enlighet med det kommittéförfarande som föreskrivs i *artikel 31*.

Kommissionen ska enligt *artikel 26* ansvara för skapandet, tillgängligheten, underhållet och utvecklingen av en referensprogramvara som medlemsstaterna kan välja att använda som sitt backend-system i stället för ett nationellt it-system. Referensprogramvaran ska erbjuda ett gemensamt gränssnitt för kommunikation med andra nationella it-system. Skapandet, underhållet och utvecklingen av referensprogramvaran ska finansieras genom unionens allmänna budget. Även Eurojust ska kunna använda referensprogramvaran. Kommissionen ska tillhandahålla, underhålla och stödja referensprogramvaran utan kostnad. Referensprogramvaran bör vara baserad på en modulstruktur, vilket innebär att programvaran paketeras och levereras separat från de e-Codex-komponenter som behövs för att ansluta den till det decentraliserade it-systemet. En sådan struktur bör göra det möjligt för medlemsstaterna att återanvända eller förbättra sin befintliga nationella infrastruktur för rättslig kommunikation för gränsöverskridande användning. (Se skäl 66.)

Varje medlemsstat ska, enligt *artikel 27*, bära sina kostnader för installation, drift och underhåll av de åtkomstpunkter för vilka de är ansvariga, dvs. de enheter som sammankopplar de nationella it-systemen inom ramen för det decentraliserade it-systemet. Medlemsstaterna ska också bära kostnaderna för att upprätta och anpassa sina relevanta nationella eller andra it-system för att göra dem driftskompatibla med åtkomstpunkterna samt för att administrera, driva och underhålla dessa system. Även Eurojust ska stå sina kostnader för de komponenter de ansvarar för, för att upprätta och anpassa sitt ärendehanteringssystem för att göra det driftskompatibelt med åtkomstpunkterna samt för att administrera, driva och underhålla det systemet.

4.14 Övriga frågor

I *artikel 19* anges en huvudregel om kostnadsfördelningen som innebär att varje medlemsstat ska bära sina egna kostnader för överföring av ett straffrättsligt förfarande enligt EU-förordningen. Om översättningen skulle medföra stora eller exceptionella kostnader får den ansökande myndigheten dock föreslå för den anmodade myndigheten att de ska dela på kostnaderna.

I *skäl 61* anges att medlemsstaterna inte bör kunna avkräva varandra ersättning för kostnader i samband med tillämpningen av EU-förordningen. Om den ansökande staten har ådragit sig stora eller exceptionella kostnader i samband med översättningen av de handlingar som ska överföras till den anmodade staten, bör ett förslag från den ansökande myndigheten om att dela på kostnaderna beaktas av den anmodade myndigheten. I sådana fall bör den ansökande myndigheten och den anmodade myndigheten samråda med varandra för att nå en överenskommelse om kostnadsfördelningen. Helst bör sådana samråd äga rum innan ansökan om överföring utfärdas. Om ingen överenskommelse kan nås innan beslutet att bifalla ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande fattas, bör den ansökande myndigheten kunna besluta att återkalla ansökan i enlighet med EU-förordningen eller att vidhålla ansökan och stå för den del av kostnaderna som anses vara exceptionellt höga.

Enligt *artikel 28* är medlemsstaterna skyldiga att samla in och bevara statistik avseende tillämpningen av förordningen samt att översända den till kommissionen varje år. Det anges vilka statistikuppgifter som avses samt hur den ska samlas in och översändas. Det anges också att behöriga myndigheter får behandla personuppgifter som är nödvändiga för statistikproduktionen. Kommissionen ska i sin tur, enligt *artikel 34*, senast den 1 februari 2033 överlämna en rapport till Europaparlamentet, rådet samt Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om tillämpningen av förordningen som stöder sig på den information som medlemsstaterna lämnat i enlighet med *artikel 28*.

I *artiklarna 29 och 30* finns bestämmelser om delegation till kommissionen att anta delegerade akter om ändring i bilagorna till förordningen.

Enligt *artikel 32* ska medlemsstaterna senast den 1 februari 2027 till kommissionen anmäla bland annat vilka myndigheter som är behöriga att hantera ansökningar om överföring av straffrättsliga förfaranden enligt EU-förordningen. Kommissionen ska sedan offentliggöra dessa uppgifter.

4.15 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Förordningen ska, enligt *artiklarna 35* och *36*, tillämpas från och med den 1 februari 2027 på ansökningar om överföring av straffrättsliga förfaranden som översänds från och med det datumet. Ansökningar om överföring av straffrättsliga förfaranden som mottagits före den detta datum ska fortsätta att regleras av befintliga instrument som rör överföring av straffrättsliga förfaranden. Bestämmelserna i *artikel 24* om kommunikation via det decentraliserade it-systemet ska dock börja tillämpas först den 1 februari 2029. Enligt övergångsbestämmelsen i *artikel 35* ska kommunikationen dessförinnan ske på andra lämpliga sätt och med beaktande av behovet av ett snabbt, säkert och tillförlitligt informationsutbyte.

Förordningen är till alla delar bindande och direkt tillämplig i medlemsstaterna i enlighet med fördragen.

Enligt *artikel 33.1* ersätter EU-förordningen, från den dag då den börjar tillämpas, i tillämpliga delar motsvarande bestämmelser i lagföringskonventionen och rättshjälpskonventionen, som är tillämpliga mellan de medlemsstater som är bundna av EU-förordningen. EU-förordningen påverkar dock inte konventionernas tillämpning mellan medlemsstater och tredjeländer.

I *artikel 33.2* anges vidare att bilaterala eller multilaterala avtal eller överenskommelser med andra medlemsstater efter ikraftträdandet av EU-förordningen den 7 januari 2025 får ingås eller även fortsättningsvis tillämpas endast i den mån sådana avtal eller överenskommelser gör det möjligt att ytterligare stärka syftena med denna förordning och bidrar till att förenkla eller ytterligare underlätta förfarandena för överföring av ett straffrättsligt förfarande och under förutsättning att de skyddsnivåer som anges i denna förordning respekteras.

5 En ny lag ska komplettera EU-förordningen

Förslag: Det ska införas en ny lag med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen.

Hänvisningar till EU-förordningen i de föreslagna bestämmelserna ska vara dynamiska, dvs. avse förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.

Ord och uttryck i den nya lagen ska ha samma betydelse som i EU-förordningen.

Lagen om internationellt samarbete rörande lagföring för brott ska inte gälla om EU-förordningen är tillämplig.

Skälen för förslagen

EU-förordningen är direkt tillämplig i Sverige

En EU-förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater (se artikel 288 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt). Det betyder att en förordning ska tillämpas direkt av nationella myndigheter på samma sätt som lagar och andra nationella föreskrifter. Medlemsstaterna är skyldiga att se till att en EU-förordning kan tillämpas i praktiken och få effektivt genomslag samt att det inte finns nationella bestämmelser som står i strid med förordningen. En förordning får dock inte införlivas i eller omvandlas till nationell rätt. Medlemsstaterna får alltså inte utfärda bestämmelser i sådana frågor som regleras i en EU-förordning och den nationella lagstiftaren kan inte skriva egna förarbeten eller andra typer av förtydliganden av hur en förordning ska tillämpas. Det samma gäller hur begrepp i en förordning ska förstås. Hur en förordning ska tolkas och tillämpas är en fråga för de tillämpande

myndigheterna och i förekommande fall domstolarna. Ytterst är det EU-domstolen som är uttolkaren av en EU-förordning.

En EU-förordning kan dock leda till behov av kompletterande bestämmelser i nationell rätt och i förordningar kan det i olika grad överlämnas frågor till de enskilda medlemsstaterna att reglera. Om sådant överlämnande sker förutsätts det att medlemsstaterna inför nationella bestämmelser och då kan lagstiftaren även klargöra dessa reglers innebörd och tillämpning. Bestämmelserna i en förordning får också återges om det är nödvändigt för att den nationella regleringen ska bli begriplig eller sammanhållen.

Behov av en kompletterande lag

EU-förordningen innehåller en i stort sett komplett reglering av förfarandet för överföring av straffrättsliga förfaranden inom EU som kan tillämpas direkt av behöriga myndigheter med stöd av förordningsbestämmelserna. Som närmare redogörs för i denna promemoria kräver dock förordningen att medlemsstaterna i vissa avseenden inför kompletterande nationella bestämmelser. Förordningen förutsätter exempelvis att medlemsstaterna själva reglerar vilka myndigheter som är behöriga att agera enligt förordningen och hur rätten till ett effektivt rättsmedel ska utövas. Det krävs alltså viss kompletterande svensk reglering. EU-förordningen medför dock inget behov av ändringar i befintlig lag, annat än någon marginell följdändring.

En inledande fråga är om de kompletterande nationella bestämmelserna ska tas in i ny eller befintlig lag. Som beskrivits i avsnitt 3.1 finns det redan idag vissa instrument på området för överföring av straffrättsliga förfaranden. Det mest heltäckande regelverket är lagföringskonventionen och den svenska lagföringslagen som genomför konventionen. Från och med den 1 februari 2027 ska dock EU-förordningen tillämpas i stället för lagföringskonventionen och även rättshjälpkonventionen i förhållande till de stater som är bundna av förordningen (se artikel 33.1 EU-förordningen). Konventionerna kommer därefter enbart att vara tillämpliga i förhållande till stater som inte är bundna av förordningen. Lagföringslagen, som genomför lagföringskonventionen, kan alltså inte upphävas men kommer att få ett begränsat tillämpningsområde

efter det att EU-förordningen börjar tillämpas. Lagföringslagen är vidare utformad efter lagföringskonventionens bestämmelser, som delvis skiljer sig från EU-förordningens. Att föra in kompletterande bestämmelser till EU-förordningen i lagföringslagen skulle göra regleringen svåröverskådlig och osammanhängande. Det framstår alltså inte som lämpligt att de kompletterande bestämmelserna förs in där.

Det framstår inte heller som ändamålsenligt att föra in de kompletterande bestämmelserna i någon eller några andra befintliga lagar. Detta särskilt mot bakgrund av att EU-förordningen inte föranleder någon betydande ändring eller komplettering av redan befintlig lag. Eftersom bestämmelserna ska tillämpas i det praktiska utredningsarbetet är det också lämpligt att regleringen är samlad i en lag.

Sammantaget bör de kompletterande bestämmelserna till EU-förordningen tas in i en särskild lag. Vissa närmare föreskrifter om hur lagen ska tillämpas bör tas in i en förordning.

Att EU-förordningen ersätter lagföringskonventionen i förhållande till de medlemsstater som är bundna av förordningen framgår som nämnts i artikel 33.1. En upplysningsbestämmelse om att lagföringslagen inte gäller om den nya EU-förordningen är tillämplig bör dock införas i 1 § lagföringslagen. I samband med det bör även en modernisering av den aktuella paragrafen göras.

Hänvisningsteknik

Hänvisningar till en EU-förordning kan göras antingen statiska eller dynamiska. En statisk hänvisning innebär att hänvisningen avser EU-förordningen i en viss angiven lydelse medan en dynamisk hänvisning innebär att hänvisningen avser EU-förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.

I några av de bestämmelser som föreslås i denna promemoria krävs det en hänvisning till EU-förordningen. För att eventuella ändringar i EU-förordningen ska få omedelbart genomslag i den svenska lagstiftningen är det lämpligt att hänvisningarna till förordningen är dynamiska, se propositionen Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av

beslut om frysning och beslut om förverkande, prop. 2019/20:198, s. 47 och 48.

Ord och uttryck

I artikel 2 EU-förordningen finns det ett antal definitioner av centrala ord och uttryck, bland annat vad som avses med *ansökande myndighet* och *anmodad myndighet*. Som beskrivits ovan är det inte möjligt att i svensk författning eller på något annat sätt ange hur begrepp i en EU-förordning ska tolkas eller vad begreppen ska anses omfatta. Eftersom den nya lagens syfte är att komplettera EU-förordningen får ord och uttryck i lagen inte ges en annan innebörd än den som gäller enligt förordningen.

I flera lagar som kompletterar en EU-förordning har det införts förtydligande bestämmelser om att de ord och uttryck som används i lagen ska ha samma betydelse som i den aktuella EU-förordningen (se till exempel 1 kap. 1 § andra stycket lagen [2018:218] med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och 1 kap. 2 § lagen [2020:968] med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande). En motsvarande upplysningsbestämmelse bör tas in i den nya lagen.

6 Behörig myndighet och jurisdiktion

6.1 Åklagare ska vara behörig att handlägga och besluta i ärenden om överföring av straffrättsliga förfaranden

Förslag: Åklagare ska vara behörig att ansöka om överföring av straffrättsliga förfaranden till andra medlemsstater samt att handlägga och fatta beslut om att bifalla eller avslå ansökningar om överföring av straffrättsliga förfaranden till Sverige.

Riksåklagaren ska bestämma vilka åklagare som är behöriga att handlägga ärenden enligt den nya lagen.

Riksåklagaren ska i vissa fall vara ensamt behörig att ansöka om och pröva ansökningar om överföring av straffrättsliga förfaranden.

Det som nu föreslagits ska inte gälla om Justitiekanslern eller någon av riksdagens ombudsmän till följd av föreskrifter i en annan författning är särskild åklagare.

Skälen för förslagen

EU-förordningens bestämmelser

Förfarandet för överföring av straffrättsliga förfaranden, liksom övrig kommunikation och eventuella samråd, ska enligt EU-förordningen skötas av medlemsstaternas behöriga myndigheter (se bland annat artiklarna 8.6 och 14). De behöriga myndigheterna benämns i förordningen som ansökande respektive anmodad myndighet. Vilka närmare uppgifter och vilket ansvar dessa myndigheter har framgår direkt av förordningens bestämmelser.

Enligt artikel 2.3 a EU-förordningen avses med *ansökande myndighet* en domare, domstol, undersökningsdomare eller allmän åklagare som är behörig i det berörda ärendet. Med ansökande myndighet kan också, enligt artikel 2.3 b, avses en annan behörig myndighet som har utsetts till sådan av den ansökande staten, som i det berörda ärendet handlar i egenskap av utredande myndighet i ett straffrättsligt förfarande och som enligt nationell rätt är behörig att ansöka om överföring av ett straffrättsligt förfarande. För att myndigheten ska betraktas som ansökande krävs det att ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande godkänns av en domare, domstol, undersökningsdomare eller allmän åklagare i den ansökande staten innan den översänds till den anmodade myndigheten.

Med *anmodad myndighet* avses enligt artikel 2.4 en domare, domstol, undersökningsdomare eller allmän åklagare som är behörig att fatta beslut med anledning av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande och som är behörig att vidta efterföljande åtgärder i enlighet med EU-förordningen eller nationell rätt.

En förutsättning för att EU-förordningen ska kunna tillämpas är att medlemsstaterna utser de myndigheter som är behöriga att agera enligt förordningen. I skäl 13 till förordningen anges att medlemsstaterna bör utse sina behöriga myndigheter på ett sätt som främjar principen om direkta kontakter mellan dessa myndigheter. Medlemsstaterna ska också anmäla till kommissionen vilka myndigheter som enligt nationell rätt är behöriga att dels utfärda eller godkänna ansökningar om överföring av straffrättsliga förfaranden, dels fatta beslut med anledning av sådana ansökningar (se artikel 32).

Åklagare bör vara behörig att handlägga och besluta i ärenden om överföring av straffrättsliga förfaranden

Vid bedömningen av vilken myndighet som bör utses som behörig enligt EU-förordningen sätter förordningen genom definitionerna i artikel 2 vissa ramar. För att en annan funktion än åklagare och domstol ska kunna betraktas som ansökande myndighet enligt förordningen krävs dels att den i det berörda ärendet handlar i egenskap av utredande myndighet i ett straffrättsligt förfarande, dels att åklagare eller domstol godkänner ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet. Det framstår mot den bakgrunden som

ineffektivt att ge polisen eller tjänstemän vid andra brottsutredande myndigheter behörighet att ansöka om överföring av straffrättsliga förfaranden om åklagare eller domstol likväl måste godkänna ansökningarna innan de får översändas till den anmodade myndigheten. När det gäller anmodad myndighet är kretsen av behöriga myndigheter redan genom förordningstexten begränsad till åklagare och domstol. Antingen åklagare eller domstol bör därför vara behörig att agera enligt EU-förordningen. Av kompetens- och resursskäl framstår det som lämpligt att ansökande som anmodad myndighet är detsamma.

Överföring av straffrättsliga förfaranden enligt EU-förordningen kommer i den absoluta merparten av fallen att aktualiseras redan under förundersökningen. Det framstår därför som naturligt att låta åklagare sköta frågor om överföring av straffrättsliga förfaranden. I åklagarnas arbete ingår att från tid till annan ha kontakt och samarbeta med utländska myndigheter inom ramen för brottsutredningar. Åklagare har också utsetts som behörig enligt flera andra regleringar på området för internationellt rättsligt samarbete. Exempelvis är riksåklagaren, och i vissa fall åklagare, behörig att ansöka om överförande av lagföring och pröva en ansökan från en annan stat enligt lagföringskonventionen (se 4, 12 och 22 §§ lagföringsförordningen). Åklagare har getts behörighet att utfärda en utredningsorder enligt lagen (2017:1000) om en europeisk utredningsorder och att i fråga om beslut om frysning vara såväl utfärdande som verkställande myndighet enligt lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande.

Den ansökande och anmodade myndighetens uppgifter enligt EU-förordningen har stora likheter med åklagarens uppgifter i ovan nämnda ärenden. Det är även åklagare som är behöriga att agera enligt rambeslutet och den svenska förordningen om förebyggande och lösning av tvister om utövande av jurisdiktion i straffrättsliga förfaranden. Om det vid ett sådant informationsutbyte visar sig att det pågår parallella straffrättsliga förfaranden som bör koncentreras till en medlemsstat kan det leda till en överföring av det straffrättsliga förfarandet. Den mest effektiva lösningen vore då att åklagare även är behörig att sköta den processen.

Att utse åklagare till ansökande och anmodad myndighet enligt EU-förordningen är sammantaget den mest ändamålsenliga lösning-

en som även ligger i linje med EU-förordningens syfte att tillskapa ett instrument för ett enkelt och effektivt samarbete mellan medlemsstaternas myndigheter. Åklagarens behörighet bör framgå av den nya lagen.

Ansvar för att utse behörig åklagare bör ankomma på riksåklagaren, något som kan regleras i förordning.

Prövningen bör ankomma på riksåklagaren i vissa fall

I många fall kan frågan om ett straffrättsligt förfarande ska överföras vara mindre komplicerad, exempelvis om det rör sig om överföring till Sverige då brottsligheten och den misstänkte har stark anknytning hit. I andra fall kan den innefatta tämligen komplicerade bedömningar. Som närmare redogörs för i avsnitt 8.1 kan det vid prövningen av en ansökan om överföring till Sverige handla om att beakta vilket intresse det finns av att lagföring sker i Sverige även vid brott som har begåtts utomlands av en utländsk gärningsman (jfr artikel 12.2 c EU-förordningen) och om en överföring skulle gagna en effektiv lagföring (jfr artikel 12.2 b EU-förordningen). Sådana frågor ligger normalt sett inte inom en allmän åklagares sedvanliga verksamhet.

En fråga som inställer sig är därför om det bör införas särskilda regler om vem som är behörig att besluta i frågor om överföring av straffrättsliga förfaranden i vissa fall. Som en jämförelse är det riksåklagaren och inte annan allmän åklagare som beslutar om framställning om överförande av lagföring till en annan stat och som prövar framställningar om överförande av lagföring till Sverige enligt lagföringslagen. I förhållande till annan nordisk stat prövas dock frågan av annan allmän åklagare, om det inte finns skäl att avslå en framställning. Riksåklagaren får vidare överlämna prövningen till regeringen om det finns anledning att anta att prövningen har särskild betydelse för Sveriges utrikes- eller säkerhetspolitik. (Se 4, 12 och 22 §§ lagföringsförordningen).

Att låta regeringen pröva vissa frågor om överföring av straffrättsliga förfaranden enligt EU-förordningen framstår inte som nödvändigt. Det är inte heller förenligt med artikel 2.3 och 2.4 EU-förordningen, som uttömmande reglerar vilka funktioner som kan utses till ansökande och anmodad myndighet. Regeringen

genom utrikesministern kommer i stället, enligt 10 kap. 13 § regeringsformen, att hållas underrättad när en fråga som är av betydelse för förhållandet till en annan stat eller till en mellanfolklig organisation uppkommer inom ramen för ett ärende om överföring av ett straffrättsligt förfarande.

Övervägande skäl talar däremot för att frågan om överföring enligt EU-förordningen i vissa särskilda fall bör prövas av riksåklagaren och inte annan allmän åklagare. Så bör ske när det finns anledning att anta att prövningen har särskild betydelse för Sveriges utrikes- eller säkerhetspolitik, vilket kan jämföras med när prövningen av frågan om åtalsförordnande ankommer på regeringen enligt 2 kap. 2 och 8 §§ brottsbalken och när frågan om överföring enligt lagföringslagen får överlämnas till regeringen. Prövningen bör även göras av riksåklagaren när det gäller brott som har begåtts utomlands av någon som vid gärningstillfället inte var svensk medborgare eller hade hemvist i Sverige eller som, när prövning av ansökan sker, inte är svensk medborgare eller har hemvist här, jfr 2 kap. 8 § tredje stycket brottsbalken. Detta kan regleras i förordning.

6.2 EU-förordningens behörighetsbestämmelse

Bedömning: Bestämmelsen om behörighet i artikel 3 EU-förordningen och om avstående av utövande av behörighet i artikel 4 föranleder inget behov av kompletterande nationell reglering.

Skälen för bedömningen: I artikel 3 finns, som närmare redogörs för i avsnitt 4.4, en särskild behörighetsregel. Den innebär i korthet att en anmodad stat som saknar ursprunglig behörighet i vissa särskilt angivna situationer tar över den ansökande statens behörighet att döma över brott. Behörigheten är alltså subsidiär till nationella regler och får bara utövas i samband med en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande enligt EU-förordningen. Den särskilda behörighetsregeln i artikel 3 är direkt tillämplig och kräver ingen kompletterande svensk reglering.

I avsnitt 3.2 beskrivs reglerna om svensk domstols behörighet i 2 kap. brottsbalken. Eftersom artikel 3 är subsidiär till de nationella

behörighetsreglerna och enbart gäller om ursprunglig behörighet saknas finns det anledning att uppehålla sig något vid hur dessa bestämmelser förhåller sig till varandra. Utgångspunkten i 2 kap. 1 § brottsbalken är att svensk domstol är behörig att döma över brott som har begåtts i Sverige (territorialitetsprincipen). Motsvarande princip gäller i de flesta rättsordningar. I de fall artikel 3 blir tillämplig får det därför antas att brottet inte har begåtts i den anmodade staten eftersom den staten annars borde ha nationell behörighet.

Artikel 3.1 a och b omfattar situationer när den anmodade staten vägrar att till den ansökande staten överlämna en misstänkt eller tilltalad som uppehåller sig och är medborgare eller bosatt i den anmodade staten. Motsvarande situation kan täckas av svensk nationell behörighet även om brottet har begåtts utanför Sverige enligt 2 kap. 3 § 5 brottsbalken som reglerar härledd jurisdiktion. Enligt den bestämmelsen är svensk domstol behörig att, såvitt nu är av intresse, döma över brott som har begåtts av någon som befinner sig i Sverige om a) en annan stat har begärt att lagföringen för brottet ska överföras till Sverige eller b) en begäran från en annan stat om utlämning eller överlämnande för brottet har lämnats utan bifall. De svenska behörighetsreglerna är i detta fall vidare och ställer inte krav på att personen i fråga är medborgare eller bosatt i Sverige. I stället är det tillräckligt att personen befinner sig här. Om de svenska behörighetsbestämmelserna är tillämpliga ska dessa som sagt tillämpas i första hand, eftersom artikel 3 EU-förordningen är subsidiär till nationella regler.

Artikel 3.1 c omfattar situationen när merparten av brottets verkningar uppstod i den anmodade staten. Även i 2 kap. 1 § 2 brottsbalken finns en behörighetsregel som tar sikte på brottets verkningar. Enligt bestämmelsen är svensk domstol behörig att döma över s.k. effektbrott, dvs. brott där det för straffansvar krävs att gärningen medfört en viss effekt, i de fall effekten inträdde i Sverige eller, vid försök, enligt brottsplanen sannolikt skulle ha inträtt här. Med effekt i paragrafens mening avses såväl omedelbara effekter som straffrättsligt relevanta effekter (se prop. 2020/21:204 s. 98 och 142). Svensk behörighet skulle också kunna föreligga om brottet har begåtts utanför Sverige men riktat sig mot svenskt enskilt eller allmänt intresse enligt 2 kap. 3 § 3 och 4 brottsbalken.

Enligt artikel 3.1 d och e kan behörighet för den anmodade staten slutligen grundas på att det i den staten antingen pågår straffrättsliga förfaranden mot den misstänkte eller tilltalade avseende andra sakförhållanden eller mot andra personer avseende samma eller delvis samma sakförhållanden och den misstänkte eller tilltalade i det straffrättsliga förfarande som ska överföras är medborgare eller bosatt i den anmodade staten. Enligt svensk rätt finns ingen behörighetsregel som tar sikte på just pågående processer. Däremot är svensk domstol exempelvis enligt 2 kap. 3 § 2 behörig att döma över brott som har begåtts utanför Sverige om brottet har begåtts av någon som vid gärningstillfället var svensk medborgare eller hade hemvist i Sverige, någon som när åtal väcks för brottet är svensk medborgare eller har hemvist i Sverige, eller någon som finns i Sverige och det på brottet enligt svensk rätt kan följa fängelse i mer än sex månader.

7 När Sverige är ansökande stat

7.1 Hur ett förfarande inleds

Förslag: Förslag från misstänkta, tilltalade och brottsoffer om att ett straffrättsligt förfarande ska överföras enligt EU-förordningen ska få lämnas till åklagaren. Sådana förslag ska få lämnas skriftligen eller muntligen. Om ett förslag lämnas muntligen ska det dokumenteras av åklagaren genom en tjänsteanteckning eller på något annat sätt.

Bedömning: Bestämmelserna i artikel 5 EU-förordningen om kriterier för att ansöka om överföring av ett straffrättsligt förfarande medför inget behov av kompletterande svensk reglering.

Skälen för förslaget och bedömningen

När det finns anledning att överväga överföring av ett straffrättsligt förfarande

Som en grundläggande förutsättning gäller enligt artikel 5.1 EU-förordningen att en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande bara får utfärdas om den ansökande myndigheten anser att målet om en effektiv och korrekt rättskipning, inbegripet proportionalitet, skulle gagnas om det berörda straffrättsliga förfarandet genomfördes i en annan medlemsstat.

När den ansökande myndigheten överväger att ansöka om överföring av ett straffrättsligt förfarande ska ett antal kriterier som anges i artikel 5.2 särskilt beaktas. Listan är inte uttömmande och en helhetsbedömning ska alltid göras utifrån omständigheterna och sakfrågorna i varje enskilt fall för att fastställa vilken medlemsstat

som är bäst lämpad att lagföra brottet i fråga, se skäl 24 och 25 EU-förordningen.

Ett kriterium som särskilt ska beaktas vid bedömningen är om brottet helt eller delvis har begåtts på den anmodade statens territorium, eller om merparten av de effekter eller den skada som brottet orsakat och som utgör en del av brottsrekvisiten har uppstått på den anmodade statens territorium, se artikel 5.2 a. Den anmodade staten kan då anses ha bättre förutsättningar att lagföra brottet eftersom det exempelvis bör vara lättare att vidta utredningsåtgärder samt att ta upp och samla in bevisning. Dessutom skulle inledandet av ett senare skadeståndsförfarande i den anmodade staten underlättas om även det underliggande förfarandet för fastställande av straffrättsligt ansvar genomfördes där. (Se skäl 25.)

Ett annat kriterium som särskilt ska beaktas är om en eller flera misstänkta eller tilltalade är medborgare eller bosatta i den anmodade staten, se artikel 5.2 b. En överföring kan då vara motiverad för att exempelvis säkerställa den misstänktes eller tilltalades rätt att närvara vid rättegången, se skäl 26. Av samma anledning kan det finnas skäl att ansöka om överföring om ett eller flera brottsoffer är medborgare eller bosatta i den anmodade staten (se artikel 5.2 j).

Det ankommer på den ansökande myndigheten att med stöd av tillgängligt material bedöma om det finns rimliga skäl att anta att en misstänkt, en tilltalad eller ett brottsoffer är bosatt i den anmodade staten. Om det bara finns begränsad information tillgänglig bör en sådan bedömning också kunna bli föremål för samråd mellan den ansökande och anmodade myndigheten för att bekräfta den misstänktes, den tilltalades eller brottsoffrets bosättning i den anmodade staten. Vid bedömningen kan olika objektiva omständigheter som tyder på att personen har etablerat varaktigt centrum för sina intressen i en viss medlemsstat, eller har för avsikt att göra det, vara relevanta. Rimliga skäl att anta att en person är bosatt i den anmodade staten kan särskilt föreligga om en person är registrerad som bosatt där genom att inneha ett identitetskort eller ett uppehållstillstånd eller genom att vara registrerad i ett officiellt bosättningsregister. Om personen i fråga inte är registrerad i den anmodade staten skulle bosättningsorten kunna indikeras av att vederbörande har uttryckt sin avsikt att bosätta sig i den medlemsstaten eller, efter en stadigvarande vistelse i den medlems-

staten, har fått en sådan anknytning dit som kan jämföras med sådan anknytning som följer av formell bosättning i den medlemsstaten. (Se mer om den bedömning som ska göras i skäl 27)

Det kan vidare finnas anledning att ansöka om överföring av ett straffrättsligt förfarande om den anmodade staten av vissa särskilt angivna skäl vägrar att överlämna en eller flera misstänkta eller tilltalade som befinner sig i den staten och som är föremål för en europeisk arresteringsorder, se artikel 5.2 c och d.

Om merparten av bevisningen finns i den anmodade staten eller om majoriteten av vittnena är medborgare i eller bosatta i den staten kan en ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet vara motiverad, se artikel 5.2 e. Om en ansökan övervägs enbart på denna grund uppmuntras den ansökande myndigheten dock att beakta möjligheterna att inhämta bevisning från andra medlemsstater genom befintliga instrument för ömsesidigt erkännande av rättsliga avgöranden och ömsesidig rättslig hjälp (se skäl 29).

En ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande kan också vara motiverad om det pågår straffrättsliga förfaranden i den anmodade staten avseende samma, delvis samma eller därmed relaterade sakförhållanden mot den misstänkte eller tilltalade (se artikel 5.2 f). Detsamma gäller om straffrättsliga förfaranden pågår i den anmodade staten avseende samma, delvis samma eller relaterade sakförhållanden mot andra personer (se artikel 5.2 g). I det senare fallet avses exempelvis lagföring i mål rörande gränsöverskridande organiserad brottslighet där olika medtilltalade kan lagföras i olika medlemsstater (se skäl 28).

Om en eller flera misstänkta eller tilltalade avtjänar eller ska avtjäna en påföljd för ett annat brott som innebär frihetsberövande i den anmodade staten kan det vara motiverat att överföra det straffrättsliga förfarandet enligt artikel 5.2 h. Detta för att säkerställa den dömdes rätt att närvara vid rättegången i det straffrättsliga förfarandet under tiden påföljden avtjänas i den anmodade staten (se skäl 28). Enligt artikel 5.2 i ska den ansökande myndigheten också ta hänsyn till om verkställigheten av påföljden i den anmodade staten troligtvis skulle förbättra utsikterna för social återanpassning av den dömda eller om det föreligger andra skäl till varför verkställighet vore lämpligare i den anmodade staten. För det ändamålet kan hänsyn tas till personens band till den anmodade staten, om personen anser att dessa band är av familjemässig natur samt

språklig, kulturell, social, ekonomisk eller annan anknytning (se skäl 28).

Slutligen ska den ansökande myndigheten vid sina överväganden kring en eventuell ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande beakta om medlemsstaternas behöriga myndigheter har nått samförstånd om att de straffrättsliga förfarandena ska koncentreras till en medlemsstat (se artikel 5.2 k).

Vilka överväganden som ska göras i samband med en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande följer alltså direkt av EU-förordningen och det behövs inga kompletterande nationella regler.

Initiering av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande

En ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande kan, som framgår i avsnitt 4.6, initieras på olika sätt. Bland annat kan en ansökan initieras genom att en misstänkt, en tilltalad eller ett brottsoffer enligt artikel 5.3 EU-förordningen föreslår för en behörig myndighet i den ansökande eller anmodade staten att ett straffrättsligt förfarande ska överföras. I skäl 30 anges att misstänkta, tilltalade och brottsoffer bör ha denna möjlighet beträffande straffrättsliga förfaranden som rör dem när de bedömer att en överföring skulle vara motiverad. Av artikeln följer att förslag av aktuellt slag ska beaktas men att det inte medför någon skyldighet att ansöka om överföring av, eller att överföra, ett straffrättsligt förfarande eller för någon av de berörda myndigheterna att samråda med varandra.

Förfarandet för hur sådana förslag kan lämnas ska regleras i nationell rätt. Det behövs därför kompletterade svensk reglering i det avseendet. Behovet av kompletterande reglering bedöms dock vara begränsat till att utse vilken myndighet i Sverige som ska vara behörig att ta emot förslag enligt artikeln och att ange vilka formkrav som bör gälla.

Eftersom åklagare föreslås vara behörig att hantera ansökningar om överföring av straffrättsliga förfaranden enligt EU-förordningen (se avsnitt 6.1) bör åklagare även vara behörig att ta emot förslag om att ett straffrättsligt förfarande ska överföras enligt EU-förordningen. Det kan regleras i förordning. Hur den närmare uppdelningen av behörigheten ska ske mellan Åklagarmyndigheten

och Ekobrottsmyndigheten samt mellan olika åklagarkammare får hanteras av myndigheterna.

I EU-förordningen anges inte några särskilda formkrav för hur den aktuella typen av förslag ska lämnas. Förslag bör alltså kunna lämnas både skriftligen och muntligen. I det senare fallet förutsätts dock att åklagaren dokumenterar de muntliga uppgifterna på ett lämpligt sätt, exempelvis genom en tjänsteanteckning. Detta bör regleras i förordning. Därutöver behövs ingen kompletterande reglering med anledning av vad som föreskrivs om att förslag av aktuellt slag ska dokumenteras i enlighet med nationell rätt. Det finns svenska regler om och förfaranden för hur åklagaren ska gå tillväga vid dokumentation av inkomna handlingar, bland annat i 5 kap. OSL.

7.2 Misstänktas, tilltalades och brottsoffers rättigheter

Förslag: Det ska regleras i förordning hur information ska lämnas till misstänkta, tilltalade och brottsoffer enligt artiklarna 6 och 7 EU-förordningen.

Skälen för förslaget

Beaktande av misstänktas, tilltalades och brottsoffers intressen

I artiklarna 6 och 7 EU-förordningen regleras misstänktas, tilltalades och brottsoffers rättigheter. Av artiklarna 6.1 och 7.1 följer att den ansökande myndigheten ska ta hänsyn till dessas berättigade intressen, inbegripet aspekter som rör reparativ rättvisa, innan den ansöker om överföring av ett straffrättsligt förfarande. Vad som avses med reparativ rättvisa definieras inte i förordningen. I andra sammanhang har det definierats som en process i vilken parter som berörs av ett brott samlas för att tillsammans lösa hur man ska hantera följderna av brottet och dess verkningar i framtiden (se propositionen Medling med anledning av brott, prop. 2001/02:126, s. 10).

I skälen till förordningen anges att den ansökande myndigheten vid sin bedömning bland annat ska beakta om överföringen av det straffrättsliga förfarandet skulle kunna vara till skada för brottsoffrens möjligheter att faktiskt utöva sina rättigheter i det berörda straffrättsliga förfarandet. Detta kan exempelvis omfatta överväganden kring möjligheterna för brottsoffer som inte bor i den anmodade staten att lämna sina berättelser under rättegången i den staten. Dessutom bör den ansökande myndigheten överväga brottsoffers möjlighet att inhämta och lägga fram bevisning från till exempel vittnen och sakkunniga, att begära ersättning och att kunna nyttja vittnesskyddsprogram eller program för reparativ rättvisa i den anmodade staten. (Se skäl 33)

Misstänktas, tilltalades och brottsoffers rätt till information i samband med en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande

Artiklarna 6 och 7 EU-förordningen innehåller bestämmelser om misstänktas, tilltalades och brottsoffers rätt till information inför en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande och efter att en ansökan har utfärdats. När det gäller tilltalade och misstänkta ska rättigheterna tillämpas från den tidpunkt då de genom ett officiellt meddelande eller på annat sätt av en medlemsstats behöriga myndigheter har underrättats om att de är misstänkta eller tilltalade för att ha begått ett brott, oavsett om de är frihetsberövade eller inte (se artikel 6.2).

Informationskravet i artiklarna 6.3 och 7.2 EU-förordningen innebär att den ansökande myndigheten, innan den utfärdar en ansökan, ska informera misstänkta och tilltalade samt brottsoffer, enligt den närmare definition som anges i artikel 7.2, om sin avsikt att utfärda en ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet. Misstänkta, tilltalade och brottsoffer ska också ges tillfälle att yttra sig. Yttrandefristen ska, enligt artiklarna 6.4 och 7.3 vara tio dagar från tidpunkten när de informerades och gavs tillfälle att yttra sig. Av nämnda artiklar följer också att ett eventuellt yttrande ska beaktas av den ansökande myndigheten när den överväger att ansöka om överföring av ett straffrättsligt förfarande och att det ska dokumenteras i enlighet med nationell rätt. I det avseendet finns det svenska regler om och förfaranden för hur åklagaren ska gå tillväga vid dokumentation av inkomna handlingar,

bland annat i 5 kap. OSL. Det finns därför inte behov av kompletterande reglering i det avseendet.

I artiklarna 6.6 och 7.4 EU-förordningen finns vidare bestämmelser om misstänkta, tilltalades och brottsoffers rätt till information efter att en ansökan har utfärdats. Av dessa följer att den ansökande myndigheten skyndsamt ska informera misstänkta, tilltalade och brottsoffer som tidigare har informerats och getts tillfälle att yttra sig enligt artiklarna 6.3 och 7.2, om att ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande har utfärdats.

Förordningen reglerar alltså vem som ska ha rätt till information, vilken information som ska lämnas, vilken yttrandefrist som ska gälla och hur ett eventuellt yttrande ska hanteras. Hur informationen ska lämnas regleras dock inte, utöver att den ska lämnas på ett språk som vederbörande förstår. I stället anges att informationen ska lämnas i enlighet med tillämplig nationell rätt. Vissa riktlinjer anges dock i skäl 31 och 35. Där framgår att informationen som huvudregel ska lämnas skriftligen men att den kan lämnas muntligen under förutsättning att en uppgift om att informationen har lämnats registreras. Det anges också att informationen kan tillhandahållas med hjälp av standardformulär eller, om ett exceptionellt stort antal brottsoffer ska informeras, via andra metoder för allmän information till allmänheten som exempelvis särskilda instrument för offentliggörande online som är tillgängliga för rättsliga myndigheter enligt nationell rätt. Om den ansökande myndigheten, till exempel på grund av den aktuella personens ålder eller fysiska eller psykiska tillstånd, anser det nödvändigt bör den personens juridiska ombud, om sådant finns, ges tillfälle att yttra sig.

Att informationen ska lämnas i enlighet med nationell rätt innebär att svenska regler om bland annat sättet för kommunikation och delgivning ska gälla. I förundersökningskungörelsen (1947:948) finns bestämmelser om vilken information som ska lämnas till misstänkta och målsägande under förundersökningen och hur den informationen ska lämnas. I 12 b § regleras bland annat vad som gäller i fråga om muntliga underrättelse till en misstänkt eller dennes försvarare och hur skriftliga underrättelser ska skickas. Bestämmelsen gäller dock endast för misstänkta och det finns ingen motsvarande bestämmelse som rör målsägande. Det framstår därför inte som ändamålsenligt att i den till EU-förordningen komplette-

rande regleringen hänvisa till eller ändra i den paragrafen. En särskild reglering av hur åklagaren ska lämna information till misstänkta, tilltalade och brottsoffer enligt EU-förordningen bör i stället införas i förordning. Regleringen kan utformas med 12 b § förundersökningskungörelsen som förebild. Om informationen lämnas skriftligen är det lämpligt att så sker på en särskild blankett som fastställs av Åklagarmyndigheten. Det bidrar till enhetlighet och underlättar för åklagarna. Även detta bör regleras i förordning. För att bestämmelsen om informationslämning ska bli sammanhållen bör det som anges i EU-förordningen om att informationen ska lämnas på ett språk som vederbörande förstår återges i den nationella regleringen.

I frågan om informationen ska delges uppställer EU-förordningen inget krav på ett sådant förfarande (jfr artiklarna 6.4 och 7.3). I svensk rätt finns det inte heller någon generell reglering av vad som gäller för delgivning av information under förundersökningen. I förundersökningskungörelsen finns flera bestämmelser om information som ska lämnas till misstänkta och målsägande under förundersökningen. Den enda bestämmelsen som innehåller ett krav på delgivning är 12 b § andra stycket, enligt vilken delgivning ska ske av slutunderrättelse, även kallat slutdelgivning, enligt 23 kap. 18 a § rättegångsbalken om denna lämnas skriftligen och det är föreskrivet fängelse i mer än tre år för brottet.

För domstolarnas del finns en allmän bestämmelse om delgivning i 33 kap. 3 a § rättegångsbalken. Bestämmelsen ger uttryck för en viss restriktivitet när det kommer till användning av delgivning. Enligt bestämmelsen ska delgivning användas om det är särskilt föreskrivet eller om det med hänsyn till syftet med bestämmelsen om underrättelse framgår att delgivning bör ske. I övrigt bör delgivning bara användas om det är påkallat med hänsyn till omständigheterna. Lagstiftaren har alltså valt att avstå från att detaljreglera när delgivning ska eller inte ska ske och i stället överlämnat till domstolarna att i stor utsträckning bedöma behovet av delgivning utifrån omständigheterna. I många fall saknas det anledning att delge handlingar under den skriftväxling som sker under ett måls handläggning. (Se propositionen Om några delgivningsfrågor, prop. 1990/91:11, s. 14–16.)

Det föreligger alltså en viss restriktivitet med att författningsreglera krav på delgivning. Den information som ska lämnas i det nu

aktuella fallet kan inte anses vara av sådan art att det bör föreskrivas ett krav på delgivning. Det är fråga om ett administrativt förfarande som inte rör själva saken och ett beslut som inte vinner rättskraft. Delgivning är också resurskrävande och ett krav på formell delgivning skulle riskera att fördröja förfarandena, vilket strider mot syftet med EU-förordningen. Det bör alltså inte i föreskrivas något krav på delgivning.

Informationsskyldigheten kan överlämnas till den anmodade myndigheten

Om en misstänkt eller tilltalad uppehåller sig i den anmodade staten får den ansökande myndigheten, enligt artikel 6.5 och 6.7, fullgöra sin informationsskyldighet genom att fylla i och översända ett formulär som bilagts EU-förordningen till den anmodade myndigheten som då övertar informationsansvaret. För det fall Sverige är anmodad stat och åklagaren av den ansökande myndigheten har ålagts att informera misstänkta och tilltalade som uppehåller sig i Sverige enligt nämnda artiklar, bör sättet för den informationslämningen regleras på samma sätt som i de tidigare nämnda situationerna. En skillnad är dock att EU-förordningen i dessa fall tillhandahåller en särskild blankett för informationslämningen, varför en sådan blankett som det föreslagits att Åklagarmyndigheten ska ta fram inte ska användas i dessa fall. Detta bör regleras i förordning.

I vissa fall behöver information inte lämnas

Informationsskyldigheten är inte absolut, vilket följer av artiklarna 6.3 och 7.2 EU-förordningen. Den gäller inte om det skulle undergräva utredningssekretessen eller på annat sätt påverka utredningen negativt. I skäl 31 och 33 anges att den ansökande myndigheten vid bedömningen av misstänkta, tilltalades och brottsoffers berättigade intresse av att bli informerad om avsikten att utfärda en ansökan om överföring bör beakta behovet av att säkerställa utredningssekretess eller risken för att utredningen påverkas negativt. Så kan exempelvis vara fallet när det är nödvändigt för att skydda ett viktigt allmänintresse, bland annat i fall där sådan

information skulle kunna påverka pågående hemliga utredningar negativt eller allvarligt skada den nationella säkerheten i den medlemsstat där det straffrättsliga förfarandet inleds. För övergripande frågor om sekretess hänvisas till avsnitt 10.2.

Skyldigheten att informera gäller inte heller i förhållande till en misstänkt, en tilltalad eller ett brottsoffer som har föreslagit att det straffrättsliga förfarandet ska överföras, eller i förhållande till en misstänkt eller tilltalad som trots rimliga ansträngningar inte kan lokaliseras eller nås. I skäl 31 anges att skyldigheten att informera ska gälla från den tidpunkt när den misstänkte eller tilltalade kunnat lokaliseras eller nås. Det bör dock ha betydelse hur sent i processen personen anträffas.

Vad som avses med rimliga ansträngningar definieras inte närmare i EU-förordningen och den nationella lagstiftaren får inte göra egna tolkningar av hur begrepp i en EU-förordning ska förstås. Det kan dock nämnas att det i svensk rätt finns exempel på liknande formuleringar. Exempelvis får rätten avvisa bevisning om beviset trots rimliga ansträngningar inte kan tas upp och avgörandet inte bör fördröjas ytterligare, se 35 kap. 7 § 5 rättegångsbalken. I förarbetena till den bestämmelsen (se propositionen En modernare rättegång - reformering av processen i allmän domstol, prop. 2004/05:131, s. 231) anges att det vid bedömningen av vad som i det enskilda fallet utgör rimliga ansträngningar måste beaktas såväl vilka åtgärder som vidtagits för att få till stånd bevisupptagningen som vilka ytterligare åtgärder som kan anses meningsfulla att vidta. Vilka åtgärder som är rimliga att vidta är beroende av omständigheterna i det enskilda fallet och får således bedömas från fall till fall, bland annat utifrån i vilken mån ytterligare förseningar kan accepteras.

7.3 Ansökningsförfarandet

Bedömning: Bestämmelserna i artiklarna 8 och 9 EU-förordningen om förfarandet för ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande och information som ska lämnas i samband med en ansökan kräver ingen kompletterande svensk reglering.

Skälen för bedömningen: Förfarandet för att ansöka om överföring av ett straffrättsligt förfarande regleras i artikel 8 EU-förordningen. Av artikeln följer att den anmodade myndigheten ska använda det särskilda ansökningsformulär som finns i bilaga I till förordningen. I artikeln är även närmare beskrivet vilken information ansökan ska innehålla. Det ifyllda ansökningsformuläret och väsentliga delar av eventuell annan skriftlig information som ska biläggas ansökan ska översättas till ett officiellt språk i den anmodade staten eller ett annat språk som godtas av den staten. Med de väsentliga delarna av de aktuella handlingarna menas de utdrag som framstår som nödvändiga för att den anmodade myndigheten ska kunna fatta ett välgrundat beslut, se skäl 39.

Ansökan ska översändas direkt till den anmodade myndigheten eller genom en centralmyndighet, om den anmodade staten har utsett en sådan enligt artikel 20 EU-förordningen. Även all annan officiell kommunikation ska ske på det sättet. Om den anmodade myndigheten inte är känd ska den ansökande myndigheten göra alla nödvändiga förfrågningar för att fastställa vilken myndighet i den anmodade staten som är behörig.

Om det har vidtagits åtgärder i den ansökande staten i tiden efter att ansökan översändes som är av betydelse för det straffrättsliga förfarandet ska den ansökande myndigheten enligt artikel 9 omedelbart meddela den anmodade myndigheten om det och bifoga alla relevanta handlingar.

EU-förordningen innehåller en komplett reglering av ansökningsförfarandet och därtill hörande frågor. Det finns inte behov av någon kompletterande nationell reglering.

7.4 Återkallelse av en ansökan

Förslag: Det ska regleras i förordning hur åklagaren vid återkallelse av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande ska lämna information till misstänkta, tilltalade och brottsoffer enligt artikel 10.2 och 10.3 EU-förordningen.

Bedömning: Vad som gäller i fråga om återkallelse av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande följer direkt av artikel 10 EU-förordningen och behöver därför inte regleras nationellt.

Skälen för förslaget och bedömningen: Återkallelse av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande regleras i artikel 10 EU-förordningen. Enligt artikeln får den ansökande myndigheten återkalla en ansökan fram till dess att den anmodade myndighetens beslut med anledning av ansökan har mottagits. Skäl för att återkalla en ansökan kan exempelvis vara att den ansökande myndigheten får kännedom om ytterligare omständigheter som gör att överföringen inte längre framstår som motiverad (se skäl 40). Följden av en återkallelse är att det straffrättsliga förfarandet kvarblir i den ansökande staten. Vad som gäller i fråga om återkallelse av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande följer alltså direkt av artikel 10 EU-förordningen och behöver därför inte regleras nationellt.

Om ansökan återkallas framgår det av artikeln vilken information som ska lämnas och av vem. Utöver att information om återkallelsen ska lämnas till den anmodade myndigheten, följer det av artikel 10.2 att den ansökande myndigheten ska informera misstänkta, tilltalade och brottsoffer som dessförinnan har informerats enligt artiklarna 6.3 och 7.2. Om en misstänkt eller tilltalad uppehåller sig i den anmodade staten får den ansökande myndigheten, enligt artikel 10.3, överföra informationsskyldigheten till den anmodade myndigheten. Hur informationen ska lämnas anges dock inte i EU-förordningen, förlutom att det ska vara på ett språk som vederbörande förstår. Det bör därför regleras nationellt i förordning. Samma principer bör då gälla som vid informationslämning enligt artiklarna 6 och 7 (se avsnitt 7.2 ovan under rubriken "Misstänkta, tilltalades och brottsoffers rätt till information i samband med en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande").

7.5 Effekter av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande

Förslag: Åtal ska inte få väckas i Sverige för ett brott som omfattas av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande till en annan medlemsstat. Utredningsåtgärder eller andra processuella åtgärder ska dock få vidtas till dess åklagaren har mottagit ett slutligt beslut med anledning av ansökan.

Om det har meddelats en dom mot en tilltalad för ett brott som omfattas av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande, ska domen inte få verkställas utom i den del domen avser enskilt anspråk med anledning av brottet. Åklagaren ska med anledning av detta åläggas en viss informationsskyldighet gentemot Kriminalvården eller den myndighet som ansvarar för verkställigheten.

En ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande ska medföra att tiden för åtalspreskription i Sverige förlängs med sex månader för brott som omfattas av ansökan.

Skälen för förslagen

En ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande bör medföra hinder mot åtal

I artikel 21 EU-förordningen finns bestämmelser om effekterna i den ansökande staten av att ett straffrättsligt förfarande överförs till en annan medlemsstat. EU-förordningen reglerar dock inte vad som gäller i den ansökande staten i tiden från att en ansökan om överföring görs till dess den anmodade myndigheten fattar beslut med anledning av ansökan. Det innebär till exempel att EU-förordningen inte hindrar att det under den tiden väcks åtal för ett brott som omfattas av en ansökan om överföring.

En ansökan om att ett straffrättsligt förfarande ska överföras till en annan medlemsstat borde i många fall också leda till att förfarandet överförs. Om åklagaren under mellantiden väcker åtal för brottet uppstår det parallella förfaranden i Sverige och den andra medlemsstaten. En sådan ordning framstår som onödig och resurskrävande. Det är därför lämpligt att i den nya lagen, på samma

sätt som enligt 3 § första stycket lagföringslagen, införa en bestämmelse om att åtal inte får väckas för brottet i Sverige sedan det har gjorts en ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet till en annan medlemsstat. Detta omfattar även förbud mot att utfärda strafföreläggande och förelägga om ordningsbot.

I övrigt bör dock, på samma sätt som enligt lagföringslagen, det straffrättsliga förfarandet i Sverige kunna fortgå till dess åklagaren har mottagit ett slutligt beslut med anledning av ansökan. Detta bör tydliggöras i den nya lagen. Avsikten är alltså att en förundersökning ska kunna bedrivas vidare och att tvångsmedel vid behov ska kunna användas. I frågan om hur den regleringen bör utformas betecknas de åtgärder som får vidtas under det att den andra staten prövar en ansökan om överförande i lagföringslagen som ”åtgärder för lagföring” (se diskussionen kring begreppet i prop. 1975/76:3 s. 44–45). I EU-förordningen används begreppet ”utredningsåtgärder eller andra processuella åtgärder” för att ange vilka typer av åtgärder som i vissa fall får vidtas av den ansökande myndigheten efter att det straffrättsliga förfarandet har överförts till den anmodade staten, se artikel 21.2. I skäl 53 till förordningen anges att begreppet bör tolkas extensivt, så att det omfattar inte bara alla åtgärder för inhämtning av bevisning, utan även alla processhandlingar som innebär frihetsberövande före rättegång eller andra interimistiska åtgärder. Det framstår som lämpligt att i den nya lagen använda samma uttryck som i EU-förordningen för att ringa in vilka typer av åtgärder som får vidtas till dess frågan om överföring av det straffrättsliga förfarandet är slutligt avgjord.

En ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande bör medföra hinder mot verkställighet av dom

Frågan om överföring av ett straffrättsligt förfarande kommer i de flesta fall att aktualiseras under förundersökningen. Frågan kan dock aktualiseras efter att åtal har väckts och även efter att dom har meddelats men inte fått laga kraft. Eftersom vissa påföljder och särskilda rättsverkningar av brott får verkställas innan domen har vunnit laga kraft, finns det en risk för att den dömde börjar avtjäna straff i Sverige samtidigt som det pågår en process om överföring av det straffrättsliga förfarandet. För att förhindra det bör den nya lagen innehålla en motsvarande bestämmelse som i 3 § tredje stycket

lagföringslagen. Om det har meddelats en dom för ett brott som omfattas av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande till en annan medlemsstat bör domen alltså inte få verkställas. Det följer av 48 kap. 3 § rättegångsbalken att begreppet dom även avser godkänt strafföreläggande eller godkänt föreläggande om ordningsbot, se bland annat propositionen Erkännande och uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder inom Europeiska unionen, prop. 2014/15:116, s. 60.

Hinder mot verkställighet enligt en sådan bestämmelse bör omfatta utdömd påföljd, förverkande eller annan särskild rättsverkan på grund av brottet och beslut om återbetalningsskyldighet. Bestämmelsen bör dock inte medföra hinder mot verkställighet såvitt avser enskilt anspråk.

Kriminalvärden eller annan myndighet som ansvarar för verkställighet av domen måste i nämnda situation få information om att det straffrättsliga förfarandet har begärts överfört. Åklagaren bör därför åläggas en sådan informationsskyldighet, något som kan regleras i förordning.

En ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande bör medföra förlängning av tiden för åtalspreskription med sex månader

Även om en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande till en annan medlemsstat i många fall kan komma att godtas av den anmodade myndigheten, finns det situationer när så inte sker. Det kan även uppstå situationer när den anmodade myndigheten visserligen beslutar att överta det straffrättsliga förfarandet, men när det senare beslutas att detta ska avbrytas. I dessa situationer finns det som huvudregel möjlighet för Sverige att återuppta lagföringen. Processerna kan dock ta tid och medföra risk för att åtalspreskription inträder. Det finns därför anledning att införa en kompletterande bestämmelse som innebär att en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande medför förlängning av tiden för åtalspreskription i Sverige, på samma sätt som enligt 5 § lagföringslagen. Förlängningen bör lämpligen uppgå till sex månader som i lagföringslagen, vilket bör vara tillräckligt för att en överförandeprocess ska hinnas med.

7.6 Effekter av att ett straffrättsligt förfarande överförs

Förslag: Om ett straffrättsligt förfarande överförs till en annan medlemsstat efter att åtal har väckts vid svensk domstol, ska det förhållandet utgöra rättegångshinder i brottmålet.

Åklagaren ska lämna information till domstolen dels om ett straffrättsligt förfarande som hamnat i domstol har begärts överfört, dels om åklagaren väcker åtal för ett brott som omfattas av ett straffrättsligt förfarande som har fortsatt eller återupptagits i Sverige enligt artikel 21.5 EU-förordningen.

Bedömning: I övrigt följer det direkt av artikel 21 EU-förordningen vilka effekter som inträder i Sverige när ett straffrättsligt förfarande överförs till en annan medlemsstat. Det behövs därför ingen ytterligare kompletterande reglering.

Skälen för förslagen och bedömningen

Om åtal inte har väckts behövs ingen kompletterande reglering avseende hanteringen av den svenska förundersökningen

Enligt artikel 21.1 EU-förordningen ska det straffrättsliga förfarandet avbrytas eller vilandeförklaras i enlighet med nationell rätt när det slutligt har avgjorts att förfarandet ska överföras till den anmodade staten, om det inte redan dessförinnan har vilandeförklarats eller avbrutits. Bestämmelsen innebär alltså att förundersökningen eller åtalet ska hanteras enligt svensk rätt.

I avsnitt 3.3 beskrivs vilka möjligheter som finns att lägga ned en förundersökning enligt svensk rätt. När ett straffrättsligt förfarande har överförts till en annan medlemsstat bör den svenska förundersökningen i många fall kunna läggas ned med stöd av 23 kap. 4 § andra stycket rättegångsbalken, dvs. på den grunden att det inte längre finns anledning att fullfölja förundersökningen eftersom det straffrättsliga förfarandet har överförts till en annan stat och det föreligger hinder mot fortsatt lagföring i Sverige.

När det gäller förhållandet till åtalsplikten (se även avsnitt 3.3) finns det inget formellt undantag från skyldigheten att åtala i situationer när ett straffrättsligt förfarande har överförts till en

annan stat. I situationer när lagföringen har överförs till en annan stat där gärningsmannen har sin hemvist och åtal väckts där, har åtalsplikten dock ansetts vara uppfylld (se prop. 1975/76:3 s. 65 och prop. 1971:114 s. 65). Även i övrigt torde det finnas möjlighet att underlåta åtal när ett straffrättsligt förfarande har överförs från Sverige, eftersom detta medför hinder mot fortsatt lagföring i Sverige.

Sammanfattningsvis finns det inget behov av kompletterande nationell reglering för att Sverige ska kunna avbryta ett straffrättsligt förfarande enligt artikel 21.1 i situationer när åtal inte har väckts.

Om åtal har väckts ska överföring av det straffrättsliga förfarandet utgöra rättegångshinder

I avsnitt 3.3 beskrivs vilka möjligheter som finns att lägga ned ett väckt åtal enligt svensk rätt. I situationer när åtal redan har väckts men dom ännu inte har meddelats bör det finnas möjlighet för åklagaren att lägga ned åtalet på objektiva grunder om det straffrättsliga förfarandet överförs till en annan medlemsstat. Om åklagaren inte lägger ned åtalet eller om det straffrättsliga förfarandet överförs efter att dom har meddelats för brottet och åklagaren därför inte längre har möjlighet att lägga ned åtalet, måste saken hanteras av domstolen. I en sådan situation kan frågor om rättegångshinder och vilandeförklaring enligt 32 kap. 5 § rättegångsbalken aktualiseras.

Som en jämförelse finns det i 3 § andra stycket lagföringslagen en bestämmelse som reglerar den aktuella situationen. Om lagföringen överförs efter det att åtal har väckts, föreskrivs i bestämmelsen att det förhållandet ska anses utgöra rättegångshinder i brottmålet. Bestämmelsen syftar främst till att undanröja de lispendenseffekter som annars skulle kunna uppstå i samband med överföringen av lagföringen (se prop. 1975/76:3 s. 25). En liknande bestämmelse bör införas i den här föreslagna nya lagen. Rättegångshindret ska beaktas ex officio. Målsäganden kan i dessa situationer inte överta åtalet.

Eftersom rättegångshindret medför att åtalet ska läggas ned eller avvisas bör bestämmelsen om rättegångshinder enbart vara tillämplig när det slutligt har avgjorts att det straffrättsliga förfarandet ska överföras till den anmodade staten. Under mellantiden, alltså från det att en ansökan görs till dess att slutligt beslut fattas i

överförandefrågan, kan det dock finnas skäl för domstolen att avvakta med rättegången till dess att frågan om överföring av det straffrättsliga förfarandet är slutligt avgjord. En särskild bedömning får dock göras från fall till fall.

För att rätten på ett korrekt sätt ska kunna hantera mål där frågor om överföring av det straffrättsliga förfarandet aktualiseras behöver relevant information lämnas till domstolen av åklagaren, något som kan regleras i förordning.

Att fortsätta eller återuppta ett straffrättsligt förfarande

I artikel 21.2 finns bestämmelser om att handläggningen av ett överfört straffrättsligt förfarande under vissa förhållanden får fortsätta i den ansökande staten i syfte att möjliggöra för den staten att vidta eller upprätthålla nödvändiga och brådskande utredningsåtgärder eller andra processuella åtgärder. Begreppet *utredningsåtgärder eller andra processuella åtgärder* bör enligt skälen tolkas extensivt, så att det omfattar inte bara alla åtgärder för bevisinsamling, utan även alla processuella åtgärder som innebär frihetsberövande före rättegång eller andra interimistiska åtgärder (se skäl 53). När det inte längre finns behov av sådana åtgärder ska det straffrättsliga förfarandet, enligt artikel 21.4, avbrytas eller vilandeförklaras. Till skillnad från vad som gäller fram till dess att den anmodade staten har fattat beslut angående ansökan om överföring (se avsnitt 7.5) finns det alltså inget behov av nationell reglering i frågan om fortsatta utredningsåtgärder i den ansökande staten efter det att beslut om överföring har fattats, eftersom detta regleras i EU-förordningen.

Om ett straffrättsligt förfarande överförs till en annan medlemsstat men sedan avbryts får det straffrättsliga förfarandet, enligt de närmare förutsättningar som anges i artikel 21.5, fortsätta eller återupptas i Sverige. Om den tidigare svenska förundersökningen har lagts ned med anledning av att förfarandet överförts kan det alltså finnas möjlighet att återuppta densamma, att inleda en ny förundersökning eller att väcka åtal. Innan det vidtas ytterligare åtgärder för lagföring bör det dock kontrolleras att beslutet att avbryta det straffrättsliga förfarandet enligt den anmodande myndighetens bedömning inte förhindrar ett fortsatt

förfarande på grund av principen om *ne bis in idem* (se artikel 21.5 och skäl 56). Sådan information ska lämnas av den anmodade myndigheten enligt artikel 23 EU-förordningen i samband med att den informerar den ansökande myndigheten om att det straffrättsliga förfarandet har avbrutits. Kontroll om sådan information har lämnats ska göras av åklagaren. Om åtal väcks vid domstol bör åklagaren också lämna informationen vidare till rätten, något som kan regleras i förordning. I övrigt krävs ingen kompletterande reglering med anledning EU-förordningens bestämmelser om att fortsätta eller återuppta ett straffrättsligt förfarande i artikel 21.

Beslagtagen egendom

I EU-förordningen finns det ingen särskild artikel som tar sikte på hantering av egendom som har beslagtagits i den ansökande staten i samband med att ett straffrättsligt förfarande överförs till en annan medlemsstat. I artikel 11, som rör den anmodade myndighetens beslut, finns det dock bestämmelser som rör översändande av ärendeakt och bevisning. Av artikel 11.5 följer att den ansökande myndigheten, när den har mottagit den anmodade myndighetens beslut att bifalla en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande, ska översända ärendeakten, eller relevanta delar av den, och en översättning till den anmodade myndigheten. Om det straffrättsliga förfarandet enligt artikel 21 har avbrutits i den ansökande staten på grund av att den anmodade staten har beslutat att bifalla ansökan, ska den ansökande myndigheten enligt artikel 11.6 översända alla återstående relevanta delar av ärendeakten, inbegripet relevant fysisk bevisning till den anmodade myndigheten. Detta innefattar exempelvis föremål som hör samman med brottet eller blod- eller DNA-prov (se skäl 42).

I övrigt får frågan om överlämnande av beslagtagen egendom hanteras inom ramen för andra instrument för rättsligt samarbete, till exempel den europeiska utredningsordern, och någon kompletterande nationell reglering behövs inte. Om det kan bli aktuellt med överförande av beslag i ett ärende om överföring av ett straffrättsligt förfarande bör den anmodade myndigheten uppmärksammas på det.

8 När Sverige är anmodad stat

8.1 Åklagarens prövning och beslut

Förslag: Genom ett tillägg i förordningen om misstankeregister ska åklagaren ges tillgång till relevanta uppgifter i misstankeregistret.

Bedömning: Det behövs i övrigt ingen kompletterande reglering vad gäller åklagarens prövning och beslut med anledning av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande enligt artiklarna 11–13 EU-förordningen.

Skälen för bedömningen

Förfarandet

När den anmodade myndigheten har mottagit en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande följer det av artikel 8.8 EU-förordningen att myndigheten skyndsamt ska skicka ett mottagningsbevis till den ansökande myndigheten och i alla händelser inom sju dagar från mottagandet.

I artikel 11 finns bestämmelser om den anmodade myndighetens beslut. Av artikeln följer att myndigheten helt eller delvis ska bifalla eller avslå en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande och sedan besluta vilka åtgärder som ska vidtas i enlighet med nationell rätt. Det framgår också att ett beslut att bifalla en ansökan ska vara motiverat. Om ansökan avslås ska den ansökande myndigheten informeras om skälen för avslaget. I artikeln finns också bestämmelser om samråd innan den anmodade myndigheten beslutar att helt eller delvis avslå en ansökan samt om information och handlingar som ska utbytas mellan de berörda myndigheterna.

Enligt artiklarna 11.2 och 13 ska den anmodade myndigheten skyndsamt och senast 60 dagar efter mottagandet av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande meddela den ansökande myndigheten om sitt beslut.

I EU-förordningen finns alltså ett regelverk för hur den anmodade myndigheten ska gå till väga vid behandling av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande och därmed sammanhängande frågor om bland annat översändande av ärendeakt och bevisning. Det finns inte behov av kompletterande nationell reglering i denna del.

Avslagsgrunder

I artikel 12 EU-förordningen anges av vilka skäl en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande ska eller får avslås.

I artikel 12.1 anges de obligatoriska avslagsgrunderna. Den anmodade myndigheten ska helt eller delvis avslå en ansökan om den gärning som ansökan avser inte utgör ett brott enligt den anmodade statens rätt (krav på dubbel straffbarhet), om ett övertagande av det straffrättsliga förfarandet skulle strida mot principen om *ne bis in idem*, om den misstänkte eller tilltalade inte kan hållas straffrättsligt ansvarig på grund av sin ålder eller om åtalet har preskriberats enligt den anmodade statens nationella rätt. Den anmodade myndigheten ska också avslå ansökan om villkoren för lagföring av brottet i den anmodade staten inte är uppfyllda. Så kan till exempel vara fallet om en anmälan från brottsoffret, som är nödvändig för att lagföra brottet i den anmodade staten, inte har lämnats in i tid eller om det på grund av den misstänktes eller tilltalades död eller mentala sjukdom har blivit omöjligt att lagföra enligt den anmodade statens nationella rätt (se skäl 43). Ansökan ska vidare avslås om brottet omfattas av amnesti i den anmodade staten eller om den staten varken har domsrätt enligt nationell rätt eller den kompletterande behörighetsregeln i artikel 3 EU-förordningen.

I artikel 12.2 anges de fakultativa avslagsgrunderna. Den anmodade myndigheten får helt eller delvis avslå en ansökan om regler om immunitet och privilegier enligt den anmodade statens rätt gör det omöjligt att vidta åtgärder. Privilegier eller immunitet kan till exempel avse vissa kategorier av personer, såsom diplomater, eller

särskilt skyddade förhållanden, såsom rätten till förtrolig kommunikation mellan advokat och klient (se skäl 43). En ansökan får vidare avslås om den anmodade myndigheten inte anser att en överföring gagnar en effektiv och korrekt rättskipning. Så kan exempelvis vara fallet om inget av kriterierna för en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande är uppfyllt, se skäl 43. Av skäl 45 framgår att bedömningen bör göras från fall till fall för att fastställa vilken medlemsstat som är bäst lämpad att lagföra det aktuella brottet. Den anmodade myndigheten bör ha ett stort utrymme för skönsmässig bedömning. En sådan bedömning bör dock endast omfatta relevanta omständigheter i ärendet. Brottsoffers, vittnens eller andra berörda personers personliga, materiella eller familjemässiga situation bör inte i sig vara avgörande för bedömningen av om en överföring skulle gagna målet om en effektiv och korrekt rättskipning.

En annan fakultativ avslagsgrund är om varken brottet har begåtts eller skada uppstått på den anmodade statens territorium och den misstänkte eller tilltalade inte heller är medborgare eller bosatt i den staten. En ansökan får vidare avslås om ansökan är ofullständig eller uppenbart felaktig och inte kompletterats efter samråd eller, slutligen, om den gärning som ansökan avser inte utgör brott på gärningssorten och den anmodade staten saknar behörighet enligt nationell rätt att lagföra brottet.

I artikel 12.3 och 12.4 finns bestämmelser om samråd innan den anmodade myndigheten helt eller delvis avslår en ansökan på grund av något av de skäl som räknas upp i artikeln och om begäran om utövande av befogenheten att upphäva privilegier eller immunitet om det skulle vara aktuellt. Bestämmelserna innebär alltså att den ansökande myndigheten ska samråda med den anmodade myndigheten innan den avslår en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande.

Uppräkningen i EU-förordningen är uttömmande och i skäl 43 anges uttryckligen att en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande inte bör avslås av andra skäl än de som anges i förordningen. Det behövs alltså ingen kompletterande nationell reglering såvitt gäller skälen för att avslå en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande.

Beslastnings- och misstankeregistret

När en annan medlemsstat ansöker om överföring av ett straffrättsligt förfarande till Sverige ska åklagaren inom ramen för sin prövning bland annat ta ställning till om någon av avslagsgrunderna i EU-förordningen föreligger. En av dessa grunder är om ett övertagande av det straffrättsliga förfarandet skulle strida mot principen om *ne bis in idem*, dvs. förbudet mot att straffas två gånger för samma gärning. För att åklagaren ska kunna ta ställning till den frågan och andra frågor som kan aktualiseras under en överförande-process, såsom frågor om tvångsmedel, behöver åklagaren vid handläggningen ha tillgång till uppgifter ur belastningsregistret och misstankeregistret. Det bedöms däremot inte finnas tillräckligt behov av att ge domstol direkttillgång till sådana uppgifter vid en överprövning.

Regeringen har vid genomförandet av andra EU-rättsakter på området för internationellt rättsligt samarbete bedömt att den svenska myndighetens tillgång till belastningsregistret och misstankeregistret inte behöver regleras i lag, men att det kan krävas vissa förordningsändringar (se propositionen Erkännande och uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder inom Europeiska unionen, prop. 2014/15:116, s. 71, och propositionen Nya regler om bevisinhämtning inom EU, prop. 2016/17:218, s. 173). Av 6 § första stycket 4 lagen (1998:620) om belastningsregister och 5 § första stycket 2 lagen (1998:621) om misstankeregister framgår nämligen att uppgifter ska lämnas ut ur belastningsregistret och misstankeregistret om det begärs av en myndighet, i den utsträckning regeringen föreskriver det för vissa slag av ärenden eller ger tillstånd till det för ett särskilt fall.

Åklagarens behov av tillgång till uppgifter ur belastningsregistret i de aktuella ärendena bedöms kunna tillgodoses genom 6 § första stycket 4 lagen om belastningsregister och 10 § första stycket 3 förordningen (1999:1134) om belastningsregister. När det gäller misstankeregistret kan åklagaren behöva uppgifter även om andra personer än den som ärendet gäller. Så kan vara fallet vid prövning av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande till Sverige, där det kan vara av betydelse om det pågår straffrättsliga förfaranden mot andra personer avseende samma, delvis samma eller därmed relaterade sakförhållanden (se artiklarna 5.2 g och 12.2 b

EU-förordningen). För det är nuvarande reglering inte tillräcklig. Ett tillägg bör därför göras i 3 § förordningen (1999:1135) om misstankeregister på motsvarande sätt som skedde vid genomförandet av direktivet om en europeisk utredningsorder och EU-förordningen om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande.

Även om en åklagare har rätt att få uppgifter ur belastnings- och misstankeregistret ska åklagaren i varje särskilt fall noga pröva behovet av information och endast begära uppgifter om skälet till det uppväger den olägenhet det innebär för den som berörs (7 § lagen om belastningsregister och 6 § lagen om misstankeregister).

8.2 Tvångsmedel och andra utredningsåtgärder i avvaktan på beslut

Förslag: Om åklagaren tar emot en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande till Sverige som rör ett brott som bara med stöd av artikel 3 EU-förordningen kan lagföras i Sverige och den misstänkte eller tilltalade befinner sig i Sverige ska

1. de tvångsmedel få användas som kan användas enligt svensk lag i fråga om brottet, och
2. AI-system enligt lagen om användning av AI-system för ansiktsgenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål få användas för att lokalisera någon som är anhållen eller häktad med stöd av föregående punkt.

I fråga om tvångsmedel tillämpas det som föreskrivs i svensk lag.

Vid användning av AI-system ska bestämmelserna i lagen om användning av AI-system för ansiktsgenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål tillämpas, med undantag för 7 §.

De föreslagna åtgärderna ska inte få användas om det kan antas att ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet kommer att avslås.

Skälen för förslagen

Bestämmelser i EU-förordningen

Av artikel 22.1 EU-förordningen följer att svensk rätt ska tillämpas på ett straffrättsligt förfarande när det har överförs till Sverige. Även i tiden innan åklagaren har fattat beslut med anledning av en ansökan om överföring kan svenska straffprocessuella regler tillämpas i de fall Sverige har domsrätt enligt nationell rätt, något som gäller oberoende av EU-förordningen. I sådana situationer kan alltså svenska bestämmelser om bland annat förundersökning och tvångsmedel tillämpas utan att ett formellt beslut fattats om att ta över lagföringen från den andra staten.

Det motsatta gäller dock om Sverige saknar ursprunglig behörighet och domsrätt alltså enbart kan grundas på artikel 3 EU-förordningen. Innan det har beslutats att det straffrättsliga förfarandet ska överföras till Sverige saknas i de fallen möjlighet att bland annat inleda förundersökning och använda straffprocessuella tvångsmedel. För att tillgodose det behov som kan finnas i en sådan situation och när en misstänkt eller tilltalad befinner sig i den anmodade staten ges medlemsstaterna enligt artikel 22.3 EU-förordningen möjlighet att i nationell rätt reglera möjligheten att använda nödvändiga åtgärder i enlighet med nationell rätt för att gripa den misstänkte eller tilltalade eller för att säkerställa att personen stannar kvar i landet, eller för att vidta andra nödvändiga provisoriska åtgärder som frysning.

Enligt artikel 22.4 ska förfarandet regleras på samma sätt som ett motsvarande inhemskt förfarande, bland annat vad avser behörig myndighet, skyddsåtgärder och tidsfrister. Den ansökande och anmodade myndigheten ska enligt artikel 21.3 samarbeta i fråga om sådana provisoriska åtgärder som vidtas före överföringen och i enlighet med artikel 21.2.

Tvångsmedel

För att EU-förordningen ska kunna tillämpas på ett effektivt sätt även när svensk domsrätt inte grundas på nationella regler utan enbart på artikel 3 bör det, på sätt som möjliggörs för i EU-förordningen, införas bestämmelser som gör det möjligt att använda

straffprocessuella tvångsmedel även innan beslut har fattats i överförandefrågan. Även om sådana fall, till följd av den förhållandevis vidsträckta svenska domsrätten (se avsnitt 3.2), borde bli sällsynta bör det inte finnas någon lucka i regleringen som kan leda till att misstänkta undandrar sig lagföring här eller att bevis förstörs, något som skulle försvåra den fortsatta processen. Det finns därför anledning att nyttja möjligheten att införa kompletterande nationell reglering i detta avseende. Som en jämförelse återfinns en delvis motsvarande reglering i 15 § lagföringslagen.

När det gäller utformningen av den svenska regleringen bör det beaktas att EU-förordningen inte innehåller några begränsningar till vissa typer av tvångsmedel. På samma sätt som gäller enligt 15 § andra stycket lagföringslagen och för att åstadkomma en heltäckande reglering bör därför samtliga tvångsmedel som enligt svensk lag får användas med anledning av det brott som avses i ansökan om överföring få användas även i denna situation. Det handlar då bland annat om tvångsmedel som regleras i 24–28 kap. rättegångsbalken såsom häktning, anhållande, reseförbud, anmälningsskyldighet, kvarstad, beslag och husrannsakan, men också om åtgärder som regleras i särskild lag, till exempel hemlig dataavläsning.

I enlighet med vad som anges i artikel 22.3 EU-förordningen ska en förutsättning för användning av tvångsmedel i den aktuella situationen vara att den misstänkte eller tilltalade befinner sig i Sverige. I övrigt finns det inte anledning att begränsa möjligheterna att tillämpa olika tvångsmedel i förhållande till vad som gäller enligt svensk rätt. Det finns alltså inte skäl att exempelvis inskränka de särskilda häktningsskälerna i förhållande till vad som gäller enligt 24 kap. rättegångsbalken, jfr 15 § första stycket lagföringslagen och 4 kap. 5 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder. En annan sak är att risk för fortsatt brottslighet kan förväntas vara en mer ovanlig häktningsgrund än att det exempelvis finns risk för att den dömda undandrar sig lagföring. Det kan dock inte uteslutas att den andra staten lämnar uppgifter som gör att det finns en sådan konkret risk för fortsatt brottslighet att den grunden kan utgöra skäl för häktning.

Även i övrigt bör det som föreskrivs i svensk rätt tillämpas i fråga om användning av tvångsmedel, något som bör anges i den nya lagen. Det innebär bland annat att det som föreskrivs i 24–28 kap. rättegångsbalken kommer att gälla i fråga om exempelvis förutsättningar

för användning av de olika tvångsmedlen och förfaranden vad gäller tidsfrister, krav på förhandling och överklagande. För exempelvis häktning kommer enligt huvudregeln i 24 kap. 1 § rättegångsbalken alltså krävas att det föreligger sannolika skäl för ett häktningsgrundande brott, att det finns skäl för häktning och att åtgärden är proportionerlig. Detsamma gäller de särskilda regler som gäller för häktning av någon som är under 18 år enligt 23 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare.

AI-system för ansiktsigenkänning i realtid

I promemorian Polisens användning av AI för ansiktsigenkänning i realtid (Ds 2025:7) lämnas förslag på en ny lag (lag [2025:000] om användning av AI-system för ansiktsigenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål), som möjliggör för polisen att använda AI-system för ansiktsigenkänning och annan biometrisk fjärridentifiering i realtid på allmän plats för brottsbekämpande ändamål. Förslaget innebär att tekniken ska få användas fullt ut i den utsträckning som EU:s AI-förordning³ medger. Tekniken ska få användas endast för vissa specifika syften och det ska som utgångspunkt krävas tillstånd att använda den. Förslaget syftar till att ge polisen effektiva verktyg för att kunna söka efter personer som misstänks ha utsatts för brott, förhindra allvarliga brott samt utreda, lagföra och verkställa straffrättsliga påföljder för vissa allvarliga brott. Metoden, som närmast är att likna vid en polisiär utredningsmetod, är mycket effektiv för att hitta personer.

I promemorian föreslås också att AI-system för ansiktsigenkänning i realtid ska få användas inom det internationella straffrättsliga samarbetet. AI-system för ansiktsigenkänning i realtid föreslås få användas för att lokalisera en person som är anhållen eller häktad i ett utlämningsärende eller för att lokalisera en person som är anhållen eller häktad för överlämnande från Sverige till en annan stat för lagföring eller verkställighet av en frihetsberövande påföljd. Tekniken föreslås vidare få användas inom ramen för det inter-

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1689 av den 13 juni 2024 om harmoniserade regler för artificiell intelligens och om ändring av förordningarna (EG) nr 300/2008, (EU) nr 167/2013, (EU) nr 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 och (EU) 2019/2144 samt direktiven 2014/90/EU, (EU) 2016/797 och (EU) 2020/1828 (förordning om artificiell intelligens).

nationella straffrättsliga samarbetet för bevisinhämtning. (Se mer om detta i Ds 2025:7)

Under förutsättning att den föreslagna lagen om användning av AI-system för ansiktsgenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål går igenom efter sedvanlig beredning och riksdagsbehandling bör, på det sätt som möjliggörs för i artikel 22.3 EU-förordningen, AI-system för ansiktsgenkänning i realtid under vissa förutsättningar få användas för att lokalisera någon som har anhållits eller häktats inom ramen för ett ärende om överföring av ett straffrättsligt förfarande till Sverige. Det kan bidra till att minska risken för att personen hinner fly landet innan beslut i överförandefrågan har fattats. Tekniken ska bara kunna användas om den gärning som ligger till grund för ansökan om överföring motsvarar ett brott som omfattas av lagen om användning av AI-system för ansiktsgenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål och i de situationer som anges i 3 § 2 och 3 i den lagen. Vidare ska krävas att den misstänkte eller tilltalade befinner sig i Sverige, vilket följer av artikel 22.3 EU-förordningen, samt att personen har anhållits eller häktats med stöd av tvångsmedelsbestämmelsen som föreslås i detta avsnitt.

Användningen bör i övrigt ske enligt de förutsättningar som anges i lagen om användning av AI-system för ansiktsgenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål och de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen, med undantag för bestämmelsen om forum i 7 §. Forum ska i stället följa vad som gäller vid domstolsprövning av ett beslut enligt den lag som föreslås i denna promemoria, se avsnitt 8.4.

Åtgärder får inte vidtas om det kan antas att ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet kommer att avslås

Av artikel 22.3 EU-förordningen följer att enbart nödvändiga åtgärder får vidtas i avvaktan på ett beslut att bifalla en ansökan om överföring. I likhet med vad som exempelvis gäller för att använda tvångsmedel mot den som eftersöks enligt en europeisk arresteringsorder (se 4 kap. 5 § andra stycket lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder) bör åtgärder enligt den nu föreslagna regleringen därför inte få användas om det kan antas att det finns skäl att avslå en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande. Det bör anges i den kompletterande lagen.

Åklagaren och rätten måste alltså göra en förhandsbedömning av hur frågan om överföring slutligt kommer att bedömas.

8.3 Information till misstänkta, tilltalade och brottsoffer

Förslag: Det ska regleras i förordning hur information ska lämnas till misstänkta, tilltalade och brottsoffer enligt artiklarna 15 och 16.

Skälen för förslaget: Enligt artiklarna 15.1 och 16.1 EU-förordningen ska den anmodade myndigheten, om den beslutar att bifalla en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande, skyndsamt informera misstänkta, tilltalade och brottsoffer om beslutet. Den anmodade myndigheten ska också informera om rätten till ett effektivt rättsmedel och om vilken tidsfrist som gäller för nyttjande av den rätten samt ge den enskilde en kopia på beslutet. Den ansökande myndigheten kan på begäran av den anmodade myndigheten få överta den senare myndighetens informations-skyldighet enligt dessa artiklar om den som ska informeras befinner sig i den ansökande staten (se artiklarna 15.2 och 16.2).

Om beslutet innebär att den anmodade myndigheten avslår ansökan är det i stället den ansökande myndigheten som ska informera misstänkta och tilltalade samt brottsoffer, under vissa angivna förutsättningar, om beslutet (se artiklarna 15.3 och 16.3). Den anmodade myndigheten kan på begäran av den ansökande myndigheten få överta den senare myndighetens informations-skyldighet om den misstänkta eller tilltalade som ska informeras befinner sig i den anmodade staten (se artikel 15.4).

I EU-förordningen anges alltså vilken stats behöriga myndigheter som ska ansvara för att lämna information till misstänkta, tilltalade och brottsoffer med anledning av den anmodade myndighetens beslut i överförandefrågan. I förordningen anges också vilken information som ska lämnas och på vilket språk. EU-förordningen innehåller dock inga bestämmelser om på vilket sätt informationen ska lämnas. Detta bör regleras i nationell förordning på motsvarande sätt som föreslås gälla beträffande information till misstänkta, tilltalade och brottsoffer enligt artiklarna 6 och 7 (se avsnitt 7.2 under rubriken "Misstänkta, tilltalades och brottsoffers rätt till

information i samband med en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande”).

På motsvarande sätt som enligt artiklarna 6 och 7 föreskrivs i artiklarna 15 och 16 undantag från informationsskyldigheten om det skulle undergräva utredningssekretessen eller på annat sätt skada utredningen eller om personen trots rimliga ansträngningar inte kunnat lokaliseras eller nås (se artiklarna 15.5 och 16.4). Dessa undantagsbestämmelser utvecklas närmare i avsnitt 7.2 under rubriken ”I vissa fall behöver information inte lämnas”.

8.4 Domstolsprövning

Förslag: Misstänkta, tilltalade och brottsoffer ska inom 15 dagar från mottagande av åklagarens beslut att bifalla en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande till Sverige kunna begära rättens prövning av beslutet. Begäran om en sådan prövning ska göras skriftligen hos åklagaren, som med ett eget yttrande ska överlämna ärendet till tingsrätten.

Behörig domstol är laga domstol i brottmål enligt 19 kap. rättegångsbalken.

Om behörig domstol enligt 19 kap. rättegångsbalken inte går att fastställa, ska behörig domstol vara den tingsrätt där den åklagare som handlägger ärendet för talan i brottmål i allmänhet.

Vid rättens handläggning ska reglerna om domstols handläggning i brottmål tillämpas.

Skälen för förslagen

Vilka beslut som ska kunna prövas av domstol

Enligt artikel 17 EU-förordningen ska misstänkta, tilltalade och brottsoffer ha rätt till ett effektivt rättsmedel i den anmodade staten mot ett beslut att överföra ett straffrättsligt förfarande. Rätten till ett effektivt rättsmedel ska kunna utövas vid en domstol eller tribunal i den anmodade staten i enlighet med nationell rätt. Av skäl 47 framgår att den rätten ska vara utformad i enlighet med artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Av artikel 47 i stadgan följer att var och en har rätt att inom skälig

tid få sin sak prövad i en rättvis och offentlig rättegång och inför en oavhängig och opartisk domstol som har inrättats enligt lag. Var och en ska också ha möjlighet att erhålla rådgivning, låta sig försvaras och företrädas.

Av artikel 17 EU-förordningen följer alltså en skyldighet för Sverige att se till att berörda misstänkta, tilltalade och brottsoffer har möjlighet att enligt nationell rätt få till stånd en domstolsprövning av åklagarens beslut att bifalla en ansökan om att ett straffrättsligt förfarande ska överföras hit enligt förordningen. När det gäller frågan om hur den rätten ska tillgodoses kan det inledningsvis konstateras att reglerna om överklagande i förvaltningslagen (2017:900) inte är tillämpliga på åklagares beslut i den brottsbekämpande verksamheten (se 3 §). Vidare tillgodoser inte den etablerade ordning som finns för överprövning av åklagares beslut och som innebär att ett åklagarbeslut kan granskas av högre åklagare (se Riksåklagarens riktlinjer om överprövning och annan prövningsverksamhet, RÅR 2013:1) EU-förordningens krav på att överprövningen ska ske av domstol. I stället måste särskilda bestämmelser om rättens prövning av åklagarens beslut att bifalla en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande till Sverige införas. Sådana bestämmelser bör införas i den föreslagna kompletteringslagen. Ett åklagarbeslut om att bifalla en ansökan om överföring till Sverige ska prövas av allmän domstol.

Utformningen av regleringen om domstolsprövning

När det gäller frågan om hur en reglering om rätten till domstolsprövning ska utformas finns det inte någon förebild i lagföringslagen. Ledning bör dock kunna hämtas från bestämmelser i rättegångsbalken om domstolsprövning av åklagares beslut under förundersökning och lagstiftning som rör det internationella straffrättsliga samarbetet i övrigt.

Regler om förundersökning finns i 23 kap. rättegångsbalken och förundersökningskungörelsen. Enskildas möjligheter att påkalla rättens prövning av åklagares eller annan undersökningsledares beslut under förundersökningen är begränsade och många beslut kan inte överklagas. Det gäller exempelvis beslut att lägga ned en förundersökning eller beslut om huruvida åtal ska väckas. Detsamma

gäller beslut att överföra en förundersökning från en åklagarkammare till en annan. En delvis annan sak är att frågor om hemliga tvångsmedel prövas av rätten på ansökan av åklagaren (27 kap. 21 § rättegångsbalken).

Det finns dock exempel på att åklagarbeslut kan överklagas eller underställas domstolsprövning på annat sätt. En av de situationerna är om en åklagare har beslutat att döma ut ett förelagt vite på grund av att en person inte har inställt sig till förhör under förundersökningen. Den som har förpliktats att betala vite får då begära rättens prövning av beslutet inom tre veckor från det att han eller hon fick del av beslutet. Begäran om sådan prövning ska göras hos åklagaren, som med eget yttrande ska överlämna ärendet till rätten. (Se 23 kap. 6 b § rättegångsbalken)

En annan situation är om förundersökningsledaren har slutfört utredningen utan att tillmötesgå en begäran om komplettering av förundersökningen, eller om den misstänkte eller försvararen anser att det finns någon annan brist i utredningen. I ett sådant fall kan den misstänkte eller försvararen anmäla detta till rätten som så snart det går ska pröva anmälan. Om det finns skäl för det får rätten hålla förhör med den misstänkte eller någon annan eller vidta den åtgärd i övrigt som behövs. (Se 23 kap. 18 b och 19 §§ rättegångsbalken)

Även åklagarbeslut om beslag kan underställas rättens prövning. Allmänt gäller att om ett beslag har verkställts utan rättens förordnande får den som drabbats av beslaget begära rättens prövning av detsamma (27 kap. 6 § rättegångsbalken). Motsvarande princip gäller när åklagaren har beslutat om erkännande och verkställighet av ett utländskt beslut om frysning enligt 4 kap. 11 § lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande. Även den som genom bestämmelserna i lagen om en europeisk utredningsorder har förelagts att bevara en viss lagrad uppgift får begära rättens prövning (se 2 kap. 16 a §).

Det framstår som lämpligt att regeln om rättens prövning av åklagarens beslut att bifalla en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande enligt EU-förordningen som ska införas i lagen utformas med ovanstående regler om prövning av bland annat viten och beslag som förebild. Misstänkta, tilltalade och brottsoffer ska alltså kunna begära rättens prövning av åklagarens beslut att bifalla en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande till

Sverige. En begäran om sådan prövning ska göras skriftligen hos åklagaren som med ett eget yttrande ska överlämna ärendet till rätten.

Några andra åklagarbeslut enligt EU-förordningen eller den föreslagna lagen ska inte kunna bli föremål för domstolsprövning. Det innebär alltså att beslut att avslå en ansökan om överföring inte kan prövas i domstol. När det gäller överföringar av straffrättsliga förfaranden från Sverige till en annan medlemsstat får berörda misstänkta, tilltalade och brottsoffer angripa beslutet att godta ett sådant överförande genom tillgängliga rättsmedel i den anmodade staten.

Av artikel 17.2 EU-förordningen följer att det ska finnas en tidsfrist om längst 15 dagar från den dag när beslutet mottogs, för det rättsmedel som införs i nationell rätt mot beslut om att bifalla en ansökan om överföring. En sådan längsta tidsfrist framstår som väl avvägd och bör införas i den svenska regleringen. Det förhållande att fristdagen ska räknas från det att beslutet mottogs innebär inte ett krav på att beslutet formellt ska delges (se bland annat 23 kap. 6 b § rättegångsbalken och propositionen Snabbare lagföring, prop. 2001/02:147, s. 35, samt Fitger m.fl., Rättegångsbalken, 3 dec 2024, Version 97, JUNO, kommentaren till 52 kap. 1 § andra stycket).

Behörig domstol

Det behöver regleras vilken domstol som är behörig att överpröva åklagarens beslut att bifalla en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande. Behörig domstol bör därvid vara laga domstol i brottmål enligt bestämmelserna i 19 kap. rättegångsbalken. Detta ska framgå av den nya lagen. Det kan dock uppstå situationer när behörig domstol inte går att fastställa enligt de reglerna, exempelvis när brottet inte har begåtts i Sverige och det inte heller finns någon misstänkt. Det bör därför införas en bestämmelse om att behörig domstol, i de fall behörig domstol inte går att fastställa enligt 19 kap. rättegångsbalken, är den tingsrätt där den åklagare som handlägger ärendet för talan i brottmål i allmänhet. En liknande ordning finns i 3 kap. 11 § lagen om en europeisk utredningsorder.

Processordning

I den nya lagen ska det anges vilken processordning som ska gälla vid handläggningen i domstol. Rättsvårdsärenden som ska tas upp av en tingsrätt handläggs antingen enligt lagen (1996:242) om domstolsärenden (ärendelagen) eller enligt rättegångsbalken. Om ett ärende handläggs enligt rättegångsbalken gäller de bestämmelser om brottmål som inte förutsätter att talan eller åtal har väckts, även kallat RB-ärende. Ett sådant ärende ska registreras som ett brottmål eller tvistemål (se 3 § förordningen [1996:271] om mål och ärenden i allmän domstol).

Vid bedömningen av vilken processordning som ska gälla bör ledning kunna hämtas från vad som gäller vid domstolsprövning av åklagarbeslut i nationella förfaranden och inom ramen för det internationella samarbetet i brottmål. I de fall åklagarens beslut enligt rättegångsbalken kan bli föremål för domstolsprövning tillämpas bestämmelserna om domstols handläggning i brottmål vid rättens handläggning, se bland annat 23 kap. 6 b, 19 och 21 d §§ rättegångsbalken samt 24–28 kap. samma balk som rör tvångsmedel. Även inom ramen för det internationella rättsliga samarbetet har man låtit rättegångsbalkens bestämmelser om domstols handläggning i brottmål vara tillämpliga vid domstolens prövning av åklagarbeslut. Så är exempelvis fallet vid prövning av åklagares beslut i fråga om erkännande och verkställighet av beslut om frysning enligt 4 kap. 14 § lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande.

Vidare har det uttalats i doktrin att sådana rättsvårdsangelägenheter som ingår i eller har ett samband med en rättegång i tvistemål eller brottmål inte faller under ärendelagens tillämpningsområde. I stället utgör de så kallade RB-ärenden. När en ansökan görs med stöd av en bestämmelse i rättegångsbalken, till exempel om en säkerhetsåtgärd utan att det ännu finns något instämt mål, om en åtgärd under förundersökning eller om en bevisupptagning till framtida säkerhet, ska alltså ärendet hanteras enligt rättegångsbalken. (Se Fitger m.fl., Lagen om domstolsärenden [21 feb. 2024, version 3D, JUNO] kommentaren till 1 § under rubriken Närmare om lagens tillämpningsområde.)

Även om åklagares beslut att bifalla en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande inte fattas med stöd av rättegångsbalken är det ett beslut av en åklagare som har likheter med beslut som fattas under förundersökningen. Den prövning som ska göras har vidare tydliga straffrättsliga och straffprocessuella kopplingar.

Sammantaget talar övervägande skäl för att rättegångsbalkens bestämmelser om domstols handläggning i brottmål ska tillämpas vid handläggningen, något som ska anges i den nya lagen. Det innebär bland annat att rättegångsbalkens bestämmelser om rättens sammansättning i 1 kap. 3 § och om jäv i 4 kap. blir tillämpliga. Det innebär också att tingsrättens slutliga beslut får överklagas enligt 49 kap. 3 § och att det inte krävs prövningstillstånd i hovrätten enligt 49 kap. 13 § sista stycket. Eftersom det redan i tingsrätten är fråga om en överprövning och inte en förstainstansprövning bör vidare reglerna i 52 kap. rättegångsbalken om överklagande av beslut kunna tillämpas även vid tingsrättens handläggning. Så är exempelvis fallet vid tingsrätten prövning i ärenden om klagan på godkänt strafföreläggande, där tingsrätten får samma funktion som en överrätt. Det framgår av 59 kap. 7 § andra stycket rättegångsbalken där det anges att bestämmelserna i 52 kap. 2, 3 och 5–12 §§ ska tillämpas i fråga om handläggningen och att bestämmelserna som avser hovrätt därvid i stället gäller tingsrätten.

När det gäller handläggningstiden i domstol ska enligt artikel 17.1 EU-förordningen ett slutligt beslut i rättsmedelsprocessen fattas utan onödigt dröjsmål och, om möjligt, inom 60 dagar. Det innebär alltså att prövningen hos rätten måste ske med viss skyndsamhet. Eftersom fristen följer direkt av förordningen behövs ingen kompletterande nationell reglering i det avseendet. Ärenden av detta slag är inte heller så brådskande att det vid sidan om förordningens krav behöver införas ett lagstadgat skyndsamhetskrav (jfr motsvarande ställningstagande i propositionen En effektivare hantering av ärenden om överförande av straffverkställighet, prop. 2019/20:89, s. 20).

Rättens prövning

När det gäller rättens materiella prövning anges i artikel 17.2 EU-förordningen att beslutet ska prövas i enlighet med nationell rätt

och, i materiellt hänseende, på grundval av avslagsgrunderna i artikel 12. Det domstolen har att ta ställning till är alltså om ansökan om överföring ska avslås med stöd av någon av de obligatoriska vägransgrunderna i artikel 12.1 eller någon av de fakultativa vägransgrunderna i artikel 12.2. Om beslutet grundar sig på en skönsmässig bedömning ska överprövningen begränsas till en bedömning av om den anmodade myndigheten uppenbart har överskridit gränserna för sitt utrymme för en sådan bedömning. Den anmodade myndigheten bör med andra ord ha ett stort utrymme för skönsmässig bedömning (se skäl 48 EU-förordningen). Överprövningen ska inte innebära en omprövning av sakförhållandena i målet, exempelvis om bevisningen är tillräcklig för att inleda eller fortsätta en utredning (se skäl 50).

Misstänkta, tilltalade och brottsoffer som inte informerats om beslutet

Som redogörs för i avsnitt 8.3 är det så att misstänkta, tilltalade och brottsoffer i vissa fall inte ska eller behöver informeras om den anmodade myndighetens beslut med anledning av en ansökan om överföring av straffrättsligt förfarande. Det handlar om sådana fall där information om beslutet skulle undergräva utredningssekretessen eller där den berörde inte kan nås (se artiklarna 15.5 och 16.4 EU-förordningen). Det kan också finnas situationer där en misstänkt eller ett brottsoffer ännu inte har identifierats när beslutet fattas. Sådana misstänkta och brottsoffer kan inte heller anses omfattas av informationsskyldigheten enligt artiklarna 15 och 16 och av skäl 52 EU-förordningen följer att sådana situationer, såvitt avser en eventuell rätt till rättsmedel, får regleras i nationell rätt.

Vad gäller frågan om en särskild reglering av rätten till domstolsprövning ska införas för misstänkta, tilltalade och brottsoffer som av ovan nämnda skäl inte har informerats om åklagarens beslut att bifalla en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande till Sverige görs följande överväganden. En ordning där ett beslut om överföring av ett straffrättsligt förfarande till Sverige under en obegränsad tid skulle kunna angripas allteftersom ytterligare misstänkta, tilltalade och brottsoffer identifieras eller nås framstår varken som lämplig eller nödvändig. Inte minst skulle det kunna medföra långdragna processer och ovisshet om var det

straffrättsliga förfarandet slutligen ska bedrivas, något som inte är förenligt med EU-förordningens övergripande syfte om en effektiv och korrekt rättskipning. Detsamma gäller om information om förfarandet lämnas till berörda parter i ett senare skede på grund av att behovet av sekretess har upphört eller minskat. I sammanhanget bör också nämnas de möjligheter som misstänkta, tilltalade och brottsoffer har att föreslå att det straffrättsliga förfarandet ska överföras till en annan medlemsstat i enlighet med artikel 5.3 EU-förordningen.

Sammanfattningsvis ska det inte införas någon särskild reglering avseende information och rätt till domstolsprövning beträffande misstänkta, tilltalade och brottsoffer som av olika skäl inte har informerats om ett beslut om överföring.

8.5 Övriga frågor kopplade till domstolsprövningen

Bedömning: Det som föreskrivs i artikel 17 EU-förordningen om prövningen, suspensiv verkan, informationsskyldighet och rätten att ta del av handlingar medför inget behov av kompletterande svensk reglering.

Skälen för bedömningen

Rätt att ta del av handlingar

Enligt artikel 17.3 EU-förordningen ska den anmodade staten säkerställa att misstänkta, tilltalade och brottsoffer har rätt att få del av alla handlingar som legat till grund för beslutet att bifalla en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande och som är nödvändiga för att vederbörande ska kunna utöva sin rätt till ett rättsmedel. Rätten att få del av handlingar ska hanteras i enlighet med den anmodade statens nationella rätt och får, i enlighet med nationell rätt, begränsas om det skulle undergräva utredningssekretessen eller på annat sätt skada utredningen eller personers säkerhet. Av skäl 51 framgår att möjligheten att begränsa rätten att få del av relevanta handlingar bör tolkas restriktivt.

Artikeln innebär alltså att svenska regler om handlings-offentlighet och sekretess ska tillämpas. Av dessa regler, som har

beskrivits närmare i avsnitt 3.5, framgår att var och en har en grundlagsskyddad rätt att ta del av handlingar som är att anses som allmänna enligt 2 kap. TF. Den som vill ta del av en allmän handling får vända sig till den myndighet som förvarar handlingen, se 2 kap. 17 § TF. Bestämmelser om förfarandet för utlämnande av allmänna handlingar i övrigt finns i bland annat 2 kap. 15–20 § TF.

Rätten att ta del av allmänna handlingar får begränsas med hänsyn bland annat till intresset av att förebygga eller beivra brott. Med hänsyn till detta intresse kan uppgifter i en pågående förundersökning inte lämnas ut om de kan antas skada utredningen. Sådana uppgifter kan inte heller lämnas ut om en enskild person skulle lida skada eller men av att uppgifterna blir offentliga (se 18 kap. 1 § och 35 kap. 1 § OSL). Den typ av handlingar som avses i artikel 17.3 EU-förordningen kan alltså många gånger omfattas av sekretess, eftersom en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande ofta kan komma att aktualiseras under förundersökningen. Det finns även andra sekretessbestämmelser som kan vara tillämpliga, exempelvis den i 18 kap. 17 § OSL om sekretess i verksamhet som avser rättsligt samarbete.

Parter kan dock ha rätt att ta del av handlingar eller annat material som omfattas av sekretess i ett mål och ärende enligt svenska regler och principer om partsinsyn. Rätten till partsinsyn innebär att en part som huvudregel ska ha fri insyn i de förhållanden som kan läggas till grund för en domstols eller myndighets avgörande, även om uppgifterna omfattas av sekretess. Rätten till partsinsyn får dock begränsas om det med hänsyn till ett allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att sekretessbelagda uppgifter i materialet inte röjs, vilket framgår av 10 kap. 3 § OSL. Om så är fallet ska myndigheten i stället på annat sätt informera parten om vad materialet innehåller i den utsträckning det behövs för att parten ska kunna ta till vara sin rätt, om det kan ske utan allvarlig skada för det intresse som sekretessen ska skydda. Enligt nämnda bestämmelse i OSL hindrar dock sekretess aldrig att en part tar del av en dom eller ett beslut i målet eller ärendet. Sekretess innebär inte heller någon begränsning i en parts rätt enligt rättegångsbalken att få del av alla omständigheter som läggs till grund för avgörande i ett mål eller ärende. Gällande rätt ger alltså uttryck för huvudregeln att parter har rätt till partsinsyn. Möjligheterna att inskränka denna rätt är begränsade, vilket ligger väl i linje med artikel 17.3 och skrivningen i skäl 51 om

att möjligheten att begränsa rätten att få del av relevanta handlingarna bör tolkas restriktivt.

Sammantaget behövs ingen kompletterande nationell reglering när det kommer till parterts rätt att ta del av handlingar i ärendet.

Suspensiv verkan och informationslämning

Enligt artikel 17.2 tredje stycket kan en begäran om domstolsprövning av ett beslut att överta ett straffrättsligt förfarande ha suspensiv verkan. Så är fallet när ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande görs efter det att brottsutredningen har avslutats och åtal har väckts. Suspensiv verkan innebär att verkställighet av beslutet att överta det straffrättsliga förfarandet inte får ske förrän beslutet har överprövats. Sådan suspensiv verkan ska dock, enligt artikeln, inte påverka den anmodade statens möjlighet att upprätthålla vissa nödvändiga provisoriska åtgärder. Om ett rättsmedel med suspensiv verkan har åberopats i den anmodade staten bör det straffrättsliga förfarandet inte vilandeförklaras eller avbrytas i den ansökande staten förrän ett beslut om rättsmedlet har fattats i den anmodade staten (se skäl 53).

Av femte stycket samma artikel följer att den anmodade myndigheten ska informera den ansökande myndigheten om den slutliga utgången i överklagandeprocessen. Om den slutliga utgången innebär att beslutet att bifalla ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande upphävs ska det straffrättsliga förförandet återgå till den ansökande myndigheten.

De aktuella artiklarna kräver ingen kompletterande nationell reglering.

8.6 Effekter av att ett straffrättsligt förfarande överförs till Sverige

8.6.1 Allmänna utgångspunkter

EU-förordningen innebär en förpliktelse för Sverige att ta emot ansökningar om överföring av straffrättsliga förfaranden från andra medlemsstater och att fatta beslut med anledning av sådana ansökningar. För detta innehåller EU-förordningen förfarande-

regler. Därefter, om ett straffrättsligt förfarande överförs till den anmodade staten, ska det hanteras enligt nationell rätt (se artikel 22.1). Det innebär alltså att svensk straff- och processrätt ska tillämpas på ett straffrättsligt förfarande som har överförts till Sverige. I artikel 22 finns det dock några bestämmelser som den anmodade staten måste förhålla sig till även efter att det straffrättsliga förfarandet har överförts, däribland hur brottsutredningar och bevisning från den ansökande staten ska hanteras.

I det följande berörs vissa frågor som kan aktualiseras när ett straffrättsligt förfarande har överförts till Sverige.

8.6.2 Vissa frågor i samband med förundersökning och åtal

Förslag: Bestämmelserna om krav på åtalsförordnande i 2 kap. brottsbalken ska inte gälla för brott som omfattas av ett straffrättsligt förfarande som Sverige med stöd av EU-förordningen har övertagit från en annan medlemsstat.

Bedömning: I övrigt behövs ingen kompletterande nationell reglering med anledning av vad som föreskrivs i artikel 22.1 och 22.2 om hanteringen av det straffrättsliga förfarandet och åtgärder som har vidtagits av den ansökande statens behöriga myndigheter.

Skälen för förslaget och bedömningen

Svenska regler om förundersökning och åtal gäller

Som precis nämnts innebär artikel 22.1 EU-förordningen att ett straffrättsligt förfarande som har överförts till Sverige ska hanteras enligt svensk rätt, däribland enligt reglerna om förundersökning och åtal. Det gäller oavsett om brottet omfattas av ursprunglig svensk behörighet eller om svensk behörighet grundas på den särskilda behörighetsregeln i artikel 3 EU-förordningen. Den omständighet att ett straffrättsligt förfarande har överförts till Sverige innebär alltså inte att brottet måste lagföras här. Svensk åklagare kan exempelvis lägga ned förundersökningen eller besluta att inte väcka åtal i enlighet med den bedömning som ska göras enligt svensk rätt (jfr prop. 1971:114 s. 64 och 65). I skäl 57 EU-förordningen anges

att ingenting i förordningen bör tolkas som att det inkräktar på eventuella regler om fakultativt åtal i nationell rätt. Det innebär alltså att de svenska reglerna om fakultativt åtal, dvs. begränsningar i den allmänna åtalsplikten enligt regler om särskild åtalsprövning och åtalsunderlåtelse (se avsnitt 3.3), gäller även på ett överfört straffrättsligt förfarande. Vid angivelsebrott, dvs. i situationer när svensk rätt uppställer krav på angivelse av målsäganden för att åtal ska få väckas, finns dock en bestämmelse i artikel 22.7 som innebär att en angivelse som har gjorts i den ansökande staten kan ha giltighet i Sverige.

Det finns inte heller något som hindrar att åtal inte väcks på grund av att senare utredning exempelvis utvisar att gärningen inte är straffbar i Sverige, att brottet är preskriberat eller att den misstänkta inte hade uppnått svensk straffbarhetsålder vid tiden för brottet, jfr de obligatoriska vägransgrunderna i artikel 12.1 EU-förordning. Någon särskild reglering likt den som återfinns i 9 och 10 §§ lagföringslagen och som innebär att ett beslut om att överta lagföringen ska återkallas i de fall grund för avslag framkommer innan åtal har väckts, behövs alltså inte i den nya lagen.

Av artikel 22.2 EU-förordningen framgår vidare att åtgärder som har vidtagits av den ansökande statens behöriga myndigheter ska ha samma giltighet i den anmodade staten som om de på ett lagenligt sätt hade utförts av den anmodade statens behöriga myndigheter, om det inte skulle strida mot grundläggande rättsprinciper. Detta gäller även preskriptionsavbrytande åtgärder. Bestämmelsen innebär alltså att allt som har tillförts det straffrättsliga förfarandet i den ansökande staten ingår i den svenska förundersökningen. Vilka åtgärder som ska vidtas med anledning av ett överfört straffrättsligt förfarande är i övrigt upp till ansvarig åklagare på samma sätt som i ett svenskt förfarande.

Allmänt om svenska regler om åtalsförordnande

En fråga som inställer sig är om de svenska bestämmelserna om åtalsförordnande i 2 kap. brottsbalken ska gälla för brott som omfattas av ett straffrättsligt förfarande som Sverige har övertagit från en annan medlemsstat enligt EU-förordningen. I avsnitt 3.2 beskrivs bestämmelserna om svensk straffrättslig domsrätt. Där

framgår att svensk domsrätt är vidsträckt och i flera fall även omfattar brott som har begåtts utomlands (extraterritoriell behörighet). Lagstiftarens avsikt har dock inte varit att svenska domstolar ska utöva domsrätt i den utsträckning som reglerna tillåter. Därför finns den svenska ordningen med åtalsförordnande som innebär att det i vissa fall krävs ett särskilt tillstånd för att åtal ska få väckas vid svensk domstol. Därvid ska en lämplighetsprövning göras av om åtal bör väckas i Sverige. Ordningen är ett effektivt sätt att bland annat upprätthålla en restriktiv praxis såvitt avser användande av extraterritoriell jurisdiktion. (Se prop. 2020/21:204 s. 123 och 124)

Som huvudregel uppställs det ett krav på åtalsförordnande för brott som har begåtts utomlands (2 kap. 7 § brottsbalken). I vissa fall krävs det också åtalsförordnande för brott som har begåtts i Sverige, till exempel om brottet har begåtts av en utlänning på ett utländskt fartyg eller luftfartyg och riktat sig mot en sådan utlänning eller mot utländskt intresse (2 kap. 2 § första stycket brottsbalken). Åtalsförordnande behövs också om frågan om ansvar för brottet har prövats genom en dom som har meddelats av någon annan domstol än svensk domstol och som fått laga kraft (2 kap. 10 § brottsbalken). Ett åtalsförordnande utgör en processförutsättning. Om kravet på åtalsförordnande inte är uppfyllt ska svensk domstol avvisa åtalet.

Beslut om åtalsförordnande för brott som har begåtts i Sverige fattas, med något undantag, av regeringen (2 kap. 2 § andra stycket brottsbalken). De handlar då om fall där utrikes- eller säkerhetspolitiska aspekter inte sällan aktualiseras, exempelvis vissa gärningar som har begåtts av en utlänning i utövning av tjänst som innefattar svensk allmän ställning eller av en utlänning som befinner sig i Sverige inom ramen för internationellt militärt samarbete. (Se prop. 2020/21:204 s. 125)

Beslut om åtalsförordnande när det gäller brott som har begåtts utomlands eller där frågan om ansvar redan har prövats av annan domstol än svensk domstol fattas som huvudregel av riksåklagaren (2 kap. 8 § första stycket och 10 § brottsbalken). Vid denna prövning ska det särskilt beaktas om ett åtal här i landet är förenligt med Sveriges folkrättsliga förpliktelser, i vilken utsträckning brottsligheten eller den misstänkte har anknytning till Sverige, om åtgärder för lagföring har inletts eller kommer att inledas i en annan stat eller vid en internationell domstol samt vilka faktiska möjligheter det finns att utreda brottet och lagföra den misstänkte

här (2 kap. 8 § andra stycket brottsbalken). Uppräknningen är inte uttömmande utan även andra omständigheter får beaktas vid den helhetsbedömning som ska göras. För att åtalsförordnande ska meddelas bör krävas att det finns ett påtagligt och berättigat intresse av att lagföring sker i Sverige. Avgörande för prövningen ska vara omständigheterna i det enskilda fallet. (Se prop. 2020/21:204 s. 154)

I vissa fall får riksåklagaren delegera uppgiften att pröva frågan om åtalsförordnande till en annan allmän åklagare. Så är fallet när det gäller brott som svensk medborgare, eller en person som vid gärningstillfället hade hemvist i Sverige, har begått utomlands. Detsamma gäller för brott som begåtts av en person som efter gärningen har blivit svensk medborgare eller tagit hemvist här (2 kap. 8 § brottsbalken tredje stycket brottsbalken). I de fall då prövningen har särskild betydelse för Sveriges utrikes- eller säkerhetspolitik och riksåklagaren bedömer att det inte finns något som hindrar att åtal väcks, ska ärendet enligt 2 kap. 8 § fjärde stycket brottsbalken överlämnas till regeringen för beslut. Bestämmelsen tar sikte på de fall där prövningen kan kräva känsliga utrikes- eller säkerhetspolitiska överväganden (se prop. 2020/21:204 s. 155).

Svenska regler om åtalsförordnande ska inte gälla när ett straffrättsligt förfarande har överförts

Vid införandet av lagföringslagen uttalades att lagföringskonventionen uttömmande reglerar i vilka fall en framställning om överförande får avslås och att någon ytterligare särskild prövning av åtalsfrågan inte borde göras om en framställning om lagföring har bifallits. De intressen som låg bakom regleringen om åtalsprövning i brottsbalken fick i stället beaktas vid prövningen av framställningen (se prop. 1975/76:3 s. 35–36). Av 13 § lagföringslagen följer således att om en framställning från en annan stat om överförande av lagföring har bifallits så får åtal väckas även om åtalsförordnande inte har meddelats.

Dessa överväganden gör sig i huvudsak gällande även när det handlar om ansökningar som bifallits enligt EU-förordningen. EU-förordningen syftar till att säkerställa att den bäst lämpade medlemsstaten utreder eller lagför brott och i förordningen anges uttömmande på vilka grunder en ansökan ska eller får avslås. Vägransgrunderna i artikel 12.2 innebär att det finns möjlighet att

avslå en ansökan om en överföring inte gagnar en effektiv rättsskipning eller avser brott som har begåtts utomlands och där den misstänkte varken är medborgare eller bosatt i Sverige. I detta ligger att göra en prövning likt den som ska göras vid åtalsförordnande avseende vilka faktiska möjligheter det finns att utreda brottet i Sverige och det berättigade intresset av att gärningar som begås utomlands av personer utan anknytning till Sverige prövas här. De intressen som ligger bakom reglerna om åtalsprövning kan alltså i allt väsentligt beaktas vid prövningen av om det straffrättsliga förfarandet bör överföras till Sverige. Det framstår också som osäkert om det är förenligt med EU-förordningen att det efter prövningen i överförandefrågan skulle krävas ytterligare en prövning, grundad på liknande omständigheter avseende lämpligheten av att lagföring ska ske här, för att åtal ska få väckas i ett överfört straffrättsligt förfarande. En ordning som medger att Sverige först skulle kunna överta ett straffrättsligt förfarande för att sedan besluta att inte meddela åtalsförordnande med följd att lagföring inte kan ske här, skulle därutöver vara ineffektiv. Till detta kommer att bestämmelserna om åtalsförordnande i brottsbalken under alla förhållanden inte skulle kunna tillämpas i de fall svensk domsrätt enbart grundas på artikel 3 EU-förordningen.

Sammantaget talar övervägande skäl för att bestämmelserna om åtalsförordnande i 2 kap. brottsbalken inte ska gälla för brott som omfattas av ett straffrättsligt förfarande som Sverige har övertagit från en annan medlemsstat enligt EU-förordningen. Detta ska inte sammanblandas med att åklagare på annan grund kan besluta att inte väcka åtal i ett överfört straffrättsligt förfarande, till exempel med hänvisning till reglerna om fakultativt åtal.

I avsnitt 6.1 föreslås att det bör ankomma på riksåklagaren att ansöka om överföring av straffrättsliga förfaranden till andra medlemsstater och att pröva ansökningar om överföring av straffrättsliga förfaranden till Sverige i situationer när prövningen kan innehålla komplicerade bedömningar, bland annat om det finns anledning att anta att prövningen har särskild betydelse för Sveriges utrikes- eller säkerhetspolitik.

8.6.3 Bevisning och påföljd

Bedömning: Bestämmelserna i artikel 22 EU-förordningen om bevisning, påföljdsbestämning och tillgodoräknande av tid för frihetsberövande föranleder inte behov av kompletterande nationell reglering.

Skälen för bedömningen

Bevisning

För att en överföring av ett straffrättsligt förfarande ska få full effekt föreskrivs i artikel 22.5 EU-förordningen att bevisning som översänds av den ansökande myndigheten inte får avvisas i ett straffrättsligt förfarande i den anmodade staten endast på grund av att bevisningen har inhämtats i en annan medlemsstat. Sådan bevisning får vidare användas under förutsättning att det är förenligt med den anmodade statens nationella rätt och grundläggande rättsprinciper. Domstolens befogenhet att fritt bedöma bevisningen ska inte påverkas av förordningen. I skäl 59 anges att behörig domstol i den anmodade staten bör behålla sitt utrymme för skönsmässiga bedömningar av sådan bevisning i enlighet med nationell rätt.

Reglerna i EU-förordningen om bevisstillåtlighet och bevisprövning är väl förenliga med svensk rätt, enligt vilken parterna som utgångspunkt är fria att lägga fram vilken bevisning som helst (principen om fri bevisföring) och domstolen är fri att avgöra vilket bevisvärde ett visst bevis har för utgången i målet (principen om fri bevisvärdering). Som en följd av dessa principer har som huvudregel ansetts gälla att parter kan åberopa bevisning som inte har tillkommit i föreskriven ordning eller vars ursprung är oklart, faktorer som dock kan påverka bevisets värde (se ”Kroppskamerainspelningen” NJA 2021 s. 286 p. 7). När det gäller reglerna om avvisning av bevisning i 35 kap. 7 § rättegångsbalken finns inte någon avvisningsgrund som tar sikte på att beviset har inhämtats i en annan stat.

Sammanfattningsvis görs bedömningen att bestämmelserna om bevisning i EU-förordningen inte föranleder något behov av kompletterande nationell reglering.

Påföljdsbestämning

I artikel 22.8 EU-förordningen finns bestämmelser om påföljdsbestämningen i den anmodade staten. Där anges att påföljden för brottet ska bestämmas enligt den anmodade statens lag, om inte annat följer av den lagen. Om brottet har begåtts på den ansökande statens territorium får den anmodade myndigheten dock, i enlighet med nationell rätt, beakta maximistraflet enligt den ansökande statens nationella rätt om det är till fördel för den tilltalade. Så bör enligt skäl 60 till förordningen ske i situationer när överföring av ett straffrättsligt förfarande skulle leda till att den anmodade staten dömer ut ett högre straff än det maximistraf som föreskrivs för samma brott i den ansökande staten. Om den anmodade statens behörighet grundas uteslutande på artikel 3 EU-förordningen föreskrivs dock ett krav på att det inte får dömas till strängare straff än det straff som följer av den ansökande statens lag. Artikeln ger alltså uttryck för principen om *lex mitior*.

När det gäller frågan om svenska regler ger utrymme för att vid påföljdsbestämningen ta hänsyn till det föreskrivna straffet i den ansökande staten och principen om *lex mitior* kan konstateras att bestämmelser om detta finns i 2 kap. 5 § brottsbalken, en paragraf som också reglerar krav på dubbel straffbarhet. De svenska reglerna innebär ett förbud mot att döma till påföljd som är strängare än det svåraste straff som är föreskrivet för brottet enligt lagen på gärningsorten i de fall det uppställs krav på dubbel straffbarhet. Svensk rätt innehåller alltså ett krav på iakttagande av principen om *lex mitior*. Kravet omfattar visserligen inte alla brott som har begåtts utomlands men det har bedömts att nuvarande ordning överensstämmer med folkrätten (se prop. 2020/21:204 s. 115). Bestämmelsen i artikel 22.8 är inte heller utformad som ett krav på att medlemsstaterna i sin nationella rätt ska föreskriva ett absolut krav på iakttagande av principen om *lex mitior* i alla fall när brottet har begåtts i den ansökande staten.

Vad gäller kravet på iakttagande av principen om *lex mitior* när svensk behörighet grundas på artikel 3 EU-förordningen, så följer det direkt av förordningen.

Sammantaget bedöms EU-förordningen inte medföra något behov av kompletterande reglering vad avser reglerna om påföljdsbestämning.

Tillgodoräknande av tid för frihetsberövande

Enligt artikel 22.6 ska alla perioder av frihetsberövande i den ansökande staten tillgodoräknas den dömde som verkställighet av fängelsestraff eller annan frihetsberövande åtgärd i den anmodade staten. Bestämmelsen överensstämmer i huvudsak med de svenska reglerna i 2 § lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande. I den paragrafen föreskrivs nämligen att tid för frihetsberövanden som skett i Sverige eller utomlands under en sammanhängande tid av minst 24 timmar med anledning av de brott som prövats i målet eller som påföljden avser ska tillgodoräknas den dömde som verkställighet av påföljden. Enligt 3 § samma lag finns också möjlighet för rätten att besluta om att påföljden ska anses helt eller delvis verkställd genom frihetsberövandet.

De svenska bestämmelserna om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande och kravet på att frihetsberövandet ska ha varat under en sammanhängande tid av minst 24 timmar har bedömts uppfylla de krav som uppställs i fråga om tillgodoräknande enligt artikel 26.1 rambeslutet om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna. Det har därvid anförts att det varken framstår som meningsfullt eller praktiskt att avräkna kortare perioder än 24 timmar (se propositionen En ny strafftidslag, prop. 2017/18:250, s. 138). Den omständighet att det i EU-förordningen anges att alla perioder av frihetsberövande ska tillgodoräknas den dömde kan inte anses innebära någon skillnad i förhållande till regleringen i arresteringsorderrambeslutet. Den svenska regleringen bedöms därmed vara tillräcklig. Det finns alltså ett etablerat system för tillgodoräknande av tid för frihetsberövande på det sätt som föreskrivs i EU-förordningen. Det finns därför inte behov av kompletterande svensk reglering i detta avseende.

9 Kommunikation

9.1 Direkt kommunikation

Förslag: All kommunikation och allt samråd enligt EU-förordningen ska ske direkt mellan åklagaren och behörig myndighet, eller i förekommande fall centralmyndighet, i den andra medlemsstaten.

Bedömning: Det finns inte behov av att utse en centralmyndighet med ansvar för administrationen.

Skälen för förslaget och bedömningen: Enligt artikel 20 EU-förordningen får varje medlemsstat utse en eller flera centrala myndigheter med ansvar för administrationen av överföringen och mottagandet av ansökningar om överföring av straffrättsliga förfaranden, samt för övrig officiell kommunikation i samband med sådana ansökningar. I skäl 15 anges att det bör vara möjligt för medlemsstaterna att utse en eller flera centrala myndigheter med sådant ansvar om det är nödvändigt på grund av strukturen i medlemsstaternas interna rättssystem. Vidare anges att sådana centrala myndigheter också skulle kunna ge administrativt stöd och ha samordnande och stödjande roller för att på så sätt underlätta och främja att ansökningar om överföring av straffrättsliga förfaranden bifalls.

Bestämmelsen i artikel 20 är fakultativ och innebär därmed inget krav på att medlemsstaterna ska utse en ansvarig centralmyndighet. Sveriges rättssystem är inte heller utformat på ett sådant sätt att en centralmyndighet behöver utses. Inblandning av en centralmyndighet skulle visserligen kunna bidra till mindre administration för åklagarna. Eftersom EU-förordningen bygger på direkt kommunikation mellan de behöriga myndigheterna och en sådan ordning kan förväntas skapa en mer effektiv process, bör utgångs-

punkten dock vara att det inte ska utses en centralmyndighet. Något starkt skäl för att ändå utse en centralmyndighet har inte framkommit. Kommunikationen ska i stället ske direkt mellan åklagare och behörig myndighet, eller i förekommande fall centralmyndighet, i de andra medlemsstaterna. Det bör regleras i förordning.

Om den ansökande eller anmodade myndigheten skulle behöva bistånd i något skede av processen kan de begära sådant av Eurojust eller det EJN i enlighet med artikel 18. I artikeln föreskrivs också att särskilt Eurojust i lämpliga fall får underlätta de samråd mellan berörda myndigheter som föreskrivs i ett antal artiklar i förordningen. Det behövs ingen kompletterande nationell reglering i den delen.

9.2 Metoder för kommunikation

Bedömning: Det behövs inga kompletterande regler om tillåtna metoder för kommunikation.

Bestämmelserna om inrättande av ett decentraliserat it-system föranleder inte behov av kompletterande nationell reglering.

Skälen för bedömningen

Allmänt om innebörden av EU-förordningens bestämmelser

I artikel 24 EU-förordningen finns bestämmelser om vilka kommunikationssätt som ska gälla. Där anges att kommunikation enligt förordningen ska ske i enlighet med artikel 3 digitaliseringsförordningen. Detta gäller såväl kommunikation mellan berörda myndigheter som med eventuella centralmyndigheter och Eurojust. Vidare föreskrivs att digitaliseringsförordningens bestämmelser om elektroniska underskrifter och elektroniska stämplat, elektroniska handlingars rättsliga verkan och skydd för överförd information ska tillämpas på den kommunikation som överförs genom det decentraliserade it-systemet. Samråd enligt artiklarna 11.7 och 14 EU-förordningen är dock undantaget från kravet på att kommunikation ska ske enligt artikel 3 digitaliseringsförordningen. Sådana samråd får i stället genomföras med hjälp av alla lämpliga

kommunikationssätt, inbegripet genom det decentraliserade it-systemet.

Att kommunikation enligt EU-förordningen ska ske i enlighet med artikel 3 digitaliseringsförordningen innebär att kommunikationen som huvudregel ska ske via ett säkert, effektivt och tillförlitligt decentraliserat it-system. Detta gäller dock inte muntlig kommunikation, exempelvis per telefon eller personligen (se skäl 16 digitaliseringsförordningen). Vad som avses med det decentraliserade it-systemet och EU-förordningens bestämmelser kring detta har beskrivits närmare i avsnitt 4.13. Inrättandet av det decentraliserade it-systemet är väl reglerat i förordningen och kräver som sådant ingen kompletterande reglering i detta sammanhang.

Artikel 3 digitaliseringsförordningen innehåller ett antal undantag från huvudregeln om att kommunikation ska ske genom det decentraliserade it-systemet. Ett undantag som föreskrivs i artikel 3.2 är om sådan kommunikation inte är möjlig. Så kan vara fallet om det förekommer störningar i it-systemet eller i force majeure-situationer. Så kan också vara fallet om det är praktiskt omöjligt att kommunicera via it-systemet på grund av den fysiska eller tekniska karaktären hos det som ska överföras, såsom vid överföring av fysiska bevis eller om det finns behov av att överföra original-handlingen i pappersformat för att bedöma dess äkthet.

Ett annat undantag som föreskrivs i artikel 3.3 är om det inte är lämpligt att använda det decentraliserade it-systemet i en viss situation. Undantaget kan exempelvis vara tillämpligt när kommunikationen inbegriper hantering av känsliga uppgifter eller när konvertering av omfattande dokumentation till elektronisk form medför en oproportionell administrativ börda för den behöriga myndighet som skickar dokumentationen.

Om något av dessa undantag är tillämpligt och kommunikation ska ske med hjälp av alternativa medel ska de behöriga myndigheterna säkerställa att de alternativa kommunikationsmedel som används är de snabbaste och lämpligaste samt att informations-utbytet är säkert och tillförlitligt.

Ytterligare ett undantag föreskrivs i artikel 3.4. Om behöriga myndigheter i olika medlemsstater befinner sig på samma plats i en medlemsstat i syfte att bistå vid verkställandet av förfaranden för rättsligt samarbete får utbyte av formulär till olika rättsakter ske på annat lämpligt sätt om det är nödvändigt på grund av ärendets

brådskande karaktär. De behöriga myndigheterna ska då säkerställa att utbytet av formulär sker på ett säkert och tillförlitligt sätt.

Om en handling som ska skickas via det decentraliserade it-systemet kräver eller innehåller en handskriven underskrift eller stämpel får kvalificerade elektroniska underskrifter eller kvalificerade elektroniska stämplat i stället användas. Sådana underskrifter och stämplat ska uppfylla de krav som ställs i den så kallade eIDAS-förordningen⁴.

När det decentraliserade it-systemet inte kan eller ska användas

Huvudregeln enligt artikel 24 EU-förordningen är alltså att kommunikation enligt förordningen ska ske via det decentraliserade it-systemet. I de fall EU-förordningen eller digitaliseringsförordningen föreskriver undantag från kravet på kommunikation via det decentraliserade it-systemet innehåller förordningarna bestämmelser om hur kommunikationen ska ske. Det behövs därför ingen kompletterande reglering om hur kommunikation ska ske enligt EU-förordningen när det decentraliserade it-systemet inte kan eller ska användas.

Artikel 24 EU-förordningen angående kommunikationssätt ska börja tillämpas först två år efter att förordningen i övrigt ska börja tillämpas (se artikel 36). Hur kommunikationen ska ske innan dess regleras i övergångsbestämmelsen i artikel 35 EU-förordningen. Enligt övergångsbestämmelsen ska kommunikation ske på andra lämpliga sätt och med beaktande av behovet av ett snabbt, säkert och tillförlitligt informationsutbyte. Det innebär att det inte heller behövs någon kompletterande reglering avseende kommunikationsätt under övergångsperioden.

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning [EU] nr 910/2014 av den 23 juli 2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG.

9.3 Språk

Förslag: En ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande, information som lämnas till stöd för en sådan ansökan och eventuell kommunikation mellan myndigheter ska vara skriven på eller översatt till svenska när Sverige agerar som ansökande och anmodad stat.

Om den åklagare som handlägger ärendet bedömer att det är lämpligt i det enskilda fallet får alla handlingar, eller vissa av dem, vara skrivna på eller översatta till engelska.

Skälen för förslaget: I flera av EU-förordningens artiklar finns bestämmelser om språk och översättning. Bland annat föreskrivs i artikel 8.5 att en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande ska översättas till ett officiellt språk i den anmodade staten eller till ett annat språk som godtas av den anmodade staten i enlighet med artikel 32.1 d EU-förordningen. Motsvarande bestämmelser finns även när det gäller annan information och andra handlingar som ska kommuniceras mellan de berörda staterna (se artiklarna 9.2, 11.3, 11.4 och 23). Medlemsstaterna är enligt artikel 32.1 d skyldiga att meddela kommissionen vilka språk som godtas för ansökningar om överföring av ett straffrättsligt förfarande, för information som lämnas till stöd för sådana ansökningar samt för eventuell kommunikation mellan myndigheter när Sverige agerar i egenskap av ansökande och anmodad stat.

Eftersom det följer av förordningstexten att översättning kan ske till ett officiellt språk i den mottagande staten är frågan om Sverige bör godta ansökningar och andra handlingar som är skrivna på eller översatta till något annat språk än svenska. Sverige har i andra instrument som rör straffrättsligt samarbete godtagit att ansökningar och andra handlingar översänds på svenska, norska, danska och engelska, se bland annat 20 § lagföringsförordningen, 4 kap. 2 § lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder och 3 kap. 6 § lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen. Eftersom varken Norge eller Danmark deltar i det aktuella samarbetet saknas det anledning att som språk godta norska eller danska (samma bedömning gjordes bland annat vid genomförandet av direktivet om en europeisk utredningsorder, se propositionen

Nya regler om bevisinhämtning inom EU, prop. 2016/17:218, s. 165–166.).

Som skäl för att engelska har godtagits som språk i samband med genomförandet av flera EU-rättsakter har anförts att det kan antas vara svårt för många stater att ordna med översättningar till svenska, samtidigt som kunskaperna i engelska och tillgången till översättare som översätter till engelska är god inom hela EU (se bland annat propositionen Erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, prop. 2014/15:29, s. 115). I andra fall har det dock ansetts mest lämpligt att ansökningar eller andra handlingar som översänds till Sverige ska vara skrivna på eller översatta till svenska. När det gäller en europeisk utredningsorder ska en sådan som huvudregel vara skriven på eller översatt till svenska. Om den åklagare eller tingsrätt som handlägger ärendet bedömer att det är lämpligt i det enskilda fallet, får utredningsordern dock vara skriven på eller översatt till engelska, se 3 kap. 13 § lagen om en europeisk utredningsorder. Som skäl för denna ordning anfördes bland annat att åtgärder som ska vidtas med anledning av en utredningsorder kan kräva att underlaget är på svenska. Så är exempelvis fallet med förhör som enligt huvudregeln ska hållas på svenska. Även i de fall åklagaren eller domstolen ska pröva om förutsättningarna för åtgärden är uppfyllda, kan det tänkas uppstå behov av översättning till svenska. Regeringen ansåg därför att det framstod som mest lämpligt att uppställa ett krav på att en europeisk utredningsorder som översänds till Sverige ska vara skriven på eller översatt till svenska. (Se prop. 2016/17:218 s. 165–166.)

Även en europeisk skyddsorder ska vara skriven på eller översatt till svenska, se 3 kap. 2 § lagen (2015:642) om europeisk skyddsorder. Som skäl för det anfördes att innehållet i formuläret har en avgörande betydelse för bedömningen av såväl om en europeisk skyddsorder ska verkställas som hur verkställigheten ska gå till, varför det bedömdes som mest lämpligt att det uppställs ett krav på att en europeisk skyddsorder som översänds till Sverige alltid ska vara skriven på eller översatt till svenska (se propositionen Europeisk skyddsorder, prop. 2014/15:139, s. 46).

Även i ärenden om överföring av straffrättsliga förfaranden finns det skäl för att ansökningar och andra handlingar som översänds till Sverige ska vara skrivna på svenska. Många gånger kan en sådan ansökan leda till att det straffrättsliga förfarandet överförs till

Sverige. Den andra statens utredning blir då en del av den svenska förundersökningen som ska läggas till grund för lagföring. Eftersom det svenska domstolsspråket är svenska kommer det i många fall krävas att handlingarna är skrivna på eller översatta till svenska. Det kan även i ett tidigare skede finnas behov av att ingripa med tvångsmedel. Åklagaren, och i förekommande fall domstolen, kan då behöva ta del av utredningen som i vart fall delvis kan behöva vara översatt till svenska. Det kan dock finnas situationer när vissa eller alla handlingar kan godtas även på engelska, exempelvis om saken är mycket brådskande eller mycket enkel. Det bör därför finnas en flexibilitet i regleringen på motsvarande sätt som i lagen om en europeisk utredningsorder, som innebär att åklagaren i det enskilda fallet kan godta att handlingar är skrivna på eller översatta till engelska. Detta kan regleras i förordning.

10 Övriga frågor

10.1 Rättsligt biträde

Förslag: Om en annan medlemsstat ansöker om överföring av ett straffrättsligt förfarande till Sverige som rör en gärning som bara med stöd av artikel 3 EU-förordningen kan lagföras här, ska misstänkta, tilltalade och brottsoffer ha samma rätt till offentlig försvarare och målsägandebiträde som vid en svensk förundersökning eller rättegång i brottmål.

Staten ska stå för kostnader för offentlig försvarare eller målsägandebiträde som har uppstått med anledning av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande.

Beslut i frågor om offentlig försvarare och målsägandebiträde ska fattas av behörig domstol enligt 19 kap. rättegångsbalken. Om behörig domstol enligt 19 kap. rättegångsbalken inte går att fastställa, ska behörig domstol vara den tingsrätt där den åklagare som handlägger ärendet för talan i brottmål i allmänhet.

Offentligt biträde ska förordnas för misstänkta, tilltalade och brottsoffer som berörs av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande, om det behövs.

Bedömning: Det behövs ingen kompletterande reglering i fråga om rätten till offentlig försvarare och målsägandebiträde i de fall Sverige har ursprunglig straffrättslig behörighet.

Skälen för förslagen och bedömningen

Inledning

I EU-förordningen föreskrivs inget krav på att misstänka, tilltalade och brottsoffer ska ha rätt till rättsligt biträde i ärenden om över-

föring av straffrättsliga förfaranden. Ett sådant ärende kan dock innehålla svåra frågor och medföra stora konsekvenser för den enskilde. Ett brottsoffer kan exempelvis behöva resa utomlands för att uppträda i rättegången och där också föra en talan om skadestånd. I fråga om det ska införas kompletterande nationella bestämmelserna angående rättsliga biträden görs följande överväganden.

Vissa särskilda regler om offentlig försvarare och målsägandebiträde bör införas

En svensk ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande till en annan medlemsstat förutsätter att det pågår ett straffrättsligt förfarande i Sverige och att ett brott som omfattas av svensk straffrättslig behörighet har begåtts. Därmed är de svenska bestämmelserna om rätt till offentlig försvarare och målsägandebiträde tillämpliga. Detsamma gäller när Sverige är anmodad stat och svensk domstol är behörig att döma över det aktuella brottet. Även i de fallen kan svenska regler om förordnande av offentlig försvarare och målsägandebiträde tillämpas utan någon kompletterande nationell reglering (jfr motsvarande ställningstagande i prop. 1975/76:3 s. 40–41). Det behövs därför ingen kompletterande reglering för de nu nämnda fallen.

Situationen är dock en annan om svensk behörighet enbart kan grundas på artikel 3 EU-förordningen. I en sådan situation blir de svenska reglerna om offentlig försvarare och målsägandebiträde tillämpliga först när svensk behörighet erhålls genom att det straffrättsliga förfarandet överförs till Sverige. Det kan dock finnas behov av sådant biträde även innan det straffrättsliga förfarandet har överförts, exempelvis om det blir aktuellt att använda tvångsmedel i Sverige. På liknande sätt som gäller enligt 17 § lagföringslagen bör därför en kompletterande bestämmelse införas i den nya lagen som innebär att svenska regler om rätt till offentlig försvarare och målsägandebiträde ska gälla i en sådan situation.

Om en person som berörs av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande redan har offentlig försvarare eller målsägandebiträde eller annars bedöms vara i behov av det, bör det biträdet vid behov kunna biträda även i överförandefrågan.

Kostnader för målsägandebiträde och offentlig försvarare som uppstått med anledning av en överförandeprocess bör stanna på

staten, på samma sätt som gäller enligt 17 § lagföringslagen. Om exempelvis det straffrättsliga förfarandet inte överförs från Sverige måste alltså kostnaderna för det biträde som lämnats inom ramen för överförandeprocessen särskiljas från rättegångskostnaderna enligt 31 kap. rättegångsbalken.

Beslut i frågor om offentlig försvarare och målsägandebiträde fattas av rätten. Eftersom ärenden om överföring av straffrättsliga förfaranden prövas av åklagaren behövs en särskild reglering om vilken domstol som är behörig att pröva frågor om förordnade av offentlig försvarare och målsägandebiträde. Samma regler bör då gälla som vid domstolsprövning enligt artikel 17 EU-förordningen (se avsnitt 8.4), dvs. att behörig domstol är laga domstol enligt 19 kap. rättegångsbalken. Om behörig domstol inte går att fastställa enligt de reglerna ska behörig domstol vara den tingsrätt där den åklagare som handlägger ärendet för talan i brottmål i allmänhet.

Det bör vid behov finnas en rätt till offentligt biträde

Som redogörs för ovan kan ett beslut om överföring av ett straffrättsligt förfarande vara ingripande för misstänkta, tilltalade och brottsoffer och kräva komplicerade bedömningar. Det kan uppstå situationer när en person som berörs av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande inte bedöms ha rätt till offentlig försvarare eller målsägandebiträde enligt den bedömning som ska göras för förordnande av sådana biträden, men ändå bedöms vara i behov av rättsligt biträde i överförandefrågan. Vid sidan om de möjligheter som finns att förordna offentlig försvarare och målsägandebiträde bör det därför införas en generell bestämmelse med innebörd att misstänkta, tilltalade och brottsoffer som berörs av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande har rätt till ett offentligt biträde enligt lagen (1996:1620) om offentligt biträde, om det behövs. Som en jämförelse finns möjligheter att förordna offentligt biträde i ärenden som rör överförande inom EU av frihetsberövande påföljder och frivårdspåföljder, se 4 kap. 1 § lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen och 4 kap. 1 § lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen.

På samma sätt som vid överföring av frivårdspåföljder inom EU bör regleringen om offentligt biträde i den föreslagna nya lagen utformas på så sätt att biträde ska förordnas om det behövs. Det bör alltså inte finnas någon presumtion för att ett offentligt biträde ska förordnas. Tvärtom kan det antas att det inte finns något behov av biträde i de flesta ärenden. Det kan exempelvis handla om att den enskilde inte har några invändningar mot att förfarandet överförs eller att det står klart att det inte finns förutsättningar för en överföring. Det kan också vara så att den enskilde redan har biträde av en offentlig försvarare eller ett målsägandebiträde.

Vid bedömningen av om det finns ett behov av biträde bör det beaktas om den enskilde får eller har fått biträde på annat sätt, exempelvis i den andra medlemsstaten, liksom vilka konsekvenser en överföring kan komma att få för den enskilde. En annan faktor av betydelse är hur komplicerad överförandefrågan är. Om det exempelvis kan bli aktuellt att tillämpa en fakultativ vägransgrund kan det tala för att offentligt biträde bör utses. Att den enskilde avser att eller har överklagat ett beslut att överföra ett straffrättsligt förfarande kan tala för behov av biträde.

Eftersom ärenden om överföring av straffrättsliga förfaranden handläggs av åklagare är det, enligt 2 § lagen om offentligt biträde, även åklagaren som fattar beslut om att förordna offentligt biträde. En sådan uppgift åligger åklagaren i exempelvis kontaktförbudsärenden. Det finns därför inget behov av att särreglera den frågan. Även i övrigt bör bestämmelserna i lagen om offentligt biträde gälla, något som bland annat innebär att kostnaderna för det offentliga biträdet ska stanna på staten (4 §). Det innebär också, enligt 7 §, att beslut enligt lagen om offentligt biträde överklagas i samma ordning som gäller för överklagande av dom eller beslut i det mål eller ärende i vilket biträdet har förordnats (se avsnitt 8.4 där frågor om domstolsprövningen behandlas).

10.2 Sekretess och uppgiftslämnande

Bedömning: Offentlighets- och sekretesslagens bestämmelser tillgodoser de behov av sekretess och uppgiftslämnande som kan finnas när Sverige är ansökande respektive anmodad stat enligt EU-förordningen.

Skälen för bedömningen

Offentlighets- och sekretesslagens bestämmelser möjliggör det uppgiftslämnande som krävs enligt EU-förordningen

EU-förordningen innehåller inte några särskilda bestämmelser om sekretess som riktar sig direkt mot de behöriga myndigheterna. Däremot innehåller EU-förordningen flera bestämmelser om informationsutbyte mellan behöriga myndigheter, bland annat i samband med ansökningar om överföring av straffrättsliga förfaranden och vid olika typer av samråd. Informationsutbyte kan även ske genom en centralmyndighet och med stöd av Eurojust eller EJN. Inom ramen för sådant informationsutbyte kan det i många fall förekomma uppgifter som omfattas av sekretess. För att EU-förordningen ska kunna tillämpas krävs att de svenska bestämmelserna medger ett sådant uppgiftslämnande mellan svenska och utländska myndigheter som behövs inom ramen för ett ärende om överföring av ett straffrättsligt förfarande.

I OSL finns bestämmelser om sekretess för uppgifter som förvaras av svenska myndigheter och vissa andra organ. Som huvudregel gäller att en uppgift i en allmän handling som omfattas av sekretess hos en myndighet inte får lämnas ut till enskilda, till andra myndigheter eller till en annan självständig verksamhetsgren inom samma myndighet (se 8 kap. 1 § OSL). Det finns dock undantag från den huvudregeln.

När det gäller en svensk myndighets möjlighet att lämna ut sekretessbelagda uppgifter till en utländsk myndighet eller mellanfolklig organisation regleras detta i 8 kap. 3 § OSL. Där anges att en uppgift som omfattas av sekretess som huvudregel inte får röjas för en utländsk myndighet eller mellanfolklig organisation. Det finns dock två undantag. Det ena är när utlämnandet sker enligt en särskild föreskrift i lag eller förordning, varvid en föreskrift i en EU-förordning är att jämställa med en föreskrift i lag eller förordning (jfr propositionen Vissa punktskatte- och tullfrågor, prop. 1998/99:18, s. 41 och propositionen En ny tullag, prop. 1999/2000:126, s. 160 och 283). I det avseendet finns det i flera fall föreskrifter om uppgiftslämnande i EU-förordningen.

Det andra undantaget är när uppgiften i motsvarande fall skulle få lämnas till en svensk myndighet och det står klart att det är förenligt med svenska intressen att uppgiften lämnas. I det avseendet

finns det flera allmänna sekretessbrytande bestämmelser och bestämmelser om undantag från sekretess i 10 kap. OSL som kan vara tillämpliga. Bland annat hindrar sekretess inte att en uppgift lämnas ut om det är nödvändigt för att den utlämnande myndigheten ska kunna fullgöra sin verksamhet, se 10 kap. 2 § OSL. Vidare får, enligt 10 kap. 27 § OSL, vissa sekretessbelagda uppgifter lämnas till en myndighet om det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda. I 10 kap. 28 § OSL anges att sekretess inte hindrar att en uppgift lämnas till en annan myndighet om uppgiftsskyldighet följer av lag eller förordning. Därutöver finns speciella sekretessbrytande bestämmelser i anslutning till de enskilda sekretessbestämmelserna.

I lagen (2018:1697) om åklagarväsendets behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område (åklagarväsendets brottsdatalog) finns det också bestämmelser som medger utlämnande av personuppgifter till Eurojust, Interpol, Europol, eller en polismyndighet eller åklagarmyndighet i en stat som är ansluten till Interpol. Det anges vidare att personuppgifter får lämnas ut till en utländsk myndighet eller mellanfolklig organisation om utlämnandet följer av en internationell överenskommelse som Sverige har tillträtt efter riksdagens godkännande. (Se 2 kap. 5–7 §§ åklagarväsendets brottsdatalog)

Sammantaget innebär den svenska lagregleringen att åklagare har goda möjligheter att lämna ut sekretessbelagda uppgifter på det sätt som krävs inom ramen för ärenden om överföring av straffrättsliga förfaranden. Det finns därför inget behov av kompletterande reglering på det området.

Offentlighets- och sekretesslagens bestämmelser tillgodoser behovet av sekretess enligt EU-förordningen

I EU-förordningen finns flera artiklar som föreskriver undantag från skyldigheten att informera eller lämna ut handlingar enligt förordningen i de fall en sådan åtgärd skulle undergräva utredningssekretessen eller på annat sätt påverka utredningen negativt. Frågor om sekretess kan även uppkomma i andra sammanhang än de som uttryckligen nämns i EU-förordningen, exempelvis om åklagaren får del av känsliga uppgifter från en annan

medlemsstat i samband med en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande eller om någon begär ut handlingar i ett sådant ärende. Det behöver därför klarläggas om det finns behov av kompletterande reglering angående sekretess.

Frågan om överföring av ett straffrättsligt förfarande kommer oftast att aktualiseras under förundersökningen. I det skedet kan det ofta vara till skada för utredningen om uppgifter i utredningen röjs. Enligt 18 kap. 1 § OSL gäller sekretess för uppgift som förekommer i bland annat förundersökning i brottmål om det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs. Av 18 kap. 17 § OSL följer vidare att sekretess gäller i verksamhet som avser rättsligt samarbete på begäran av en annan stat för uppgift som hänför sig till en förundersökning eller en angelägenhet som angår tvångsmedel, om det kan antas att det varit en förutsättning för den andra statens begäran att uppgiften inte skulle röjas. Även denna sekretessbestämmelse kan vara tillämplig inom ramen för ärenden om överföring av straffrättsliga förfaranden.

Det finns även sekretessbestämmelser till skydd för den enskilde som kan aktualiseras i ett ärende om överföring. Enligt 35 kap. 1 § OSL gäller sekretess för uppgift om en enskilds personliga och ekonomiska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till honom eller henne lider skada eller men. Bestämmelsen gäller bland annat för uppgifter som förekommer i en förundersökning och i angelägenhet som avser användning av tvångsmedel i brottmål. Den gäller även för uppgifter som förekommer i olika register. Det finns också flera sekretessbestämmelser i 35 kap. OSL som är tillämpliga när en förundersökning har avslutats och åtal har väckts vid domstol. Bland annat gäller enligt 35 kap. 12 § OSL sekretess hos domstol för uppgifter om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden vid sexualbrott och andra integritetskränkande brott, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs. Sekretessen enligt den paragrafen gäller inte för uppgift om vem som är tilltalad. Sekretess kan vidare gälla för uppgifter om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden som framkommer vid särskild personutredning och andra utredningar i personaliadelen, se 35 kap. 13 § OSL. Slutligen kan nämnas att det enligt 21 kap. 1 § OSL finns en möjlighet att

skydda uppgifter som rör en enskilds hälsa eller sexualliv om det måste antas att den enskilde eller någon närstående till denne kommer att lida betydande men om uppgiften röjs. Den bestämmelsen gäller oavsett i vilket sammanhang uppgiften förekommer.

Sammanfattningsvis innebär det nu anförda att det behov av sekretess som kan uppstå vid tillämpningen av EU-förordningen tillgodoses genom befintlig lagstiftning. Det finns därför inte behov av kompletterande svensk reglering.

10.3 Personuppgiftsbehandling och dataskydd

Bedömning: EU-förordningen och den kompletterande lagen medför inget behov av ändringar i dataskyddsregleringen.

Skälen för bedömningen

Tillämpligt regelverk

Den generella regleringen av personuppgiftsbehandling inom EU finns i EU:s dataskyddsförordning⁵. Kompletterande bestämmelser till dataskyddsförordningen finns i lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning, även kallad dataskyddslagen. Dataskyddsförordningen är dock inte tillämplig på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter i syfte att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, i vilket även ingår att skydda mot samt förebygga och förhindra hot mot den allmänna säkerheten (se artikel 2.2 d). För behandling av personuppgifter inom dessa områden ska i stället dataskyddsdirektivet⁶ tillämpas (se även artikel 1.1

⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725 av den 23 oktober 2018 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter som utförs av unionens institutioner, organ och byråer och om det fria flödet av sådana uppgifter samt om upphävande av förordning (EG) nr 45/2001 och beslut nr 1247/2002/EG.

⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av rådets rambeslut 2008/977/RIF.

dataskyddsdirektivet). Dataskyddsdirektivet har genomförts i svensk rätt genom brottsdatalagen (2018:1177).

En förutsättning för att dataskyddsregleringen ska bli tillämplig är att personuppgifter behandlas. Med *personuppgift* avses varje upplysning som avser en identifierad eller identifierbar fysisk person som är i livet. Avgörande är att uppgiften, enskilt eller i kombination med andra uppgifter, kan knytas till en levande person. Exempel på personuppgifter är namn, adress, personnummer, telefonnummer och e-postadresser. Med *behandling av personuppgifter* avses åtgärder som vidtas i fråga om personuppgifter, som insamling, registrering, organisering, strukturering, lagring, bearbetning, ändring, framtagning, läsning, användning, utlämnande, spridning eller tillhållande på annat sätt, justering, sammanföring, begränsning, radering eller förstöring. (Se 1 kap. 6 § brottsdatalagen som har samma innebörd som artikel 4.1 och 4.2 dataskyddsförordningen).

För att dataskyddsregleringen ska bli tillämplig krävs vidare att personuppgiftsbehandlingen är helt eller dels automatiserad, eller att personuppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgänglig för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier, se bland annat 1 kap. 3 § brottsdatalagen. Automatiserad behandling omfattar exempelvis behandling som sker med hjälp av datorer och smartphones.

När åklagaren handlägger ärenden om överföring av straffrättsliga förfaranden kommer åklagaren behöva behandla personuppgifter. Personuppgifter kan exempelvis finnas i en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande och i övriga handlingar som kan bli aktuella att översända mellan behöriga myndigheter i olika medlemsstater inom ramen för en överförande-process. Eftersom åklagarnas hantering av personuppgifter inom ramen för ärenden om överföring av straffrättsliga förfaranden sker i syfte att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller att verkställa straffrättsliga påföljder, är det brottsdatalagen som ska tillämpas på personuppgiftsbehandlingen. Därtill är åklagarväsendets brottsdatalog tillämplig. Lagen kompletterar och preciserar brottsdatalagen när Åklagarmyndigheten eller Ekobrottsmyndigheten i egenskap av behörig myndighet behandlar personuppgifter i åklagarverksamhet (se 1 kap 1 §.)

Befintligt regelverk tillgodoser behovet av dataskyddsreglering

En grundläggande princip för personuppgiftsbehandling är att varje behandling av personuppgifter måste vila på en rättslig grund för att vara laglig. För åklagarnas del finns de tillåtna rättsliga grunderna för personuppgiftsbehandling i 2 kap. 1 § åklagarväsendets brottsdatalag, som gäller i stället för de rättsliga grunder som anges i 2 kap. 1 § brottsdatalagen (se propositionen Brottsdatalag – kompletterande lagstiftning, prop. 2017/18:269, s. 356). Personuppgifter får enligt paragrafen behandlas om det är nödvändigt för att Åklagarmyndigheten eller Ekobrottsmyndigheten ska kunna utföra följande uppgifter:

- förebygga eller förhindra brottslig verksamhet,
- utreda eller lagföra brott,
- handlägga frågor om ändring eller verkställighet av straffrättsliga påföljder,
- handlägga frågor som rör upprätthållande av allmän ordning och säkerhet, eller
- fullgöra förpliktelser som följer av internationella åtaganden.

Personuppgifter får vidare, enligt 2 kap. 2 § brottsdatalagen, behandlas om det är nödvändigt för diarieföring, eller om uppgifterna har lämnats till en behörig myndighet i en anmälan, ansökan eller liknande och behandlingen är nödvändig för myndighetens handläggning.

Vidare anges i skäl 70 EU-förordningen att förordningen bör skapa en rättslig grund för utbyte av personuppgifter mellan medlemsstaterna för överföring av straffrättsliga förfaranden i enlighet med dataskyddsdirektivet.

Det anförda innebär att behovet av rättsligt stöd för den personuppgiftsbehandling som åklagarna kan komma att vidta inom ramen för ärenden om överföring av straffrättsliga förfaranden är tillgodosett.

En annan grundläggande princip för all personuppgiftsbehandling är att personuppgifter bara får samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål. Ett sådant ändamål kan vara för förundersökningen om ett visst brott, handläggningen av ett

visst ärende eller verkställigheten av ett visst straff. Även denna princip kommer till uttryck i brottsdatalagen, se 2 kap. 3 §. Om det ändamål som personuppgifterna behandlas för inte framgår av sammanhanget eller på annat sätt, ska det tydliggöras genom en särskild upplysning. Ändamålet med behandlingen av personuppgifter ska som huvudregel vara definierat innan behandlingen påbörjas. Det finns dock möjlighet att behandla personuppgifter för ett nytt ändamål under de förutsättningar som anges i 2 kap. 4 § brottsdatalagen. Något behov av kompletterande reglering finns alltså inte heller i denna del.

En särskild fråga som kan uppstå inom ramen för den brottsbekämpande verksamheten är vad som gäller för hantering av känsliga personuppgifter. Även denna fråga är reglerad i 2 kap 11 § brottsdatalagen. Av paragrafen följer att personuppgifter som avslöjar ras, etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening eller som rör hälsa, sexualliv eller sexuell läggning som huvudregel inte får behandlas. Om uppgifter om en person behandlas får de dock kompletteras med sådana uppgifter när det är absolut nödvändigt för ändamålet med behandlingen. Biometriska och genetiska uppgifter, såsom fingeravtryck och DNA-profiler, får behandlas endast om det är särskilt föreskrivet och det är absolut nödvändigt för ändamålet med behandlingen (se 2 kap. 12 § brottsdatalagen). Nämnda typer av känsliga personuppgifter får dock alltid behandlas med stöd av 2 kap. 2 § brottsdatalagen (se 2 kap. 13 § brottsdatalagen). Det är vidare förbjudet att utföra sökningar i syfte att få fram ett urval av personer grundat på känsliga personuppgifter. För åklagarnas del hindrar dock sökförbudet inte att brottsrubriceringar eller uppgifter som beskriver en persons utseende används som sökbegrepp, se 2 kap. 14 § brottsdatalagen och 2 kap. 4 § åklagarväsendets brottsdatalag. Brottsdatalagen och åklagarväsendets brottsdatalag innehåller vidare bestämmelser om bland annat personuppgiftsansvarigas skyldigheter, den registrerades rättigheter, tillsyn över personuppgiftsbehandling och enskildas rätt till skadestånd och rättsmedel.

Sammantaget bedöms den svenska dataskyddsregleringen vara tillräcklig för att hantera åklagarnas personuppgiftsbehandling enligt EU-förordningen och den kompletterande lagen. Det finns alltså inget behov av kompletterande reglering.

10.4 Statistik

Förslag: Ekobrottsmyndigheten och Åklagarmyndigheten ska vara ansvariga för att till Europeiska kommissionen lämna de statistikuppgifter och andra uppgifter som avses i artikel 27 EU-förordningen och som finns tillgängliga hos respektive myndighet.

Skälen för förslaget: Av artikel 28 följer att medlemsstaterna regelbundet ska samla in omfattande statistik för att kommissionen ska kunna övervaka tillämpningen av EU-förordningen samt att medlemsstaternas behöriga myndigheter ska bevara denna statistik och årligen översända den till kommissionen. I artikeln beskrivs närmare vilken statistik som avses.

Statistiska uppgifter av den karaktär som beskrivs i artikel 28 kommer främst att finnas hos åklagarna som har föreslagits vara behöriga att agera enligt EU-förordningen. Vissa uppgifter skulle även kunna finnas hos domstolarna eller polisen. Dessa uppgifter bör dock även finnas hos åklagarna. Det framstår därför inte som motiverat att blanda in fler myndigheter. Rapporteringsskyldigheten bör därför åläggas Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten. Så gäller också enligt andra instrument på området för internationellt rättsligt samarbete där åklagare är behörig, se bland annat 1 kap. 5 § förordningen (2020:974) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande. Detta bör regleras i förordning. I övrigt följer det direkt av artikeln att redovisningen ska ske årligen och vilka uppgifter som ska lämnas, varför detta inte behöver regleras.

11 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Förslag: De föreslagna bestämmelserna ska träda i kraft den 1 februari 2027.

Bedömning: Det finns inte behov av att införa några nationella övergångsbestämmelser.

Skälen för förslaget och bedömningen: Enligt artikel 36 EU-förordningen ska förordningen tillämpas från och med den 1 februari 2027. De föreslagna bestämmelserna bör därför träda i kraft samma datum. Det särskilda ikraftträdandedatumet för artikel 24 EU-förordningen medför inte behov av särskilda nationella ikraftträdandebestämmelser.

Av övergångsbestämmelserna i artikel 35 framgår att EU-förordningen ska tillämpas på ansökningar om överföring av straffrättsliga förfaranden som översänds från och med den 1 februari 2027. Ansökningar om överföring av straffrättsliga förfaranden som har mottagits före detta datum ska fortsatt hanteras med stöd av befintliga instrument på området. Eftersom EU-förordningen innehåller övergångsbestämmelser finns det inte behov av några nationella bestämmelser om detta.

I artikel 33 finns bestämmelser om EU-förordningens förhållande till internationella avtal och överenskommelser. Enligt artikel 33.1 ersätter förordningen i tillämpliga delar motsvarande bestämmelser i lagföringskonventionen och rättshjäpskonventionen från den dag då förordningen börjar tillämpas. EU-förordningen påverkar dock inte konventionernas tillämpning mellan medlemsstater och tredjeländer. Även detta följer direkt av EU-förordningen och föranleder inget behov av kompletterande nationell reglering.

12 Konsekvenser av förslagen

Bedömning: De nya bestämmelserna i EU-förordningen och den föreslagna kompletterande nationella regleringen kommer sammantaget att leda till effektivare och mer rättssäkra förfaranden för överföring av straffrättsliga förfaranden inom EU. Regleringen kan också bidra till att bekämpa den gränsöverskridande organiserade brottsligheten.

Den utökade regleringen på området ryms inom befintliga budgetramar för de berörda myndigheterna och för Sveriges Domstolar. Om en kostnadsökning ändå skulle uppstå ryms den inom ramen för befintliga anslag.

Förslagen medför i övrigt inga kostnadsökningar för det allmänna som inte ryms inom befintlig budget.

Övergången från en pappersbaserad hantering till ett mer digitalt förfarande innebär en positiv förändring ur miljösynpunkt.

Skälen för bedömningen

Allmänna överväganden

EU-förordningen är i alla delar direkt tillämplig i medlemsstaterna (se avsnitt 5). Det finns ingen möjlighet att genom förslag i denna promemoria påverka EU-förordningens innehåll, som är att likställa med svensk lag. De bestämmelser som föreslås i denna promemoria är enbart komplement till EU-förordningens bestämmelser och är till stor del nödvändiga för att förordningen ska kunna tillämpas på ett effektivt sätt. Det bedöms inte finnas något alternativt sätt att säkerställa EU-förordningens tillämplighet. De förslag som lämnas

bedöms alltså vara nödvändiga för att uppfylla de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU.

Överföring av straffrättsliga förfaranden mellan stater är inget nytt förfarande, varken i Sverige eller inom EU. EU-förordningen syftar i stället till att effektivisera och förbättra det rättsliga samarbetet på området. Genom att skapa en effektiv ordning för detta samarbete skapas bättre förutsättningar för att bland annat bekämpa den grova organiserade brottsligheten, som ofta är gränsöverskridande. Ett utökat samarbete och en effektivare brottsbekämpande verksamhet, som innebär att den bäst lämpade medlemsstaten utreder och lagför brott, skulle också kunna ha brottspreventiva effekter och gynna det brottsförebyggande arbetet.

Konsekvenser för åklagarväsendet

För Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten, vilka är de myndigheter i Sverige som främst kommer att påverkas av EU-förordningen och den kompletterande svenska regleringen, är hantering av ärenden om överföring av straffrättsliga förfaranden i och för sig ingenting nytt. Denna uppgift har sedan länge ålegat bland annat åklagare enligt lagföringslagen och andra instrument som tillämpas för detta. På så sätt medför EU-förordningen och förslaget om att åklagare ska vara behöriga att agera enligt förordningen i sig ingen större förändring för åklagarna. Den föreslagna regleringen har vidare stora likheter med redan gällande ordning. Det förväntas inte ske någon markant ökning av antalet ärenden om överföring av straffrättsliga förfaranden till eller från Sverige enbart på grund av den nya EU-förordningen. Ett fungerande samarbete för detta har funnits sedan tidigare.

Den största skillnad som kan förväntas för åklagarna är att EU-förordningen och de kompletterande svenska bestämmelser som föreslås i denna promemoria medför en ökad reglering både inom EU och i Sverige. EU-förordningen är förhållandevis detaljerad och innehåller fler förfaranderegler än vad som tidigare gällt i fråga om överföring av straffrättsliga förfaranden. Den innehåller bland annat bestämmelser om underrättelser till misstänkta, tilltalade och brottsoffer i flera olika skeden av processen samt en rätt till överprövning av åklagarens beslut. Detta kan medföra visst merarbete i förhållande

till tidigare och därigenom ökade kostnader för åklagarmyndigheterna. Det bör dock beaktas att skyldigheten att informera inte är absolut och att bestämmelserna om detta inte kommer att vara tillämpliga i alla ärenden eller i förhållande till alla parter. I den kompletterande regleringen föreslås också att informationen ska kunna lämnas genom särskilda blanketter som ska tas fram av Åklagarmyndigheten, något som bör underlätta informationslämningen. På ett övergripande plan bör det också beaktas att EU-förordningen kan förväntas medföra effektivitetsvinster genom det tydligt reglerade förfarandet samt genom att kommunikationen som huvudregel ska ske direkt mellan behöriga myndigheter och genom det decentraliserade it-systemet.

Även om den nya regleringen i vart fall inledningsvis kan förväntas medföra en viss resursökning under en omställnings- och upplärningsperiod, bedöms den sammantaget inte medföra några beaktansvärda konsekvenser eller kostnader för åklagarväsendet. Om en kostnadsökning ändå skulle uppstå ryms den inom ramen för det befintliga ekonomiska anslaget.

Konsekvenser för domstolarna

För domstolarnas del innebär bestämmelserna i EU-förordningen och den kompletterande svenska regleringen om rätten till domstolsprövning att en ny typ av ärenden kommer kunna prövas i domstol. Det medför en ökad mängd ärenden till domstolarna och därmed ett ökat resurs- och kompetensbehov. Det är svårt att uppskatta hur många ärenden det kommer att handla om, men sannolikt inte någon större mängd. Antagandet baseras bland annat på att frågan om överföring av ett straffrättsligt förfarande, med hänsyn till de överväganden som ska göras i samband med en sådan ansökan och vid den efterföljande prövningen av ansökan, många gånger kan komma att vara otvistig. Vidare kommer frågan om överföring många gånger att aktualiseras i ett tidigt skede av det straffrättsliga förfarandet och innan alla parter har identifierats eller fått information om förfarandet på grund av sekretess. Det är faktorer som begränsar mängden överprövningar. Överprövningen är vidare förhållandevis summarisk och begränsad till vägransgrunderna i EU-förordningen (se artikel 17.2 EU-förordningen).

Det kommer alltså inte vara fråga om några mer resurskrävande ärenden. Inte heller bedöms den föreslagna nationella regleringen i övrigt, som i flera avseenden har likheter med den sedan länge gällande lagföringslagen, medföra några beaktansvärda konsekvenser för domstolarna. Sammantaget bedöms den nya regleringen endast i begränsad utsträckning medföra ökade arbetsuppgifter och kostnader för domstolarna. Detta ryms inom ramen för Sveriges Domstolars befintliga ekonomiska ramar.

Konsekvenser för övriga myndigheter

Förslagen i denna promemoria bedöms inte ha några direkta konsekvenser för övriga myndigheter som är involverade i den brottsbekämpande verksamheten eller för andra myndigheter. Bedömningen baseras på att det endast är åklagarna som direkt berörs av förslagen och att den nya regleringen inte förväntas medföra någon beaktansvärd ökning av antalet överföringar av straffrättsliga förfaranden till och från Sverige.

Konsekvenser för enskilda

För enskilda innebär EU-förordningen och den föreslagna kompletterande nationella regleringen en ökad rättssäkerhet. Detta genom en utökad reglering på området som bland annat innefattar en rätt att bli informerad och få tillfälle att yttra sig inom ramen för en överförandeprocess samt en rätt till domstolsprövning av åklagarens beslut att bifalla en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande till Sverige. Därigenom, samt genom möjligheten att föreslå att ett straffrättsligt förfarande ska överföras till en annan medlemsstat, ges enskilda ett större inflytande över den rättsprocess de är involverade i och en bättre möjlighet att ta tillvara sina intressen. Den utökade regleringen kan dock också ha den negativa konsekvensen att överförandeprocesserna drar ut på tiden i jämförelse med idag. De tidsgränser som stadgas i EU-förordningen och den föreslagna kompletterande svenska regleringen bör dock säkerställa att rättssäkerheten upprätthålls i det avseendet. Den svenska regleringen bedöms vidare säkerställa enskildas rätt till

integritet och en korrekt personuppgiftsbehandling. Sammantaget bedöms de lämnade förslagen ha positiva konsekvenser för enskilda.

Konsekvenser av rätten till rättsligt biträde

I denna promemoria föreslås att den som berörs av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande till eller från Sverige ska ha rätt till offentlig försvarare och målsägandebiträde enligt svenska regler även i situationer när svensk behörighet enbart kan grundas på artikel 3 EU-förordningen. Den föreslagna regleringen tar alltså enbart sikte på situationer när svensk ursprunglig behörighet saknas och bör därmed, med hänsyn till de vidsträckta svenska behörighetsreglerna, bli tillämplig mycket sällan. Det föreslås också att biträdeskostnaderna, i den del de är hänförliga till överförandefrågan, ska stanna på staten.

När det gäller offentlig försvarare motsvarar den föreslagna regleringen vad som redan gäller enligt lagföringslagen, som är det mest heltäckande instrumentet på området. Med hänsyn till den begränsade tillämpligheten av regleringen bör förslaget i den del som gäller rätten till målsägandebiträde inte medföra några beaktansvärda kostnadsökningar. Sammantaget bör förslagen därför inte medföra någon beaktansvärd ökning av statens kostnader för rättsliga biträden. I den bedömningen ligger att den nya regleringen inte förväntas medföra någon större ökning av antalet ärenden om överföring av straffrättsliga förfaranden och att frågan om överföring i många fall kan komma att vara otvistig.

I promemorian föreslås också att en berörd person som inte bedöms vara i behov av offentlig försvarare eller målsägandebiträde ska ha rätt till offentligt biträde i överförandefrågan, om det behövs. Som regleringen är utformad, att den är subsidiär till bestämmelserna om offentlig försvarare och målsägande samt föreskriver en behovsbedömning i det enskilda fallet, kan det dock förväntas bli ovanligt med offentligt biträde. Det bör alltså bli fråga om en högst marginell kostnadsökning för det allmänna.

Samtantaget görs bedömningen att anslaget för rättsliga biträden eventuellt kan komma att påverkas med anledning av förslagen. Eventuella ökade kostnader för arvoden bedöms dock endast vara aktuellt i ytterst få fall och det är inte säkert att förslagen

innebär att kostnaderna för rättsliga biträden kommer att öka. Eventuella kostnader för rättsliga biträden bedöms därför inte vara större än att de ryms inom befintliga ekonomiska ramar.

Konsekvenser av inrättandet av det decentraliserade it-systemet

När det gäller inrättandet av det decentraliserade it-systemet, något som alltså föreskrivs i EU-förordningen och inte omfattas av förslagen i denna promemoria, innebär detta en kostnad för svenska staten och för de berörda myndigheterna. Enligt artikel 27 EU-förordningen ska varje medlemsstat bära kostnaderna för installation, drift och underhåll av de åtkomstpunkter för vilka de är ansvariga samt för att upprätta och anpassa sina internationella it-system så att de blir driftskompatibla med åtkomstpunkterna.

Vid konsekvensanalysen måste det dock beaktas att det decentraliserade it-systemet är ett övergripande EU-projekt som inte är hänförlig enbart till denna EU-förordning. Hur stor kostnad som är hänförlig till just denna förordning är svår att uppskatta. Vidare ligger inte allt ansvar på medlemsstaterna. Kommissionen är ansvarig för inrättandet av systemet samt för skapandet och underhållet av den referensprogramvara som medlemsstaterna kan välja som sitt back-end-system i stället för det nationella it-systemet. Referensprogramvaran ska erbjuda ett gemensamt gränssnitt för kommunikation med andra nationella it-system. Detta ska finansieras genom unionens allmänna budget och utan kostnad för medlemsstaterna. Kostnaderna och konsekvenserna för myndigheterna och för staten till följd av kravet på att införa det decentraliserade it-systemet utreds också i särskild ordning (se regeringens beslut den 17 juni 2021 om Uppdrag om införande av digital kommunikation för rättsliga samarbeten inom EU, dnr Ju2021/02436).

Sammantaget bedöms inrättandet av det decentraliserade it-systemet enligt denna EU-förordning, som dessutom kan förväntas medföra kostnadsbesparande effektivitetsvinster, inte medföra några konsekvenser som ska beaktas i detta sammanhang.

Övriga konsekvenser

Ur miljösynpunkt bör huvudregeln om att i princip all kommunikation enligt EU-förordningen ska ske digitalt medföra en kraftig minskning av den pappersbaserade hanteringen och därigenom en positiv miljöpåverkan. I övrigt bedöms förslagen i denna promemoria inte ha några beaktansvärda konsekvenser som bör redovisas.

13 Författningskommentar

13.1 Förslaget till lag med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om överföring av straffrättsliga förfaranden

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens innehåll

1 § Denna lag innehåller bestämmelser som kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/3011 av den 27 november 2024 om överföring av straffrättsliga förfaranden, i denna lag kallad EU-förordningen.

Paragrafen anger lagens innehåll. Frågan behandlas i avsnitt 5.

I paragrafen anges att lagen innehåller kompletterande bestämmelser till den angivna EU-rättsakten, som i lagen benämns EU-förordningen. Lagen kan alltså inte tillämpas fristående utan enbart tillsammans med EU-förordningen.

EU-förordningen är direkt tillämplig i de medlemsstater som omfattas av förordningen, vilket är samtliga medlemsstater förutom Danmark (se skäl 72 och 73 EU-förordningen). Från den dag förordningen börjar tillämpas ersätter den i tillämpliga delar motsvarande bestämmelser i lagföringskonventionen och rättshjälpskonventionen i förhållande till de medlemsstater som är bundna av förordningen (se artikel 33.1). EU-förordningen påverkar dock inte konventionernas tillämpning mellan medlemsstater och stater som inte är bundna av förordningen.

Hänvisningarna till EU-förordningen i lagen är dynamiska, vilket innebär att de avser förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.

Ord och uttryck

2 § Ord och uttryck i denna lag har samma betydelse som i EU-förordningen.

Paragrafen innehåller en upplysning om att de ord och uttryck som används i lagen har samma betydelse som i EU-förordningen. Det innebär bland annat att definitionerna i artikel 2 EU-förordningen gäller vid tillämpningen av lagen. Frågan behandlas i avsnitt 5.

2 kap. När Sverige ansöker om överföring av ett straffrättsligt förfarande till en annan medlemsstat

Ansökande myndighet

1 § Åklagare är behörig att ansöka om överföring av straffrättsliga förfaranden till andra medlemsstater.

I paragrafen anges den ansökande myndigheten i Sverige enligt EU-förordningen. Frågan behandlas i avsnitt 6.1.

Enligt paragrafen är åklagare behörig att ansöka om överföring av straffrättsliga förfaranden från Sverige till en annan medlemsstat enligt artikel 2.3 EU-förordningen. Det innebär att åklagaren ska sköta själva ansökningsförfarandet och eventuella återkallelser av sådana ansökningar enligt artiklarna 8–10 EU-förordningen. Det medför också skyldigheter för åklagaren att lämna information till misstänkta, tilltalade och brottsoffer (se bland annat artiklarna 6.3 och 7.2) samt att samråda och ha ett informationsutbyte med den anmodade statens behöriga myndigheter (se exempelvis artiklarna 9 och 14). Åklagaren är genom paragrafen behörig att vidta alla de åtgärder som åläggs den ansökande myndigheten enligt EU-förordningen.

Fortsatta åtgärder

2 § Åtal får inte väckas i Sverige för ett brott som omfattas av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande till en annan medlemsstat. Utredningsåtgärder eller andra processuella åtgärder

får dock vidtas till dess åklagaren har mottagit ett slutligt beslut med anledning av ansökan.

Paragrafen innehåller ett åtalsförbud för brott som omfattas av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande till en annan medlemsstat. Frågan behandlas i avsnitt 7.5.

Enligt paragrafens *första mening* gäller ett generellt förbud mot att väcka åtal i Sverige för ett brott som omfattas av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande till en annan medlemsstat. Bestämmelsen omfattar även förbud mot att utfärda strafföreläggande och förelägga om ordningsbot. Förbudet gäller från den tidpunkt när åklagaren ansöker om överföring av det straffrättsliga förfarandet till en annan medlemsstat och alltså även innan den anmodade myndigheten har fattat beslut med anledning av ansökan. Bestämmelsen medför dock inget hinder mot att en målsägande väcker talan om enskilt anspråk med anledning av brottet. En sådan talan får då handläggas i den ordning som gäller för tvistemål.

Enligt *andra meningen* hindrar åtalsförbudet inte att utredningsåtgärder eller andra processuella åtgärder får vidtas till dess att åklagaren har mottagit ett slutligt beslut med anledning av ansökan. Ett slutligt beslut kan antingen vara den anmodade myndighetens beslut med anledning av ansökan i det fall detta beslut inte kan eller har blivit föremål för överprövning eller ett beslut efter en eventuell överprövning enligt artikel 17 EU-förordningen. Bestämmelsen möjliggör alltså att det straffrättsliga förfarandet kan fortgå i Sverige till dess frågan om var förfarandet ska genomföras är slutligt avgjort. Begreppet "utredningsåtgärder eller andra processuella åtgärder" har samma betydelse som i EU-förordningen (se artikel 21.2). I skäl 53 anges att begreppet bör tolkas extensivt och att det omfattar inte bara alla åtgärder för inhämtning av bevisning utan även alla processhandlingar som innebär frihetsberövande före rättegång eller andra interimistiska åtgärder. Bestämmelsen innebär alltså att förundersökningen kan bedrivas vidare och att tvångsmedel får användas om det behövs.

Paragrafen är därmed tillämplig från den tidpunkt när en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande görs och fram till dess att frågan om överföring är slutligt avgjort. Hur det straffrättsliga förfarandet ska hanteras i Sverige om det överförs till den anmodade staten regleras i artikel 21 EU-förordningen. Där framgår också att

ett straffrättsligt förfarande som har överförs till en annan medlemsstat under vissa förutsättningar kan fortsätta eller återupptas i Sverige om den anmodade myndigheten har beslutat att avbryta det straffrättsliga förfarandet.

Verkställighet i Sverige

3 § Om det har meddelats en dom mot en tilltalad för ett brott som omfattas av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande till en annan medlemsstat, får domen inte verkställas utom i den del domen avser enskilt anspråk med anledning av brottet.

Paragrafen innehåller ett förbud mot verkställighet av en dom som har meddelats för ett brott som omfattas av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande. Frågan behandlas i avsnitt 7.5.

För att möjliggöra överföring av ett straffrättsligt förfarande även i de undantagsfall när en dom redan har meddelats i Sverige, föreskrivs i paragrafen att en dom för ett brott som omfattas av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande till en annan medlemsstat inte får verkställas i Sverige. Det följer av 48 kap. 3 § rättegångsbalken att begreppet dom även avser godkänt strafföreläggande eller godkänt föreläggande om ordningsbot, se bland annat propositionen Erkännande och uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder inom Europeiska unionen, prop. 2014/15:116, s. 60.

Hindret mot verkställighet gäller för såväl utdömd påföljd som för annan särskild rättsverkan såsom förverkande samt för beslutad återbetalningsskyldighet till staten. Hindret gäller dock inte verkställighet av domen i den del som avser enskilt anspråk med anledning av brottet. Bestämmelsen innebär inte att domen ska undanröjas.

Hindret mot verkställighet inträder omedelbart vid den tidpunkt när åklagaren ansöker om att det straffrättsliga förfarandet ska överföras till en annan medlemsstat. Hindret upphör om det straffrättsliga förfarandet ska kvarbli i eller återgå till Sverige på grund av att ansökan återkallas eller avslås. Detsamma gäller om det

beslutas att det straffrättsliga förfarandet ska fortsätta eller återupptas i Sverige enligt artikel 21.5 EU-förordningen på grund av att den anmodade myndigheten har avbrutit det överförda straffrättsliga förfarandet.

I praktiken är det Kriminalvården och andra myndigheter som ansvarar för verkställigheten av en dom som ska se till att verkställigheten avbryts. Dessa myndigheter måste därför skyndsamt få nödvändig information i de fall paragrafen är tillämplig.

Åtalspreskription

4 § En ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande till en annan medlemsstat medför förlängning av tiden för åtalspreskription i Sverige med sex månader för brott som omfattas av ansökan.

I paragrafen föreskrivs att tiden för åtalspreskription i Sverige förlängs med sex månader för ett brott som omfattas av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande till en annan medlemsstat. Frågan behandlas i avsnitt 7.5.

Paragrafen är tillämplig på brott som omfattas av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande och medför att tiden för åtalspreskription i Sverige för sådana brott förlängs med sex månader. Bestämmelsen har betydelse i situationer när ett straffrättsligt förfarande ska kvarbli i eller återgå till Sverige på grund av att en ansökan om överföring återkallas eller avslås. Den har också betydelse om det beslutas att ett straffrättsligt förfarande ska fortsätta eller återupptas i Sverige enligt artikel 21.5 EU-förordningen på grund av att den anmodade myndigheten har avbrutit det överförda straffrättsliga förfarandet. Paragrafen har självklart mest praktisk användning vid brott med kort preskriptionstid.

Rättegångshinder

5 § Om ett straffrättsligt förfarande överförs till en annan medlemsstat efter att åtal har väckts vid svensk domstol, utgör det förhållandet rättegångshinder i brottmålet.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om rättegångshinder när ett straffrättsligt förfarande överförs till en annan medlemsstat. Frågan behandlas i avsnitt 7.6.

Om åtal har väckts för ett brott vid svensk domstol medför, enligt paragrafen, överföring av det straffrättsliga förfarandet till en annan medlemsstat rättegångshinder i brottmålet vid den svenska domstolen. Paragrafen blir tillämplig så snart åklagaren får information om att det är slutligt avgjort att det straffrättsliga förfarandet ska överföras till den anmodade staten, dvs. efter eventuella överklagandeprocesser i den anmodade staten. Bestämmelsen är alltså inte tillämplig redan i samband med en ansökan om att det straffrättsliga förfarandet ska överföras. Under mellantiden, alltså från det att en ansökan görs till dess att slutligt beslut fattas i överförandefrågan, kan det dock finnas skäl för domstolen att avvakta med rättegången till dess att frågan om överföring av det straffrättsliga förfarandet är slutligt avgjord. En bedömning får dock göras i varje enskilt fall. Bestämmelsen är inte heller tillämplig om det straffrättsliga förfarandet överförs innan åtal har väckts. I det fallet får förundersökningen i stället hanteras enligt befintligt regelverk (se mer om detta i avsnitt 7.6).

Rättegångshindret enligt paragrafen ska beaktas ex officio. Åklagaren bör underrätta domstolen om rättegångshindret och omedelbart lägga ned åtalet. Om åklagaren inte lägger ned åtalet ankommer det på domstolen att meddela ett avvisningsbeslut på grund av rättegångshindret. Målet vid den svenska domstolen ska avslutas skyndsamt för att motverka risken för parallella processer i olika medlemsstater. Målsäganden kan i dessa situationer inte överta åtalet.

3 kap. När en annan medlemsstat ansöker om överföring av ett straffrättsligt förfarande till Sverige

Anmodad myndighet

1 § Åklagare är behörig att handlägga och fatta beslut om att bifalla eller avslå ansökningar om överföring av straffrättsliga förfaranden till Sverige.

I paragrafen anges den anmodade myndigheten i Sverige enligt EU-förordningen. Frågan behandlas i avsnitt 6.1.

Enligt paragrafen är åklagare, enligt artikel 2.4 EU-förordningen, behörig att besluta om en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande ska bifallas eller avslås samt att vidta efterföljande åtgärder i enlighet med EU-förordningen eller nationell rätt. Det innebär att åklagaren ska sköta förfarandet kring beslutsfattandet enligt vad som följer av artiklarna 11–13 EU-förordningen. Det medför också skyldigheter för åklagaren att lämna information till misstänkta, tilltalade och brottsoffer (se bland annat artiklarna 15.1 och 16.1) samt att samråda och ha ett informationsutbyte med den ansökande statens behöriga myndigheter (se exempelvis artiklarna 14 och 23). Åklagaren är genom paragrafen behörig att vidta alla de åtgärder som åläggs den anmodade myndigheten enligt EU-förordningen.

Tvångsmedel och andra utredningsåtgärder

2 § Om åklagaren tar emot en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande till Sverige som rör ett brott som bara med stöd av artikel 3 EU-förordningen kan lagföras i Sverige och den misstänkte eller tilltalade befinner sig i Sverige får

1. de tvångsmedel användas som enligt svensk lag får användas i fråga om brottet, och
2. AI-system enligt 3 § 2 och 3 lagen (2025:000) om användning av AI-system för ansiktsgenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål användas för att lokalisera någon som är anhållen eller häktad med stöd av 1.

I fråga om tvångsmedel enligt 1 tillämpas det som föreskrivs i svensk lag.

Vid användning av AI-system enligt 2 tillämpas bestämmelserna i lagen om användning av AI-system för ansiktsgenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål, med undantag för 7 §.

I paragrafen regleras möjligheten att i Sverige använda straffprocessuella tvångsmedel och AI-system för ansiktsgenkänning i realtid i situationer när svensk domstols behörighet enbart kan

grundas på artikel 3 EU-förordningen. Frågan behandlas i avsnitt 8.2.

Enligt paragrafens *första stycke* får tvångsmedel och AI-system för ansiktsigenkänning i realtid under vissa förutsättningar användas i Sverige även om svensk ursprunglig behörighet saknas och behörighet enbart kan grundas på artikel 3 EU-förordningen. En förutsättning för det är att åklagaren har mottagit en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande till Sverige. Ansökan bör då vara så fullständig att åklagaren kan bedöma behovet av och möjligheterna till att använda tvångsmedel och AI-system för ansiktsigenkänning i realtid. Det förutsätts alltså att åklagaren får tillräcklig information för att bland annat kunna bedöma om gärningen utgör brott enligt svensk lag och vilken straffskala som är tillämplig eftersom det kan ha betydelse för möjligheten att använda åtgärder enligt paragrafen. Detta hindrar dock inte att beslut om en åtgärd vid behov kan fattas skyndsamt och även innan eventuella kompletteringar som krävs för att kunna fatta ett slutligt beslut i överförandefrågan har inkommit. Vidare krävs det inte att den ansökande myndigheten begär att exempelvis tvångsmedel ska användas. Däremot kan en sådan begäran vara en indikation på att det finns behov av att besluta om en viss åtgärd. Enligt artikel 21.3 EU-förordningen ska den ansökande och anmodade myndigheten samarbeta i fråga om provisoriska åtgärder som vidtas före överföringen och i enlighet med artikel 21.2.

En ytterligare förutsättning för att de aktuella åtgärderna ska få användas enligt paragrafen är att den misstänkta eller tilltalade befinner sig i Sverige. Kravet gäller när beslutet om åtgärden fattas.

Om förutsättningarna som anges i paragrafens första stycke är uppfyllda framgår av *första stycket första punkten* att de tvångsmedel som enligt svensk lag får användas i fråga om brottet får användas. Det innebär alltså att svenska myndigheter får använda tvångsmedel på samma sätt som enligt svensk lag. Det handlar då bland annat om tvångsmedel som regleras i 24–28 kap. rättegångsbalken såsom häktning, anhållande, reseförbud, anmälningsskyldighet, kvarstad, beslag och husrannsakan, men också om åtgärder som regleras i särskild lag, till exempel hemlig dataavläsning.

Enligt *första stycket andra punkten* får även AI-system för ansiktsigenkänning i realtid användas för att lokalisera någon som har anhållits eller häktats med stöd av första punkten. Tekniken kan

då användas för att hitta personer som har anhållits eller häktats i sin frånvaro. Möjligheten att använda AI-system för ansiktsigenkänning i realtid är begränsad till de situationer som anges i 3 § 2 och 3 lagen om användning av AI-system för ansiktsigenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål. Det innebär att AI-system för ansiktsigenkänning i realtid får användas för att lokalisera eller identifiera en person 1) om det finns en påtaglig risk för att personen kommer att begå brott mot människors liv eller säkerhet eller 2) som kan misstänkas ha begått ett sådant brott som avses i bilaga II till AI-förordningen och för vilket det är föreskrivet fängelse i fyra år eller mer, i syfte att utreda eller lagföra brottet. Prövningen av dessa förutsättningar får då göras i förhållande till det eller de brott som ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet avser.

Av paragrafens *andra stycke* framgår att det som föreskrivs i svensk lag ska tillämpas i fråga om tvångsmedel. Det innebär bland annat att det som anges i 24–28 kap. rättegångsbalken kommer att gälla i fråga om exempelvis förutsättningar för användning av tvångsmedel och förfaranden vad gäller tidsfrister, krav på förhandling och överklagande. För exempelvis häktning kommer enligt huvudregeln i 24 kap. 1 § rättegångsbalken alltså krävas att det föreligger sannolika skäl för ett häktningsgrundande brott, att det finns skäl för häktning och att åtgärden är proportionerlig. Det samma gäller de särskilda regler som gäller för anhållande och häktning av någon som är under 18 år enligt 23 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare.

Enligt *tredje stycket* ska bestämmelserna i lagen om användning av AI-system för ansiktsigenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål och de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen tillämpas vid användning av AI-system. Det innebär att den lags bestämmelser om bland annat tillståndsprövning, omedelbart upphörande och underrättelser gäller. Den lags bestämmelser om forum i 7 § ska dock inte tillämpas. Forum ska i stället följa vad som gäller vid domstolsprövning av ett beslut enligt denna lag, se avsnitt 8.4.

3 § Åtgärder enligt 2 § får inte användas om det kan antas att ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet kommer att avslås.

Paragrafen innehåller ett undantag från möjligheten att använda tvångsmedel och AI-system för ansiktsigenkänning i realtid enligt 2 §. Frågan behandlas i avsnitt 8.2.

Enligt paragrafen får tvångsmedel och AI-system för ansiktsigenkänning i realtid enligt 2 § inte användas om det kan antas att ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet kommer att avslås. Åklagaren och rätten måste alltså göra en förhandsbedömning av hur frågan om överföring av det straffrättsliga förfarandet kommer att bedömas. Om det vid en sådan bedömning framstår som antagligt att ansökan kommer att avslås, får åtgärderna inte vidtas. Så kan exempelvis vara fallet om den gärning som ansökan avser inte utgör brott enligt svensk lag, om den misstänkte eller tilltalade på grund av sin ålder inte kan hållas straffrättsligt ansvarig för brottet eller om det framgår att någon av de andra avslagsgrunderna i artikel 12 EU-förordningen föreligger.

Prövning i domstol

4 § Misstänkta, tilltalade och brottsoffer får inom 15 dagar från mottagandet av åklagarens beslut att bifalla en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande till Sverige begära rättens prövning av beslutet. Begäran om en sådan prövning ska göras skriftligen hos åklagaren, som med ett eget yttrande ska överlämna ärendet till tingsrätten.

Paragrafen reglerar vilka beslut som kan bli föremål för domstolsprövning i Sverige och hur en begäran om sådan prövning ska göras. Frågan behandlas i avsnitt 8.4.

Enligt *första stycket första meningen* får misstänkta, tilltalade och brottsoffer begära domstolens prövning av åklagarens beslut att bifalla en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande till Sverige. Andra beslut som fattas med stöd av EU-förordningen eller denna lag kan alltså inte underställas domstolsprövning, såsom åklagarens beslut att avslå en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande.

Tidsfristen för att begära rättens prövning av åklagarens beslut är 15 dagar från dagen för mottagande av beslutet. Det förhållande att fristdagen ska räknas från det att beslutet mottogs innebär inte ett krav på att beslutet formellt ska delges (se bland annat 23 kap. 6 b §

rättegångsbalken och propositionen Snabbare lagföring, prop. 2001/02:147, s. 35 samt Fitger m.fl., Rättegångsbalken, 3 dec 2024, Version 97, JUNO, kommentaren till 52 kap. 1 § andra stycket).

Av *första stycket andra meningen* framgår att en begäran om domstolsprövning ska göras skriftligen hos åklagaren, som med ett eget yttrande ska överlämna ärendet till tingsrätten. Det innebär alltså att en begäran om överprövning inte kan göras muntligen. I åklagarens yttrande till domstolen bör åklagaren ange en inställning till och vid behov bemöta det som anges i begäran om domstolsprövning.

5 § Behörig domstol är laga domstol i brottmål enligt 19 kap. rättegångsbalken.

Om behörig domstol enligt 19. kap rättegångsbalken inte går att fastställa, är behörig domstol den tingsrätt där den åklagare som handlägger ärendet för talan i brottmål i allmänhet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om behörig domstol. Frågan behandlas i avsnitt 8.4.

Av *första stycket* framgår att behörig domstol är laga domstol i brottmål enligt 19 kap. rättegångsbalken.

Det kan dock uppstå situationer när det inte går att fastställa behörig domstol enligt 19 kap. rättegångsbalken, exempelvis när brottet inte har begåtts i Sverige och det inte heller finns någon misstänkt. I sådana situationer finns i *andra stycket* en kompletterande forumbestämmelse enligt vilken behörig domstol är den tingsrätt där den åklagare som handlägger ärendet för talan i brottmål i allmänhet. Denna forumregel är subsidiär till rättegångsbalkens forumregler och ska alltså endast tillämpas om det inte går att fastställa en behörig domstol enligt 19 kap. rättegångsbalken.

6 § Vid rättens handläggning tillämpas reglerna om domstols handläggning i brottmål.

Paragrafen reglerar vilken processordning som gäller vid handläggningen i domstol. Frågan behandlas i avsnitt 8.4.

Enligt paragrafen ska reglerna om domstols handläggning i brottmål tillämpas vid domstolens handläggning av ärendet. Den aktuella typen av ärende ska alltså inte handläggas enligt ärendelagen.

Eftersom det är fråga om ärenden som ska handläggas enligt rättegångsbalken gäller bestämmelserna om brottmål som inte förutsätter att talan eller åtal har väckts, även kallat RB-ärenden. Ett sådant ärende ska registreras som ett brottmål (se 3 § förordningen [1996:271] om mål och ärenden i allmän domstol).

Paragrafen innebär att rättegångsbalkens regler om bland annat rättsens sammansättning, jäv och överklagande blir tillämpliga. Tingsrätten ska därvid bestå av en lagfaren domare, eftersom det är fråga om ett ärende där huvudförhandling inte kan bli aktuellt (se 1 kap. 3 § rättegångsbalken). Hovrätten är av samma skäl domförd med tre lagfarna domare, se 2 kap. 4 § första och andra styckena rättegångsbalken. Tingsrättens beslut får överklagas och det krävs inte prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva tingsrättens beslut (49 kap. 13 § sista stycket rättegångsbalken).

Eftersom det redan i tingsrätt är fråga om en överprövning och inte en förstainstansprövning kan reglerna i 52 kap. rättegångsbalken om överklagande av beslut tjäna som vägledning för tingsrättens handläggning av ärendet (jfr vad som gäller vid tingsrätten prövning i ärenden om klagan på godkänt strafföreläggande enligt 59 kap. 7 § andra stycket rättegångsbalken.) I 52 kap. rättegångsbalken finns bestämmelser om bland annat kraven på och hanteringen av ett överklagande, om motparts eventuella svarsskrivelse och om att handläggningen som huvudregel är skriftlig.

När det gäller handläggningstiden ska enligt artikel 17.1 EU-förordningen ett slutligt beslut i rättsmedelsprocessen fattas utan onödigt dröjsmål och, om möjligt, inom 60 dagar. Det innebär alltså att prövningen i domstol bör ske med viss skyndsamhet. Det uppställs dock inget skyndsamhetskrav i lagen.

Åtalsförordnande

7 § Bestämmelserna om krav på åtalsförordnande i 2 kap. brottsbalken gäller inte för brott som omfattas av ett straffrättsligt förfarande som Sverige med stöd av EU-förordningen har övertagit från en annan medlemsstat.

Paragrafen innehåller ett undantag från kravet på åtalsförordnande i 2 kap. brottsbalken. Frågan behandlas i avsnitt 8.6.2.

Bestämmelserna om åtalsförordnande i 2 kap. brottsbalken innebär att det i vissa fall krävs ett särskilt tillstånd för att åtal ska få väckas för ett brott vid svensk domstol. Som huvudregel uppställs det ett krav på åtalsförordnande beträffande brott som har begåtts utomlands, se 2 kap. 7 § brottsbalken. I vissa fall krävs det också åtalsförordnande för brott som har begåtts i Sverige, se 2 kap. 2 § första stycket brottsbalken. Åtalsförordnande behövs också om frågan om ansvar för brottet har prövats genom en dom som har meddelats av någon annan domstol än svensk domstol och som fått laga kraft, se 2 kap. 10 § brottsbalken.

I paragrafen föreskrivs ett undantag från kravet på åtalsförordnande i samtliga fall när ett sådant krav gäller enligt 2 kap. brottsbalken. Undantaget gäller för brott som omfattas av ett straffrättsligt förfarande som Sverige har övertagit från en annan medlemsstat enligt EU-förordningen och inträder alltså när det straffrättsliga förfarandet har överförs.

Innebörden av paragrafen är att det inte ska göras någon ytterligare prövning av lämpligheten i att Sverige lagför det aktuella brottet än den som görs i samband med prövningen av om det straffrättsliga förfarandet ska överföras till Sverige enligt EU-förordningen. En annan sak är att de omständigheter som ska beaktas i fråga om åtalsprövning i vissa fall kan sammanfalla med de som ska beaktas vid prövningen av om det straffrättsliga förfarandet bör överföras till Sverige enligt förordningen.

Undantaget från kravet på åtalsförordnande ska inte sammanblandas med att åklagare på annan grund kan besluta att inte väcka åtal i ett överfört straffrättsligt förfarande, till exempel med hänvisning till reglerna om fakultativt åtal. Det finns inte heller något som hindrar att åtal inte väcks på grund av att senare utredning exempelvis utvisar att gärningen inte är straffbar i Sverige, att brottet är preskriberat eller att den misstänkta inte hade uppnått svensk straffbarhetsålder vid tiden för brottet, jfr de obligatoriska vägransgrunderna i artikel 12.1 EU-förordningen.

4 kap. Rättsligt biträde

Offentlig försvarare och målsägandebiträde

1 § Om en annan medlemsstat ansöker om överföring av ett straffrättsligt förfarande till Sverige som rör ett brott som bara med stöd av artikel 3 EU-förordningen kan lagföras här, har misstänkta, tilltalade och brottsoffer samma rätt till offentlig försvarare och målsägandebiträde som vid en svensk förundersökning eller rättegång i brottmål.

Paragrafen innehåller regler om offentlig försvarare och målsägandebiträde för misstänkta, tilltalade och brottsoffer som berörs av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande till Sverige. Frågan behandlas i avsnitt 10.1.

Enligt paragrafens *första stycke* har misstänkta, tilltalade och brottsoffer som berörs av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande till Sverige rörande ett brott som bara kan lagföras här med stöd av artikel 3 EU-förordningen samma rätt till offentlig försvarare och målsägandebiträde som vid en svensk förundersökning eller rättegång. Paragrafen är tillämplig när Sverige är anmodad stat och omedelbart i samband med att åklagaren mottar en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande till Sverige, dvs. även innan åklagaren har fattat beslut med anledning av ansökan. Paragrafens tillämplighet förutsätter också att svensk domstol inte har ursprunglig behörighet att döma över det eller de brott som omfattas av ansökan och att behörighet enbart kan grundas på artikel 3 EU-förordningen. Bestämmelsen är alltså inte tillämplig om Sverige har ursprunglig behörighet, eftersom de svenska bestämmelserna om offentlig försvarare och målsägandebiträde redan är tillämpliga i ett sådant fall.

Om paragrafen är tillämplig ska alltså de svenska reglerna om offentlig försvarare och målsägandebiträde gälla även när svensk domstol inte är behörig att döma över brottet. Förordnande av offentlig försvarare och målsägandebiträde ska då ske på sedvanligt sätt efter en bedömning enligt de kriterier som anges i 21 kap. 3 a § rättegångsbalken och lagen (1988:609) om målsägandebiträde samt den speciallagstiftning som finns i bland annat lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare. Bedömningen ska ske utifrån omständigheterna i det specifika ärendet.

Beslut om offentlig försvarare och målsägandebiträde fattas av rätten. Forumfrågan behandlas i avsnitt 10.1. Åklagaren ska enligt 23 kap. 5 § rättegångsbalken anmäla behov av försvarare och målsägandebiträde till rätten.

2 § Staten ska stå för kostnader för offentlig försvarare och målsägandebiträde som uppstått med anledning av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande.

I paragrafen regleras hur kostnader för offentlig försvarare och målsägandebiträde som uppstått med anledning av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande ska hanteras. Frågan behandlas i avsnitt 10.1.

Enligt paragrafen ska staten stå för kostnader för offentlig försvarare och målsägandebiträde som uppstått med anledning av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande. Bestämmelsen innebär att parterna inte kan bli skyldiga att återbetala statens kostnader för offentliga försvarare och målsägandebiträden i den del kostnaderna är hänförliga till frågan om överföring av ett straffrättsligt förfarande. Om det straffrättsliga förfarandet exempelvis kvarblir i Sverige och åtal väcks vid domstol måste alltså kostnaderna för det biträde som lämnats inom ramen för överförandeprocessen särskiljas från de kostnader som omfattas av återbetalningsskyldighet enligt 31 kap. rättegångsbalken. Även i avskrivningsfallen kan det bli aktuellt att särskilja kostnaderna. De rättsliga biträdena bör därför i sina kostnadsräkningar eller på annat sätt kunna redogöra för hur stor del av kostnaderna som är hänförliga till överförandefrågan.

Beslut om ersättning till offentlig försvarare och målsägandebiträde meddelas alltid av rätten, dvs. även om ett ärende har avgjorts eller avskrivits av åklagaren. Detta följer av de allmänna reglerna i brottmål. Frågan om laga domstol hanteras i avsnitt 10.1.

3 § Beslut i frågor om offentlig försvarare och målsägandebiträde fattas av behörig domstol enligt 19 kap. rättegångsbalken.

Om behörig domstol enligt 19 kap. rättegångsbalken inte går att fastställa, är behörig domstol den tingsrätt där den åklagare som handlägger ärendet för talan i brottmål i allmänhet.

Paragrafen innehåller regler om behörig domstol i frågor om offentlig försvarare och målsägandebiträde. Frågan behandlas i avsnitt 10.1.

Beslut i frågor om offentlig försvarare och målsägandebiträde fattas av rätten. Paragrafen innehåller därför forumbestämmelser som pekar ut behörig domstol för sådana frågor. Enligt paragrafens *första stycke* ska beslut i frågor om offentlig försvarare och målsägandebiträde fattas av behörig domstol enligt 19 kap. rättegångsbalken. Om behörig domstol enligt 19 kap. rättegångsbalken inte går att fastställa, exempelvis för att brottet har begåtts utomlands och det inte finns någon identifierad misstänkt, följer det av *andra stycket* att behörig domstol är den tingsrätt där den åklagare som handlägger ärendet för talan i brottmål i allmänhet.

Offentligt biträde

4 § Misstänkta, tilltalade och brottsoffer som berörs av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande har rätt till ett offentligt biträde, om det behövs.

I paragrafen regleras rätten till offentligt biträde för den som berörs av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande. Frågan behandlas i avsnitt 10.1.

Enligt paragrafen ska ett offentligt biträde förordnas för misstänkta, tilltalade och brottsoffer som berörs av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande, om det behövs. Paragrafen är tillämplig vid överföring av straffrättsliga förfaranden både till och från Sverige.

Enligt paragrafen föreligger det ingen presumtion för att ett offentligt biträde ska förordnas. Tvärtom kan det antas att det inte finns något behov av biträde i de flesta ärenden. Det kan exempelvis handla om att den enskilde inte har några invändningar mot en överföring av förfarandet eller att det står klart att det inte finns förutsättningar för en överföring. Det kan också vara så att den enskilde redan har biträde av en offentlig försvarare eller ett målsägandebiträde.

Det krävs alltså positivt stöd för att det finns ett behov av offentligt biträde i varje enskilt fall. Vid bedömningen av behovet

bör det beaktas om den enskilde får eller har fått biträde på annat sätt, exempelvis av offentlig försvarare eller målsägandebiträde i Sverige eller av ett biträde i en annan medlemsstat. Den enskildes inställning till överförandefrågan och om beslutet kan komma att gå denne emot kan påverka behovsbedömningen, liksom hur stor betydelse och vilka konsekvenser en överföring kan komma att få för den enskilde. En annan faktor av betydelse är hur komplicerad överförandefrågan är. Om det exempelvis kan bli aktuellt att åberopa en fakultativ vägransgrund kan det tala för att offentligt biträde bör utses. Att den enskilde har för avsikt att eller har överklagat ett beslut om överföring av ett straffrättsligt förfarande kan också tala för behov av biträde. Om den enskilde uttryckligen avstår från biträde bör det normalt sett inte finnas behov av offentligt biträde.

Eftersom ärenden om överföring av straffrättsliga förfaranden handläggs av åklagare är det åklagare som fattar beslut om att förordna offentligt biträde (se 2 § lagen om offentligt biträde). Även i övrigt gäller bestämmelserna i lagen om offentligt biträde. Det innebär bland annat att kostnaderna för det offentliga biträdet ska stanna på staten, se 4 §. Det innebär också, enligt 7 §, att beslut enligt lagen om offentligt biträde överklagas i samma ordning som gäller för överklagande av dom eller beslut i det mål eller ärende i vilket biträdet har förordnats (se avsnitt 8.4 där frågor om domstolsprövningen behandlas).

13.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1976:19) om internationellt samarbete rörande lagföring för brott

1 § Denna lag är, enligt *beslut* av regeringen, *tillämplig vid frågor* om överförande av lagföring för brott till eller från *en* stat som har tillträtt den europeiska konventionen *av* den 15 maj 1972 om överförande av lagföring i brottmål. *Lagen gäller dock inte*

1. *när det gäller trafikbrott, i förhållande till en stat som har tillträtt den europeiska konventionen av den 30 november 1964 om straff för vägtrafikbrott, eller*

2. *om Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/3011 av den 27 november 2024 om överföring av straffrättsliga förfaranden är tillämplig.*

I paragrafen finns bestämmelser om lagens tillämplighet. Frågan behandlas i avsnitt 5.

I paragrafen görs en språklig modernisering. Det införs också en upplysning om att lagen inte gäller om EU:s förordning om överföring av straffrättsliga förfaranden är tillämplig. Det innebär alltså att lagen enbart kommer att gälla i förhållande till stater som inte är bundna av EU-förordningen eller, enligt vad som gällt sedan tidigare, som har tillträtt trafikbrottskonventionen.

2024/3011

18.12.2024

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2024/3011

av den 27 november 2024

om överföring av straffrättsliga förfaranden

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 82.1 andra stycket b och d,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽²⁾, och

av följande skäl:

- (1) Unionen har satt som mål att bevara och utveckla ett område med frihet, säkerhet och rättvisa.
- (2) I Haagprogrammet för stärkt frihet, säkerhet och rättvisa i Europeiska unionen ⁽³⁾ anges att medlemsstaterna ska överväga möjligheterna att koncentrera lagföringen i gränsöverskridande multilaterala mål till en medlemsstat för att öka effektiviteten i lagföringen samtidigt som korrekt rättskipning garanteras.
- (3) I åtgärdsprogrammet för genomförande av principen om ömsesidigt erkännande av domar i brottmål ⁽⁴⁾ efterlyses ett instrument som gör det möjligt att överföra lagföring till andra medlemsstater.
- (4) Det är nödvändigt att vidareutveckla det rättsliga samarbetet mellan medlemsstaterna för att gagna en effektiv och korrekt rättskipning i brottmål inom det gemensamma området med frihet, säkerhet och rättvisa och för att säkerställa att den bäst lämpade medlemsstaten utreder eller lagför ett brott. Gemensamma regler i medlemsstaterna om överföring av straffrättsliga förfaranden skulle särskilt kunna bidra till att förhindra onödiga parallella straffrättsliga förfaranden i olika medlemsstater avseende samma sakförhållanden och samma person, vilka skulle kunna leda till att principen *ne bis in idem* åsidosätts. Sådana gemensamma regler skulle också kunna minska antalet parallella straffrättsliga förfaranden avseende samma sakförhållanden eller samma person som genomförs i olika medlemsstater. Sådana gemensamma regler syftar också till att säkerställa att en överföring av ett straffrättsligt förfarande är möjlig om överlämnandet av en person för åtal enligt en europeisk arresteringsorder enligt rådets rambeslut 2002/584/RIF ⁽⁵⁾ försenas eller vägras, till exempel på grund av att parallella straffrättsliga förfaranden för samma brott pågår i en annan medlemsstat, för att undvika strafffrihet för den person som ska lagföras.
- (5) Gemensamma regler om överföring av straffrättsliga förfaranden är också nödvändiga för att bekämpa gränsöverskridande brottslighet på ett effektivt sätt, vilket är särskilt viktigt när det gäller brott som begås av kriminella organisationer, till exempel narkotikahandel, smuggling av migranter, människohandel, olaglig handel med skjutvapen, miljöbrott, it-brottslighet och penningtvätt. Lagföring av kriminella organisationer som är verksamma i flera medlemsstater kan skapa stora svårigheter för de berörda myndigheterna. Överföring av straffrättsliga förfaranden är ett viktigt verktyg som skulle stärka kampen mot kriminella organisationer som är verksamma i unionen.

⁽¹⁾ EUT C, C/2023/869, 8.12.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/869/oj>.⁽²⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 23 april 2024 (ännu inte offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 5 november 2024.⁽³⁾ EUT C 53, 3.3.2005, s. 1.⁽⁴⁾ EGT C 12, 15.1.2001, s. 10.⁽⁵⁾ Rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (EGT L 190, 18.7.2002, s. 1).

- (6) För att i samband med överföring av straffrättsliga förfaranden säkerställa ett effektivt samarbete mellan ansökande myndigheter och anmodade myndigheter bör regler om sådan överföring fastställas genom en rättsligt bindande och direkt tillämplig unionsakt.
- (7) Denna förordning bör vara tillämplig på alla ansökningar om överföring som utfärdas inom ramen för straffrättsliga förfaranden.
- (8) Rådets rambeslut 2009/948/RIF⁽⁹⁾ syftar till att förhindra situationer där samma person är föremål för parallella straffrättsliga förfaranden i olika medlemsstater avseende samma sakförhållanden, vilket skulle kunna leda till slutliga avgöranden i två eller flera medlemsstater. Genom det rambeslutet införs därför ett förfarande för direkta samråd mellan de berörda medlemsstaternas behöriga myndigheter i syfte att uppnå samförstånd om en effektiv lösning för att undvika de negativa följder som uppkommer av sådana parallella förfaranden och tids- och resurslöseri för dessa behöriga myndigheter. Om dessa behöriga myndigheter, efter samråd i enlighet med det rambeslutet, beslutar att koncentrera förfarandena till en medlemsstat genom överföring av straffrättsliga förfaranden, bör sådana överföringar utföras i enlighet med denna förordning.
- (9) Andra rättsakter på det straffrättsliga området, särskilt sådana som rör särskilda brottstyper, såsom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/541⁽⁷⁾ och rådets rambeslut 2002/475/RIF⁽⁸⁾ och 2008/841/RIF⁽⁶⁾, innehåller bestämmelser som hänvisar till de faktorer som ska beaktas i syfte att centralisera de straffrättsliga förfarandena till en enda medlemsstat i händelse av att mer än en medlemsstat med giltig verkan kan lagföra på grundval av samma sakförhållanden. Om de behöriga myndigheterna i de berörda medlemsstaterna, efter samarbete i enlighet med dessa rättsakter, beslutar att centralisera de straffrättsliga förfarandena till en enda medlemsstat genom överföring av straffrättsliga förfaranden, bör sådana överföringar utföras i enlighet med denna förordning.
- (10) Det har antagits flera unionsrättsakter om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar och straffrättsliga avgöranden, särskilt rådets rambeslut 2005/214/RIF⁽¹⁰⁾, 2008/909/RIF⁽¹¹⁾ och 2008/947/RIF⁽¹²⁾. Denna förordning kompletterar dessa rambeslut och påverkar inte deras tillämpning.
- (11) Denna förordning påverkar inte spontant informationsutbyte som regleras av andra unionsrättsakter.
- (12) Denna förordning är inte tillämplig på beslut om omtilldelning, sammanslagning eller uppdelning av mål med avseende på vilka Europeiska åklagarmyndigheten har utövat sin behörighet i enlighet med rådets förordning (EU) 2017/1939⁽¹³⁾.
- (13) Vid tillämpning av denna förordning bör medlemsstaterna utse sina behöriga myndigheter på ett sätt som främjar principen om direkta kontakter mellan dessa myndigheter.
- (14) I enlighet med denna förordning och för att underlätta en effektiv tillämpning av den i hela unionen bör en annan myndighet, i händelse av att strukturen i de interna rättssystemen i medlemsstater med traditioner som grundar sig på common law inte ger domstolarna och åklagarna möjlighet att vidta åtgärder som är underordnade beslutet att bifalla eller avslå ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande, kunna vidta sådana underordnade åtgärder, förutsatt att den har behörighet att vidta åtgärder i straffrättsliga förfaranden. Deltagandet av en sådan behörig myndighet bör inte på något sätt påverka det beslut som uteslutande ska fattas av en domare, domstol, undersökningsdomare eller allmän åklagare om huruvida en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande ska bifallas eller avslås och som ofrånkomligen bör inbegripa dess bedömning av skälen för avslag enligt denna
- (⁹) Rådets rambeslut 2009/948/RIF av den 30 november 2009 om förebyggande och lösning av tvister om utövande av jurisdiktion i straffrättsliga förfaranden (EUT L 328, 15.12.2009, s. 42).
- (⁷) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/541 av den 15 mars 2017 om bekämpande av terrorism, om ersättande av rådets rambeslut 2002/475/RIF och om ändring av rådets beslut 2005/671/RIF (EUT L 88, 31.3.2017, s. 6).
- (⁸) Rådets rambeslut 2002/475/RIF av den 13 juni 2002 om bekämpande av terrorism (EGT L 164, 22.6.2002, s. 3).
- (⁶) Rådets rambeslut 2008/841/RIF av den 24 oktober 2008 om kampen mot organiserad brottslighet (EUT L 300, 11.11.2008, s. 42).
- (¹⁰) Rådets rambeslut 2005/214/RIF av den 24 februari 2005 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff (EUT L 76, 22.3.2005, s. 16).
- (¹¹) Rådets rambeslut 2008/909/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen (EUT L 327, 5.12.2008, s. 27).
- (¹²) Rådets rambeslut 2008/947/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på domar och övervakningsbeslut i syfte att övervaka alternativa påföljder och övervakningsåtgärder (EUT L 337, 16.12.2008, s. 102).
- (¹³) Rådets förordning (EU) 2017/1939 av den 12 oktober 2017 om genomförande av fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten (EUT L 283, 31.10.2017, s. 1).

förordning. Deltagandet av varje annan behörig myndighet är endast avsett att underlätta ett sådant rättsligt beslutsfattande och en effektiv tillämpning av denna förordning.

- (15) Om det är nödvändigt på grund av strukturen i medlemsstaternas interna rättssystem, bör det vara möjligt för medlemsstaterna att utse en eller flera centrala myndigheter med ansvar för administrationen av överföringen och mottagandet av ansökningar om överföring av ett straffrättsligt förfarande, samt för övrig officiell korrespondens i samband med sådana ansökningar. Sådana centrala myndigheter skulle också kunna tillhandahålla administrativ stöd och ha samordnande och stödjande roller för att på så sätt underlätta och främja bifallandet av ansökningar om överföring av ett straffrättsligt förfarande.
- (16) Enligt vissa unionsrättsakter krävs det redan att medlemsstaterna vidtar nödvändiga åtgärder för att fastställa behörighet med avseende på specifika brott, såsom brott med anknytning till terroristverksamhet enligt direktiv (EU) 2017/541 eller förfälskning av euron enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/62/EU⁽⁴⁾, i fall där överlämnande av en person vägras.
- (17) För att säkerställa att det är möjligt att överföra straffrättsliga förfaranden i enlighet med denna förordning när så krävs för en effektiv och korrekt rättskipning och för ett effektivt skydd av de misstänkta, de tilltalades och brottsoffrens grundläggande rättigheter enligt unionsrätten, bör det i denna förordning föreskrivas behörighet i särskilda fall så att den anmodade staten kan utöva behörighet med avseende på de brott på vilka den ansökande statens nationella rätt är tillämplig. Den anmodade staten bör ha behörighet med avseende på de brott för vilka överföringen av det straffrättsliga förfarandet begärs, närhelst den medlemsstaten anses vara bäst lämpad att lagföra det ifrågavarande brottet. Bestämmelserna om behörighet i denna förordning bör inte hindra medlemsstaterna från att anta nationella åtgärder för att säkerställa att de kan utöva behörighet i de särskilda fall som föreskrivs i denna förordning.
- (18) Utöver den behörighet som redan föreskrivs i den anmodade statens nationella rätt bör behörighet fastställas på grundval av särskilda skäl som anges i denna förordning, närhelst den medlemsstaten anses vara bäst lämpad att lagföra. Den anmodade staten bör ha behörighet i situationer där den anmodade staten vägrar att överlämna en misstänkt eller tilltalad som är föremål för en europeisk arresteringsorder och som uppehåller sig i den anmodade staten och är medborgare eller bosatt i den staten, om en sådan vägran grundar sig på de särskilda skäl som anges i denna förordning. Behörighet bör till exempel fastställas om överlämnande vägras på grundval av artikel 4.7 b i rambeslut 2002/584/RIF, som är tillämplig i situationer där brott har begåtts utanför den utfärdande medlemsstatens territorium och åtal enligt den verkställande medlemsstatens nationella rätt inte är tillåtet för sådana brott, när de begåtts utanför den verkställande statens territorium. Den bestämmelsen kan tillämpas i situationer där ett brott begås på en annan medlemsstats eller ett tredjelandets territorium av medborgare i andra medlemsstater eller tredjelandets medborgare och den misstänkte eller tilltalade är bosatt i den anmodade staten. Detta är särskilt viktigt när det gäller allvariga brott mot världssamfundets grundläggande värden, såsom krigsförbrytelser eller folkmord, där en risk för strafffrihet kan uppstå på grund av att verkställandet av en europeisk arresteringsorder vägras på grundval av artikel 4.7 b i rambeslut 2002/584/RIF. Den anmodade staten bör också ha behörighet om brottet får verkningar eller orsakar skada främst i den anmodade staten. Skada bör beaktas förutsatt att den är ett av brottsrekvisiten, i enlighet med den anmodade statens nationella rätt. Den anmodade staten bör också ha behörighet när straffrättsliga förfaranden redan pågår i den staten mot samma misstänkta eller tilltalade person med avseende på andra sakförhållanden, så att den personens samlade påstådda brottsliga gärningar kan prövas i en enda jurisdiktion, eller när straffrättsliga förfaranden pågår i den staten mot andra personer avseende samma, delvis samma eller relaterade sakförhållanden, vilket kan vara av särskild relevans när det gäller att koncentrera utredningen och lagföringen av en kriminell organisation till en medlemsstat. I båda fallen bör den misstänkte eller tilltalade i det straffrättsliga förfarande som överförs vara medborgare eller bosatt i den anmodade staten.
- (19) För att uppfylla syftet med denna förordning och förhindra behörighetskonflikter, med särskilt beaktande av de medlemsstater vars rättssystem baseras på principen om obligatorisk lagföring och de medlemsstater där obligatorisk lagföring endast gäller för vissa brott, bör den ansökande staten, när den ansöker om en överföring av ett straffrättsligt förfarande, kunna avsäga sig lagföringen av den berörda personen med avseende på det brott för vilket överföringen begärs. Denna förordning bör därför medge att de behöriga myndigheterna i den ansökande

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/62/EU av den 15 maj 2014 om straffrättsligt skydd av euron och andra valutor mot penningförfälskning och om ersättande av rådets rambeslut 2000/383/RIF (EUT L 151, 21.5.2014, s. 1).

staten avsäger sig, vilandeförklarar eller avbryter de straffrättsliga förfaranden som anhängiggjorts vid dem till förmån för den medlemsstat som har bättre förutsättningar för lagföring, även om dessa myndigheter i enlighet med nationell rätt skulle vara skyldiga att lagföra. Detta bör inte påverka tillämpningen av de bestämmelser om effekter av överföring av ett straffrättsligt förfarande i den ansökande staten som fastställs i denna förordning.

- (20) Denna förordning står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och de principer som erkänns i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (*stadgan*) och i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.
- (21) Denna förordning påverkar inte processuella rättigheter som följer av *stadgan* eller av andra unionsrättsakter, såsom Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/64/EU ⁽¹³⁾, 2012/13/EU ⁽¹⁴⁾, 2013/48/EU ⁽¹⁵⁾, (EU) 2016/343 ⁽¹⁶⁾, (EU) 2016/800 ⁽¹⁷⁾ och (EU) 2016/1919 ⁽²⁰⁾, för de medlemsstater som är bundna av dem. Den ansökande myndigheten bör i synnerhet säkerställa att dessa rättigheter enligt unionsrätten och nationell rätt respekteras när den ansöker om överföring av ett straffrättsligt förfarande enligt denna förordning.
- (22) Medlemsstaterna bör säkerställa att sårbara personers behov beaktas vid tillämpningen av denna förordning. I enlighet med kommissionens rekommendation av den 27 november 2013 om processuella garantier för sårbara misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden ⁽²¹⁾ bör sårbara misstänkta eller sårbara tilltalade förstås som alla misstänkta eller tilltalade som på grund av ålder, psykiskt eller fysiskt tillstånd eller eventuellt funktionshinder inte kan förstå eller delta effektivt i straffrättsliga förfaranden.
- (23) På samma sätt bör medlemsstaterna vid tillämpningen av denna förordning säkerställa att de processuella rättigheterna för misstänkta och tilltalade som är frihetsberövade före rättegång beaktas, och i förekommande fall ta hänsyn till kommissionens rekommendation (EU) 2023/681 ⁽²²⁾.
- (24) En ansökande myndighet bör kunna ansöka om överföring av straffrättsliga förfaranden antingen på eget initiativ – oberoende av om detta sker efter samråd med en anmodad myndighet eller inte – eller på förslag av en misstänkt eller tilltalad eller på förslag av ett brottsoffer. Denna förordning bör inte medföra någon skyldighet att ansöka om överföring av eller att överföra straffrättsliga förfaranden. Vid övervägandet av huruvida en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande bör utfärdas, bör den ansökande myndigheten bedöma om en sådan överföring skulle gagna målet om en effektiv och korrekt rättsskipning, bland annat om den är proportionell och lämplig för det berörda förfarandet. Denna bedömning bör göras från fall till fall för att fastställa vilken medlemsstat som är bäst lämpad att lagföra brottet i fråga.
- (25) Vid bedömningen av huruvida en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande är berättigad bör den ansökande myndigheten beakta flera kriterier, vars prioritet och vikt bör baseras på omständigheterna och sakfrågan i varje enskilt fall. Alla relevanta faktorer bör beaktas i rättsskipningens intresse. Om brottet till exempel helt eller delvis har begåtts på den anmodade statens territorium, eller om merparten av de effekter eller en betydande del av den skada som brottet orsakat, i de fall där dessa effekter eller denna skada utgör en del av brottsrekvisiten, har uppstått på den anmodade statens territorium, bör den staten kunna anses ha bättre förutsättningar att lagföra, med tanke på att den bevisning som ska samlas in, såsom vittnesmål, förhör med brottsoffer eller sakkunnigutlåtanden, finns tillgänglig i den anmodade staten och därmed lättare kan inhämtas om det straffrättsliga förfarandet överförs. Dessutom skulle inledandet av ett senare skadeståndsförfarande i den anmodade staten underlättas om även det
- ⁽¹³⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/64/EU av den 20 oktober 2010 om rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden (EUT L 280, 26.10.2010, s. 1).
- ⁽¹⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/13/EU av den 22 maj 2012 om rätten till information vid straffrättsliga förfaranden (EUT L 142, 1.6.2012, s. 1).
- ⁽¹⁵⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/48/EU av den 22 oktober 2013 om rätt till tillgång till försvarare i straffrättsliga förfaranden och förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder samt om rätt att få en tredje part underrättad vid frihetsberövande och rätt att kontakta tredje parter och konsulara myndigheter under frihetsberövandet (EUT L 294, 6.11.2013, s. 1).
- ⁽¹⁶⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/343 av den 9 mars 2016 om förstärkning av vissa aspekter av oskuldspresumtionen och av rätten att närvara vid rättegången i straffrättsliga förfaranden (EUT L 65, 11.3.2016, s. 1).
- ⁽¹⁷⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/800 av den 11 maj 2016 om rättsssäkerhetsgarantier för barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden (EUT L 132, 21.5.2016, s. 1).
- ⁽²⁰⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/1919 av den 26 oktober 2016 om rätts hjälp för misstänkta och tilltalade i straffrättsliga förfaranden och för eftersökta personer i förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder (EUT L 297, 4.11.2016, s. 1).
- ⁽²¹⁾ EUT C 378, 24.12.2013, s. 8.
- ⁽²²⁾ Kommissionens rekommendation (EU) 2023/681 av den 8 december 2022 om processuella rättigheter för misstänkta och tilltalade som är frihetsberövade före rättegång och om materiella förhållanden vid frihetsberövande (EUT L 86, 24.3.2023, s. 44).

underliggande förfarandet för fastställande av straffrättsligt ansvar genomfördes i samma medlemsstat. Om merparten av bevisningen finns i den anmodade staten kan på samma sätt en överföring av det straffrättsliga förfarandet underlätta insamlingen och den efterföljande tillätligheten av den bevisning som inhämtats i enlighet med den anmodade statens nationella rätt.

- (26) Om en eller flera misstänkta eller tilltalade är medborgare eller bosatta i den anmodade staten kan en överföring av ett straffrättsligt förfarande vara motiverad för att säkerställa den misstänktes eller tilltalades rätt att närvara vid rättegången, i enlighet med direktiv (EU) 2016/343. Om ett eller flera av brottsoffren är medborgare eller bosatta i den anmodade staten kan en överföring av ett straffrättsligt förfarande på samma sätt vara motiverad för att göra det lättare för brottsoffren att delta i det straffrättsliga förfarandet och faktiskt höras som vittnen under förfarandet. I fall där överlämnande av en misstänkt eller tilltalad som är föremål för en europeisk arresteringsorder vägras i den anmodade staten av de skäl som anges i denna förordning, kan en överföring också vara motiverad om personen uppehåller sig i den anmodade staten utan att vara medborgare eller bosatt i den staten.
- (27) Det ankommer på den ansökande myndigheten att, på grundval av det material som den har tillgång till, bedöma om det finns rimliga skäl att anta att den misstänkta, den tilltalade eller brottsoffret är bosatt i den anmodade staten. Om endast begränsad information finns tillgänglig bör en sådan bedömning också kunna bli föremål för samråd mellan den ansökande myndigheten och den anmodade myndigheten för att bekräfta den misstänktes, den tilltalades eller brottsoffrets bosättning i den anmodade staten. Vid denna bedömning kan olika objektiva omständigheter som kan tyda på att den berörda personen har etablerat varaktigt centrum för sina intressen i en viss medlemsstat, eller har för avsikt att göra det, vara relevanta. Rimliga skäl att anta att en person är bosatt i den anmodade staten kan särskilt föreligga om en person är registrerad som bosatt i den anmodade staten genom att inneha ett identitetskort eller ett uppehållstillstånd eller genom att vara registrerad i ett officiellt bosättningsregister. Om personen i fråga inte är registrerad i den anmodade staten, skulle bosättningsorten kunna indikeras av att vederbörande har uttryckt sin avsikt att bosätta sig i den medlemsstaten eller, efter en stadigvarande vistelse i den medlemsstaten, har fått en sådan anknytning till denna som kan jämföras med sådan anknytning som följer av formell bosättning i den medlemsstaten. För att avgöra huruvida det i en konkret situation föreligger tillräcklig anknytning mellan den berörda personen och den anmodade staten som ger rimliga skäl att anta att den berörda personen är bosatt i den medlemsstaten, är det nödvändigt att ta hänsyn till olika objektiva omständigheter som kännetecknar den personens situation, däribland längden på, arten av och villkoren för personens vistelse i den anmodade staten eller de familjeband eller ekonomiska band som personen har till den anmodade staten. Ett registrerat fordon, ett bankkonto, det faktum att personens vistelse i den anmodade staten var oavbruten eller andra objektiva faktorer kan vara av betydelse för att fastställa att det finns rimliga skäl att anta att den berörda personen är bosatt i den anmodade staten. Ett kort besök, en semestervistelse, även i en semesterbostad, eller en liknande vistelse i den anmodade staten utan någon ytterligare väsentlig anknytning räcker inte för att fastställa bosättning i den medlemsstaten.
- (28) En överföring av ett straffrättsligt förfarande kan också vara motiverad om ett straffrättsligt förfarande pågår i den anmodade staten avseende samma, delvis samma eller andra sakförhållanden mot den misstänkta eller tilltalade, eller om ett straffrättsligt förfarande pågår i den anmodade staten avseende samma, delvis samma eller relaterade sakförhållanden mot andra personer, till exempel vid lagföring av gränsöverskridande kriminella organisationer, där olika medtilltalade personer kan lagföras i olika medlemsstater. Om den misstänkta eller tilltalade avtjänar eller ska avtjänar ett straff som inbegriper frihetsberövande i den anmodade staten för ett annat brott, kan det dessutom vara motiverat att överföra ett straffrättsligt förfarande för att säkerställa den dömda personens rätt att närvara vid den rättegång för vilken överföring av det straffrättsliga förfarandet begärs, under tiden straffet avtjänas i den anmodade staten. De ansökande myndigheterna bör ta vederbörlig hänsyn till huruvida överföringen av ett straffrättsligt förfarande skulle kunna förbättra utsikterna för social återanpassning av den berörda personen om påföljden skulle verkställas i den anmodade staten. För det ändamålet kan hänsyn tas till personens band till den anmodade staten, till huruvida vederbörande anser dessa band vara av familjemässig natur samt till språklig, kulturell, social, ekonomisk eller annan anknytning. Dessutom när de behöriga myndigheterna ofta överenskommer om att förfaranden ska koncentreras på grundval av vilken jurisdiktion som fastställs vara bäst lämpad. Sådana överenskomelser kan nås vid samordningsmöten inom Europeiska unionens byrå för straffrättsligt samarbete (Eurojust), som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1727⁽²⁾, vid bilaterala eller multilaterala möten utan intervention från Eurojust eller efter samråd enligt rambeslut 2009/948/RIF.

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1727 av den 14 november 2018 om Europeiska unionens byrå för straffrättsligt samarbete (Eurojust), och om ersättning och upphävande av rådets beslut 2002/187/RIF (EUT L 295, 21.11.2018, s. 138).

- (29) Innan den ansökande myndigheten överväger överföring av straffrättsliga förfaranden enbart på grund av att merparten av bevisningen finns i den anmodade staten uppmuntras den att beakta möjligheten att inhämta bevisning från andra medlemsstater genom befintliga instrument för ömsesidig erkännande av rättsliga avgöranden, såsom Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/41/EU⁽²⁹⁾, för de medlemsstater som är bundna av det direktivet, och för ömsesidig rättslig hjälp.
- (30) Misstänkta, tilltalade eller brottsoffer bör kunna föreslå att straffrättsliga förfaranden som rör dem överförs till en annan medlemsstat. Misstänkta, tilltalade eller brottsoffer bör kunna lägga fram ett sådant förslag för de behöriga myndigheterna antingen i den ansökande staten eller i den anmodade staten om de anser att det finns skäl som motiverar en överföring av ett straffrättsligt förfarande i rättskipningens intresse. Till exempel kan ett sådant förslag läggas fram i den ansökande staten av misstänkta, tilltalade eller brottsoffer som är medvetna om att det pågår straffrättsliga förfaranden i den anmodade staten avseende samma, delvis samma eller andra sakförhållanden mot samma misstänkta eller tilltalade eller avseende samma, delvis samma eller relaterade sakförhållanden mot andra personer. Ett sådant förslag kan läggas fram i den anmodade staten till exempel om misstänkta, tilltalade eller brottsoffer är bosatta eller medborgare i den staten eller är medvetna om att förfaranden har inletts avseende samma, delvis samma eller andra sakförhållanden mot samma misstänkta eller tilltalade. Trots att ett sådant förslag bör beaktas och dokumenteras, bör det inte medföra någon skyldighet för den ansökande myndigheten eller den anmodade myndigheten att ansöka om överföring av eller att överföra straffrättsliga förfaranden eller att samråda med myndigheten i en annan medlemsstat i detta syfte. Om någon av dessa myndigheter får kännedom om parallella straffrättsliga förfaranden på grundval av ett förslag om överföring av straffrättsliga förfaranden från en misstänkt, en tilltalad eller ett brottsoffer, eller en advokat på deras vägnar, är den skyldig att samråda med den andra myndigheten i enlighet med rambeslut 2009/948/RIF.
- (31) Den ansökande myndigheten bör så snart som möjligt informera den misstänkte eller tilltalade om avsikten att utfärda en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande och bör ge denna person möjlighet att yttra sig, inbegripet om aspekter som rör reparativ rättvisa, i enlighet med tillämplig nationell rätt, så att myndigheterna kan ta hänsyn till den personens berättigade intressen innan de utfärdar en ansökan om överföring. Det är viktigt att sådan information ges skriftligen. Informationen bör också kunna ges muntligen, förutsatt att en uppgift om att informationen har lämnats registreras i enlighet med dokumentationsförfarandet enligt nationell rätt. Informationen bör kunna lämnas med hjälp av standardformulär. Om den ansökande myndigheten, till exempel på grund av den misstänktes eller tilltalades ålder eller fysiska eller psykiska tillstånd, anser det nödvändigt bör den personens juridiska ombud, om sådant finns, ges tillfälle att yttra sig. Vid bedömningen av den misstänktes eller tilltalades berättigade intresse av att bli informerad om avsikten att utfärda en ansökan om överföring bör den ansökande myndigheten beakta behovet av att säkerställa utredningssekretess eller risken för att utredningen mot den personen påverkas negativt, till exempel när det är nödvändigt för att skydda ett viktigt allmänintresse, bland annat i fall där sådan information skulle kunna påverka pågående hemliga utredningar negativt eller allvarligt skada den nationella säkerheten i den medlemsstat där det straffrättsliga förfarandet inleds. Om den ansökande myndigheten trots rimliga ansträngningar inte kan lokalisera eller nå den misstänkte eller tilltalade, bör skyldigheten att informera personen gälla från och med den tidpunkt då den misstänkte eller tilltalade kunnat lokaliseras eller nås.
- (32) Brottsoffers rättigheter enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/29/EU⁽³⁰⁾, inbegripet rätten till information, bör beaktas vid tillämpningen av denna förordning. Denna förordning bör inte tolkas som att den hindrar medlemsstater från att bevilja brottsoffer mer omfattande rättigheter enligt nationell rätt än de som fastställs i unionsrätten.
- (33) När den ansökande myndigheten fattar beslut avseende ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande bör den ta vederbörlig hänsyn till brottsoffrens berättigade intressen, inbegripet skyddet av dem och aspekter som rör brottsoffrens möjligheter att faktiskt utöva sina rättigheter i det berörda straffrättsliga förfarandet. Denna bedömning kan till exempel omfatta övervägande av möjligheten och arrangemangen för brottsoffer att lämna sin utsaga under rättegången i den anmodade staten om denna inte är den medlemsstat där de är bosatta. Dessutom bör man överväga brottsoffers möjlighet att inhämta och lägga fram bevisning, till exempel från vittnen och sakkunniga, att begära ersättning eller komma i åtnjutande av vittnesskyddsprogram eller program för reparativ rättvisa i den
- ⁽²⁹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/41/EU av den 3 april 2014 om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området (EUT L 130, 1.5.2014, s. 1).
- ⁽³⁰⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/29/EU av den 25 oktober 2012 om fastställande av miniminormer för brottsoffers rättigheter och för stöd till och skydd av dem samt om ersättande av rådets rambeslut 2001/220/RIF (EUT L 315, 14.11.2012, s. 57).

anmodade staten. Brottsoffrens rätt till ersättning bör inte påverkas negativt av överföringen av det straffrättsliga förfarandet. Denna förordning påverkar inte regler om ersättning och återställande av egendom till brottsoffer i nationella förfaranden.

- (34) Om det är nödvändigt att säkerställa att det skydd som ges till brottsoffret i den ansökande staten fortsätter i den anmodade staten, bör de behöriga myndigheterna i den ansökande staten överväga att utfärda en europeisk skyddsorder i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 606/2013⁽²⁶⁾ eller Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/99/EU⁽²⁷⁾, för de medlemsstater som är bundna av det direktivet.
- (35) När den ansökande myndigheten avser att utfärda en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande bör den så snart som möjligt informera brottsoffer som är bosatta eller, om det rör sig om juridiska personer, som är etablerade i den ansökande staten och som erhåller information om det straffrättsliga förfarandet i enlighet med artikel 6.1 i direktiv 2012/29/EU, såsom den har genomförts i nationell rätt, eller, om det gäller juridiska personer, som erhåller sådan information i enlighet med nationell rätt. Den ansökande myndigheten bör ge dessa personer möjlighet att yttra sig, i enlighet med tillämplig nationell rätt, så att myndigheterna kan ta hänsyn till deras berättigade intressen innan de utfärdar en ansökan om överföring. Det är viktigt att sådan information ges skriftligen. Informationen bör också kunna ges muntligen, förutsatt att en uppgift om att informationen har lämnats registreras i enlighet med dokumentationsförfarandet enligt nationell rätt. Informationen bör kunna tillhandahållas med hjälp av standardformulär eller, om ett exceptionellt stort antal brottsoffer ska informeras, via andra metoder för allmän information till allmänheten, till exempel i särskilda instrument för offentliggörande online som är tillgängliga för rättsliga myndigheter enligt nationell rätt. Om den ansökande myndigheten, till exempel på grund av det berörda brottsoffrets ålder eller fysiska eller psykiska tillstånd, anser det nödvändigt bör vederbörandes juridiska ombud, om sådant finns, ges tillfälle att yttra sig. Vid bedömningen av brottsoffrens berättigade intresse av att bli informerade om avsikten att utfärda en ansökan om överföring bör den ansökande myndigheten beakta behovet av att säkerställa utredningssekretess eller risken för att utredningen påverkas negativt, till exempel i fall där sådan information skulle kunna påverka pågående hemliga utredningar negativt eller allvarligt skada den nationella säkerheten i den ansökande staten.
- (36) Standardformulär bör också kunna användas i vissa situationer som föreskrivs i denna förordning för att göra det lättare för den ansökande myndigheten och den anmodade myndigheten att bistå varandra för att informera den misstänkte, den tilltalade eller brottsoffret och för att inhämta deras yttrande över avsikten att utfärda en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande. Möjligheten att använda sådana standardformulär bör inte utesluta möjligheten för den ansökande myndigheten eller den anmodade myndigheten att direkt delge misstänkta, tilltalade eller brottsoffer information.
- (37) En korrekt tillämpning av denna förordning förutsätter kommunikation mellan den ansökande myndigheten och den anmodade myndigheten, som bör uppmuntras att samråda med varandra närhelst det är lämpligt för att underlätta en smidig och effektiv tillämpning av denna förordning, antingen direkt eller, när så är lämpligt, via Eurojust.
- (38) Den ansökande myndigheten bör kunna samråda med den anmodade myndigheten innan den utfärdar en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande när detta är nödvändigt, särskilt för att avgöra om överföringen av det straffrättsliga förfarandet skulle gagna en effektiv och korrekt rättskipning, bland annat om den är proportionell och lämplig med avseende på det berörda förfarandet, samt om den anmodade myndigheten sannolikt kommer att åberopa något av skälen för avslag enligt denna förordning.
- (39) När den ansökande myndigheten översänder en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande bör den tillhandahålla korrekt och tydlig information om de omständigheter och villkor som ligger till grund för ansökan samt annan stödjande dokumentation, så att den anmodade myndigheten kan fatta ett välgrundat beslut avseende ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet. Den ansökande myndigheten bör översätta det ifyllda ansökningsformuläret och, i syfte att minska översättningskostnaderna och översättningstiden, åtminstone de väsentliga delarna av all skriftlig stödjande dokumentation eller information till ett officiellt språk i den anmodade staten eller ett annat språk som godtagits av den staten i enlighet med denna förordning. Med de väsentliga delarna av de berörda handlingarna avses de utdrag som framstår som nödvändiga för att den anmodade myndigheten ska kunna fatta ett välgrundat beslut avseende ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande.
- (40) Så länge den anmodade myndigheten inte har fattat ett beslut om att bifalla eller avslå en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande bör den ansökande myndigheten kunna återkalla ansökan om överföring, till exempel om den får kännedom om ytterligare omständigheter som gör att överföringen inte längre framstår som motiverad.

⁽²⁶⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 606/2013 av den 12 juni 2013 om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor (EUT L 181, 29.6.2013, s. 4).

⁽²⁷⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/99/EU av den 13 december 2011 om den europeiska skyddsordern (EUT L 338, 21.12.2011, s. 2).

Information om återkallelsen av ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande bör omedelbart lämnas till den anmodade myndigheten och bör meddelas de misstänkta eller tilltalade och brottsoffren, beroende på vad som är relevant.

- (41) Den anmodade myndigheten bör utan onödigt dröjsmål och i alla händelser senast 60 dagar efter mottagandet av ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande underrätta den ansökande myndigheten om sitt beslut om huruvida ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet bifalls eller avslås. I särskilda fall, när det inte är möjligt för den anmodade myndigheten att iaktta denna tidsfrist, till exempel om den anser att det krävs ytterligare information, bör det vara möjligt att förlänga tidsfristen endast med högst 30 dagar, för att undvika alltför stora förseningar. När den anmodade myndigheten bifaller ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande, bör den fatta ett vederbörligen motiverat beslut. Om den anmodade myndigheten avslår ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande, bör den informera den ansökande myndigheten om skälen för avslaget. I detta avseende är det tillräckligt för den anmodade myndigheten att lämna kortfattad information om det eller de relevanta skälen för avslaget.
- (42) Om den anmodade myndigheten har bifallit en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande bör den ansökande myndigheten utan onödigt dröjsmål till den anmodade myndigheten översända original eller bestyrkta kopior av alla handlingar i ärendeakten, eller åtminstone relevanta delar av dem, samt en översättning av dem. Så snart det nationella förfarandet har avbrutits bör den ansökande myndigheten utan onödigt dröjsmål översända alla återstående relevanta delar av ärendeakten i original eller i bestyrkt kopia, inbegripet relevant fysisk bevisning som exempelvis föremål som hör samman med brottet eller blod- eller DNA-prov, till den anmodade myndigheten. Originalhandlingar bör endast översändas på begäran av den anmodade myndigheten, till exempel om det finns ett behov av att granska en handling för kriminaltekniska ändamål. Förutsatt att originalhandlingarna i ärendeakten och den fysiska bevisningen inte längre behövs i den anmodade staten, bör de återlämnas till den ansökande staten på dess begäran, till exempel om sådana handlingar eller sådan fysisk bevisning behövs för en annan brottsutredning. Om den ansökande staten på begäran av den anmodade staten anger att den inte har för avsikt att återta originalhandlingarna i ärendeakten eller den fysiska bevisningen när denna inte längre behövs eller när förfarandena har avslutats, bör den anmodade staten i enlighet med sin nationella rätt kunna besluta hur den återstående bevisningen ska hanteras, inbegripet huruvida den ska bevaras eller förstöras. När en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande har bifallits och för att underlätta en effektiv överföring, bör den ansökande myndigheten och den anmodade myndigheten kunna samråda med varandra för att fastställa vilka nödvändiga handlingar, eller delar därav, som ska översändas och vid behov översättas. Det är emellertid viktigt att ett beslut att endast översända delar av handlingarna är välvägt och grundar sig på en noggrann bedömning av handlingarna i fråga för att säkerställa ett rättvist förfarande.
- (43) En ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande bör inte avslås av andra skäl än de som anges i denna förordning. För att ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande ska kunna bifallas bör lagföring på grundval av de sakförhållanden som ligger till grund för det straffrättsliga förfarande som överföringen gäller vara möjlig i den anmodade staten. Den anmodade myndigheten bör avslå ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande om den gärning för vilken överföring begärs inte är ett brott i den anmodade staten eller om den anmodade staten inte har behörighet med avseende på det brottet, såvida den inte utövar behörighet enligt denna förordning. Den anmodade myndigheten bör också avslå ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande om villkoren för lagföring av brottet i den anmodade staten inte är uppfyllda. Detta kan till exempel vara fallet om en anmälan från brottsoffret, som är nödvändig för att lagföra brottet i den anmodade staten, inte har lämnats in i tid, eller om det på grund av den misstänktes eller tilltalades död eller mentala sjukdom har blivit omöjligt att lagföra enligt den anmodade statens nationella rätt. Vidare bör den anmodade myndigheten avslå ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande om det föreligger andra hinder för lagföring i den anmodade staten. Den anmodade myndigheten bör kunna avslå ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande om den misstänkte eller tilltalade åtnjuter privilegier eller immunitet i enlighet med den anmodade statens nationella rätt, som till exempel kan avse vissa kategorier av personer, såsom diplomater, eller särskilt skyddade förhållanden, såsom rätten till förtrolig kommunikation mellan advokat och klient, eller om den anmodade myndigheten anser att en sådan överföring inte är motiverad med hänsyn till intresset av en effektiv och korrekt rättskipning, till exempel på grund av att inget av kriterierna för ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande är uppfyllt, eller om ansökningsformuläret för överföring av ett straffrättsligt förfarande är ofullständigt eller uppenbarligen behäftat med fel och inte har fyllits i eller korrigerats av den ansökande myndigheten, med följden att den anmodade myndigheten inte har tillgång till de uppgifter som krävs för att bedöma ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet. Den anmodade myndigheten bör också kunna avslå ansökan om gärningen inte utgör ett brott på den plats där den begicks och den anmodade staten inte har ursprunglig behörighet att utreda och lagföra ett sådant brott. Detta skäl för avslag tar hänsyn till territorialitetsprincipen, som innebär att den anmodade staten bör kunna avslå ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande i fall då det påstådda brottet, som begås utanför den ansökande statens territorium, inte utgör ett brott på den plats där det begicks och lagföring enligt den anmodade statens nationella rätt inte är tillåten för sådana brott när de begåtts utanför dess territorium. I denna förordning avses med *ursprunglig behörighet* den behörighet som redan föreskrivs i nationell rätt och som inte följer av denna förordning.

- (44) Principen *ne bis in idem*, som fastställs i artiklarna 54–58 i konventionen om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985⁽²⁹⁾ och i artikel 50 i stadgan och som den tolkats av Europeiska unionens domstol, är en grundläggande straffrättslig princip, enligt vilken en tilltalad inte bör lagföras eller straffas på nytt i ett straffrättsligt förfarande för ett brott för vilket denna tilltalade redan har frikänts eller fällits till ansvar. Den anmodade myndigheten bör därför avslå ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande om ett övertagande skulle strida mot denna princip.
- (45) Vid prövningen av om en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande ska bifallas eller avslås bör den anmodade myndigheten bedöma om en sådan överföring skulle gagna målet om en effektiv och korrekt rättskipning. Denna bedömning bör göras från fall till fall för att fastställa vilken medlemsstat som är bäst lämpad att lagföra brottet i fråga. Den anmodade myndigheten bör därvid ha ett stort utrymme för skönmässig bedömning. En sådan bedömning bör endast omfatta relevanta omständigheter i ärendet, inbegripet om det vid första påseendet förefaller som att brottet inte helt eller delvis har begåtts på den anmodade statens territorium, att merparten av de effekter eller en betydande del av den skada som utgör en del av brottsrekvisiten inte har uppstått på den statens territorium, och att den misstänkte eller tilltalade inte är medborgare eller bosatt i den staten. Brottsoffrets, vittnets eller annan berörd persons personliga, materiella eller familjemässiga situation bör inte i sig vara avgörande för bedömningen av huruvida överföringen av ett straffrättsligt förfarande skulle gagna målet om en effektiv och korrekt rättskipning.
- (46) Innan den anmodade myndigheten beslutar att avslå en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande på grundval av något av skälen för avslag, bör den vid behov samråda med den ansökande myndigheten i syfte att erhålla all nödvändig ytterligare information.
- (47) Den anmodade staten bör säkerställa att misstänkta, tilltalade och brottsoffer har tillgång till ett effektivt rättsmedel mot beslutet att bifalla ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande, i enlighet med artikel 47 i stadgan och de förfaranden som är tillämpliga enligt nationell rätt, närhelst deras rättigheter påverkas negativt vid tillämpningen av denna förordning. Omprövning av beslutet om överföring av ett straffrättsligt förfarande bör uteslutande grunda sig på de kriterier som fastställs i de skäl för avslag som anges i denna förordning. Vid bedömningen av huruvida det straffrättsliga förfarandet bör överföras bör hänsyn tas till samtliga omständigheter som är relevanta för prövningen av dessa kriterier. Denna bedömning kan ofta omfatta inte bara en avvägning mellan intressena hos eller rättigheterna för enskilda personer vars rättigheter kan påverkas, utan även ett hänsynstagande till särdragen och de praktiska aspekterna av det straffrättsliga systemets funktion. Ett sådant rättsmedel bör inte påverka andra rättsmedel enligt nationell rätt.
- (48) Den anmodade myndigheten bör ha ett stort utrymme för skönmässig bedömning när den ska ta ställning till om en överföring av ett straffrättsligt förfarande gagnar en effektiv och korrekt rättskipning och huruvida en ansökan om överföring bör avslås på grundval av något av de fakultativa skäl för avslag som fastställs i denna förordning. Prövningen av utövan av ett sådant utrymme för skönmässig bedömning bör begränsas till en bedömning av huruvida den anmodade myndigheten, när den fattade beslutet att bifalla ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande, uppenbart överskred gränserna för sitt utrymme för skönmässig bedömning.
- (49) Rättsmedlet kan leda till att beslutet att bifalla ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande fastställs eller upphävs helt eller delvis. Om rättsmedlet är effektivt kommer det straffrättsliga förfarandet i princip att återgå till den ansökande staten. I vissa situationer kan domstolen emellertid också, i enlighet med sin nationella rätt, besluta att beslutet att bifalla överföring av ett straffrättsligt förfarande kan fastställas under förutsättning att vissa villkor eller ytterligare formaliteter uppfylls, till exempel villkoret att vissa uppgifter som saknas i ansökningsformuläret fylls i eller att ytterligare åtgärder vidtas för att verkställa överföringen, till exempel fortsatt vittnesskydd.
- (50) Ett rättsmedel enligt denna förordning bör inte medföra någon omprövning av sakförhållandena i målet, såsom huruvida bevisningen är tillräcklig för att rättfärdiga att en utredning inleddes eller fortsätter, huruvida omständigheterna i målet eller de subjektiva rekvisiten, såsom uppsåt eller grov oaksamhet, har fastställts uppfylla tillämplig standard, eller angående bevisvärdet av redan insamlad bevisning eller trovärdigheten hos utsagor.
- (51) För att garantera att rätten till rättsmedel kan utövas effektivt bör den anmodade staten säkerställa att misstänkta, tilltalade och brottsoffer har rätt att få tillgång till samtliga handlingar avseende överföringen av ett straffrättsligt förfarande som låg till grund för beslutet att bifalla en ansökan om överföring enligt denna förordning och som är nödvändiga för att på ett effektivt sätt kunna överklaga detta beslut. Rätten att få tillgång till dessa handlingar bör utövas i enlighet med förfarandena i den anmodade statens nationella rätt och kan begränsas om den skulle

⁽²⁹⁾ Konvention om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985 mellan regeringarna i Beneluxstaterna, Förbundsrepubliken Tyskland och Franska republiken om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna (EGT L 239, 22.9.2000, s. 19).

undergräva utredningssekretessen eller på annat sätt påverka utredningen negativt eller inverka menligt på personers säkerhet. Varje vägran av sådan tillgång bör vägas mot de berörda personernas rättigheter, med beaktande av det straffrättsliga förfarandets olika skeden. Begränsningar av sådan tillgång bör tolkas restriktivt och i enlighet med rätten till en opartisk domstol enligt stadgan.

- (52) Tidsfristen för den misstänkte, den tilltalade eller brottsoffret att använda ett effektivt rättsmedel bör vara högst 15 dagar från den dag då den berörda personen mottog det motiverade beslutet att bifalla ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande. Situationer där den misstänkte, den tilltalade eller brottsoffret inte har identifierats vid tidpunkten för överföringen av det straffrättsliga förfarandet och där det motiverade beslutet därför inte kunde meddelas denna person vid den tidpunkten, bör omfattas av nationell rätt.
- (53) Den anmodade myndighetens bifall av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande bör leda till att det straffrättsliga förfarandet i den ansökande staten vilandeförklaras eller avbryts för att undvika överlappning av åtgärder i den ansökande staten och den anmodade staten. Detta bör emellertid inte påverka nödvändiga utredningsåtgärder eller andra processuella åtgärder, inbegripet nödvändiga brådskande åtgärder, som den ansökande staten kan komma att behöva vidta efter att ha mottagit underrättelse om den anmodade myndighetens bifall när så krävs för en effektiv och korrekt rättskipning. Begreppet *utredningsåtgärder eller andra processuella åtgärder* bör tolkas extensivt, så att det omfattar inte bara alla åtgärder för inhämtning av bevisning, utan även alla processhandlingar som innebär frihetsberövande före rättegång eller andra interimistiska åtgärder. För att säkerställa att det straffrättsliga förfarandet inte förlängs någon längre tid i den ansökande staten bör det straffrättsliga förfarandet i den ansökande staten vilandeförklaras eller avbrytas när de vidtagna utredningsåtgärderna eller andra processuella åtgärderna har slutförts eller inte längre är nödvändiga. Om ett rättsmedel med suspensiv verkan har åberopats i den anmodade staten bör det straffrättsliga förfarandet inte vilandeförklaras eller avbrytas i den ansökande staten förrän ett beslut om rättsmedlet har fattats i den anmodade staten.
- (54) I fall där behörigheten för det straffrättsliga förfarandet uteslutande grundar sig på denna förordning och där en ansökan om överföring har mottagits och det ännu inte har fattats något beslut om huruvida ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande ska bifallas eller avslås, bör medlemsstaterna enligt sin nationella rätt kunna föreskriva en rättslig grund för att en misstänkt eller tilltalad som uppehåller sig i den anmodade staten tillfälligt ska kunna omhändertas eller för att den behöriga myndigheten i denna stat ska kunna anta andra interimistiska åtgärder. Sådant tillfälligt omhändertagande eller andra interimistiska åtgärder bör endast vidtas i enlighet med nationell rätt och endast om det är nödvändigt. Dessa tillfälliga omhändertaganden eller andra interimistiska åtgärder bör omfattas av samma rättssäkerhetsgarantier som dem som är tillämpliga på samma åtgärder enligt nationell rätt, inbegripet domstolsprövning. Dessutom bör dessa tillfälliga omhändertaganden eller andra interimistiska åtgärder vidtas efter en ordentlig bedömning på grundval av den information som den anmodade myndigheten har tillgång till. Denna förordning bör emellertid inte utgöra en rättslig grund för att arrestera personer i syfte att fysiskt överföra dem till den anmodade staten för att denna ska kunna inleda straffrättsliga förfaranden mot den personen.
- (55) Den behöriga myndigheten i den anmodade staten bör skriftligen underrätta den ansökande myndigheten om varje beslut som fattas i slutet av det straffrättsliga förfarandet i den anmodade staten. I rambeslut 2009/948/JIF föreskrivs en liknande skyldighet när en överenskommelse har nåtts om att förfaranden ska koncentreras till en medlemsstat. Om den anmodade myndigheten beslutar att avbryta ett straffrättsligt förfarande avseende de sakförhållanden som ligger till grund för ansökan om överföring, bör den informera den ansökande myndigheten om skälen till detta. Atminstone de väsentliga delarna av sådan information och det slutliga skriftliga beslut som fattats i den anmodade staten bör av den anmodade myndigheten översättas till ett officiellt språk i den ansökande staten eller till ett annat språk som godtagits av den staten i enlighet med denna förordning. Med väsentliga delar av informationen och beslutet avses de utdrag som förefaller nödvändiga för att den ansökande myndigheten ska få vetskap om deras allmänna innehåll.
- (56) Om den anmodade myndigheten beslutar att avbryta ett straffrättsligt förfarande avseende de sakförhållanden som ligger till grund för ansökan om överföring, bör den ansökande myndigheten kunna fortsätta eller återuppta det straffrättsliga förfarandet om detta inte skulle innebära ett åsidosättande av principen *ne bis in idem*, så som den tolkas av Europeiska unionens domstol, nämligen om beslutet att avbryta förfarandet inte slutgiltigt omöjliggör vidare lagföring enligt den anmodade statens nationella rätt och inte har fattats efter en bedömning av sakförhållandena i målet, och därmed inte förhindrar ett fortsatt straffrättsligt förfarande avseende samma gärning i den staten. Brottsoffer bör ha möjlighet att inleda eller ansöka om återupptagande av ett straffrättsligt förfarande i den ansökande staten i enlighet med den statens nationella rätt, förutsatt att detta inte skulle innebära en överträdelse av principen *ne bis in idem*.

- (57) När straffrättsliga förfaranden överförs i enlighet med denna förordning bör den anmodade myndigheten tillämpa sin relevanta nationella rätt och sina relevanta nationella förfaranden. Ingenting i denna förordning bör tolkas som att det inkräktar på eventuella regler om fakultativt åtal i nationell rätt.
- (58) Ingenting i denna förordning bör tolkas som att det påverkar preskriptionstiden i den anmodade staten, i enlighet med den stats nationella rätt.
- (59) I syfte att ge överföringen av ett straffrättsligt förfarande full verkan bör bevisning som översänds av den ansökande myndigheten inte avvisas i det motsvarande straffrättsliga förfarandet i den anmodade staten enbart på den grunden att denna bevisning inhämtats i en annan medlemsstat. Den behöriga domstolen i den anmodade staten bör behålla sitt utrymme för skönmässig bedömning vid bedömningen av sådan bevisning i enlighet med nationell rätt, medan misstänkta och tilltalade bör behålla sin rätt att överklaga bevisningens tillåtlighet i enlighet med sin rätt till försvar enligt stadgan. I linje med dessa principer och med respekt för de olika rättssystemen och rättsliga traditionerna i medlemsstaterna i enlighet med artikel 67.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) får ingenting i denna förordning tolkas som ett förbud för domstolarna att tillämpa de grundläggande principer i nationell rätt om rättvisa förfaranden som de tillämpar i sina nationella system, inbegripet i common law-system.
- (60) Den anmodade staten bör tillämpa sin nationella rätt för att fastställa vilken påföljd som ska tillämpas på brottet i fråga. I fall där brottet har begåtts på den ansökande stats territorium bör de anmodade myndigheterna vid fastställandet av påföljden kunna beakta det maximistraff som föreskrivs i den ansökande stats nationella rätt, om detta är till den tilltalades fördel och förenligt med den anmodade stats nationella rätt. Detta bör beaktas i situationer där överföringen av ett straffrättsligt förfarande skulle leda till att ett högre straff än det maximistraff som föreskrivs i den ansökande staten tillämpas i den anmodade staten för samma brott, i syfte att säkerställa en viss grad av rättssäkerhet och rättslig förutsebarhet för de berörda misstänkta eller tilltalade vad gäller tillämplig lag. Det maximistraff som föreskrivs enligt den ansökande stats nationella rätt bör alltid beaktas när den anmodade stats behörighet grundar sig uteslutande på denna förordning.
- (61) Varje medlemsstat bör bära sina egna kostnader för överföring av straffrättsliga förfaranden, inbegripet kostnaderna för den misstänktes eller tilltalades utövande av sina processuella rättigheter i var och en av de berörda medlemsstaterna, i enlighet med tillämplig unionsrätt och nationell rätt. Medlemsstaterna bör inte kunna avkräva varandra ersättning för kostnader i samband med tillämpningen av denna förordning. Om den ansökande staten har ådragit sig stora eller exceptionella kostnader i samband med översättningen av de handlingar i målet som ska överföras till den anmodade staten, bör ett förslag från den ansökande myndigheten om att dela på kostnaderna beaktas av den anmodade myndigheten. I sådana fall bör den ansökande myndigheten och den anmodade myndigheten samråda med varandra för att nå en överenskommelse om kostnadsfördelningen. Helst bör sådana samråd äga rum innan ansökan om överföring utfärdas. Om ingen överenskommelse kan nås innan beslutet att bifalla ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande antas, bör den ansökande myndigheten kunna besluta att återkalla ansökan i enlighet med denna förordning eller att vidhålla ansökan och stå för den del av kostnaderna som anses vara exceptionellt höga.
- (62) Användningen av ett standardiserat ansökningsformulär översatt till alla officiella unionsspråk skulle underlätta samarbetet och informationsutbytet mellan den ansökande myndigheten och den anmodade myndigheten och göra det möjligt för dem att snabbare och effektivare fatta beslut avseende ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande. Användningen av ett sådant ansökningsformulär skulle också minska översättningskostnaderna och bidra till högre kvalitet på ansökningarna.
- (63) Ansökningsformuläret bör endast innehålla sådana personuppgifter som är nödvändiga för att underlätta den anmodade myndighets beslut avseende ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande. Ansökningsformuläret bör innehålla uppgift om kategorierna av personuppgifter, såsom huruvida den berörda personen är en misstänkt, en tilltalad eller ett brottsoffer, samt särskilda fält för var och en av dessa kategorier.
- (64) I syfte att hantera ett eventuellt behov av förbättringar av det ansökningsformulär som ska användas för att ansöka om överföring av ett straffrättsligt förfarande eller andra formulär på ett effektivt sätt, bör befogenheten att anta akter i enlighet med artikel 290 i EUF-fördraget delegeras till kommissionen med avseende på ändring av bilagorna till denna förordning. Det är särskilt viktigt att kommissionen genomför lämpliga samråd under sitt förberedande arbete, inklusive på expertnivå, och att dessa samråd genomförs i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning⁽²⁹⁾. För att säkerställa lika stor delaktighet i förberedelsen av delegerade akter erhåller Europaparlamentet och rådet alla handlingar samtidigt som medlemsstaternas experter, och deras

⁽²⁹⁾ EUT L 123, 12.5.2016, s. 1.

experter ges systematiskt tillträde till möten i kommissionens expertgrupper som arbetar med förberedelse av delegerade akter.

- (65) För att säkerställa ett snabbt, direkt, interoperabelt, tillförlitligt och säkert utbyte av ärenderrelaterade uppgifter bör kommunikation enligt denna förordning mellan den ansökande myndigheten och den anmodade myndigheten och med deltagande av centrala myndigheter, om en medlemsstat har utsett en central myndighet, samt med Eurojust, som regel ske via det decentraliserade it-systemet i den mening som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/2844⁽⁹⁰⁾. I synnerhet bör det decentraliserade it-systemet som regel användas vid översändande av ansökningsformuläret och utbyte av all annan relevant information och dokumentation samt vid all annan kommunikation mellan myndigheterna enligt den här förordningen. I fall där ett eller flera av de undantag som föreskrivs i förordning (EU) 2023/2844 är tillämpliga, i synnerhet när det inte är möjligt eller lämpligt att använda det decentraliserade it-systemet, bör det vara möjligt att använda andra kommunikationsmedel i enlighet med den förordningen.
- (66) Medlemsstaterna bör kunna använda programvara som utvecklats av kommissionen (*referensprogramvara*) i stället för ett nationellt it-system. Referensprogramvaran bör vara baserad på en modulstruktur, vilket innebär att programvaran paketeras och levereras separat från de komponenter i e-Codex-systemet, inrättat genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/850⁽⁹¹⁾, som behövs för att ansluta den till det decentraliserade it-systemet. En sådan struktur bör göra det möjligt för medlemsstaterna att återanvända eller förbättra sin befintliga nationella infrastruktur för rättslig kommunikation för gränsöverskridande användning.
- (67) Kommissionen bör ansvara för att skapa, underhålla och utveckla referensprogramvaran. Kommissionen bör utforma, utveckla och underhålla referensprogramvaran på ett sätt som gör det möjligt för de personuppgiftsansvariga att säkerställa överensstämmelse med de krav och principer för dataskydd som fastställs i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725⁽⁹²⁾ och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680⁽⁹³⁾, särskilt skyldigheterna vad gäller inbyggt dataskydd och dataskydd som standard och en hög nivå av cybersäkerhet. Referensprogramvaran bör också inbegripa lämpliga tekniska åtgärder och möjliggöra de organisatoriska åtgärder som krävs för att säkerställa en lämplig säkerhets- och interoperabilitetsnivå, med beaktande av att särskilda kategorier av uppgifter också kan komma att utbytas. Kommissionen behandlar inte personuppgifter i samband med att referensprogramvaran skapas, underhålls och utvecklas.
- (68) Den referensprogramvara som har utvecklats av kommissionen som ett back-end-system bör programmatiskt samla in de statistiska uppgifter som krävs för övervakning, och dessa uppgifter bör översändas till kommissionen. Om medlemsstaterna väljer att använda ett nationellt it-system i stället för den referensprogramvara som har utvecklats av kommissionen, skulle det systemet kunna utrustas för att programmatiskt samla in dessa uppgifter; i detta fall bör dessa uppgifter översändas till kommissionen. E-Codex-anslutningen skulle också kunna utrustas med en funktion som gör det möjligt att hämta relevanta statistiska uppgifter.
- (69) För att säkerställa enhetliga villkor för genomförandet av denna förordning, bör kommissionen tilldela genomförandebefogenheter för att inrätta ett decentraliserat it-system. Dessa befogenheter bör utövas i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011⁽⁹⁴⁾.
- ⁽⁹⁰⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/2844 av den 13 december 2023 om digitalisering av rättsligt samarbete och tillgång till rättslig prövning i gränsöverskridande frågor på privaträtts och straffrätts område och om ändring av vissa rättsakter inom området för rättsligt samarbete (EUT L, 2023/2844, 27.12.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2844/oj>).
- ⁽⁹¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/850 av den 30 maj 2022 om ett datoriserat system för gränsöverskridande elektroniskt utbyte av uppgifter på området civil- och straffrättsligt samarbete (e-Codex-systemet) och om ändring av förordning (EU) 2018/1726 (EUT L 150, 1.6.2022, s. 1).
- ⁽⁹²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725 av den 23 oktober 2018 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter som utförs av unionens institutioner, organ och byråer och om det fria flödet av sådana uppgifter samt om upphävande av förordning (EG) nr 45/2001 och beslut nr 1247/2002/EG (EUT L 295, 21.11.2018, s. 39).
- ⁽⁹³⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av rådets rambeslut 2008/977/RIF (EUT L 119, 4.5.2016, s. 89).
- ⁽⁹⁴⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 av den 16 februari 2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter (EUT L 55, 28.2.2011, s. 13).

- (70) Denna förordning bör skapa en rättslig grund för utbyte av personuppgifter mellan medlemsstaterna för överföring av straffrättsliga förfaranden i enlighet med artiklarna 8 och 10 a i direktiv (EU) 2016/680. Vad gäller alla andra aspekter som rör personuppgifter, såsom lagringsperioden för personuppgifter som mottagits av den ansökande myndigheten, bör den behandling av personuppgifter som utförs av den ansökande myndigheten och den anmodade myndigheten emellertid omfattas av medlemsstaternas nationella rätt som antagits enligt direktiv (EU) 2016/680. Den ansökande myndigheten och den anmodade myndigheten bör betraktas som personuppgiftsansvariga med avseende på behandlingen av personuppgifter enligt det direktivet. De centrala myndigheterna kan ge administrativt stöd till den ansökande myndigheten och den anmodade myndigheten och, i den mån de behandlar personuppgifter för dessa personuppgiftsansvarigas räkning, bör de betraktas som personuppgiftsbiträden för respektive personuppgiftsansvarig. Vad gäller Eurojusts behandling av personuppgifter bör förordning (EU) 2018/1725 tillämpas inom ramen för den här förordningen utan att det påverkar tillämpningen av de särskilda dataskyddsregler som fastställs i förordning (EU) 2018/1727. Ingenting i den här förordningen bör tolkas som en ytterligare utökning av åtkomsträttigheter till andra unionsinformationssystem inom ramen för de unionsrättsakter som inrättat dessa system.
- (71) Eftersom målet för denna förordning, nämligen överföring av straffrättsliga förfaranden, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare, på grund av dess omfattning och verkningar, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget). I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (72) I enlighet med artikel 3 i protokoll nr 21 om Förenade kungarikets och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, har Irland, genom en skrivelse av den 13 juli 2023, meddelat att det önskar delta i antagandet och tillämpningen av denna förordning.
- (73) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll nr 22 om Danmarks ställning, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, deltar Danmark inte i antagandet av denna förordning, som inte är bindande för eller tillämplig på Danmark.
- (74) Europeiska datatillsynsmannen har hört i enlighet med artikel 42.1 i förordning (EU) 2018/1725 och avgav ett yttrande den 22 maj 2023 ⁽¹⁹⁾.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL 1

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Innehåll

1. I denna förordning fastställs regler om överföring av straffrättsliga förfaranden mellan medlemsstaterna i syfte att säkerställa en effektiv och korrekt rättsskipning inom det gemensamma området med frihet, säkerhet och rättvisa.
2. Denna förordning är tillämplig på varje överföring av ett straffrättsligt förfarande som äger rum i medlemsstaterna.
3. Denna förordning ska inte påverka skyldigheten att respektera de grundläggande rättigheter och rättsprinciper som stadfästs i artikel 6 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget).

Artikel 2

Definitioner

I denna förordning gäller följande definitioner:

⁽¹⁹⁾ EUT C 253, 18.7.2023, s. 6.

1. *ansökande stat*: en medlemsstat i vilken ett straffrättsligt förfarande äger rum och i vilken en ansökan om överföring av detta förfarande till en annan medlemsstat utfärdas, eller som har inlett samråd eller mottagit en begäran om samråd om en eventuell överföring av ett straffrättsligt förfarande.
2. *anmodad stat*: en medlemsstat till vilken en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande översänds i syfte att denna stat ska överta detta förfarande, eller som har mottagit en begäran om samråd eller har inlett samråd om en eventuell överföring av ett straffrättsligt förfarande.
3. *ansökande myndighet*:
 - a) en domare, domstol, undersökningsdomare eller allmän åklagare i den ansökande staten som är behörig i det berörda ärendet, eller
 - b) en annan behörig myndighet som av den ansökande staten utsetts till sådan och som i det berörda ärendet handlar i egenskap av utredande myndighet i ett straffrättsligt förfarande och enligt nationell rätt har behörighet att ansöka om överföring av ett straffrättsligt förfarande. Dessutom ska ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande, innan den översänds till den anmodade myndigheten, godkännas av en domare, domstol, undersökningsdomare eller allmän åklagare i den ansökande staten efter prövning av dess överensstämmelse med villkoren för utfärdande av en sådan ansökan enligt denna förordning. Om ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande har godkänts av en domare, domstol, undersökningsdomare eller allmän åklagare i den ansökande staten får även denna myndighet betraktas som ansökande myndighet med avseende på översändandet av ansökan.
4. *anmodad myndighet*: en domare, domstol, undersökningsdomare eller allmän åklagare som är behörig att i enlighet med artikel 11.1 fatta beslut om huruvida en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande ska bifallas eller avslås och som, om rättssystemet i den anmodade staten så medger, är behörig att vidta efterföljande åtgärder i enlighet med denna förordning eller åtgärder som föreskrivs i nationell rätt.

Utan att det påverkar kravet på att ett beslut om huruvida en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande ska bifallas eller avslås i enlighet med artikel 11.1 ska fattas uteslutande av en domare, domstol, undersökningsdomare eller allmän åklagare på grundval av dess bedömning av skälen för avslag enligt artikel 12, får den anmodade staten på grund av strukturen i dess interna rättssystem som härrör från en rättstradition med common law, i de fall då dess nationella rättssystem inte ger domstolarna eller de allmänna åklagarna möjlighet att vidta andra åtgärder än att fatta beslut om huruvida ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande ska bifallas eller avslås i enlighet med artikel 11.1, föreskriva att en annan myndighet som är behörig att vidta åtgärder i straffrättsliga förfaranden enligt nationell rätt ska vidta åtgärder enbart i syfte att underlätta ett sådant rättsligt beslutsfattande. En sådan annan behörig myndighet får också vidta efterföljande åtgärder i enlighet med denna förordning.
5. *decentraliserat it-system*: ett decentraliserat it-system enligt definitionen i artikel 2.3 i förordning (EU) 2023/2844.
6. *brottsoffer*: ett brottsoffer enligt definitionen i artikel 2.1 a i direktiv 2012/29/EU, eller en juridisk person enligt definitionen i nationell rätt, som har lidit skada eller ekonomisk förlust som en direkt följd av ett brott som är föremål för straffrättsliga förfaranden som omfattas av denna förordning.

Artikel 3

Behörighet

1. I den utsträckning som behörighet inte redan föreskrivs enligt den anmodade statens nationella rätt, ska den anmodade staten vid tillämpning av denna förordning vara behörig med avseende på alla brott på vilka den ansökande statens nationella rätt är tillämplig, om
 - a) den anmodade staten vägrar att överlämna en misstänkt eller tilltalad som uppehåller sig och är medborgare eller bosatt i den anmodade staten på grundval av artikel 4.7 b i rambeslut 2002/584/RIF,
 - b) den anmodade staten vägrar att överlämna en misstänkt eller tilltalad som är föremål för en europeisk arresteringsorder och som uppehåller sig och är medborgare eller bosatt i den anmodade staten, om den, i undantagsfall, finner att det på grundval av precisa och objektiva uppgifter, finns grundad anledning att anta att överlämnandet, mot bakgrund av de särskilda omständigheterna i ärendet, skulle innebära ett uppenbart åsidosättande av en relevant grundläggande rättighet som stadfäst i artikel 6 i EUF-fördraget samt Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (*stadgan*),
 - c) merparten av de effekter av brottet eller en betydande del av den skada som utgör en del av brottsrekvisiten uppstod på den anmodade statens territorium,

- d) straffrättsliga förfaranden pågår mot den misstänkte eller tilltalade i den anmodade staten avseende andra sakförhållanden, och den misstänkte eller tilltalade är medborgare eller bosatt i den anmodade staten, eller
- e) straffrättsliga förfaranden pågår mot andra personer i den anmodade staten avseende samma, delvis samma eller relaterade sakförhållanden, och den misstänkte eller tilltalade i det straffrättsliga förfarande som ska överföras är medborgare eller bosatt i den anmodade staten.
2. Om den anmodade statens behörighet fastställs uteslutande på grundval av punkt 1, får denna behörighet endast utövas i samband med en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande enligt denna förordning.

Artikel 4

Den ansökande statens avsägelse, vilandeförklaring eller avbrytande av ett straffrättsligt förfarande

En medlemsstat som enligt sin nationella rätt är behörig att lagföra ett brott får vid tillämpning av denna förordning avsäga sig, vilandeförklara eller avbryta ett straffrättsligt förfarande för att göra det möjligt att överföra det straffrättsliga förfarandet avseende detta brott till den anmodade staten.

KAPITEL 2

ÖVERFÖRING AV ETT STRAFFRÄTTSLIGT FÖRFARANDE

Artikel 5

Kriterier för en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande

1. En ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande får bara utfärdas om den ansökande myndigheten anser att målet om en effektiv och korrekt rättskipning, inbegripet proportionalitet, skulle gagnas om det berörda straffrättsliga förfarandet skulle genomföras i en annan medlemsstat.
2. Den ansökande myndigheten ska särskilt beakta följande kriterier när den överväger om den ska ansöka om överföring av ett straffrättsligt förfarande:
 - a) Brottet har helt eller delvis begåtts på den anmodade statens territorium, eller merparten av de effekter av brottet eller en betydande del av den skada som utgör en del av brottsrekvisiten har uppstått på den anmodade statens territorium.
 - b) En eller flera misstänkta eller tilltalade är medborgare eller bosatta i den anmodade staten.
 - c) En eller flera misstänkta eller tilltalade uppehåller sig i den anmodade staten och denna stat vägrar att överlämna dessa personer till den ansökande staten på grundval av
 - i) artikel 4.2 i rambeslut 2002/584/RIF,
 - ii) artikel 4.3 i rambeslut 2002/584/RIF, om vägran inte grundar sig på att personen omfattas av ett slutligt avgörande för samma gärningar som hindrar senare lagföring, eller
 - iii) artikel 4.7 i rambeslut 2002/584/RIF.
 - d) En eller flera misstänkta eller tilltalade som är föremål för en europeisk arresteringsorder uppehåller sig i den anmodade staten och den staten vägrar att överlämna dessa personer, om den finner att det i undantagsfall, på grundval av precisa och objektiva uppgifter, finns grundad anledning att anta att ett överlämnande, mot bakgrund av de särskilda omständigheterna i ärendet, skulle innebära ett uppenbart åsidosättande av en relevant grundläggande rättighet som stadfästs i artikel 6 i EU-fördraget och stadgan.
 - e) Merparten av den bevisning som är relevant för utredningen finns, eller majoriteten av de berörda vittnena är bosatta, i den anmodade staten.
 - f) Straffrättsliga förfaranden pågår mot den misstänkte eller tilltalade i den anmodade staten avseende samma, delvis samma eller andra sakförhållanden.
 - g) Straffrättsliga förfaranden pågår mot andra personer i den anmodade staten avseende samma, delvis samma eller därmed relaterade sakförhållanden.

- h) En eller flera misstänkta eller tilltalade avtjänar eller ska avtjäna ett straff som inbegriper frihetsberövande i den anmodade staten.
- i) Verkställighet av påföljden i den anmodade staten förbättrar troligtvis utsikterna för social återanpassning av den dömda eller det föreligger andra skäl till varför verkställighet av påföljden i den anmodade staten vore lämpligare.
- j) Ett eller flera brottsoffer är medborgare eller bosatta i den anmodade staten.
- k) Medlemsstaternas behöriga myndigheter har i enlighet med rambeslut 2009/948/RIF eller på annat sätt nått samförstånd om att de straffrättsliga förfarandena ska koncentreras till en medlemsstat.

Vid tillämpning av första stycket j ska den ansökande myndigheten ta vederbörlig hänsyn till barn som är brottsoffer och andra sårbara personer.

3. En misstänkt, en tilltalad eller ett brottsoffer får, i enlighet med förfaranden enligt nationell rätt, föreslå för den ansökande eller den anmodade statens behöriga myndigheter att ett straffrättsligt förfarande ska överföras i enlighet med denna förordning. Sådana förslag ska beaktas och dokumenteras i enlighet med dokumentationsförfarandet enligt den berörda medlemsstatens nationella rätt. Om förslaget läggs fram för den behöriga myndigheten i den anmodade staten, får den anmodade myndigheten samråda med den ansökande myndigheten. Förslag enligt denna punkt ska inte ge upphov till någon skyldighet för den ansökande staten att ansöka om överföring av, eller att överföra, ett straffrättsligt förfarande till den anmodade staten eller för den ansökande myndigheten eller den anmodade myndigheten att samråda med varandra.

Artikel 6

Misstänkta eller tilltalades rättigheter

1. Innan en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande utfärdas ska den ansökande myndigheten i enlighet med tillämplig nationell rätt ta vederbörlig hänsyn till den misstänktes eller tilltalades berättigade intressen, inbegripet aspekter som rör reparativ rättvisa.

2. De rättigheter som anges i punkterna 3, 4 och 6 i denna artikel och i artiklarna 15 och 17 ska tillämpas på misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden från det att de genom ett officiellt meddelande eller på annat sätt av en medlemsstat behöriga myndigheter har underrättats om att de är misstänkta eller tilltalade för att ha begått ett brott, oavsett om de är frihetsberövade eller inte.

3. Innan den ansökande myndigheten utfärdar en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande ska den

- a) informera den misstänkte eller tilltalade om sin avsikt att utfärda en ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet, i enlighet med tillämplig nationell rätt och på ett språk som vederbörlig förstår, och
- b) ge den misstänkte eller tilltalade tillfälle att yttra sig över denna överföring, inbegripet över aspekter som rör reparativ rättvisa.

Den ansökande myndigheten ska inte vara skyldig att uppfylla skyldigheterna i första stycket i denna punkt om

- a) fullgörandet av dessa skyldigheter skulle undergräva utredningssekretessen eller på annat sätt påverka utredningen negativt,
- b) den misstänkte eller tilltalade trots rimliga ansträngningar från den ansökande myndighetens sida inte kan lokaliseras eller nås, eller
- c) ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande sker på förslag av en misstänkt eller tilltalad enligt artikel 5.3.

4. Om den misstänkte eller tilltalade beslutar att yttra sig i enlighet med punkt 3 första stycket b, ska den misstänkte eller tilltalade avge detta yttrande senast tio dagar efter att ha blivit informerad om avsikten att utfärda en ansökan om överföring och fått tillfälle att yttra sig enligt punkt 3. Det yttrandet ska dokumenteras och ska beaktas av den ansökande myndigheten när den beslutar om huruvida den ska ansöka om överföring av ett straffrättsligt förfarande. Denna dokumentation ska utföras i enlighet med dokumentationsförfarandet enligt den ansökande statens nationella rätt.

5. I fall där den misstänkte eller tilltalade uppehåller sig i den anmodade staten får den ansökande myndigheten vid tillämpning av punkt 3 översända en ifylld version av formuläret i bilaga II till den anmodade myndigheten. I sådana fall ska skyldigheterna enligt punkterna 3 och 4 i tillämpliga delar gälla för den anmodade myndigheten, som ska informera den ansökande myndigheten i enlighet med detta. Om den misstänkte eller tilltalade avger ett yttrande ska den anmodade myndigheten översända yttrandet till den ansökande myndigheten.

6. Om den ansökande myndigheten utfärdar en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande och den misstänkte eller tilltalade har informerats i enlighet med punkt 3, ska den utan onödigt dröjsmål informera den misstänkte eller tilltalade, på ett språk som vederbörligen förstår, om att ansökan har utfärdats.

7. I fall där den misstänkte eller tilltalade uppehåller sig i den anmodade staten får den ansökande myndigheten vid tillämpning av punkt 6 översända en ifylld version av formuläret i bilaga III till den anmodade myndigheten. I sådana fall ska skyldigheterna enligt punkt 6 i tillämpliga delar gälla för den anmodade myndigheten, som ska informera den ansökande myndigheten i enlighet med detta.

Artikel 7

Brottsoffrets rättigheter

1. Innan en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande utfärdas ska den ansökande myndigheten i enlighet med tillämplig nationell rätt ta vederbörlig hänsyn till brottsoffrets berättigade intressen, inbegripet aspekter som rör reparativ rättvisa.

2. Om brottsoffret är en fysisk person som är bosatt i den ansökande staten och erhåller information om det straffrättsliga förfarandet i enlighet med artikel 6.1 i direktiv 2012/29/EU, såsom den har genomförts i nationell rätt, eller är en juridisk person som är etablerad i den ansökande staten och erhåller sådan information i enlighet med nationell rätt, ska den ansökande myndigheten innan den utfärdar en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande

a) informera brottsoffret om sin avsikt att utfärda en ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet, i enlighet med tillämplig nationell rätt och på ett språk som vederbörligen förstår, och

b) ge brottsoffret tillfälle att yttra sig över denna överföring, inbegripet över aspekter som rör reparativ rättvisa.

Den ansökande myndigheten ska inte vara skyldig att uppfylla skyldigheterna i första stycket i denna punkt om

a) fullgörandet av dessa skyldigheter skulle undergräva utredningssekretessen eller på annat sätt påverka utredningen negativt, eller

b) ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande sker på förslag av brottsoffret enligt artikel 5.3.

3. Om brottsoffret beslutar att yttra sig i enlighet med punkt 2 första stycket b, ska vittnet avge detta yttrande senast tio dagar efter att ha blivit informerad om avsikten att utfärda en ansökan om överföring och fått tillfälle att yttra sig enligt punkt 2. Det yttrandet ska dokumenteras och ska beaktas av den ansökande myndigheten när den fattar beslut om huruvida den ska ansöka om överföring av ett straffrättsligt förfarande. Denna dokumentation ska utföras i enlighet med dokumentationsförfarandet enligt den ansökande statens nationella rätt.

4. Om den ansökande myndigheten utfärdar en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande och brottsoffret har informerats i enlighet med punkt 2, ska den utan onödigt dröjsmål informera brottsoffret, på ett språk som vederbörligen förstår, om att ansökan har utfärdats.

Artikel 8

Förfarande för ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande

1. Den ansökande myndigheten ska använda ansökningsformuläret i bilaga I för ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande. Den ansökande myndigheten ska underteckna ansökningsformuläret och intyga att innehållet är riktigt och korrekt.

2. En ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande ska vara vederbörligen underbyggd och i synnerhet innehålla följande information:

a) Information om den ansökande myndigheten.

- b) En beskrivning av det brott som är föremål för det straffrättsliga förfarandet och tillämpliga bestämmelser i den ansökande statens straffrättsliga lagstiftning.
- c) Skälen till varför överföringen av ett straffrättsligt förfarande är nödvändig och lämplig och i synnerhet vilka av kriterierna i artikel 5.2 som är tillämpliga.
- d) Nödvändig information som finns tillgänglig om den misstänkte eller tiltalade samt brottsoffret.
- e) En bedömning av hur en överföring av det straffrättsliga förfarandet skulle påverka den misstänktes, den tiltalades och brottsoffrets rättigheter på grundval av den information som finns tillgänglig för den ansökande myndigheten, i tillämpliga fall inbegripet det yttrande som inhämtats från de berörda personerna i enlighet med artikel 6.3 och 6.4 eller artikel 7.2 och 7.3, eller förslag som lagts fram i enlighet med artikel 5.3.
- f) Information om processhandlingar eller åtgärder av betydelse för det straffrättsliga förfarandet som har vidtagits i den ansökande staten, inbegripet eventuella pågående tillfälliga tvångsåtgärder och tidsfristen för tillämpningen av sådana åtgärder.
- g) Eventuella tillämpliga särskilda villkor för behandlingen av personuppgifter enligt artikel 9.3 i direktiv (EU) 2016/680.

3. Om den misstänkte eller tiltalade har avgett ett yttrande enligt artikel 6.3 och 6.4 eller om brottsoffret har avgett ett yttrande enligt artikel 7.2 och 7.3, ska detta yttrande översändas till den anmodade myndigheten tillsammans med ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet. Om den misstänkte, den tiltalade eller brottsoffret yttrade sig muntligen, ska den ansökande myndigheten säkerställa att den anmodade myndigheten har tillgång till den skriftliga uppteckningen av detta yttrande.

4. Ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande ska när så är lämpligt åtföljas av ytterligare relevant information och handlingar.

5. Det ifyllda ansökningsformulär som avses i punkt 1 i denna artikel samt väsentliga delar av eventuell annan skriftlig information som åtföljer ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande ska översättas till ett officiellt språk i den anmodade staten eller ett annat språk som godtas av den anmodade staten i enlighet med artikel 32.1 d.

6. Den ansökande myndigheten ska översända ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande direkt till den anmodade myndigheten eller, i tillämpliga fall, genom den centrala myndighet som avses i artikel 20. All annan officiell kommunikation ska antingen ske direkt mellan den ansökande myndigheten och den anmodade myndigheten eller, i tillämpliga fall, genom den centrala myndighet som avses i artikel 20.

7. Om den anmodade myndigheten inte är känd för den ansökande myndigheten ska den ansökande myndigheten göra alla nödvändiga förfrågningar, inbegripet genom det europeiska rättsliga nätverkets kontaktpunkter enligt rådets beslut 2008/976/RIF⁽¹⁶⁾, för att fastställa vilken myndighet i den anmodade staten som är behörig att fatta ett beslut enligt artikel 11.1.

8. Den anmodade myndigheten ska utan onödigt dröjsmål och i alla händelser inom sju dagar från mottagandet av det ansökningsformulär som avses i punkt 1 i denna artikel skicka ett mottagningsbevis till den ansökande myndigheten. Denna skyldighet gäller både den centrala myndighet som avses i artikel 20, i tillämpliga fall, och den anmodade myndighet som tar emot ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande från den centrala myndigheten.

9. Om den myndighet i den anmodade staten som tog emot ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande inte är behörig att fatta ett beslut enligt artikel 11.1, ska den utan onödigt dröjsmål översända ansökan till den behöriga anmodade myndigheten i samma medlemsstat och informera den ansökande myndigheten om detta.

Artikel 9

Information som ska lämnas av den ansökande myndigheten efter översändande av ansökan

1. Den ansökande myndigheten ska utan onödigt dröjsmål informera den anmodade myndigheten om vilka eventuella processhandlingar eller åtgärder av betydelse för det straffrättsliga förfarandet som har vidtagits i den ansökande staten efter översändandet av ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande och ska tillhandahålla alla relevanta handlingar.

⁽¹⁶⁾ Rådets beslut 2008/976/RIF av den 16 december 2008 om det europeiska rättsliga nätverket (EUT L 348, 24.12.2008, s. 130).

2. Den information som avses i punkt 1 samt de väsentliga delarna av de relevanta handlingar som tillhandahålls i enlighet med den punkten ska av den ansökande myndigheten översättas till ett officiellt språk i den anmodade staten eller till ett annat språk som godtas av den anmodade staten i enlighet med artikel 32.1 d.

Artikel 10

Återkallelse av en ansökan

1. Den ansökande myndigheten får återkalla en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande när som helst innan den har mottagit den anmodade myndighetens beslut om att bifalla eller avslå ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet i enlighet med artikel 11.1. I sådana fall ska den ansökande myndigheten omedelbart informera den anmodade myndigheten om detta.
2. Den ansökande myndigheten ska på ett språk som vederbörande förstår informera den misstänkte eller tilltalade som har informerats i enlighet med artikel 6.3 och det brottsoffer som har informerats i enlighet med artikel 7.2 om återkallelsen av ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande.
3. I fall där den misstänkte eller tilltalade uppehåller sig i den anmodade staten, får den ansökande myndigheten – i syfte att lämna den information som avses i punkt 2 – översända en ifylld version av formuläret i bilaga VI till den anmodade myndigheten. I sådana fall ska den anmodade myndigheten lämna denna information till den misstänkte eller tilltalade och informera den ansökande myndigheten om detta.
4. Om den ansökande myndigheten i enlighet med punkt 1 har informerat den anmodade myndigheten om återkallelsen av ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande, ska det straffrättsliga förfarandet förbli hos den ansökande myndigheten.

Artikel 11

Beslut av den anmodade myndigheten

1. Den anmodade myndigheten ska fatta ett beslut om huruvida den helt eller delvis ska bifalla eller avslå ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande och ska i enlighet med sin nationella rätt besluta vilka åtgärder som ska vidtas. Ett beslut om att bifalla ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande ska vara vederbörligen motiverat.
2. Den anmodade myndigheten ska meddela den ansökande myndigheten det beslut som avses i punkt 1 i denna artikel inom de tidsfrister som fastställs i artikel 13.
3. Om den anmodade myndigheten anser att den information som lämnats av den ansökande myndigheten inte är tillräcklig för att den ska kunna fatta ett beslut om huruvida ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande ska bifallas eller avslås, får den begära sådan ytterligare information som den anser vara nödvändig. Den ansökande myndigheten ska utan onödigt dröjsmål tillhandahålla den begärda ytterligare informationen, om sådan finns tillgänglig, samt en översättning till ett av den anmodade statens officiella språk eller något annat språk som godtas av den anmodade staten i enlighet med artikel 32.1 d.
4. Om den anmodade myndigheten beslutar att avslå ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande i enlighet med artikel 12, ska den informera den ansökande myndigheten om skälen till ett sådant avslag.
5. Om den ansökande myndigheten har tagit emot det motiverade beslutet att bifalla ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande enligt punkt 1 i denna artikel, ska den ansökande myndigheten utan onödigt dröjsmål till den anmodade myndigheten översända ärendeakten i original eller i bestyrkt kopia, eller relevanta delar därav, samt en översättning till ett officiellt språk i den anmodade staten eller ett annat språk som godtas av den anmodade staten i enlighet med artikel 32.1 d.
6. Om det straffrättsliga förfarandet har avbrutits i enlighet med artikel 21, ska den ansökande myndigheten utan onödigt dröjsmål översända alla återstående relevanta delar av ärendeakten i original eller i bestyrkt kopia, inbegripet relevant fysisk bevisning, till den anmodade myndigheten. I händelse av att en bestyrkt kopia av ärendeakten redan har lämnats till den anmodade myndigheten, ska den ansökande myndigheten på begäran av den anmodade myndigheten översända originalhandlingarna i ärendeakten. Den ansökande staten får kräva att originalhandlingarna i ärendeakten eller den fysiska bevisningen återlämnas till den när de handlingarna eller den bevisningen inte längre behövs i den anmodade staten eller när förfarandena har avslutats i den anmodade staten. Om den ansökande staten på begäran av den anmodade staten har angett att den inte har för avsikt att återta originalhandlingarna i ärendeakten eller den fysiska bevisningen när denna inte längre behövs eller när förfarandena har avslutats, får den anmodade staten i enlighet med sin nationella rätt avgöra hur den återstående bevisningen ska hanteras, inbegripet huruvida den ska bevaras eller förstöras.
7. Vid tillämpningen av punkterna 5 och 6 får den ansökande myndigheten och den anmodade myndigheten samråda med varandra för att fastställa vilka relevanta delar av ärendeakten som ska översändas och översättas.

Artikel 12

Skäl för avslag

1. Den anmodade myndigheten ska helt eller delvis avslå en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande om ett sådant förfarande enligt den anmodade statens nationella rätt inte kan inledas eller drivas vidare på grundval av de sakförhållanden som ligger till grund för ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande om ett eller flera av följande skäl föreligger:

- a) Den gärning som ansökan avser utgör inte ett brott enligt den anmodade statens nationella rätt.
- b) Ett övertagande av det straffrättsliga förfarandet skulle strida mot principen *ne bis in idem*.
- c) Den misstänkte eller tilltalade kan på grund av sin ålder inte hållas straffrättsligt ansvarig för brottet.
- d) Åtalet har preskriberats i enlighet med den anmodade statens nationella rätt.
- e) Villkoren för lagföring av brottet i den anmodade staten är inte uppfyllda.
- f) Brottet omfattas av amnesti i enlighet med den anmodade statens nationella rätt.
- g) Den anmodade staten har inte behörighet avseende brottet enligt nationell rätt eller behörighet på grundval av artikel 3.

2. Den anmodade myndigheten får helt eller delvis avslå en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande, om ett eller flera av följande skäl föreligger:

- a) Privilegier eller immunitet enligt den anmodade statens nationella rätt gör det omöjligt att vidta åtgärder.
- b) Den anmodade myndigheten anser att överföringen av ett straffrättsligt förfarande inte gagnar en effektiv och korrekt rättskipning.
- c) Brottet har varken helt eller delvis begåtts på den anmodade statens territorium, merparten av de verkningar eller en betydande del av den skada som utgör en del av brottsrekvisiten har inte uppstått på den statens territorium, och den misstänkte eller tilltalade är inte medborgare eller bosatt i den staten.
- d) Det ansökningsformulär som avses i artikel 8.1 är ofullständigt eller uppenbart felaktigt och har inte kompletterats eller korrigerats efter det samråd som avses i punkt 3 i den här artikeln.
- e) Den gärning som ansökan avser utgör inte ett brott på den plats där den begicks, och den anmodade staten saknar ursprunglig behörighet enligt sin nationella rätt att lagföra brottet.

3. Om något av de skäl som avses i punkterna 1 och 2 föreligger, ska den anmodade myndigheten, innan den beslutar att helt eller delvis avslå en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande, när så är lämpligt samråda med den ansökande myndigheten och vid behov begära att den ansökande myndigheten utan onödigt dröjsmål tillhandahåller all nödvändig information.

4. Om det skäl som avses i punkt 2 a föreligger, och om befogenheten att upphäva privilegier eller immunitet tillkommer en myndighet i den anmodade staten, ska den anmodade myndigheten utan onödigt dröjsmål begära att den myndigheten utövar denna befogenhet. Om befogenheten att upphäva privilegier eller immunitet tillkommer en myndighet i en annan stat eller en internationell organisation, ska den ansökande myndigheten begära att den myndigheten eller internationella organisationen utövar denna befogenhet.

Artikel 13

Tidsfrister

1. Den anmodade myndigheten ska utan onödigt dröjsmål och i alla händelser senast 60 dagar efter den behöriga anmodade myndighetens mottagande av ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande meddela den ansökande myndigheten sitt beslut om att bifalla eller avslå ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande.

2. Om den anmodade myndigheten i ett enskilt fall inte kan iaktta den tidsfrist som anges i punkt 1 ska den utan onödigt dröjsmål informera den ansökande myndigheten om detta och ange skälen till förseningen. I sådana fall får den tidsfrist som anges i punkt 1 förlängas med högst 30 dagar.

3. Om det i den anmodade statens nationella rätt fastställs privilegier eller immunitet, ska den tidsfrist som anges i punkt 1 inte börja löpa förrän från och med den dag då den anmodade myndigheten informeras om att dessa privilegier eller denna immunitet har upphävts.

Artikel 14

Samråd mellan den ansökande och den anmodade myndigheten

1. Den ansökande och den anmodade myndigheten ska, om detta är nödvändigt och utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 11.3, 11.5, 11.6, 11.7, 13.3 och 19.2, utan onödigt dröjsmål samråda med varandra för att säkerställa en effektiv tillämpning av denna förordning.
2. Samråd mellan den ansökande och den anmodade myndigheten får även äga rum innan en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande utfärdas, särskilt i syfte att fastställa huruvida en överföring skulle gagna en effektiv och korrekt rättskipning, inbegripet huruvida den är proportionell. Den anmodade myndigheten får även samråda med den ansökande myndigheten om möjligheten att utfärda en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande från den ansökande staten i syfte att föreslå en överföring av ett sådant förfarande.
3. Om den ansökande myndigheten samråder med den anmodade myndigheten inför en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande ska den ge den anmodade myndigheten tillgång till information om det straffrättsliga förfarandet, såvida inte detta skulle undergräva utredningssekretessen eller på annat sätt påverka utredningen negativt.
4. När myndigheterna mottar begäranden om samråd enligt denna artikel, ska de besvara dem utan onödigt dröjsmål.

Artikel 15

Information som ska tillhandahållas den misstänkte eller tilltalade om beslutet att bifalla eller avslå ansökan om överföring

1. Om den anmodade myndigheten har fattat ett beslut i enlighet med artikel 11.1 om att bifalla en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande, ska den anmodade myndigheten utan onödigt dröjsmål, på ett språk som vederbörande förstår

- a) informera den misstänkte eller tilltalade om beslutet att bifalla ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet,
- b) förse den misstänkte eller tilltalade med en kopia av det motiverade beslutet att bifalla ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet, och
- c) informera den misstänkte eller tilltalade om rätten till ett effektivt rättsmedel i den anmodade staten, inbegripet tidsfristerna för utövande av denna rätt.

När så är lämpligt får den anmodade myndigheten begära bistånd från den ansökande myndigheten för att utföra de uppgifter som avses i denna punkt.

2. I fall där den misstänkte eller tilltalade uppehåller sig i den ansökande staten, får den anmodade myndigheten, vid tillämpning av punkt 1, översända en ifylld version av formuläret i bilaga IV till den ansökande myndigheten. I sådana fall ska skyldigheterna enligt punkt 1 i tillämpliga delar gälla för den ansökande myndigheten, som ska informera den anmodade myndigheten om detta.

3. Om den anmodade myndigheten har fattat ett beslut i enlighet med artikel 11.1 om att avslå en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande, ska den ansökande myndigheten utan onödigt dröjsmål informera den misstänkte eller tilltalade på ett språk som vederbörande förstår, om beslutet att avslå ansökan om överföring.

När så är lämpligt får den ansökande myndigheten begära bistånd från den anmodade myndigheten för att utföra de uppgifter som avses i denna punkt.

4. I fall där den misstänkte eller tilltalade uppehåller sig i den anmodade staten, får den ansökande myndigheten, vid tillämpning av punkt 3, översända en ifylld version av formuläret i bilaga IV till den anmodade myndigheten. I sådana fall ska skyldigheterna enligt punkt 3 i tillämpliga delar gälla för den anmodade myndigheten, som ska informera den ansökande myndigheten om detta.

5. Den anmodade myndigheten ska inte vara skyldig att uppfylla skyldigheterna i punkt 1 och den ansökande myndigheten ska inte vara skyldig att uppfylla skyldigheterna i punkt 3 om

- a) fullgörandet av de skyldigheterna skulle undergräva utredningssekretessen eller på annat sätt påverka utredningen negativt, eller
- b) den misstänkte eller tilltalade inte kan lokaliseras eller nås trots den anmodade myndighetens respektive den ansökande myndighetens rimliga ansträngningar.

Artikel 16

Information som ska tillhandahållas brottsoffret om beslutet att bifalla eller avslå ansökan om överföring

1. Om den anmodade myndigheten har fattat ett beslut i enlighet med artikel 11.1 i denna förordning att bifalla ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande, och brottsoffret är en fysisk person som är bosatt i den ansökande staten och erhåller information om det straffrättsliga förfarandet i enlighet med artikel 6.1 i direktiv 2012/29/EU, såsom den har genomförts i nationell rätt, eller är en juridisk person som är etablerad i den ansökande staten och erhåller sådan information i enlighet med nationell rätt, ska den anmodade myndigheten utan onödigt dröjsmål informera brottsoffret på ett språk som brottsoffret förstår om

- a) beslutet att bifalla ansökan om överföring, och
- b) brottsoffrets rätt till ett effektivt rättsmedel i den anmodade staten, inbegripet tidsfristerna för utövande av denna rätt.

När så är lämpligt får den anmodade myndigheten begära bistånd från den ansökande myndigheten för att utföra de uppgifter som avses i denna punkt.

2. I fall där brottsoffret uppehåller sig i den ansökande staten, får den anmodade myndigheten vid tillämpning av punkt 1 översända en ifyllt version av formuläret i bilaga V till den ansökande myndigheten. I sådana fall ska skyldigheterna enligt punkt 1 i tillämpliga delar gälla för den ansökande myndigheten, som ska informera den anmodade myndigheten om detta.

3. Om den anmodade myndigheten har fattat ett beslut i enlighet med artikel 11.1 i denna förordning att avslå ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande och brottsoffret är en fysisk person som är bosatt i den ansökande staten och erhåller information om det straffrättsliga förfarandet i enlighet med artikel 6.1 i direktiv 2012/29/EU, såsom den har genomförts i nationell rätt, eller är en juridisk person som är etablerad i den ansökande staten och erhåller sådan information i enlighet med nationell rätt, ska den ansökande myndigheten utan onödigt dröjsmål informera brottsoffret på ett språk som brottsoffret förstår om beslutet att avslå ansökan om överföring.

4. Den anmodade myndigheten ska inte vara skyldig att uppfylla skyldigheterna i punkt 1 och den ansökande myndigheten ska inte vara skyldig att uppfylla skyldigheterna i punkt 3 om

- a) fullgörandet av de skyldigheterna skulle undergräva utredningssekretessen eller på annat sätt påverka utredningen negativt, eller
- b) brottsoffret inte kan lokaliseras eller nås trots den anmodade myndighetens respektive den ansökande myndighetens rimliga ansträngningar.

Artikel 17

Rätt till ett effektivt rättsmedel

1. Misstänkta, tilltalade och brottsoffer ska ha rätt till ett effektivt rättsmedel i den anmodade staten mot beslut om att bifalla ansökningar om överföring av ett straffrättsligt förfarande. Den rätten ska utövas vid en domstol eller tribunal i den anmodade staten i enlighet med den statens nationella rätt.

2. Om ett rättsmedel används mot ett beslut att bifalla en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande, ska beslutet prövas i enlighet med nationell rätt på grundval av de kriterier som anges i artikel 12.1 och 12.2. I den mån som ett utrymme för skönsässig bedömning har utövats, ska prövningen begränsas till en bedömning av huruvida den anmodade myndigheten uppenbart har överskridit gränserna för sitt utrymme för skönsässig bedömning.

Tidsfristen för användning av ett effektivt rättsmedel ska vara högst 15 dagar från dagen för mottagandet av det motiverade beslutet att bifalla ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande.

Om ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande utfärdas efter det att brottsutredningen har avslutats och åtal har väckts mot den misstänkte eller tilltalade, ska åberopandet av ett rättsmedel mot ett beslut om att bifalla ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet ha suspensiv verkan. Denna suspensiva verkan ska inte påverka den anmodade

statens möjligheter att upprätthålla provisoriska åtgärder som är nödvändiga för att förhindra att den misstänkte eller tilltalade avviker eller för att bevara bevisning, hjälpmedel vid brott eller vinning av brott.

Det slutliga beslutet om rättsmedel ska fattas utan onödigt dröjsmål och om möjligt inom 60 dagar.

Den anmodade myndigheten ska informera den ansökande myndigheten om det slutliga resultatet av det rättsmedel som har använts. Om rättsmedlet i slutändan leder till att beslutet om att bifalla ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet upphävs, ska det straffrättsliga förfarandet återgå till den ansökande myndigheten.

Denna punkt påverkar inte eventuella ytterligare rättsmedel som är tillgängliga i enlighet med nationell rätt.

3. Den anmodade staten ska säkerställa att misstänkta, tilltalade och brottsoffer har rätt att få tillgång till alla handlingar som rör överföringen av ett straffrättsligt förfarande och som legat till grund för beslutet att bifalla en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande enligt denna förordning och som är nödvändiga för att vederbörande faktiskt ska kunna utöva sin rätt till ett rättsmedel. Rätten att få tillgång till dessa handlingar ska utövas i enlighet med förfarandena i den anmodade statens nationella rätt. Denna tillgång kan i enlighet med nationell rätt begränsas om den skulle undergräva utredningssekretessen eller på annat sätt påverka utredningen negativt eller inverka menligt på personers säkerhet.

Artikel 18

Samarbete med Eurojust och det europeiska rättsliga nätverket

Den ansökande och den anmodade myndigheten får i varje skede av förfarandet för överföring av ett straffrättsligt förfarande begära bistånd från Eurojust eller det europeiska rättsliga nätverket i enlighet med dessas respektive behörigheter. Särskilt Eurojust får i lämpliga fall underlätta de samråd som avses i artiklarna 11.3, 11.5, 11.6, 11.7, 12.3, 14, 19.2 samt 21.3.

Artikel 19

Kostnader för överföring av ett straffrättsligt förfarande

1. Varje medlemsstat ska bära sina egna kostnader för överföring av ett straffrättsligt förfarande som följer av tillämpningen av denna förordning.

2. Om översättningen av ärendeakten och andra relevanta handlingar enligt artikel 11.3, 11.5, 11.6 och 11.7 skulle medföra stora eller exceptionella kostnader, får den ansökande myndigheten för den anmodade myndigheten föreslå att de ska dela på kostnaderna. Ett sådant förslag ska åtföljas av en detaljerad redovisning av den ansökande myndighetens kostnader. Efter ett sådant förslag ska den ansökande och den anmodade myndigheten samråda med varandra.

Artikel 20

Utseende av centrala myndigheter

Varje medlemsstat får utse en eller flera centrala myndigheter med ansvar för administrationen av överföringen och mottagandet av ansökningar om överföring av ett straffrättsligt förfarande samt för övrig officiell korrespondens i samband med sådana ansökningar.

KAPITEL 3

EFFEKTER AV ÖVERFÖRING AV ETT STRAFFRÄTTSLIGT FÖRFARANDE

Artikel 21

Effekter i den ansökande staten

1. Vid mottagandet av det motiverade beslutet att bifalla ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande i enlighet med artikel 11.1 eller av det slutliga beslutet om ett rättsmedel enligt artikel 17 ska det straffrättsliga förfarandet vilandeförklaras eller avbrytas i den ansökande staten i enlighet med nationell rätt, såvida inte rättsmedlet leder till att ärendet ska återgå till den ansökande staten eller den ansökande myndigheten redan har vilandeförklarat eller avbrutit det straffrättsliga förfarandet enligt artikel 4.

2. Utan hinder av vad som sägs i punkt 1 får det straffrättsliga förfarandet i den ansökande staten fortsätta, så att den ansökande myndigheten kan
- a) vidta nödvändiga brådsnande utredningsåtgärder eller andra processuella åtgärder, inbegripet åtgärder för att förhindra att den misstänkte eller tilltalade avviker, eller åtgärder för frysning,
- b) upprätthålla tidigare antagna utredningsåtgärder eller andra processuella åtgärder, inbegripet åtgärder för att förhindra att den misstänkte eller tilltalade avviker, som är nödvändiga för att verkställa ett beslut på grundval av rambeslut 2002/584/RIF, ett annat instrument om ömsesidigt erkännande eller en begäran om ömsesidig rättslig hjälp.
3. Efter ett beslut av den anmodade myndigheten om att bifalla en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande ska den ansökande myndigheten och den anmodade myndigheten samarbeta i största möjliga utsträckning och i enlighet med sin nationella rätt, i synnerhet när den anmodade statens nationella rätt kräver att vissa formaliteter och förfaranden iakttas, särskilt när det gäller bevisningsn tillåtlighet. Den ansökande myndigheten och den anmodade myndigheten ska även samarbeta i fråga om de provisoriska åtgärder som vidtas före överföringen och i enlighet med punkt 2.
4. Om de åtgärder som vidtagits i enlighet med punkt 2 har slutförts, eller om den anmodade myndigheten har vidtagit nödvändiga utredningsåtgärder eller andra processuella åtgärder, och de åtgärder som vidtagits av den ansökande myndigheten enligt punkt 2 inte längre är nödvändiga, ska det straffrättsliga förfarandet i den ansökande staten vilandeförklaras eller avbrytas.
5. Den ansökande myndigheten får fortsätta eller återuppta det straffrättsliga förfarandet, om den anmodade myndigheten informerar den om sitt beslut att avbryta det straffrättsliga förfarandet avseende de sakförhållanden som ligger till grund för det straffrättsliga förfarandet för vilket ansökan om överföring bifallits, såvida inte beslutet enligt den anmodade statens nationella rätt slutgiltigt omöjliggör vidare lagföring och fattades efter en bedömning av sakförhållandena i målet, vilket förhindrar ett fortsatt straffrättsligt förfarande avseende samma gärningar i den anmodade staten.
6. Punkt 5 ska inte påverka brottsoffrens rätt att inleda eller ansöka om återupptagande av ett straffrättsligt förfarande mot den misstänkte eller tilltalade i den ansökande staten, om en sådan rätt föreskrivs i denna stats nationella rätt, såvida inte den anmodade myndighetens beslut att avbryta det straffrättsliga förfarandet enligt den anmodade statens nationella rätt slutgiltigt omöjliggör vidare lagföring och fattades efter en bedömning av sakförhållandena i målet, vilket förhindrar ett fortsatt straffrättsligt förfarande avseende samma gärningar i den anmodade staten.

Artikel 22

Effekter i den anmodade staten

1. Det överförda straffrättsliga förfarandet ska regleras av den anmodade statens nationella rätt.
2. Under förutsättning att det inte strider mot den anmodade statens grundläggande rättsprinciper ska varje handling som utförs av den ansökande statens behöriga myndigheter i samband med det straffrättsliga förfarandet eller de inledande undersökningarna ha samma giltighet i den anmodade staten som om den på ett lagenligt sätt hade utförts av den anmodade statens behöriga myndigheter.

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 12.1 d ska varje handling som på ett lagenligt sätt har utförts i den ansökande staten och som avbryter eller tillfälligt upphäver preskriptionstiden ha samma verkan att avbryta eller tillfälligt upphäva preskriptionstiden i den anmodade staten, förutsatt att en sådan handling skulle ha den verkan enligt den stats nationella rätt.

3. Medlemsstaterna får i sin nationella rätt föreskriva att en behörig myndighet i den anmodade staten, i fall där behörigheten grundas på artikel 3 och de agerar som anmodad stat och den misstänkte eller tilltalade befinner sig i den staten, så snart den har mottagit ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet och eventuell ytterligare information i enlighet med denna förordning, och innan beslutet att bifalla ansökan om överföring fattas, efter en bedömning får vidta nödvändiga åtgärder i enlighet med sin nationella rätt för att gripa den misstänkte eller tilltalade eller för att säkerställa att den misstänkte eller tilltalade stannar kvar på dess territorium, eller vidta andra nödvändiga provisoriska åtgärder, såsom åtgärder för frysning.
4. Beslutet att frihetsberöva den misstänkte eller tilltalade i enlighet med punkt 3 ska fattas av samma myndighet som skulle vara behörig att vidta sådana åtgärder i ett liknande inhemskt mål och ska omfattas av de skyddsåtgärder som är tillämpliga på sådana åtgärder enligt nationell rätt, inbegripet domstolsprövning och tidsfristerna för frihetsberövande före rättegång.

5. Bevisning som översänds av den ansökande myndigheten får inte avvisas i ett straffrättsligt förfarande i den anmodade staten enbart på grund av att bevisningen inhämtats i en annan medlemsstat. Bevisning som inhämtats i den ansökande staten får användas i ett straffrättsligt förfarande i den anmodade staten, under förutsättning att denna bevisnings tillåtlighet står i överensstämmelse med den anmodade statens nationella rätt, inbegripet dess grundläggande rättsprinciper. Domstolens befogenhet att fritt bedöma bevisningen ska inte påverkas av denna förordning.
6. Om ett fängelsestraff eller annan frihetsberövande åtgärd utdöms i den anmodade staten, ska den staten från den totala tid av frihetsberövande som ska avtjänas dra av alla perioder av frihetsberövande i den ansökande staten som beslutats inom ramen för det straffrättsliga förfarande som överförs. Den ansökande myndigheten ska till den anmodade myndigheten för detta ändamål översända all information om hur lång tid den misstänkte eller tilltalade har varit frihetsberövad i den ansökande staten.
7. Om ett straffrättsligt förfarande i både den ansökande och den anmodade staten endast kan inledas om anmälan lämnas in, ska en anmälan som lämnats in i den ansökande staten även ha giltighet i den anmodade staten.
8. Påföljden för brottet ska vara den som föreskrivs i den anmodade statens nationella rätt, om inte annat föreskrivs däri. Om brottet begåtts på den ansökande statens territorium, får den anmodade myndigheten i enlighet med tillämplig nationell rätt beakta maximistraffet enligt den ansökande statens nationella rätt, om detta är till den tilltalades fördel. Om behörigheten uteslutande grundas på artikel 3, ska den påföljd som utdöms i den anmodade staten inte vara strängare än maximistraffet enligt den ansökande statens nationella rätt.

Artikel 23

Information som ska lämnas av den anmodade myndigheten

Den anmodade myndigheten, eller i tillämpliga fall en annan behörig myndighet, ska förse den ansökande myndigheten med information om avbrytandet av det straffrättsliga förfarandet eller om varje beslut som fattas i slutet av det straffrättsliga förfarandet, inbegripet information om huruvida detta beslut enligt den anmodade statens nationella rätt slutgiltigt omöjliggör vidare lagföring och fattades efter en bedömning av sakförhållandena i målet, vilket förhindrar ett fortsatt straffrättsligt förfarande avseende samma gärningar i den staten. Myndigheten ska även tillhandahålla information om den slutliga verkställigheten av den påföljd som utdöms eller annan information som är av betydande värde. Den ska till den ansökande myndigheten översända en kopia av det slutliga skriftliga beslut som fattats i slutet av det straffrättsliga förfarandet.

Ätminstone de väsentliga delarna av den information och av det slutliga beslut som avses i första stycket i denna artikel ska översättas till ett i den ansökande staten officiellt språk eller till ett annat språk som godtas av den ansökande staten i enlighet med artikel 32.1 d.

KAPITEL 4

KOMMUNIKATIONSSÄTT

Artikel 24

Kommunikationssätt

1. Kommunikation enligt denna förordning, inbegripet utbyte av det ansökningsformulär och övriga formulär som återfinns i bilagorna till denna förordning, det beslut som avses i artikel 11.1 i denna förordning samt andra handlingar som avses i artikel 11.5 i denna förordning, mellan den ansökande och den anmodade myndigheten samt genom centrala myndigheter, om en medlemsstat har utsett en central myndighet i enlighet med artikel 20 i denna förordning, samt med Eurojust, ska ske i enlighet med artikel 3 i förordning (EU) 2023/2844.
2. Artikel 7.1 och 7.2 samt artiklarna 8 och 14 i förordning (EU) 2023/2844 om fastställande av regler för elektroniska underskrifter och elektroniska stämplat, elektroniska handlingars rättsliga verkan och skydd för överförd information ska tillämpas på den kommunikation som överförs genom det decentraliserade it-systemet.
3. Samråd enligt artiklarna 11.7 och 14 mellan den ansökande och den anmodade myndigheten samt genom centrala myndigheter, om en medlemsstat har utsett en central myndighet i enlighet med artikel 20, samt med Eurojust, får genomföras med hjälp av alla lämpliga kommunikationssätt, inbegripet genom det decentraliserade it-systemet.

Artikel 25

Inrättande av ett decentraliserat it-system

1. Senast den 8 januari 2027 ska kommissionen anta genomförandeakter för att inrätta det decentraliserade it-systemet i enlighet med denna förordning och ska däri ange följande:
 - a) Tekniska specifikationer för elektroniska kommunikationsmetoder för det decentraliserade it-systemet.
 - b) Tekniska specifikationer för kommunikationsprotokoll.
 - c) Mål för informationssäkerhet och relevanta tekniska åtgärder som säkerställer minimistandarder för informations-säkerhet och en hög nivå av cybersäkerhet för behandling och kommunikation av uppgifter inom det decentraliserade it-systemet.
 - d) Minimimål för tillgänglighet och eventuella därmed sammanhängande tekniska krav för de tjänster som tillhandahålls genom det decentraliserade it-systemet.
 - e) Standarder för digitala förfaranden enligt definitionen i artikel 3.9 i förordning (EU) 2022/850.
2. De genomförandeakter som avses i punkt 1 i denna artikel ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 31.2.

Artikel 26

Referensprogramvara

1. Kommissionen ska ansvara för skapandet, tillgängligheten, underhållet och utvecklingen av en referensprogramvara som medlemsstaterna kan välja att använda som sitt back-end-system i stället för ett nationellt it-system. Skapandet, underhållet och utvecklingen av referensprogramvaran ska finansieras genom unionens allmänna budget.
2. Eurojust ska kunna använda den referensprogramvara som avses i punkt 1.
3. Kommissionen ska tillhandahålla, underhålla och stödja referensprogramvaran utan kostnad.
4. Referensprogramvaran ska erbjuda ett gemensamt gränssnitt för kommunikation med andra nationella it-system.

Artikel 27

Kostnaderna för det decentraliserade it-systemet

1. Varje medlemsstat eller enhet som driver en auktoriserad e-Codex-åtkomstpunkt enligt definitionen i artikel 3.4 i förordning (EU) 2022/850 ska bära kostnaderna för installation, drift och underhåll av de åtkomstpunkter för det decentraliserade it-systemet för vilka de är ansvariga.
2. Varje medlemsstat eller enhet som driver en auktoriserad e-Codex-åtkomstpunkt enligt definitionen i artikel 3.4 i förordning (EU) 2022/850 ska bära kostnaderna för att upprätta och anpassa sina relevanta nationella, eller i tillämpliga fall andra, it-system, för att göra dem driftskompatibla med åtkomstpunkterna och ska stå för kostnaderna för att administrera, driva och underhålla dessa system.
3. Eurojust ska bära kostnaderna för installation, drift och underhåll av de komponenter i det decentraliserade it-systemet för vilka Eurojust är ansvarig.
4. Eurojust ska bära kostnaderna för att upprätta och anpassa sitt ärendehanteringssystem för att göra det driftskompatibelt med åtkomstpunkterna och ska bära kostnaderna för att administrera, driva och underhålla det systemet.

Artikel 28

Statistik

1. Medlemsstaterna ska regelbundet samla in omfattande statistik för att kommissionen ska kunna övervaka tillämpningen av denna förordning. Medlemsstaternas behöriga myndigheter ska bevara denna statistik och årligen översända den till kommissionen. Medlemsstaternas behöriga myndigheter får behandla personuppgifter som är nödvändiga för att producera denna statistik.
2. Den statistik som avses i punkt 1 ska inbegripa följande:
 - a) Antalet ansökningar om överföring av ett straffrättsligt förfarande, inbegripet kriterierna för ansökan om överföring, per ansökande stat.
 - b) Antalet bifall av respektive avslag på ansökningar om överföring av ett straffrättsligt förfarande, inbegripet skälen för avslag, per anmodad stat.
 - c) Hur lång tid det tagit för den anmodade staten att översända information om beslut att bifalla eller avslå ansökningar om överföring av ett straffrättsligt förfarande.
3. Den statistik som avses i punkt 1 ska även, om den finns tillgänglig på central nivå i den berörda medlemsstaten, inbegripa följande:
 - a) Antalet utredningar och åtal som inte drivits vidare sedan ansökningar om överföring av ett straffrättsligt förfarande bifallits.
 - b) Antalet fall där rättsmedel har använts mot beslut om att bifalla ansökningar om överföring av ett straffrättsligt förfarande, med angivande av huruvida varje fall har inletts av en misstänkt, en tilltalad eller ett brottsoffer, samt antalet beslut där överklagandet har varit framgångsrikt.
 - c) Fyra år från dagen för ikraftträdandet av de genomförandeakter som avses i artikel 25.1, de kostnader som uppkommit enligt artikel 27.2.
4. Den referensprogramvara som avses i artikel 26 och, om de är utrustade för detta, de nationella back-end-systemen ska programmatiskt samla in de uppgifter som avses i punkt 2 i den här artikeln och årligen översända dem till kommissionen.
5. Den statistik som avses i punkterna 2 och 3 ska översändas från och med den 1 februari 2028.
6. Den statistik som avses i punkt 2 i denna artikel ska samlas in via det decentraliserade it-system som inrättats i enlighet med artikel 25 inom två år från dagen för ikraftträdandet av de genomförandeakter som avses i den artikeln. Så länge som det decentraliserade it-systemet inte är operativt och den statistik som avses i punkt 2 i den här artikeln därför inte samlas in automatiskt, ska denna statistik endast översändas om den finns tillgänglig på central nivå i den berörda medlemsstaten.

Artikel 29

Ändringar av ansökningsformuläret och övriga formulär

Kommissionen ges befogenhet att i enlighet med artikel 30 anta delegerade akter för att ändra bilagorna genom att uppdatera eller göra tekniska ändringar i ansökningsformuläret och övriga formulär. Sådana ändringar ska vara förenliga med denna förordning och ska inte påverka den.

Artikel 30

Utövande av delegeringen

1. Befogenheten att anta delegerade akter ges till kommissionen med förbehåll för de villkor som anges i denna artikel.
2. Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artikel 29 ges till kommissionen tills vidare från och med den 1 februari 2027.

3. Den delegering av befogenhet som avses i artikel 29 får när som helst återkallas av Europaparlamentet eller rådet. Ett beslut om återkallelse innebär att delegeringen av den befogenhet som anges i beslutet upphör att gälla. Beslutet får verkan dagen efter det att det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*, eller vid ett senare i beslutet angivet datum. Det påverkar inte giltigheten av delegerade akter som redan har trätt i kraft.
4. Innan kommissionen antar en delegerad akt ska den samråda med experter som utsetts av varje medlemsstat i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning.
5. Så snart kommissionen antar en delegerad akt ska den samtidigt delge Europaparlamentet och rådet denna.
6. En delegerad akt som antas enligt artikel 29 ska träda i kraft endast om varken Europaparlamentet eller rådet har gjort invändningar mot den delegerade akten inom en period på två månader från den dag då akten delgavs Europaparlamentet och rådet, eller om både Europaparlamentet och rådet, före utgången av den perioden, har underrättat kommissionen om att de inte kommer att invända. Denna period ska förlängas med två månader på Europaparlamentets eller rådets initiativ.

Artikel 31

Kommittéförfarande

1. Vid tillämpning av artikel 25 i denna förordning ska kommissionen biträdas av en kommitté. Denna kommitté ska vara en kommitté i den mening som avses i förordning (EU) nr 182/2011.
2. När det hänvisas till denna punkt ska artikel 5 i förordning (EU) nr 182/2011 tillämpas.

Artikel 32

Anmälan

1. Senast den 1 februari 2027 ska varje medlemsstat till kommissionen anmäla följande:
 - a) De myndigheter som i enlighet med sin nationella rätt är behöriga att i enlighet med artikel 2.3 utfärda eller godkänna ansökningar om överföring av ett straffrättsligt förfarande samt de myndigheter som är behöriga att i enlighet med artikel 2.4 fatta beslut om sådana ansökningar.
 - b) Information om övriga myndigheter som avses i artikel 2.4 andra stycket, om medlemsstaten utnyttjar den möjlighet som föreskrivs i det stycket.
 - c) Information om den eller de utsedda centrala myndigheterna, om medlemsstaten utnyttjar den möjlighet som föreskrivs i artikel 20.
 - d) De språk som godtas för ansökningar om överföring av ett straffrättsligt förfarande, för information som lämnas till stöd för sådana ansökningar samt för eventuell kommunikation mellan myndigheter när den agerar i egenskap av ansökande och anmodad stat.
2. Varje medlemsstat ska underrätta kommissionen om eventuella uppdateringar av den information som anmälts enligt punkt 1.

Kommissionen ska säkerställa att den information som mottas enligt punkt 1 är uppdaterad och offentliggörs på den del av webbplatsen för det europeiska rättsliga nätverket där det råder oinskränkt tillträde.

Artikel 33

Förhållande till internationella avtal och överenskommelser

1. Utan att det påverkar deras tillämpning mellan medlemsstater och tredjeländer ersätter denna förordning, inom ramen för sitt tillämpningsområde, från och med den 1 februari 2027 motsvarande bestämmelser i den europeiska konventionen av den 15 maj 1972 om överförande av lagföring i brottmål och den europeiska konventionen av den 20 april 1959 om inbördes rättshjälp i brottmål, vilka är tillämpliga mellan de medlemsstater som är bundna av denna förordning.

2. Utöver denna förordning får medlemsstaterna ingå eller även fortsättningsvis tillämpa bilaterala eller multilaterala avtal eller överenskommelser med andra medlemsstater efter den 7 januari 2025 endast i den mån som sådana avtal eller överenskommelser gör det möjligt att ytterligare stärka syftena med denna förordning och bidrar till att förenkla eller ytterligare underlätta förfarandena för överföring av ett straffrättsligt förfarande och under förutsättning att de skyddsnivåer som anges i denna förordning respekteras.
3. Medlemsstaterna ska senast den 1 februari 2027 informera rådet och kommissionen om vilka avtal eller överenskommelser enligt punkt 2 som de har för avsikt att fortsätta att tillämpa. Medlemsstaterna ska också inom tre månader efter det att de har undertecknat nya avtal eller överenskommelser enligt punkt 2 informera kommissionen om detta.

Artikel 34

Rapportering

Senast den 1 februari 2033 ska kommissionen överlämna en rapport till Europaparlamentet, rådet samt Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om tillämpningen av denna förordning som stöder sig på den information som medlemsstaterna lämnat i enlighet med artikel 28.1 och som sammanställts av kommissionen.

Artikel 35

Övergångsbestämmelser

Denna förordning ska tillämpas på ansökningar om överföring av ett straffrättsligt förfarande som översänds från och med den 1 februari 2027. Ansökningar om överföring av ett straffrättsligt förfarande som mottagits före den 1 februari 2027 ska fortsätta att regleras av befintliga instrument som rör överföring av straffrättsliga förfaranden.

Till dess att artikel 24 blir tillämplig enligt artikel 36 tredje stycket ska kommunikationen i enlighet med denna förordning mellan ansökande och anmodade myndigheter samt, i tillämpliga fall, genom centrala myndigheter, samt med Eurojust, ske på andra lämpliga sätt och med beaktande av behovet av ett snabbt, säkert och tillförlitligt informationsutbyte.

Artikel 36

Ikraftträdande och tillämpning

Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*. Den ska tillämpas från och med den 1 februari 2027.

Artikel 24 ska dock tillämpas från och med den första dagen i den månad som följer på perioden på två år från dagen för ikraftträdandet av de genomförandeakter som avses i artikel 25.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i medlemsstaterna i enlighet med fördragen.

Utfärdad i Strasbourg den 27 november 2024.

På Europaparlamentets vägnar
R. METSOLA
Ordförande

På rådets vägnar
BÓKA J.
Ordförande

SV

EUT L, 18.12.2024

BILAGA I

ANSÖKNINGSFORMULÄR FÖR ÖVERFÖRING AV ETT STRAFFRÄTTSLIGT FÖRFARANDE

i enlighet med artikel 8.1 i förordning (EU) 2024/3011

Syftet med detta ansökningsformulär:
☐ Samråd om eventuell överföring av ett straffrättsligt förfarande
☐ Ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande

AVSNITT A: Berörda myndigheter

Ansökande stat:
.....
Ansökande myndighet:
.....
Anmodad stat:
.....
Anmodad myndighet:
.....
Myndighet i den anmodade staten med vilken samråd har ägt rum före denna ansökan (i förekommande fall):
.....

30/56

ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/3011/oj>

214

SECTION B: Identity of the suspect or accused person

1. Identification of the suspect or accused person

☐ The suspect or accused person is not yet identified

☐ The suspect or accused person is identified

If the suspect or accused person has already been identified:

State all information, as far as known, regarding the identity of the suspect or accused person. If more than one person is concerned, please provide the information for each person¹.

(i) For natural person(s):

Last name:

First name(s):

Other relevant name(s), if applicable:

Aliases, if applicable:

Sex:

Nationality:

Identity number or social security number, if available:

Type and number of the identity document(s) (e.g. ID card, passport), if available:

Date of birth:

Place of birth:

Residence and/or known address (if address is not known, state the last known address):

Workplace (including contact details):

Other contact details (email, phone No):

Language(s) which the person understands:

Other relevant information:

Please describe the current position of the person concerned as regards the proceedings:

☐ Suspect

☐ Accused person

☐ The suspect or accused person has been made aware by the competent authorities that that person is suspected or accused of having committed a criminal offence.

☐ The suspect or accused person has not been made aware by the competent authorities that that person is suspected or accused of having committed a criminal offence.

☐ An indictment has been issued against the suspect or accused person in the relevant criminal proceedings.

☐ The suspect or accused person has been deprived of personal liberty for the purpose of the relevant criminal proceedings for the following period: from to (format: dd-mm-yyyy).

¹ A drop-down menu allowing different entries for each of the suspects/accused persons could be envisaged in the electronic request form.

SV

EUT L, 18.12.2024

ii) För juridiska personer:

Namn:

Form av juridisk person:

Namnförkortning, allmänt använt namn eller handelsnamn (i förekommande fall):

Adress för registrerat säte/kontor:

Registreringsnummer:

Den juridiska personens adress:

Andra kontaktuppgifter (e-post, telefonnummer):

Namn på den juridiska personens företrädare:

Annan relevant information:

Beskriv den berörda juridiska personens aktuella ställning i förfarandet:

☐ Misstänkt.☐ Tilltalad.☐ Den berörda juridiska personen har av de behöriga myndigheterna underrättats om att den är misstänkt eller tilltalad för att ha begått ett brott.☐ Den berörda juridiska personen har inte av de behöriga myndigheterna underrättats om att den är misstänkt eller tilltalad för att ha begått ett brott.☐ Åtal har väckts mot den berörda juridiska personen i det relevanta straffrättsliga förfarandet.

2. Den misstänktes/de misstänktas eller den/de tilltalades yttrande:

☐ Den misstänkte eller tilltalade har föreslagit en överföring av det straffrättsliga förfarandet.☐ Den misstänkte eller tilltalade har informerats om avsikten att utfärda en ansökan om överföring.☐ Den misstänkte eller tilltalade har inte informerats om avsikten att utfärda en ansökan om överföring/den misstänktes eller tilltalades yttrande har inte inhämtats av följande skäl:☐ Det skulle ha undergrävt utredningssekretessen eller på annat sätt påverkat utredningen negativt.☐ Personen har trots rimliga ansträngningar inte kunnat lokaliseras eller nås.☐ Den misstänkte eller tilltalade har yttrat sig om avsikten att utfärda en ansökan om överföring.

Yttrandet är bifogas denna ansökan. Se bilagan:

.....

.....

☐ Den misstänkte eller tilltalade har inte yttrat sig om avsikten att utfärda en ansökan om överföring.

AVSNITT C: Brottsoffrets/brottsoffrens² identitet

1. Redogör för all känd information om brottsoffrets identitet. Om mer än en person avses, ange uppgifter om var och en av dessa.

i) För fysiska personer:

Efternamn:

Förnamn:

Kön:

Nationalitet:

Id-nummer eller socialförsäkringsnummer, om sådant finns:

Typ av identitetshandling(ar) som personen innehar (t.ex. identitetskort eller pass) och nummer, om sådana finns:

Födelsedatum:

Födelseort:

Bostadsort och/eller känd adress (om okänd, ange senast kända adress):

Andra kontaktuppgifter (e-post, telefonnummer):

Språk som förstås av den berörda personen:

Annan relevant information:

ii) För juridiska personer:

Namn:

Form av juridisk person:

Namnförkortning, allmänt använt namn eller handelsnamn (i förekommande fall):

Adress för registrerat säte/kontor:

Registreringsnummer:

Den juridiska personens adress:

Andra kontaktuppgifter (e-post, telefonnummer):

Namn på den juridiska personens företrädare:

Annan relevant information:

2. Brottsoffrets/brottsoffrens yttrande:

☐ Ett eller flera brottsoffer har föreslagit en överföring av det straffrättsliga förfarandet.

☐ Ett eller flera brottsoffer som är bosatta eller etablerade i den ansökande staten och som erhåller information om det straffrättsliga förfarandet i enlighet med artikel 6.1 i direktiv 2012/29/EU eller, om det rör sig om en juridisk person, som erhåller sådan information i enlighet med nationell rätt, har informerats om avsikten att utfärda en ansökan om överföring.

☐ Ett eller flera brottsoffer som är bosatta eller etablerade i den ansökande staten och som erhåller information om det straffrättsliga förfarandet i enlighet med artikel 6.1 i direktiv 2012/29/EU eller, om det rör sig om en juridisk person, som erhåller sådan information i enlighet med nationell rätt, har inte informerats om avsikten att utfärda en ansökan om överföring eftersom det skulle ha undergrävt utredningssekretessen eller på annat sätt påverkat utredningen negativt.

☐ Ett eller flera brottsoffer har yttrat sig om avsikten att utfärda en ansökan om överföring. Yttrandet är bifogas denna ansökan. Se bilagan.

.....

☐ Inget av brottsoffren har yttrat sig om avsikten att utfärda en ansökan om överföring.

² En rullgardinsmeny kan övervägas om fler än ett brottsoffer berörs.

SV

EUT L, 18.12.2024

AVSNITT D: Sammanfattning av sakförhållandena och brottsrubricering

1. Beskrivning av den gärning som ligger till grund för det eller de brott som ansökan gäller samt en sammanfattning av de bakomliggande sakförhållandena:

.....

2. Nuvarande skede i förfarandet:

☐ Utredning/åtal.

☐ Rättegång.

2.1 Ange närmare uppgifter om den aktuella statusen för utredningen/åtalet eller rättegången:

.....

3. Brottsstyp och brottsrubricering som denna ansökan gäller, inbegripet information om maximistraffet för det aktuella brottet/de aktuella brotten och relevanta lagbestämmelser om påföljder:

.....

4. Information om varje åtgärd som avbryter eller tillfälligt upphäver preskriptionstiden för det eller de brott för vilket eller vilka ansökan görs:

.....

AVSNITT E: Information om förfarandet i den ansökande staten

1. Alla utredningsåtgärder eller andra processuella åtgärder som vidtagits av den ansökande staten (beskriv):

i) Åtgärder för att förhindra att den misstänkte eller tilltalade avviker eller andra förebyggande åtgärder:

.....

ii) Åtgärder för frysning:

.....

iii) Utredningsåtgärder:

.....

2. Information om inhämtad bevisning:

Följande material och handlingar har inhämtats under det straffrättsliga förfarandet i den ansökande staten (beskriv):

.....

AVSNITT F: Skäl för ansökan

1. Skäl för ansökan, inbegripet en motivering av varför överföringen är nödvändig och lämplig, och en bedömning av överföringens effekt på misstänkta eller tilltalades samt brottsoffers rättigheter:

2. Kriterier för ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande:

☐ Brottet har helt eller delvis begåtts på den anmodade statens territorium, eller merparten av de effekter av brottet eller en betydande del av den skada som utgör en del av brottsrekvisiten har uppstått på den anmodade statens territorium.

☐ En eller flera misstänkta eller tilltalade är medborgare eller bosatta i den anmodade staten.

☐ En eller flera misstänkta eller tilltalade uppehåller sig i den anmodade staten och denna stat vägrar att överlämna dessa personer till den sökande staten på grundval av i) artikel 4.2 i rambeslut 2002/584/RIF, ii) artikel 4.3 i rambeslut 2002/584/RIF, om vägran inte grundar sig på att personen omfattas av ett slutligt avgörande för samma gärningar som hindrar senare lagföring, eller iii) artikel 4.7 i rambeslut 2002/584/RIF.

☐ En eller flera misstänkta eller tilltalade som är föremål för en europeisk arresteringsorder uppehåller sig i den anmodade staten och den staten vägrar att överlämna dessa personer, om den finner att det i undantagsfall, på grundval av precisa och objektiva uppgifter, finns grundad anledning att anta att ett överlämnande, mot bakgrund av de särskilda omständigheterna i ärendet, skulle innebära ett uppenbart åsidosättande av en relevant grundläggande rättighet som stadfästs i artikel 6 fördraget om Europeiska unionen samt Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

☐ Merparten av den bevisning som är relevant för utredningen finns i, eller majoriteten av de relevanta vittnena är bosatta i, den anmodade staten.

☐ Straffrättsliga förfaranden pågår i den anmodade staten mot den misstänkte eller tilltalade avseende samma, delvis samma eller andra sakförhållanden.

☐ Straffrättsliga förfaranden pågår i den anmodade staten mot andra personer avseende samma, delvis samma eller därmed relaterade sakförhållanden.

☐ En eller flera misstänkta eller tilltalade avtjänar eller ska avtjäna ett straff som inbegriper frihetsberövande i den anmodade staten.

☐ Verkställighet av påföljden i den anmodade staten förbättrar troligtvis utsikterna för social återanpassning av den dömd eller det föreligger andra skäl till varför verkställighet av påföljden i den anmodade staten vore lämpligare.

☐ Ett eller flera brottsoffer är medborgare eller bosatta i den anmodade staten.

☐ Medlemsstaternas behöriga myndigheter har i enlighet med rambeslut 2009/948/RIF eller på annat sätt nått samförstånd om att de straffrättsliga förfarandena ska koncentreras till en medlemsstat.

☐ Andra skäl (ange vilka):

AVSNITT G: Ytterligare information och andra ansökningar (om tillämpligt)

1. Ange i förekommande fall om en europeisk arresteringsorder, europeisk utredningsorder eller annan ansökan om bistånd tidigare har utfärdats:

2. Övrig information, i förekommande fall:

3. Ange eventuella särskilda villkor för behandling av de översända personuppgifterna som den anmodade myndigheten måste uppfylla (artikel 9.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680³):

4. Förteckning över bilagor:

AVSNITT H: Närmare uppgifter om den myndighet som har utfärdat ansökan och, i förekommande fall, den utsedda centrala myndigheten

1. Namnet på den myndighet som har utfärdat ansökan:.....

Myndighetens företrädare/kontaktperson:

Ärendenummer:.....

Adress:

Tfn: (landskod) (riktnummer).....

E-post:

Möjliga språk för kontakter med den ansökande myndigheten:

2. Kontaktppgifter, om andra än ovan, till den eller de personer som kan kontaktas för kompletterande information eller för de praktiska arrangemangen för överföring av bevisning:

Namn/Titel/Organisation:.....

Adress:

E-post:

Tfn:

3. Central myndighet, i förekommande fall

Namn/Titel/Organisation:.....

Adress:

E-post:

Tfn:

4. Möjliga språk för kontakter med den centrala myndigheten:

Elektronisk signatur:⁴

3

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av rådets rambeslut 2008/977/RIF (EUT L 119, 4.5.2016, s. 89).

4

I enlighet med artikel 7 i förordning (EU) 2023/2844.

36/56

ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/3011/oj>

220

AVSNITT I: Närmare uppgifter om den rättsliga myndighet i den ansökande staten som har godkänt ansökan (i förekommande fall)

1. Den godkännande myndighetens namn:.....

Myndighetens företrädare/kontaktperson:

Ärendenummer:.....

Adress:.....

Tfn: (landskod) (riktnummer).....

E-post:

Möjliga språk för kontakter med den godkännande myndigheten:.....

2. Ange om den huvudsakliga kontaktpunkten för den anmodade staten bör vara

☐ den ansökande myndigheten

☐ den godkännande myndigheten

Elektronisk signatur:

SV

EUT L, 18.12.2024

BILAGA II

Formulär som avses i artikel 6.5 i förordning (EU) 2024/3011

Syftet med detta formulär är att begära er hjälp med att tillhandhålla den misstänkte/tilltalade information och inhämta ett yttrande från den misstänkte/tilltalade om avsikten att utfärda en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande. Vänligen återlämna del B i detta formulär när det fyllts i

Del A

I. Behöriga myndigheter

Ansökande stat:

.....

Ansökande myndighet:

.....

Målnummer i den ansökande staten:

.....

Anmodad stat:

.....

Anmodad myndighet:

.....

Information om ett motsvarande/parallellt straffrättsligt förfarande i den anmodade staten, om sådan finns:

.....

Myndighet i den anmodade staten med vilken samråd har ägt rum före mottagandet av denna begäran om hjälp (i förekommande fall):

.....

II. Den misstänktes/de misstänkta eller den/de tilltalades identitet

i) För fysiska personer:

Efternamn:
Förnamn:
Andra relevanta namn (i förekommande fall):
Alias (i förekommande fall):
Kön:
Nationalitet:
Id-nummer eller socialförsäkringsnummer, om sådant finns:
Typ av identitetshandling(ar) som personen innehar (t.ex. identitetskort eller pass) och nummer, om sådana finns:
Födelsedatum:
Födelseort:
Bostadsort och/eller känd adress (om okänd, ange senast kända adress):
Arbetsplats (inklusive kontaktuppgifter), om sådan finns:
Andra kontaktuppgifter (e-post, telefonnummer), om sådana finns:
Språk som förstås av den berörda personen, om sådan information finns:
Annan relevant information, om sådan finns:

ii) För juridiska ombud (i förekommande fall, om det anses nödvändigt på grund av den misstänktes eller tilltalades ålder eller fysiska eller psykiska tillstånd):

Efternamn:
Förnamn:
Andra relevanta namn (i förekommande fall):
Nationalitet:
Id-nummer eller socialförsäkringsnummer, om sådant finns:
Typ av identitetshandling(ar) som personen innehar (t.ex. identitetskort eller pass) och nummer, om sådana finns:
Födelsedatum:
Födelseort:
Bostadsort och/eller känd adress (om okänd, ange senast kända adress):
Kontaktuppgifter (e-post, telefonnummer), om sådana finns:
Språk som förstås av den berörda personen, om sådan information finns:
Annan relevant information, om sådan finns:

SV

EUT L, 18.12.2024

iii) *För juridiska personer:*

Namn:

Form av juridisk person:

Namnförkortning, allmänt använt namn eller handelsnamn (i förekommande fall):
.....

Adress för registrerat säte/kontor:
.....

Registreringsnummer:

Den juridiska personens adress:
.....

Andra kontaktuppgifter (e-post, telefonnummer), om sådana finns:
.....

Namn på den juridiska personens företrädare:
.....

Annan relevant information, om sådan finns:
.....

Elektronisk signatur:

Del B

Formulär för tillhandahållande av information till den misstänkte/tilltalade och inhämtande av yttrande från den misstänkte/tilltalade om avsikten att utfärda en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande¹

A) Information som ska tillhandahållas den misstänkte/tilltalade (ska fyllas i av den ansökande myndigheten)
 Den [ansökande myndighet] i [ansökande stat]² informerar härmed dig, [misstänkt/tilltalad], om avsikten att utfärda en ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarande som inletts mot dig med referensnummer till [anmodad stat], i enlighet med artikel 6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/3011 om överföring av straffrättsliga förfaranden.

Information om det straffrättsliga förfarande som ska överföras
 Beskrivning av den gärning och de sakförhållanden som ligger till grund för det eller de brott för vilket eller vilka det finns planer på att utfärda en ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet samt brottsrubriceringen:

¹ Ska tillhandahållas den misstänkte/tilltalade på ett språk som denne förstår.
² En rullgardinsmeny som möjliggör val av relevant medlemsstat kan övervägas i det elektroniska formuläret.

SV

EUT L, 18.12.2024

B) Yttrande från den misstänkte/tilltalade om avsikten att utfärda en ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet (ska fyllas i av den anmodade myndigheten)

1. Du ges härmed möjlighet att, om du så önskar, yttra dig om att [ansökande myndighet] i [ansökande stat]³ avser att utfärda en ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarande som inletts mot dig till [anmodad stat]⁴.

Min inställning till överföringen av det straffrättsliga förfarandet är

☐ positiv

☐ negativ

Lägg till skäl, om du så önskar:

.....
.....

2. I tillämpliga fall: Informationen om avsikten att utfärda en ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet och den misstänktes/tilltalades yttrande kan också lämnas muntligen och registreras i enlighet med dokumentationsförfarandet enligt den anmodade statens nationella rätt.

☐ Den misstänkte/tilltalade har lämnat sitt yttrande muntligen. Utskriften av upptagningen bifogas och skickas till den ansökande myndigheten tillsammans med detta formulär.

Ditt yttrande kommer att beaktas av ... (den ansökande myndigheten) när den fattar beslut om huruvida den ska ansöka om överföring av det straffrättsliga förfarandet.

Den misstänktes/tilltalades underskrift:

Den anmodade myndighetens underskrift:

³ En rullgardinsmeny som möjliggör val av relevant medlemsstat kan övervägas i det elektroniska formuläret.

⁴ Som ovan.

BILAGA III

Formulär som avses i artikel 6.7 i förordning (EU) 2024/3011

Syftet med detta formulär är att begära er hjälp med att tillhandahålla den misstänkte/tiltalade information om utfärdandet av ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande

I. Behöriga myndigheter

Ansökande stat:
.....

Ansökande myndighet:
.....

Målnummer i den ansökande staten:
.....

Anmodad stat:
.....

Anmodad myndighet:
.....

Information om ett motsvarande/parallellt straffrättsligt förfarande i den anmodade staten, om sådan finns:
.....

Myndighet i den anmodade staten med vilken samråd har ägt rum före mottagandet av denna begäran om hjälp (i förekommande fall):
.....

SV

EUT L, 18.12.2024

II. Den misstänktes/de misstänkta eller den/de tilltalades identitet*i) För fysiska personer:*

Efternamn:

Förnamn:

Andra relevanta namn (i förekommande fall):

Alias (i förekommande fall):

Kön:

Nationalitet:

Id-nummer eller socialförsäkringsnummer, om sådant finns:

Typ av identitetshandling(ar) som personen innehar (t.ex. identitetskort eller pass) och nummer, om sådana finns:

Födelsedatum:

Födelseort:

Bostadsort och/eller känd adress (om okänd, ange senast kända adress):

Arbetsplats (inklusive kontaktuppgifter), om sådan finns:

Andra kontaktuppgifter (e-post, telefonnummer), om sådana finns:

Språk som förstås av den berörda personen, om sådan information finns:

Annan relevant information, om sådan finns:

ii) För juridiska ombud (i förekommande fall, om det anses nödvändigt på grund av den misstänktes eller tilltalades ålder eller fysiska eller psykiska tillstånd):

Efternamn:

Förnamn:

Andra relevanta namn (i förekommande fall):

Nationalitet:

Id-nummer eller socialförsäkringsnummer, om sådant finns:

Typ av identitetshandling(ar) som personen innehar (t.ex. identitetskort eller pass) och nummer, om sådana finns:

Födelsedatum:

Födelseort:

Bostadsort och/eller känd adress (om okänd, ange senast kända adress):

Kontaktuppgifter (e-post, telefonnummer), om sådana finns:

Språk som förstås av den berörda personen, om sådan information finns:

Annan relevant information, om sådan finns:

iii) För juridiska personer:

Namn:

Form av juridisk person:

Namnförkortning, allmänt använt namn eller handelsnamn (i förekommande fall):
.....

Adress för registrerat säte/kontor:
.....

Registreringsnummer:

Den juridiska personens adress:
.....

Andra kontaktuppgifter (e-post, telefonnummer), om sådana finns:
.....

Namn på den juridiska personens företrädare:
.....

Annan relevant information, om sådan finns:
.....

Elektronisk signatur:

Del B

Formulär för tillhandahållande av information till den misstänkte/tilltalade om utfärdandet av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande¹

Information som ska tillhandahållas den misstänkte/tilltalade (ska fyllas i av den ansökande myndigheten)

I enlighet med artikel 6.7 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/3011 om överföring av straffrättsliga förfaranden informerar härmed [ansökande myndighet] i [ansökande stat]² dig, [misstänkt/tilltalad], om att en ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarande som inlets mot dig med referensnummer till [anmodad stat]³ utfärdades den [datum].

Information om det straffrättsliga förfarande som ska överföras

Beskrivning av den gärning och de sakförhållanden som ligger till grund för det eller de brott för vilket eller vilka det finns planer på att utfärda en ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet samt brottsrubriceringen:

.....
.....
.....
.....

¹ Ska tillhandahållas den misstänkte/tilltalade på ett språk som denne förstår.
² En rullgardinsmeny som möjliggör val av relevant medlemsstat kan övervägas i det elektroniska formuläret.
³ Som ovan.

BILAGA IV

Formulär som avses i artikel 15.2 och 15.4 i förordning (EU) 2024/3011

Syftet med detta formulär är att begära er hjälp med att tillhandahålla den misstänkte/tilltalade information efter det att ett beslut har fattats om ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande

Del A

I. Behöriga myndigheter

Ansökande stat:
.....

Ansökande myndighet:
.....

Målnummer i den ansökande staten:
.....

Anmodad stat:
.....

Anmodad myndighet:
.....

Målnummer i den anmodade staten, om sådant finns:
.....

SV

EUT L, 18.12.2024

II. Den misstänktes/de misstänkta eller den/de tilltalades identitet

i) För fysiska personer:

Efternamn:.....
Förnamn:
Andra relevanta namn (i förekommande fall):.....
Alias (i förekommande fall):.....
Kön:.....
Nationalitet:.....
Id-nummer eller socialförsäkringsnummer, om sådant finns:
Typ av identitetshandling(ar) som personen innehar (t.ex. identitetskort eller pass) och nummer, om sådana finns:
Födelsedatum:
Födelseort:.....
Bostadsort och/eller känd adress (om okänd, ange senast kända adress):
Arbetsplats (inklusive kontaktuppgifter), om sådan finns:
Andra kontaktuppgifter (e-post, telefonnummer), om sådana finns:
Språk som förstås av den berörda personen, om sådan information finns:.....
Annan relevant information, om sådan finns:.....

ii) För juridiska personer:

Namn:.....
Form av juridisk person:
Namnförkortning, allmänt använt namn eller handelsnamn (i förekommande fall):
Adress för registrerat säte/kontor:
Registreringsnummer:.....
Den juridiska personens adress:
Andra kontaktuppgifter (e-post, telefonnummer), om sådana finns:
Namn på den juridiska personens företrädare:
Annan relevant information, om sådan finns:
Elektronisk signatur:

Del B

Formulär för tillhandahållande av information till den misstänkte/tilltalade efter det att ett beslut har fattats om ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande¹

En ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarande som inlett mot dig [misstänkt/tilltalad] med referensnummer till [anmodad stat]² utfärdades den [datum] av [ansökande myndighet] i [ansökande stat].

1. Information om det straffrättsliga förfarande som ska överföras

Beskrivning av den gärning och de sakförhållanden som ligger till grund för det eller de brott för vilket eller vilka ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet utfärdats samt brottsrubriceringen:

.....

2. Information om bifall av/avslag på ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande

Du informeras härmed om att [anmodad myndighet] i [anmodad stat]³ den [datum] i enlighet med artikel 11.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/3011 om överföring av straffrättsliga förfaranden

☐ **biföll** ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet genom det motiverade beslut som bifogas detta formulär,

☐ **avslög** ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet.

Du informeras härmed även om att du, om ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet bifalls, har rätt till ett effektivt rättsmedel i [anmodad stat]⁴ mot det beslutet. Du kan utöva denna rätt inom [antal] dagar från det att du har mottagit det motiverade beslut om att bifalla ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet som bifogas detta formulär, genom att göra anspråk på ett rättsmedel hos [behörig myndighet i den anmodade staten].

Närmare uppgifter om den behöriga myndighet i den anmodade staten hos vilken du kan göra anspråk på ett rättsmedel för att överklaga beslutet om att bifalla ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet, i förekommande fall:

Myndighetens namn:

Ärendenummer:

Adress:

Tfn: (landskod) (riktnummer)

E-post:

¹ Ska tillhandahållas den misstänkte/tilltalade på ett språk som denne förstår.

² En rullgardinsmeny som möjliggör val av relevant medlemsstat kan övervägas i det elektroniska formuläret.

³ Som ovan.

⁴ Som ovan.

SV

EUT L, 18.12.2024

BILAGA V

Formulär som avses i artikel 16.2 i förordning (EU) 2024/3011

Syftet med detta formulär är att begära er hjälp med att tillhandahålla brottsoffret/brottsoffren information efter det att ett beslut har fattats om ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande

Del A

I. Behöriga myndigheter

Ansökande stat:

.....

Ansökande myndighet:

.....

Målnummer i den ansökande staten:

.....

Anmodad stat:

.....

Anmodad myndighet:

.....

Målnummer i den anmodade staten, om sådant finns:

.....

II. Brottsoffrets/brottsoffrens identitet

i) För fysiska personer:

Efternamn:.....

Förnamn:

Andra relevanta namn (i förekommande fall):.....

Alias (i förekommande fall):.....

Kön:.....

Nationalitet:.....

Id-nummer eller socialförsäkringsnummer, om sådant finns:

Typ av identitetshandling(ar) som personen innehar (t.ex. identitetskort eller pass) och nummer, om sådana finns:

Födelsedatum:

Födelseort:.....

Bostadsort och/eller känd adress (om okänd, ange senast kända adress):

Arbetsplats (inklusive kontaktuppgifter), om sådan finns:

Andra kontaktuppgifter (e-post, telefonnummer), om sådana finns:

Språk som förstås av den berörda personen, om sådan information finns:.....

Annan relevant information, om sådan finns:

ii) För juridiska personer:

Namn:.....

Form av juridisk person:

Namnförkortning, allmänt använt namn eller handelsnamn (i förekommande fall):

Adress för registrerat säte/kontor:

Registreringsnummer:.....

Den juridiska personens adress:

Andra kontaktuppgifter (e-post, telefonnummer), om sådana finns:

Namn på den juridiska personens företrädare:

Annan relevant information, om sådan finns:

Elektronisk signatur:

Del B

Formulär för tillhandahållande av information till brottsoffret/brottsoffren efter det att ett beslut har fattats om ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande¹

En ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet mot
[misstänkt/tilltalad] med referensnummer till [anmodad stat]²
utfärdades den [datum] av [ansökande myndighet] i [ansökande
stat].

1. Information om det straffrättsliga förfarande som ska överföras

Beskrivning av den gärning och de sakförhållanden som ligger till grund för det eller de brott för
vilket eller vilka ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet utfärdats samt
brottsrubriceringen:

.....
.....

2. Information om bifall av/avslag på ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande

Du informeras härmed om att [anmodad myndighet] i
[anmodad stat]³ den [datum] i enlighet med artikel 11.1 i Europaparlamentets och
rådets förordning (EU) 2024/3011 om överföring av straffrättsliga förfaranden

☐ biföll ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet genom det motiverade beslut som
bifogas detta formulär,

☐ avslog ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet.

Du informeras härmed även om att du, om ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet
bifalls, har rätt till ett effektivt rättsmedel i [anmodad stat]⁴ mot det beslutet. Du kan
utöva denna rätt inom [antal] dagar från det att du har mottagit det motiverade beslut om att
bifalla ansökan om överföring av det straffrättsliga förfarandet som bifogas detta formulär, genom
att göra anspråk på ett rättsmedel hos [behörig myndighet i den anmodade staten].

Närmare uppgifter om den behöriga myndighet i den anmodade staten hos vilken du kan
göra anspråk på ett rättsmedel för att överklaga beslutet om att bifalla ansökan om
överföring av det straffrättsliga förfarandet, i förekommande fall:

Myndighetens namn:

Ärendenummer:

Adress:

Tfn: (landskod) (riktnummer)

E-post:

¹ Ska tillhandahållas brottsoffret/brottsoffren på ett språk som denne/de förstår.
² En rullgardinsmeny som möjliggör val av relevant medlemsstat kan övervägas i det
elektroniska formuläret.
³ Som ovan.
⁴ Som ovan.

BILAGA VI

Formulär som avses i artikel 10.3 i förordning (EU) 2024/3011

Syftet med detta formulär är att begära er hjälp med att tillhandahålla den misstänkte/tilltalade information om återkallelsen av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande

Del A

I. Behöriga myndigheter

Ansökande stat:

Ansökande myndighet:

Målnummer i den ansökande staten:

Anmodad stat:

Anmodad myndighet:

Information om ett motsvarande/parallellt straffrättsligt förfarande i den anmodade staten, om sådan finns:

Myndighet i den anmodade staten med vilken samråd i förekommande fall har ägt rum före mottagandet av denna begäran om hjälp:

SV

EUT L, 18.12.2024

II. Den misstänktes/de misstänkta eller den/de tilltalades identitet*i) För fysiska personer:*

Efternamn:.....

Förnamn:.....

Andra relevanta namn (i förekommande fall):.....

Alias (i förekommande fall):.....

Kön:.....

Nationalitet:.....

Id-nummer eller socialförsäkringsnummer, om sådant finns:

Typ av identitetshandling(ar) som personen innehar (t.ex. identitetskort eller pass) och nummer, om sådana finns:.....

Födelsedatum:

Födelseort:.....

Bostadsort och/eller känd adress (om okänd, ange senast kända adress):.....

Arbetsplats (inklusive kontaktuppgifter), om sådan finns:

Andra kontaktuppgifter (e-post, telefonnummer), om sådana finns:

Språk som förstås av den berörda personen, om sådan information finns:.....

Annan relevant information, om sådan finns:

ii) För juridiska ombud (i förekommande fall, om det anses nödvändigt på grund av den misstänktes eller tilltalades ålder eller fysiska eller psykiska tillstånd):

Efternamn:.....

Förnamn:

Andra relevanta namn (i förekommande fall):.....

Nationalitet:.....

Id-nummer eller socialförsäkringsnummer, om sådant finns:

Typ av identitetshandling(ar) som personen innehar (t.ex. identitetskort eller pass) och nummer, om sådana finns:.....

Födelsedatum:

Födelseort:.....

Bostadsort och/eller känd adress (om okänd, ange senast kända adress):.....

Kontaktuppgifter (e-post, telefonnummer), om sådana finns:

Språk som förstås av den berörda personen, om sådan information finns:.....

Annan relevant information, om sådan finns:

iii) För juridiska personer:

Namn:

Form av juridisk person:

Namnförkortning, allmänt använt namn eller handelsnamn (i förekommande fall):
.....

Adress för registrerat säte/kontor:
.....

Registreringsnummer:.....

Den juridiska personens adress:
.....

Andra kontaktuppgifter (e-post, telefonnummer), om sådana finns:
.....

Namn på den juridiska personens företrädare:
.....

Annan relevant information, om sådan finns:
.....

Elektronisk signatur:

Del B

Formulär för tillhandahållande av information till den misstänkte/tiltalade om återkallelsen
av en ansökan om överföring av ett straffrättsligt förfarande¹

Information som ska tillhandahållas den misstänkte/tiltalade (ska fyllas i av den ansökande myndigheten)
..... [ansökande myndighet] i [ansökande stat]² informerar härmed dig,
..... [misstänkt/tiltalad], om att ansökan om överföring av det straffrättsliga
förfarande som inletts mot dig med referensnummer till [anmodad
stat]³, utfärdad den [datum], återkallats i enlighet med artikel 10 i Europaparlamentets
och rådets förordning (EU) 2024/3011 om överföring av straffrättsliga förfaranden.

Information om det relevanta straffrättsliga förfarandet

Beskrivning av den gärning och de sakförhållanden som ligger till grund för det eller de brott för
vilket eller vilka det straffrättsliga förfarandet har inletts mot dig samt brottsrubriceringen:
.....
.....
.....
.....

¹ Ska tillhandahållas den misstänkte/tiltalade på ett språk som denne förstår.
² En rullgardinsmeny som möjliggör val av relevant medlemsstat kan övervägas i det elektroniska formuläret.
³ Som ovan.

Departementsserien 2025

Kronologisk förteckning

1. Hyra anstaltsplatser utomlands. Ju.
2. Moderna – en ny myndighet för modern konst, arkitektur och design. Ku.
3. Sveriges försvarsmaterieldirektör. En ny inriktning. Fö.
4. En ny lag om unga lagöverträdare. Ju.
5. Genomförande av direktivet om skydd för personer som deltar i den offentliga debatten. Ju.
6. En ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn av explosiva varor. Fö.
7. Polisens användning av AI för ansiktsgenkänning i realtid. Ju.
8. Administrativa sanktioner i socialförsäkringen. S.
9. Ett nationellt mobilförbud i de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet. U.
10. En ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn av explosiva varor – slutredovisning. Fö.
11. En tydlig beslutsordning för deltagande i Natos samlade verksamhet för avskräckning och försvar. Fö.
12. Nordisk verkställighet i brottmål. Ju.
13. Rätt att installera laddpunkt hemma. Ju.
14. Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om överföring av straffrättsliga förfaranden. Ju.

Departementsserien 2025

Systematisk förteckning

Försvarsdepartementet

Sveriges försvarsmaterieldirektör.

En ny inriktning. [3]

En ändamålsenlig hantering av tillstånd
och tillsyn av explosiva varor. [6]

En ändamålsenlig hantering av tillstånd
och tillsyn av explosiva varor
– slutredovisning. [10]

En tydlig beslutsordning för
deltagande i Natos samlade
verksamhet för avskräckning
och försvar. [11]

Justitiedepartementet

Hyra anstaltsplatser utomlands. [1]

En ny lag om unga lagöverträdare. [4]

Genomförande av direktivet om skydd för
personer som deltar i den offentliga
debatten. [5]

Polisens användning av AI för
ansiktsigenkänning i realtid. [7]

Nordisk verkställighet
i brottmål. [12]

Rätt att installera laddpunkt
hemma. [13]

Kompletterande bestämmelser till EU:s
förordning om överföring av straff-
rättsliga förfaranden. [14]

Kulturdepartementet

Moderna – en ny myndighet för modern
konst, arkitektur och design. [2]

Socialdepartementet

Administrativa sanktioner
i socialförsäkringen. [8]

Utbildningsdepartementet

Ett nationellt mobilförbud i de
obligatoriska skolformerna och
fritidshemmet. [9]